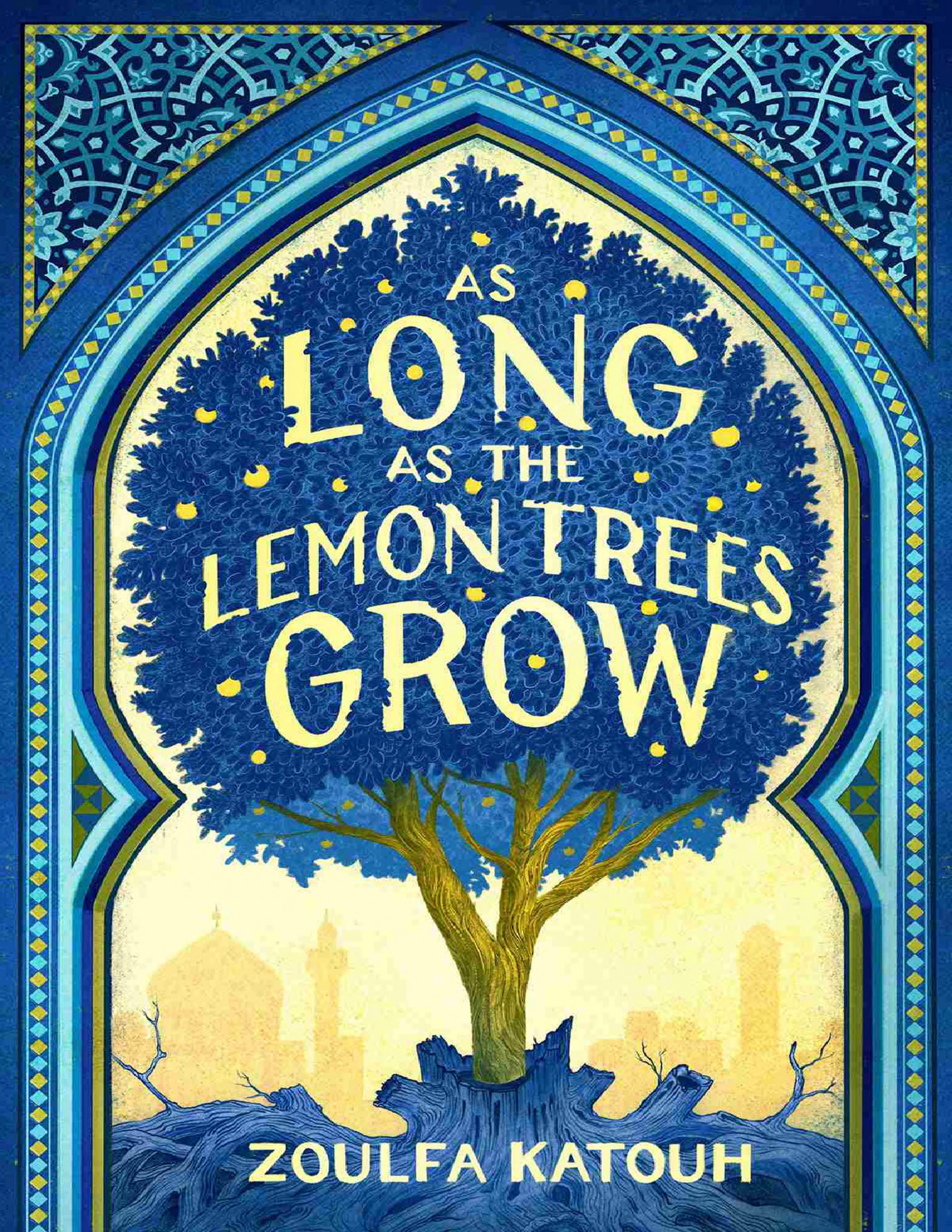
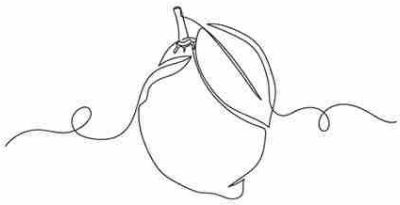

AS
LONG
AS THE
LEMON TREES
GROW
ZOULFA KATOUH

AS LONG AS THE LEMON TREES GROW

ZOULFA KATOUH

LITTLE, BROWN AND COMPANY
New York Boston

Çeviri Kitaplar
Telegram

Bu kitap bir kurgu eseridir. İsimler, karakterler, yerler ve olaylar yazarın hayal gücünün ürünüdür veya kurgusal olarak kullanılmıştır. Herhangi bir Yaşayan ya da ölmüş gerçek olaylar, yerler ya da kişilerle benzerlikler tesadüfidir.

Copyright © 2022 by Zoulfa Katouh

Kapak resmi telif hakkı © 2022 David Curtis'e aittir. Kapak tasarımı David Curtis/Patrick Hulse tarafından yapılmıştır. Kapak telif hakkı © 2022 Hachette Book Group, Inc. tarafından alınmıştır.

Hachette Book Group özgür ifade hakkını ve telif haklarının değerini desteklemektedir. Telif hakkının amacı, yazarları ve sanatçıları aşağıdakileri yapmaya teşvik etmektir
kültürümüzü zenginleştiren yaratıcı eserler üretir.

Bu kitabın izinsiz olarak taranması, yüklenmesi ve dağıtılması yazarın fikri mülkiyetinin çalınmasıdır. Kitaptan materyal kullanmak için izin almak istiyorsanız (inceleme amacı dışında), lütfen permissions@hbgusa.com adresiyle iletişime geçin. Yazarın haklarına verdiğiniz destek için teşekkür ederiz.

Little, Brown and Company
Hachette Kitap Grubu
1290 Avenue of the Americas, New York, NY 10104
Bizi LBYR.com adresinde ziyaret edin

İlk Baskı: Eylül 2022

Little, Brown and Company, Hachette Book Group, Inc. şirketinin bir bölümüdür. Little, Brown adı ve logosu Hachette Book Group, Inc. şirketinin ticari markalarıdır.

Yayıncı, yayıncıya ait olmayan web sitelerinden (veya içeriklerinden) sorumlu değildir.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data
İsimler: Katouh, Zoulfa, yazar.

Başlık: Limon ağaçları büyüdükçe / Zoulfa Katouh. Açıklama: İlk baskı. | New York ; Boston : Little, Brown and
Şirket, 2022. | İzleyici: 14 yaş ve üstü. | Özet: Humus'taki hastanede gönüllü olarak çalışan eczacılık öğrencisi on sekiz yaşındaki Salama Kassab, kendisi ve hamile en yakın arkadaşı için bir mülteci teknesiyle geçiş bulmayı ummaktadır, ancak önce etrafındaki olayları oldukları gibi görmeyi öğrenmelidir
-Bir savaş değil, bir devrim.
Tanımlayıcılar: LCCN 2021051288 | ISBN 9780316351379 (ciltli) | ISBN 9780316351614 (e-kitap)
Konular: CYAC: Korku-Kurgu. | Hayatta Kalma-Kurgu. | Hastaneler-Kurgu. | Suriye-Tarihi-İç Savaş, 2011-Kurgu. | LCGFT: Romanlar.
Sınıflandırma: LCC PZ7.1.K3727 As 2022 | DDC [Fic]-dc23
LC kaydı https://lccn.loc.gov/2021051288 adresinde mevcuttur

ISBN'ler: 978-0-316-35137-9 (ciltli), 978-0-316-35161-4 (e-kitap)

E3-20220727-JV-NF-ORI

İçindekiler

Kapak

Başlık Sayfası

Telif Hakkı İthaf

Epigraf

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
Sonsöz

Yazarın Notu
Teşekkür

Yazar Hakkında

Daha Fazlasını

Keşfedin

Hayal gücümü kuran Hayao Miyazaki'ye

Hayal gücümde devrim yaratan Ali Al-Tantawi'ye Ve

seven, kaybeden, yaşayan ve ölen tüm Suriyelilere
Suriye için.
Bir gün eve geri döneceğiz.

Kitap çekilişlerini, ön gösterimleri, fırsatları ve daha fazlasını keşfedin.

Daha fazlasını öğrenmek için buraya dokunun.

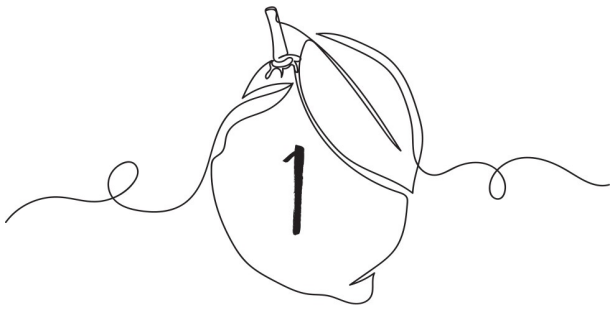

كُلُّ لَيْمونَـةٍ سَـتُنْجِبُ طِفْلاً وَمُحـالٌ أَنْ يَنْـتَـهِـيَ الْـلَّيْـمـونُ

نِزار قَبَّاني

Her limon bir çocuk doğuracak ve limonlar asla ölmeyecek

-Nizar Qabbani

ÜÇ KÜÇÜK LİMON VE KÜFLÜDEN ÇOK KURU OLAN PLASTİK BİR PİDE ÇANTASI YAN YANA DURUYOR.

Bu süpermarketin sunabileceği tek şey bu.

Onları almadan önce yorgun gözlerle bakıyorum, her hareketimde kemiklerim ağrıyor. Belki bir şey kaçırmışımdır umuduyla tozlu, boş koridorlarda bir kez daha dolaşıyorum. Ama tek karşılaştığım güçlü bir nostalji duygusu. Kardeşimle okuldan sonra bu süpermarkete koştuğumuz ve kollarımızı cips ve jelibon paketleriyle doldurduğumuz günler. Bu bana annemi ve savaş ganimetlerini sırt çantalarında saklamak için ellerinden geleni yapan kırmızı yüzlü, parlak gözlü çocuklarına gülümsememeye çalışarak başını sallayışını düşündürüyor. Saçlarımızı tarardı-

Başımı

sallıyorum. Dur.

Reyonların gerçekten boş olduğu ortaya çıktığında, Baba'nın biriktirdikleriyle limon ve ekmeğin parasını ödemek için kasaya doğru ilerliyorum. O uğursuz günden önce çekebildiği kadarıyla. Altmış yaşlarında kel ve yaşlı bir adam olan dükkan sahibi, para üstümü iade etmeden önce bana sempatik bir gülümseme veriyor.

Süpermarketin dışında beni ıssız bir resim karşılıyor. Dehşete alışkın olduğum için geri çekilmiyorum ama kalbimdeki ıstırabı artırıyor.

Çatlamış yollar, moloz yığınına dönmüş asfalt. Ordunun bombalarının başlattığı işi doğa bitirmeye çalışırken gri binalar oyulmuş ve çürüyor. Tam ve mutlak bir yıkım.

Güneş kışın kalıntılarını yavaş yavaş eritiyor ama soğuk hala burada. Yeni hayatın sembolü olan bahar, yıpranmış Suriye'ye uğramıyor. Hele ki benim şehrim Humus'a. Ölüler, ağır dallar ve moloz yığınları arasında sefalet hüküm sürüyor ve bu sefalet sadece insanların kalplerindeki umut tarafından engelleniyor.

Güneş gökyüzünde alçakta asılı duruyor, bize teklif verme sürecine başlıyor

Elveda, renkler yavaş yavaş turuncudan ağır bir maviye dönüşüyor. Mırıldanıyorum, "Papatyalar. Papatyalar. Papatyalar. Tatlı kokulu papatyalar."

Süpermarketin dışında birkaç adam duruyor, yüzleri zayıf ve yetersiz beslenmenin izlerini taşıyor ama gözleri ışıl ışıl parlıyor. Yanlarından geçerken konuşmalarının bir kısmını duyuyorum ama oyalanmıyorum. Ne hakkında konuştuklarını biliyorum. Son dokuz aydır herkesin konuştuğu şey bu.

Dinlemek istemediğim için hızla yürüyorum. Bize uygulanan askeri kuşatmanın bir ölüm cezası olduğunu biliyorum. Yiyecek kaynaklarımız azalıyor ve açlıktan ölüyoruz. Hastanenin her an ilaçların bir efsaneye dönüşeceği bir noktaya varmak üzere olduğunu biliyorum. Bunu biliyorum çünkü bugün anestezi olmadan ameliyatlar gerçekleştirdim: İnsanlar kanamalardan ve enfeksiyonlardan ölüyor ve onlara yardım etmemin hiçbir yolu yok. Ve eğer Özgür Suriye Ordusu ordunun Eski Humus'taki ilerleyişini durduramazsa hepimizin ölümden daha kötü bir kadere boyun eğeceğimizi biliyorum.

Eve dönerken esinti soğuyor ve başörtümü boynuma sıkıca sarıyorum. Laboratuvar önlüğümün kollarının altına sızmayı başaran kurumuş kan lekelerinin son derece farkındayım. Vardiyam boyunca kurtaramadığım her hayat için bir damla kan daha benim bir parçam haline geliyor. Ellerimi kaç kez yıkarsam yıkayayım, şehitlerimizin kanı derimin altına, hücrelerime sızıyor. Şimdiye kadar muhtemelen DNA'ma kodlanmıştır.

Ve bugün, Dr. Ziad'ın bana yaptırdığı ampütasyonun salınımlı testeresinin yankısı zihnimde bir döngü halinde takılı kaldı.

On yedi yıl boyunca Humus beni büyüttü ve hayallerimi geliştirdi: Üniversiteden yüksek bir not ortalamasıyla mezun olmak, Zaytouna Hastanesi'nde eczacı olarak harika bir pozisyon elde etmek ve nihayet Suriye dışına seyahat edip dünyayı görebilmek.

Ama bu hayallerden sadece biri gerçek oldu. Ve düşündüğüm şekilde değil.

Bir yıl önce, Arap Baharı'nın tüm bölgeyi sarmasının ardından Suriye, kitlelerde uyanan umudu yakaladı ve özgürlük çağrısında bulundu. Diktatörlük buna cehennemi yaşatarak karşılık verdi.

Ordunun kasıtlı olarak doktorları hedef almasıyla, doktorlar kahkaha kadar az bulunur hale geldi. Ancak doktorlar olmasa bile bombalar durmuyordu ve Zaytouna Hastanesi'nin son ayakları üzerinde durduğu için alabilecekleri her yardım eline ihtiyaçları vardı. Bekçi personel bile hemşireliğe terfi ettirildi. Sahip olmak

Eczacılık okulunda bir yıl geçirdikten sonra tecrübeli bir doktorla eşdeğerdim ve son eczacıları evinin enkazı altında kaldıktan sonra başka seçenek kalmamıştı.

On sekiz yaşında olmam önemli değildi. Tıbbi deneyimimin ders kitaplarımdaki kelimelerle sınırlı olması önemli değildi. Dikiş atılacak ilk ceset önüme serildiğinde bunların hepsi düzelmişti. Ölüm mükemmel bir öğretmendir.

Son altı ay içinde sayamayacağım kadar çok ameliyata girdim ve hiç düşünmediğim kadar çok gözümü kapattım.

Bu benim hayatım olmamalıydı.

Eve dönüş yolunun geri kalanı bana tarih ders kitaplarımda İkinci Dünya Savaşı sonrası Almanya ve Londra'nın siyah-beyaz resimlerini hatırlattı. İçindeki ahşap ve betonu delinmiş bir bağırsak gibi dökülen dümdüz evler. Yanarak kül olmuş ağaçların kokusu.

Soğuk hava laboratuvar önlüğümün yıpranmış kumaşını ısırıyor ve sert dokunuşu beni titretiyor. Mırıldanıyorum, "Ateş otu. Papatyaya benziyorlar. Ateşi ve artriti tedavi eder. Ateş otu. Ateş otu. Ateş otu."

Sonunda evimi görüyorum ve göğsüm genişliyor. Bir zamanlar ailemle paylaştığım ev değil bu; Layla'nın, başıma bomba düştükten sonra bana verdiği ev. O olmasaydı sokaklarda olurdum.

Layla'nın evi -bizim evimiz sanırım- tek katlı bir ev ve hemen yanında benzerleri var. Hepsinin duvarlarını ölümcül bir sanat gibi süsleyen kurşun delikleri var. Hepsi sessiz, hüzünlü ve yalnız. Bizim mahallemiz evlerin hala çoğunlukla sağlam olduğu son mahallelerden biri. Diğer mahallelerde insanlar kırık çatıların altında ya da sokaklarda uyuyor.

Kilit paslı ve anahtarı çevirip "Ben geldim!" diye seslendiğimde gıcırdıyor.

"Buradayım!" Layla geri çağırıyor.

Annelerimiz aynı hastane odasını paylaştığında bu dünyaya birlikte geldik. O benim en iyi arkadaşım, dayanağım ve kardeşim Hamza'ya aşık olduğu için de baldızım.

Ve şimdi, olan biten her şeyle birlikte, benim sorumluluğum ve dünyada sahip olduğum tek aile.

Layla bu evi ilk gördüğünde, evin ilginç estetiğine hemen vurulmuş ve Hamza da evi onun için satın almış. İki yatak odası yeni evli bir çiftin kendilerine ait olması için mükemmeldi. O boyadı

Duvarlardan birinin altından tepesine kadar yeşil sarmaşık dalları, bir diğerine mor lavanta çiçekleri kazıdı ve yerleri Souq Al-Hamidiyah'tan satın almasına yardım ettiğim kalın Arap halılarıyla kapladı. Mutfağı, kendi tasarladığı farklı kupa çeşitleriyle doldurduğu ceviz ağacından yapılmış raflarla kontrast oluşturacak şekilde beyaza boyadı. Mutfak, eskiden sanat malzemelerinin her köşe ve bucağı kapladığı oturma odasına bakıyor. Renkli parmak uçlarıyla lekelediği kâğıtlar yere saçılmış, boya kutusundaki boyalar fırçalardan damlıyordu. Çoğu zaman yanına gittiğimde onu şövalesinin altına yayılmış, kumral saçları dağılmış ve tavana bakarak eski bir Arapça şarkının sözlerini söylerken bulurdum.

Ev, Layla'nın ruhunun vücut bulmuş haliydi.

Ama artık öyle değil. Layla'nın evi kıvılcımını kaybetmiş, renkleri tamamen solmuş ve ardında çökmüş gri bir gölge bırakmış. Bir evin kabuğu gibi.

Mutfağa gittiğimde onu oturma odasındaki papatya desenli kanepeye uzanmış ve pide poşetini tezgâha koymuş halde buluyorum. Onu görür görmez yorgunluğum kayboluyor. "Çorbayı ısıtıyorum. Biraz ister misin?"

"Hayır, ben iyiyim" diye cevap veriyor. Sesi, benimkinin aksine, yaşam vaadiyle güçlü. Beni tatlı anılarla kucaklayan sıcak bir battaniye gibi. "Tekne işi nasıl gitti?"

Hay aksi. Sulandırılmış mercimek çorbasını tencereye dökmekle ve portatif gaz ocağının ateşleme iğnesini yakmakla meşgulmüş gibi yapıyorum. "Biraz istemediğine emin misin?"

Leyla doğruluyor, yedi aylık hamile karnı üzerindeki lacivert elbiseyi geriyor. "Bana nasıl geçtiğini anlat, Salama."

Gözlerimi kahverengi çorbaya yapıştırıp tıslayan alevleri dinliyorum. Buraya taşındığımdan beri Layla hastanede Am ile konuşmam için başımın etini yiyor. Almanya'da güvenli bir yer bulan Suriyelilerin hikâyelerini duymuş. Ben de öyle. Kendi hastalarımdan bazıları Am aracılığıyla Akdeniz'i geçmeyi başardı. Tekneleri nasıl bulduğu hakkında hiçbir fikrim yok. Ama parayla her şey mümkün.

"Salama."

İç çekiyorum, parmağımı çorbaya sokuyorum ve neredeyse sıcak olduğunu görüyorum. Ama zavallı midem gurulduyor, gerçekten sıcak olup olmadığını umursamıyorum, bu yüzden onu

ve kanepede onun yanına otur.

Layla kaşlarını kaldırmış, sabırla bana bakıyor. Okyanus mavisi gözleri inanılmaz derecede büyük, neredeyse yüzünü kaplıyor. Kumral saçlarının altın kırmızısı paleti, dağınık çilleri ve soluk teniyle her zaman sonbaharın vücut bulmuş hali gibi görünürdü. Şimdi bile, onca acıya rağmen hala büyülü görünüyor. Ama dirseklerinin tuhaf bir şekilde dışarı çıktığını ve bir zamanlar dolgun olan yanaklarının nasıl daraldığını görüyorum.

"Ona sormadım," diyorum sonunda, bir kaşık çorba içerken ve kendimi onun inlemesine hazırlarken.

Ve o da teslim ediyor. "Neden? Biraz paramız var-"

"Evet, oraya vardığımızda hayatta kalmak için paraya ihtiyacımız var. Ne kadar isteyeceğini bilmiyoruz ve ayrıca hikayeler..."

Başını sallıyor, saç telleri yanağına düşüyor. "Tamam, evet. Bazı insanlar... karaya ulaşmıyor ama ulaşanlar da var! Salama, bir karar *vermeliyiz.* Gitmemiz gerek! Bilirsin, ben emzirmeye başlamadan önce."

Sözünü bitirmedi, nefes alış verişleri zorlaştı. "Ve sakın sensiz gitmemi önermeye *cüret etme*! Ya sen ve ben birlikte bir tekneye bineriz ya da ikimiz de binmeyiz. Kim bilir nerede, korkudan aklımı kaçırmış bir halde, ölü mü diri mi olduğunu bilmeden tek başıma olmayacağım. Bunun olmasına imkan yok! Ve Türkiye'ye yürüyemeyiz - bunu bana kendin söyledin." Şişmiş karnını işaret ediyor. "Sınır muhafızları ve keskin nişancıların karınca gibi her yere dağılmış olmasından bahsetmiyorum bile, Özgür Suriye Ordusu'nun bölgesinden dışarı adımımızı atar atmaz vuruluruz. *Tek bir* seçeneğimiz var. Bunu daha kaç kez tekrarlamam gerekiyor?"

Öksürüyorum. Çorba kalın bir şekilde boğazımdan aşağı kayıyor, mideme taş gibi iniyor. O haklı. Üçüncü üç aylık döneminde; ne o ne de ben güvenli bir yere kadar dört yüz mil yürüyebilir, yol boyunca ölümden kaçabiliriz.

Tencereyi önümüzde duran çam sehpanın üzerine koyuyorum ve ellerime bakıyorum. Ellerimi kaplayan çapraz yara izleri, ölümün canımı almaya çalışırken bıraktığı izler. Bazıları silik ve gümüşi renkteyken, birkaçı daha pürüzlü, iyileşmiş olmalarına rağmen yeni et hala çiğ görünüyor. Daha hızlı çalışmamı, yorgunluğumu bastırmamı ve bir hayat daha kurtarmamı hatırlatıyorlar.

Kollarımı üzerlerine çekmek için hamle yapıyorum ama Layla'nın eli benimkilerden birini nazikçe kapatıyor ve ona bakıyorum. "Ona neden sormadığını biliyorum ve

Sorun para değil."

Elim onunkinin altında seğiriyor.

Hamza'nın sesi zihnimde fısıldıyor, endişeyle karışık. *Salama, söz ver bana. Söz ver.*

Sesini bastırmaya çalışarak başımı sallıyorum ve derin bir nefes alıyorum. "Leyla, üç mahallede kalan tek eczacı benim. Ben gidersem onlara kim yardım edecek? Ağlayan çocuklara. Keskin nişancı kurbanlarına. Yaralı adamlara."

Elbisesini sıkıca kavrıyor. "Biliyorum. Ama seni feda *etmeyeceğim.*"

Bir şey söylemek için ağzımı açıyorum ama yüzünü buruşturup gözlerini kapatınca duruyorum.

"Bebek tekmeliyor mu?" Hemen soruyorum, yaklaşıyorum. Endişemin kaçmasına izin vermemeye çalışsam da kaçıyor. Kuşatma nedeniyle doğum öncesi vitaminler az ve kontroller sınırlı.

"Biraz," diye itiraf

ediyor. "Acıyor mu?"

"Hayır. Sadece rahatsız edici."

"Yapabileceğim bir şey var mı?"

Başını iki yana sallar. "Ben iyiyim."

"Tamam, bir mil öteden yalan söylediğini duyabiliyorum. Arkanı dön," diyorum ve bunu yapmadan önce gülüyor.

Omuzlarındaki stres düğümleri üzerinde, gerginliğin ondan uzaklaştığını hissedene kadar çalışıyorum. Derisinin altında neredeyse hiç yağ yok ve parmaklarım akromion ve skapulasına her temas ettiğinde ürperiyorum. Bu... bu yanlış. O burada *olmamalıydı.*

Birkaç dakika sonra Layla, "Artık durabilirsin," diyor. Bana minnettar bir gülümseme gönderiyor. "Teşekkür ederim."

Geri vermeye çalışıyorum. "İçimdeki eczacı bu, biliyorsun. Seninle ilgilenme ihtiyacı iliklerime kadar işledi."

"Biliyorum."

Eğildim ve ellerimi karnına koydum, bebeğin biraz geri itildiğini hissettim.

"Seni seviyorum bebeğim, ama annene zarar vermeyi bırakmalısın. Uyuması gerek," diye mırıldanıyorum.

Layla'nın gülümsemesi derinleşiyor ve yanağımı okşuyor. "Kendi iyiliğin için fazla sevimlisin, Salama. Günün birinde biri seni kapacak ve

seni benden uzağa götürür."

"*Evlilik mi?* Bu ekonomide mi?" Annemin bana en son bir teyze ve oğlunu kahve içmeye çağırdığımızı söylediği zamanı düşünerek homurdanıyorum. Çok komik, hiç gelmediler. Aynı gün ayaklanma oldu. Ama o ziyaretle ilgili başımın döndüğünü hatırlıyorum. Aşık olma ihtimaliyle. Şimdi geriye dönüp baktığımda, sanki benim yüzümü takan ve benim sesimle konuşan farklı bir kızı izliyormuşum gibi hissediyorum.

Layla'nın kaşları çatılır. "Olabilir. Bu kadar kötümser olma."

Yüzündeki küstah ifadeye gülüyorum. "Sen nasıl istersen."

Layla'nın bu yönü hiç değişmedi. O zamanlar, ziyareti haber vermek için onu aradığımda, on beş dakika içinde kapımın önündeydi, elinde kıyafet ve makyaj malzemeleriyle dolu kocaman bir çanta vardı ve avazı çıktığı kadar bağırıyordu.

"Bunu giyiyorsun!" diye duyurmuştu beni odama çektikten sonra, masmavi kaftanını açarak. Kollarımın üzerinde yumuşak bir şekilde kayan zengin bir kumaştı. Etek ucu altın renginde dikilmişti, belindeki kemer gibi, yanlardan bir şelale gibi akıyordu. Rengi bana Ruhların Kaçışı *filmindeki yağmurdan oluşan denizi hatırlattı. Büyülü, yani.*

"Bunu mavi bir göz kalemiyle eşleştirirsen, onu tekrar görmek için sana yalvarmasını sağlarsın." Göz kırptı ve ben de kıkırdadım. "Mavi göz kalemi içinde kesinlikle muhteşem görünüyorsun!"

"Oh, bunu biliyorum." Kaşlarımı salladım. "Kahverengi olmanın avantajları."

"Oysa ben çürümüş bir ceset gibi görünüyorum!" Gözlerindeki hayali yaşları sildi, evlilik yüzüğü parlıyordu.

"Dramatik olmayı bırak, Layla," diye güldüm.

Gülümsemesi şeytani bir hal aldı; mavi gözleri parladı. "Haklısın. Hamza bundan hoşlanıyor. Hem de çok."

Hemen ellerimi kulaklarımın üzerine kapattım. "Ew, hayır! Bu konuda hiçbir şey bilmeme gerek yok."

Kahkahalar atarak kollarımı çekti, beni daha da rahatsız etmeye çalıştı ama iki kelimeyi tutarlı bir şekilde bir araya getiremedi. Yüzümdeki mahcup ifade onu kıkırdama krizine soktu.

Layla'nın iç çekme sesi beni hayallerimden koparıyor.

"Hayat hayatta kalmaktan daha fazlasıdır, Salama," diyor.

"Biliyorum," diye cevap veriyorum. Alaycı havamız kayboldu.

Bana sert bir bakış attı. "Gerçekten mi? Çünkü nasıl davrandığını görüyorum. Sadece hastaneye, çalışmaya, bana odaklanıyorsun. Ama sen değilsin.

gerçekten yaşıyorsun. Bu devrimin neden gerçekleştiğini düşünmüyorsunuz. Sanki bu konuda hiç düşünmek *istemiyorsun.*" Bakışlarımı tutarak duraklıyor ve ağzım kuruyor. "Sanki umurunda değil gibi, Salama. Ama umurunda olduğunu biliyorum. Bu devrimin hayatlarımızı geri almakla ilgili olduğunu biliyorsun. Hayatta kalmakla ilgili değil. Savaşmamızla ilgili. Burada savaşamazsan, başka yerde de savaşamazsın. Fikrini değiştirsen ve Almanya'ya gitsek bile olmaz."

Ayağa kalkıp duvarlardaki soyulmuş boyalara bakıyorum. Hiçbir şeye. "*Neyle* savaşacağız? Burada başımıza gelebilecek en kötü şey ölüm olursa şanslı sayılırız, bunu sen de biliyorsun. Ya ordu tarafından tutuklanacağız ya da bir bomba bizi öldürecek. Uğruna savaşacak bir şey yok çünkü savaşamayız. Kimse bize yardım etmiyor! Hastanede gönüllü çalışıyorum çünkü insanların öldüğünü görmeye *dayanamıyorum.* Ama *hepsi bu.*"

Layla bana bakıyor ama gözlerinde kızgınlık yok. Sadece merhamet. "Hâlâ buradayken savaşıyoruz Salama, çünkü burası bizim ülkemiz. Burası senin babanın ve ondan önceki babasının ülkesi. Senin tarihin bu topraklara gömülü. Dünyada hiçbir ülke seni seninki kadar sevemez."

Gözlerim yaşarıyor. Sözleri okulda okuduğumuz tarih kitaplarında yankılanıyor. Vatan sevgisi iliklerimize işlemiş. Okuldaki ilk günümüzden itibaren her sabah söylediğimiz milli marşımızda var. O zamanlar bu sözler sadece birer kelimeydi. Ama şimdi, tüm bunlardan sonra, bizim gerçekliğimiz haline geldiler.

Ruhlarımız meydan okur, tarihimiz şanlıdır. Ve
şehitlerimizin ruhları zorlu muhafızlardır.

Layla'nın bakışlarından kaçıyorum. Suçluluk duygusu istemiyorum. Bunu yeterince yaşadım zaten.

"Bu savaşta yeterince kaybettim," diyorum acı bir şekilde.

Sesi kararlı. "Bu bir savaş değil, Salama. Bu bir devrim."

"Her neyse."

Ve böylece, nefes alabilmek için kapıyı arkamdan kapatarak yatak odama geri dönüyorum. Tek umursadığım şey -dünyada sahip olduğum tek şey- Layla ve hastane. Ben bir canavar değilim. Acı çeken insanlar var ve onlara yardım *edebilirim.* Eczacı olmak istememin sebebi buydu. Ama *neden* hastaneye geldiklerini düşünmeyi reddediyorum. Tüm bunların neden olduğunu. *Neden* annemi benden aldı. Parmaklarının soğukluğunu hatırlıyorum. Baba'yı aldı ve

Hamza kim bilir nereye gitti. Geçmişe takılıp kalmak istemiyorum. Gençlik yıllarımı, kaybolan umut ve kabus dolu uykulardan başka bir şey olmadan nasıl sonlandıracağımı düşünüp ağlamak istemiyorum. Hayatta kalmak istiyorum.

Ailemi istiyorum. Sadece ailemi geri istiyorum. Layla'nın söyledikleri doğru *olsa* bile.

Elimde kalan tek pijamayı giyiyorum. Siyah pamuklu bir kazak ve pantolon. Gecenin bir vakti kaçmam gerekirse yeterince iyi. Banyoda, boşa çıkan yansımamı ve omuzlarımdan dökülen kuru kahverengi saçlarımı görmezden geliyorum ve alışkanlıktan dolayı su musluğunu açıyorum. Hiçbir şey yok. Mahalleye haftalardır su ya da elektrik gelmiyor. Eskiden patlamalar halinde gelirdi ama kuşatmayla birlikte tamamen kesildi. Neyse ki geçen hafta yağmur yağdı da Layla ve ben kovalarla su topladık. Küçük bir avuç dolusu suyu abdest almak ve namaz kılmak için kullanıyorum.

Güneşin cılız ışıkları odamın çizik döşemelerinden kayboldu ve gecenin karanlık pelerini Humus'u ele geçirdi. Dudaklarımı kapatıp kalın kalın yutkunmadan önce dişlerim beklentiyle bir süre gıcırdıyor. Gün boyunca gösterdiğim kontrol, güneş battığında azalıyor.

Yatağıma oturuyorum, gözlerimi kapatıyorum ve derin nefesler alıyorum. Zihnimi boşaltmam gerekiyor. Ruhumda kök salmış olan korku ve acıdan başka bir şeye odaklanmam gerekiyor.

"Tatlı alyssum. Adı gibi tatlı," diye mırıldanıyorum, sinirlerimin bozulmaması için dua ederek. "Beyaz yapraklar. Ağrı kesici olarak kullanılır. Ayrıca soğuk algınlığı, karın krampları ve öksürük için de. Tatlı. *Tatlı.*"

İşe yarıyor. Ciğerlerim oksijeni kanıma eşit olarak dağıtmaya başlıyor ve gözlerimi açıp penceremin dışındaki gri bulut kümesini izliyorum. Layla'nın evi yakındaki bir bombanın etkisinde kaldığında camın kenarları kırılmış ve çerçevesi parçalanmış. Buraya taşındığımda camdaki kanı yıkamak zorunda kalmıştım.

Pencere kilitli olmasına rağmen odayı bir ürperti kaplıyor ve neler olacağını bildiğim için ürperiyorum. Gördüğüm dehşet sadece hastaneyle sınırlı değil. Dehşetim zihnimde mutasyona uğradı, her gece ortaya çıkmayı asla ihmal etmeyen bir hayat ve bir ses bahşedildi.

"Daha ne kadar benimle konuşmadan orada oturacaksın?" Pencere kenarından gelen derin ses, tüylerimi diken diken ediyor.

Sesi bana, her gün uyandığımda üzerime sıçrayan buz gibi suyu hatırlatıyor.

Şehitlerin kanıyla sırılsıklam eve geldim. Göğsümde ağırlaşan taşlar, beni aşağıdaki toprağa batırıyor. Nemli bir gün kadar ağır ve askeriyenin üzerimize attığı bombalar kadar sağır edici. Hastanemizin üzerine inşa edildiği şey ve çıkardığımız sözsüz sesler.

Yavaşça ona doğru dönüyorum. "Şimdi ne istiyorsun?"

Khawf bana bakıyor. Takım elbisesi net ve temiz. Yine de omuzlarını kaplayan kırmızı lekeler beni rahatsız ediyor. Tanıştığımızdan beri oradalar ve ben hala onlara alışamadım. Ama gözlerine bakmayı da sevmiyorum.

-Buzlu mavi. Gece yarısı siyahı saçlarıyla insan gibi görünmüyor, sanırım amaç da bu. Olmaya çalışabileceği kadar insana yakın görünüyor.

"Ne istediğimi biliyorsun," diye sesi dalgalanıyor ve ben ürperiyorum.

GEÇEN TEMMUZ'DA HER ŞEYIMI KAYBETTIM.

Hepsi bir hafta içinde.

O zamanlar bir hastane yatağında yatıyordum, sessiz gözyaşları yüzümdeki kesiklere batıyor, sol uyluğum düşmeden dolayı ağrıyor ve morarmış kaburgalarım her nefes alışımda acıyla itiraz ediyordu. Ellerim ağır bir gazlı bezle sarılmıştı, eldiven gibi görünüyorlardı. Şarapnel parçaları ellerimde delikler açmıştı; kan bir pınar gibi fışkırıyordu. Ama bunların hepsi idare edilebilirdi.

Tek ciddi yaralanma başımın arkasındaydı. Patlamanın şiddetiyle geriye doğru uçtum ve beton kafatasımın tabanına çarparak beni ömür boyu damgaladı. Dr. Ziad bana dikiş attı. Onunla ilk kez karşılaşıyordum. Bana sadece bir yara iziyle kurtulduğum için şanslı olduğumu söyledi. Sanırım annemin o kadar şanslı olmadığı gerçeğini aklımdan çıkarmaya çalışıyordu. Bomba onu benden koparmıştı ve ona bir daha asla sarılamayacaktım.

O günün ilerleyen saatlerinde Khawf ortaya çıkıp bana adını söylediğinde, onu gören tek kişinin ben olduğumu anlamam biraz zaman aldı. İlk başta ilaçların bana hayal gördürdüğünü, morfin bitince onun da kaybolacağını düşündüm. Ama o yanımda kaldı, ben annem için ağlarken bana korkunç şeyler fısıldadı. Acı dindiğinde, kaburgalarım iyileştiğinde ve ellerim yaralandığında bile gitmedi. Ve bu inanç bir kez yerleştiğinde, hemen ardından panik geldi.

O, kalmaya gelen bir halüsinasyondu. Son yedi aydır her gece korkularımı acımasızca kemiren ve onlara hayat veren biri.

Başka bir açıklaması yok. Onu bilimsel gerçeklere indirgemek, onunla yüzleşebilmemin tek yolu.

"Nasıl daha iyi hissedeceksen." Hınzırca gülümsüyor.

Başımın arkasındaki yara izini ovuyorum, nasırlı çıkıntıları hissediyorum.

Parmaklarım. "Papatyalar," diye fısıldıyorum. "Papatyalar, papatyalar."

Khawf saçlarını gözlerinden uzaklaştırıyor ve göğüs cebinden bir paket sigara çıkarıyor. Karton kırmızı, omuzlarındaki lekelerle hep aynı tonda. Uzun bir tüp koparıyor ve yakmadan önce dudaklarının arasına bastırıyor. Sigaranın ucu alev alev yanarak kenarları yiyor ve uzun bir nefes çekiyor.

"Am ile neden konuşmadığını bilmek istiyorum," diyor. "Dün konuşacağına söz vermedin mi? Bana her gece söz verdiğin gibi mi?" Sesi alçak, ama her kelimeyi zehirleyen tehdidi yanlış anlamak mümkün değil.

Onunla her şey böyle başladı: orada burada küçümseyici sözler, Suriye'den ayrılma düşüncelerimi dürtüyordu, ta ki bir gün Am'dan bir tekne istemem gerektiğine karar verene kadar. Ve bunu yapmamı talep etmekten vazgeçmedi. Bazen beynimin onun gibi birini nasıl yaratabildiğini merak ediyorum.

Bir damla soğuk ter boynumdan aşağı süzülüyor. "Evet," diye cevap vermeyi başarıyorum.

Sigaraya dokunuyor ve kül yere düşüyor, tam yere çarpacakken kayboluyor. "Ne oldu?"

Ben ağabeyini sepsisten kurtarırken, kıvırcık kahverengi saçlı beş yaşındaki bir kız çocuğu keskin nişancı tarafından kalbinden vurularak öldü. Bana *ihtiyaç var*. "Yapamadım."

Gözleri kısılır. "Yapamazdın," diye tekrarlıyor kuru bir sesle. "Yani anladığım kadarıyla bu evin altında ezilmek istiyorsun. Canlı, kırık ve kanlar içinde. Kimse seni kurtarmaya gelmesin çünkü nasıl gelsinler? Seninki gibi yetersiz beslenmeden dolayı körelmiş kaslar, bırakın betonu, cesetleri bile zor kaldırır. Ya da belki tutuklanmak istersiniz. Baba ve Hamza'nın olduğu yere götürülmek. Sahip olmadığınız cevaplar için tecavüze uğramak ve işkence görmek. Ordunun ceza olarak değil de ödül olarak ölümü göstermesini. İstediğin bu mu, Salama?"

Kemiklerim titriyor. "Hayır."

Sigarasını oxford ayakkabısının topuğunun altında ezmeden önce son bir duman daha üflüyor. Sonra eşiği geçiyor ve önümde duruyor. Ona bakmak için başımı kaldırıyorum. Gözleri Aralık ayındaki Asi Nehri kadar soğuk.

"O zaman *yapamazsın,*" diyor. "Bugün Am'den bir tekne isteyeceğine söz vermiştin. Üç kez yanından geçti ama sen *geçmedin.*" Dudakları ince bir çizgi halinde çekiliyor, çenesinde bir kas çalışıyor. "Yoksa anlaşmamdan dönmemi mi istiyorsun?"

"Hayır!" Bağırıyorum. *"Hayır!"*

Bir parmak şıklatmasıyla gerçekliğimi tamamen değiştirebilir, halüsinasyon üzerine halüsinasyon yaratabilir, herkese dış görünüşümün güçlü bir rüzgar karşısında kırılgan dallardan başka bir şey olmadığını gösterebilirdi. Dr. Ziad artık hastanede çalışmama izin vermiyordu. Hastalar için tehlike oluşturabilecekken olmaz. Hastaneye ihtiyacım var. Acımı unutmak için ihtiyacım var. Ellerimi meşgul tutup zihnimin boğuk çığlıklar atmasını engellemek için. *Hayat kurtarmak için. Daha da* kötüsü, Layla'ya daha fazla endişe ve kaygı yükleyerek onun ve bebeğin sağlığını etkileyebilirim. *Hayır.* Onun için her şeye katlanacağım. Layla'yı güvende tutabilirsem gözyaşlarımda boğulacağım ve ruhumu ona sunacağım. Doğru.

Ve böylece Khawf gündüzleri kendine saklanacağına ve bana gösterdiği dehşeti geceye hapsedeceğine söz verdi. Başkalarının gözlerinden uzakta.

Kaba bir gülümseme dudaklarını yukarı doğru eğiyor. "Bu senin son şansın Seleme ve sana yemin ederim, eğer yarın ona sormazsan dünyanı başına yıkarım."

Öfke, korkunun kalp atışları arasında uyanır. Bilinçaltım beni kontrol altında tutuyor olabilir ama o *benim* bilinçaltım.

"O kadar kolay değil, Khawf," diye tıslıyorum, küçük kız kardeşini kucağına aldığında çocuğun yüzünde beliren ifadeyi silkeleyerek. Çok *küçük*. "Am'in teknesi olmayabilir. Olsa bile fiyatı o kadar yüksek olur ki ödeyemeyiz. O zaman *tek* çıkış yolu Türkiye'ye yürümek olur. Bu da bizi ordu için mükemmel bir hedef yapar. Tabii Layla yürümeyi *başarabilirse*!"

Kaşları eğlenerek yukarı kalkıyor. "Neden Hamza'ya Leyla'yı çıkarmak için verdiğin sözü görmezden gelmeyi seçiyorsun? Hastaneyle ilgili çelişkili duyguların kalbinde kaosa neden oluyor. Mesele şu ki, söz verdin ve sözünden cayıyorsun. Tüm bu gevezelikler suçluluk duygunu bastırmak için uydurduğun bahanelerden başka bir şey değil. Layla'nın güvenliği için hangi bedeli ödemezsin?"

Başka tarafa bakıyorum ve ellerimi ceplerime sokarak yatağa gömülüyorum.

"Bu anı" -düzeliyor, sırıtıyor- "kararınızı sağlamlaştırmalı."

Ben çığlık atamadan parmaklarını şıklattı.

Yoğurt ve et suyunda pişen nane ve tarçının zengin kokusu burnumu istila ediyor ve nostaljiye boğuluyorum. Gözlerimi açmadan önce bir an tereddüt ediyorum. Gözlerimi açtığımda artık küflü odamda değil, evimdeyim. *Benim* evimde.

Mutfak tam da hatırladığım gibi. Mermer duvarlar bej ve sedir kahverengisi arasında değişiyor, asılı çerçevelerde Arapça hat yazıları ve boyanmış altın limonlar var. Tezgâhın altındaki saklama alanında tencerelerimiz ve kaplarımız özenle istiflenmiş. Mutfak masasının üzerine zambak işlemeli beyaz saten bir örtü örtülmüş. Masanın etrafında dört ahşap sandalye duruyor ve masanın üzerinde kristal bir vazodan orkideler fışkırıyor. O gün, yani bugün gerçekleşecek bir ziyaret için aldığım mavi orkideler. Sosyal bir toplantımız olduğunda hep mavi orkide alırdım.

Sonunda soluma dönüyorum, annem yanımda duruyor, gözleri şiş barakta, tahta bir kaşıkla tencereyi karıştırıyor. Bir yandan da dudakları dua ediyor.

"Onları güvende tut," diye fısıldıyor. "Adamlarımı güvende tut. Onları bugün bana canlı ve iyi bir şekilde geri getirin. Onları kendilerine zarar vermek isteyenlerden koru."

Kalbim ikiye bölünmüş bir halde olduğum

yere çakılıp kaldım. O benim yanımda.

Yanaklarımdan birkaç damla sessiz gözyaşı süzülüyor ve kendimi onun kollarına atma ihtiyacı beni bunaltıyor. Annemi istiyorum. Üzüntümü yatıştırmasını ve beni öperken bana ya omri ve te'eburenee demesini istiyorum. *Hayatım* ve *göm beni*.

Onun yerine kolunu hafifçe dürtüyorum. Dudaklarında yorgun bir gülümseme belirmeden önce kan çanağına dönmüş gözleriyle dalgın dalgın bakıyor ve bu savaşın onu nasıl değiştirdiğini görebiliyorum. Otuz beş yaşından sonra hiç yaşlanmamış gibi görünen yüzü sinirden yorgun düşmüş, kehribar rengi saçlarının dipleri ağarmış. Saç diplerinin ağarmasına asla izin vermezdi, her zaman asil ve düzgün bir görüntüsü vardı. Kemikleri keskin bir şekilde ortaya çıkıyor ve gözlerinin altında daha önce hiç var olmayan koyu gölgeler beliriyor.

"Te'eburenee, iyi olacağız. İnşallah" diye fısıldıyor, bir kolunu omuzlarıma doluyor ve beni kendine doğru çekiyor. *Ben seni gömmeden sen beni göm.*

Ben yaptım.

"Evet anne," diye boğulmayı başarıyorum, onun dokunuşunda eriyorum.

"*Ah*, Salomeh," diye sesleniyor Hamza, Baba ile birlikte oturma

odasından içeri girerken.

ve neredeyse ağlayacaktım. Geldiler. Hamza'nın bal rengi gözleri hayat dolu ve Baba'nınkileri yansıtıyor. İkisinin de üzerinde Suriye Devrimi bayrağının bir omzunda asılı olduğu paltolar var. Bir çevirişte ilmik olabilir. "Cidden ağlayacak mısın?"

Hamza'ya Leyla'nın nerede olduğunu sormuyorum çünkü evlerine döndüğünü ve onu beklediğini biliyorum. Ama bugün ona dönmeyecek.

"Hamza, kız kardeşine sataşma," diyor Baba, anneme doğru yürürken. Annem hemen ona sarılıyor, o da kollarını anneme doluyor ve kulağına bir şeyler mırıldanıyor.

Bunu görmeye dayanamıyorum, o yüzden arkamı dönüyorum.

"Şimdi mi gidiyorsun?" Hamza'ya soruyorum, sesim kırılıyor ve ona bakmak için çenemi yukarı eğmek zorunda kalıyorum. Yedi aydır bunu yapmamıştım.

Yumuşak bir şekilde gülümsüyor. "Protesto namazdan sonra yapılacak, o yüzden oraya erken gitmeliyiz."

İçimdeki feryat etme isteğini bastırdım. Yirmi iki yaşına yeni basmış, tıp fakültesinden yeni mezun olmuş ve Zaytouna Hastanesi'ne ihtisas için başvurmuştu. Baba olacağını bilmiyordu. Bu onu protestolara katılmaktan alıkoyar mıydı?

"Gitme," diye kekeliyorum. Belki bu halüsinasyonun sonu iyi bitebilir. Belki bir şeyleri değiştirebilirim. "Lütfen, sen ve Baba. Bugün gitmeyin!"

Sırıtıyor. "Bunu her seferinde söylüyorsun."

Kolunu sıkıca kavrıyorum, gözlerim onun belli belirsiz kaşlarını, gülümsediğinde bir yanağında beliren gamzeyi ezberliyor. Bu, ağabeyime dair sahip olduğum son hatıra. Zamanla anılar bozuluyor ve onun tam özelliklerini unutacağımı biliyorum. Baba'nın kırlaşmış kahverengi saçlarını ve gözlerindeki o nazik pırıltıyı unutacağım. Hamza'nın en az iki baş daha uzun olduğunu ve onunla aynı kahverengi saç tonunu paylaştığımızı unutacağım. Annemin yanaklarındaki gamzeleri ve dünyayı aydınlatan gülümsemesini unutacağım. Aile fotoğraflarımız bu binanın enkazı altında kaldı ve onları asla geri alamayacağım.

"Ew. Salama, neden garip davranıyorsun?" diyor ve sonra gözlerimdeki yaşları görünce başını sallıyor. Nazikçe ekliyor, "Söz veriyorum geri geleceğiz."

Ciğerlerim daralıyor. Şimdi ne söyleyeceğini biliyorum. Kelimeler birbirine karışana kadar bu konuşmayı zihnimde tekrar tekrar oynatıyorum.

"Ama eğer yapmazsam..." Derin bir nefes alır ve ciddileşir. "Salama, eğer yapmazsam... o zaman Layla'ya sen bak. Onun ve annemin iyi olduğundan emin ol.

Tamam. Siz üçünüzün hayatta ve güvende kaldığından emin olun." Sertçe yutkundum.

"Sana söz verdim zaten."

İlk protesto sırasında insanlar sokaklara döküldüğünde Hamza beni hemen bir kenara çekti ve tam da bu konuda yemin ettirdi. O her zaman sezgileri güçlü biriydi. Yaşının ötesinde zekiydi. Hiçbir şey söylemesem bile ne zaman üzüldüğümü hissederdi. Bir bulut kadar yumuşak olan kalbi etrafındaki herkese ulaşırdı. Annemin, tüm dehşetine rağmen, tekme ve çığlıklarla Suriye'den çıkarılması gerektiğini, Layla'dan kendisini geride bırakarak kaçmasını istediğinde alay edeceğini biliyordu. Ama ben ikisinin de hayatta kalmasını sağlayacaktım. Ailemin güvenliğini her şeyin üstünde tutardım. Ondan geriye kim kaldıysa.

"Bana tekrar söz ver," diyor sertçe. "Emin olmadan vicdanım rahat bir şekilde oraya gidemem. Bu sözleri duymam gerek." Gözlerindeki bal ateş gibi yanıyor.

"Söz veriyorum," diye fısıldamayı başarıyorum. İki kelime hiç bu kadar ağır olmamıştı.

Şimdi Baba'yla gitmeden önce saçlarımı karıştırması gerekiyor, bir daha geri dönmemek üzere.

Ama yapmıyor.

Elleri omuzlarımı kavrıyor. "Yaptın mı?"

Bocalıyorum. "Ne?"

Bakışlarındaki ateş öfkelendiriyor. "Ordu beni ve Baba'yı aldıktan sonra, annemi dışarı çıkardın mı? Layla'yı kurtardın mı? Yoksa hayatlarını çöpe mi attın?"

Kemiklerim takırdıyor.

"Salama, bana yalan mı söyledin?" Yüz ifadesinden acı damlıyor. Ellerimi göğsüme bastırarak geri çekiliyorum.

"Annemin ölmesine izin mi verdin?" diye sorar, sesi daha yüksektir.

Anne ve Baba onun yanında dururken, annenin yüzünün sağ tarafından kan damlıyor. Her gün cilaladığı seramik zemine düşüyor. Her damla kalbine saplanmış bir bıçak gibi.

"Özür dilerim," diye yalvarıyorum. "Lütfen. Affet beni!"

"Pardon?" Baba kaşları çatılmış bir halde. "Annenin ölmesine izin verdin.

Layla'nın ölmesine izin veriyorsun. Ne için?"

"Annem seni affedebilir," diyor Hamza. "Ama ben affetmeyeceğim. Eğer Leyla senin seçimlerin yüzünden acı çekerse, Seleme, seni asla affetmeyeceğim."

Ağlayarak yere yığıldım. "Özür dilerim. Özür dilerim." "Yeterli değil," diyorlar hep bir ağızdan.

Altımdaki zemin sallanıyor ve sarmaşıklar ayak bileklerime dolanarak beni fayansların altına çekiyor. Mutfağım ve evim parçalanıyor ve çığlık atarak kara uçuruma düşüyorum. Sırtım bir taş levhaya çarpıyor ve nefes almak için mücadele ediyorum. Gözlerimi açtığımda, yanan bir binanın dumanı yukarıdaki soluk mavi gökyüzünü kaplıyor.

Ciğerlerimde oksijen azalıyor ve öksürerek titreyerek ayağa kalkıyorum. Önümde evim dediğim yedi katlı bina duruyor. Altıncı kattaki balkonun dışında çamaşırlar kuruyor ve altındaki balkonun korkuluklarından Suriye Devrimi bayrağı gururla sarkıyor. Rüzgârda dalgalanıyor, sanki uçup gidecekmiş gibi duruyor. Ama Hamza, yerinde durduğundan emin olmak için her iki yanından sıkıca düğümlemiş. O ve Baba tutuklandıktan sonra annem bayrağı indirmeye kıyamamış.

Etrafımdaki hava çok durgun. Sormama gerek kalmadan nerede olduğumu biliyorum. Khawf beni bir hafta geleceğe, hayatımın en kötü günlerinden birine sürükledi.

Anne.

"Hayır," diye inledim. "Hayır."

"Onu kurtaramazsın." Khawf benden birkaç adım ötede duruyor. "O çoktan öldü."

Binam on beş adım ötede. Başarabilirim. Onu kurtarabilirim.

"Anne!" Ona doğru koşarak çığlık atıyorum. "Çık dışarı! Çık dışarı! Uçaklar geliyor!"

Ama artık çok geç; sesimden daha hızlılar ve bombalar içeride masum insanların olmasını umursamıyor. Binayı kanlı parçalara ayırdıklarında tiz ses kulaklarımda çınlıyor. Artçı şok beni uçurmuyor. Binayı yerle bir ediyor ve ben annemin parçalanmış bedeninin üzerinde duruyorum. Başörtüsü takmamıştı; kahverengi saçları enkazla grileşmiş, başı yanlış bir açıyla eğilmişti. Ve kan. Çıplak ayaklarıma o kadar çok kan bulaşıyor ki, keskin metalik koku midemi bulandırıyor.

Ağlayarak dizlerimin üzerine çöküyorum ve bedenini kavrayarak onu canlı bedenime yaklaştırıyorum. Yanaklarına yapışmış saçlarını temizlemeye çalışırken ellerim kontrolsüzce titriyor, ama sadece kanını ona bulaştırıyorum. Kan parçaları ağzıma geliyor. "*Anneciğim!* Tanrım, yine mi! Bir daha olmaz*!*"

Gözleri parlıyor, bana doğru bakıyor.

"Neden beni kurtarmadın?" Annem fısıldıyor, gözleri boş. "Neden?"

"Özür dilerim," diye hıçkırdım. "Lütfen, lütfen beni affet!"

Gözyaşlarımı onun hareketsiz yüzüne damlatıyorum, dudaklarım geri dönmesi için yalvarıyor ve ona sarılıyorum. İkimizi de ıslatan onca kana rağmen hala aynı kokuyor.

"O gitti, Salama," diyor Khawf arkamdan. "Bak, işte oradasın."

İşaret ettiği yere doğru bakıyorum. Molozların ve bombanın dumanlı sisinin arasında beni geçmişti. Yanakları hala dolgun, gözleri ona sürekli eşlik edecek bir acıyla yüzleşmeye başlıyor. Daha on yedi yaşında ve gerçek dehşetin ne demek olduğunu yeni yeni anlıyor. Öksürüyor, kıyafetleri ve başörtüsü yırtılıyor, kasları gevşemeden önce annesinin cesedine doğru sürünmeye çalışıyor ve baygın bir şekilde yere düşüyor.

Öfke ve hüzün kalbimde iç içe geçiyor, çürüyen kemiklerime yapışıyor.

"Bu kadar yeter," diye soluyarak annemi daha da yaklaştırıyorum. "Beni geri götür."

Khawf yanıma çömeliyor, yanağımdaki bir damla kanı siliyor ve gülümsüyor. Molozlar ona yaklaşmıyor; kıyafetlerine dokunulmamış. Yine de ceketinin omuzlarındaki kırmızı lekeler büyüdü ve bir şeyler mi görüyorum bilmiyorum ama yakalarından aşağı sızıyor gibi görünüyorlar.

Parmaklarını şıklatıyor ve ben yatağıma geri dönüyorum, tüm is ve kan izleri gitmiş oluyor. Gözlerimi kırpıştırıyorum, çatlamış, yara bere içindeki ellerime bakıyorum, annemin kucağımdan aniden kaybolması beni tedirgin ediyor. Yüzümde hala ıslak olan gözyaşları, yaşadıklarımın tek kanıtı.

Khawf derin bir nefes alır, memnuniyeti solgun yüzünün her çizgisine kazınmıştır ve pencereye doğru geri çekilir.

"İnat etmeye devam edersen Layla olacak." Bir sigara daha çıkarır. "Zaten verdiğin sözün yarısını tutmadın. Layla'nın ölümünün senin felaketin olmasını mı istiyorsun?"

Bedenim bana ihanet ediyor, her tarafım titriyor ve bunu saklamak için yırtık pırtık battaniyelerime sarılıyorum.

Koyu gri bir duman bulutu üflüyor ve bu duman parçalanmış zemine düşerek gözden kayboluyor. "Her gün daha fazla hastanı kaybediyorsun. Her biri kalbinde bir başka pişmanlık demek. Layla hayatta kalsa bile burada kalmak seni mahvedecek."

"Git buradan," diye sızlanıyorum, bana bunu yaptığı için beynimden nefret ediyorum.

"Aptal muamelesi görmekten hoşlanmıyorum Salama," diye mırıldanıyor. "Bana istediğimi verirsen seni yalnız bırakabilirim."

Dilim kurudu ve avuç içlerimdeki kendi tırnaklarımın sonucu olan yarım ay izleri acımaya başladı. Ona cevap vermek yerine arkamı dönüyorum, beynim kafatasıma çarpıyor. Gözlerim yatağın yanındaki komodinin kapalı çekmecesine takılıyor, orada gizli Panadol haplarımı saklıyorum. Temmuz ayından beri Layla'nın doğumuna hazırlık olarak onları biriktiriyorum ve kısa bir an için bir tane almayı düşünüyorum. Ama almamaya karar verdim. Nerede olursak olalım ilaca erişimimiz olacak mı bilmiyorum.

"Jasmine. Yasemin. Jasmine..." diye tekrar tekrar mırıldanıyorum, ta ki annemin beni kollarına aldığı zamanki gibi kokusunu alabildiğime yemin edene kadar.

ERTESİ SABAH LAYLA'YI YANAĞINDAN ÖPÜYORUM ve işe gidiyorum. Birbirimizi bir daha görüp görmeyeceğimizi asla bilemeyiz. Her an bir vedadır.

"Am ile konuş." Gülümsemesi sıcak ve Hamza'yı hatırlıyorum.

Hiçbir şey söyleyemeden başımı sallıyorum ve kapıyı arkamdan kilitleyerek dışarı çıkıyorum.

Hastane Leyla'nın evinden yürüyerek on beş dakika uzaklıkta. Araba kullanmasına gerek kalmayacağı için Hamza'nın dört gözle beklediği bir avantajdı bu: mahallesindeki hastanede eğitim gören genç bir doktor. Üç yaşında okumayı söktüğü andan itibaren, Anne ve Baba oğullarının bir dahi olduğunu fark etmişlerdi. Okula erken kaydoldu, ortaokul ve liseyi hızla bitirdi ve üniversiteleri seçti. Ailemize yakın olmak için Humus'takini seçti. Ama aslında Layla'ya yakın olmak ve hayatına onunla başlamak için seçtiğini biliyordum.

Şimdi onun olması gereken işi aldım. Benim alanımın çok dışında bir iş. Eczacılar ilaç reçete eder, ameliyat yapmazlar. Mezun olup öyle olmam gerekiyordu. Ya da bir araştırmacı. Ben cerrah değilim. Vücutları kesmek, yaraları dikmek ve uzuvları kesmek için yaratılmadım ama kendimi o kişi haline getirdim.

Dışarı çıktığımda etrafımı saran Humus sanki tarih kitaplarından fırlamış gibi. Önümdeki katliam yıllar boyunca pek çok şehirde görülmüş. Aynı hikâye ama farklı bir mekân. Eminim şehitlerin hayaletleri terk edilmiş evlerde ve sokaklarda dolaşıyor, parmakları duvarlara çizilmiş devrim bayraklarının üzerinde geziniyor. Yaşayanlar dışarıda plastik sandalyelerde oturuyor, paltolara ve atkılara sarınmışlar. Bugün enkazdan çıkarabildikleri şeylerle oynayan çocuklar var. Yaşlı bir kadın onlara cam parçalarından yapılmış halılara dikkat etmeleri için bağırıyor. Laboratuvar önlüğümü görünce sırıtıyor, birkaç dişi

Kayıp.

"Allah ma'ek!" *Tanrı sizinle olsun.*

Titrek bir şekilde gülümseyip başımı sallıyorum.

Hastane diktatörlüğün hastalığına karşı bağışıklı değil ve rengi solmuş sarı ve kırmızı dış duvarlar bunu gösteriyor. Eski spor ayakkabılarımın altındaki toprak, her gün taşınan yaralıların kanıyla lekelenmiş.

Kapılar neredeyse her zaman açık ve bugün de durum farklı değil. Her zamanki gibi kalabalık, yaralıların iniltileri ve çığlıkları duvarlarda yankılanıyor.

Cerrahi ekipman ve ilaçlar tüm zamanların en düşük seviyesinde ve bunun etkisini etrafımdaki yataklarda yatan çökmüş yüzlerde görebiliyorum. Son zamanlarda serum fizyolojik kullanmaya ve hastalara bunun anestezik olduğunu söylemeye başladım, plasebo olarak işe yarayacağına yeterince inanmalarını umuyorum. Üniversitedeki ilk yılımda plasebolar hakkında okuduğum ve başarılarından bahseden makaleleri hatırlıyorum. O zamanlar termosumda zoorat çayı ile derslik binasının dışındaki merdivenlerin köşesine sıkışmış, derste aldığım notları gözden geçiriyordum. Layla alacakaranlıkta ortaya çıkıp dikkatimi çekmek için burnuma fiske vurana kadar ders çalışmaya dalıp birkaç saatimi kaybederdim.

Tüm eksik kaynaklarımıza rağmen, hastanemiz Özgür Suriye Ordusu'nun yetkisi altında, ordunun kontrol ettiği bölgelerdeki hastanelerden çok daha iyi durumda.

Ordu tarafından yakalananların hikayelerini duyduk. Hastanelerdeki hastalar protestolar sırasında aldıkları yaralardan değil, hastanenin içinde kendilerine yapılanlardan dolayı ölüyorlar. Biz kuşatma altında acı çekerken, oradaki yaralı göstericilerin gözleri bağlanıyor, ayak bilekleri yataklara zincirleniyor ve işkence görüyorlar. Doktorlar ve hemşireler de bazen onlara katılıyor.

Burada, hastanemizde yataklar yan yana dizilmiş ve aileler hastaların etrafını sarmış durumda, bu yüzden hastaya nasıl hissettiğini sormak için aralarına sıkışmak zorunda kalıyorum. Dr. Ziad aceleyle bana doğru geliyor, yere serilmiş sayısız hasta bedeninin arasından dikkatle geçiyor; bu dünyada aileleri olmadan yapayalnızlar. Bir yatakları bile yok. Tuzlu ve biberli saçları dağınık, kahverengi gözlerinin etrafındaki kırışıklıklar daha belirgin. Son cerrah bir baskında öldükten sonra baş cerrah olarak göreve başlamış. Ondan önce kendi belirlediği saatlerde çalışan bir endokrinoloji doktoruydu ve yavaş yavaş emekliliğe doğru yol alıyordu. Huzursuzluk başladığında hemen tüm ailesini Lübnan'a göndermiş ve hastane onun evi

olmuş. Tıpkı benim gibi

cerrah olmaya zorlanmıştı, o da öyleydi.

"Geliyor. Al-Ghouta'yı vuran bir bomba rapor edildi. Yirmi ölü var. On yedi yaralı buraya getiriliyor" diyor. Baş cerrah olarak Özgür Suriye Ordusu ile bağlantısı var ve bu ordu ona daha fazla hayat kurtarmamıza yardımcı olabilecek her türlü bilgiyi sağlıyor.

Kalbim rahatlayarak bir anlığına genişliyor. Mahallemin karşı tarafında. Yarım saatlik bir araba yolculuğu. Layla güvende. Ve sonra buruşuyor. Bombalar bu kapılardan her şeyin girebileceği anlamına geliyor. Bağırsaklar dışarı çıkar ve kendi içlerine dolanır, yanıklar, kopmuş uzuvlar.

Girişte Dr. Ziad'la birlikte bekliyorum, o da Kuran'dan huzur ve Allah'ın merhametinden bahseden ayetler fısıldıyor. Boynumdan aşağı süzülen soğuk teri yatıştırıyor. Her an kapılar çarparak açılabilir.

Her an olabilir.

Khawf önümdeki pencerenin yanında beliriyor. Takım elbisesi hastanenin kırık ışığına rağmen parıldıyor ve saçları geriye taranmış, tek bir teli bile yerinde değil. Bana sırıtıyor. Khawf hastaneyi seviyor. Layla'nın gömdüğüm bir sonraki parçalanmış ceset olmasından duyduğum korkunun kalma kararlılığımı azaltacağını biliyor. Eninde sonunda Suriye'den ayrılmak isteyeceğimi.

Kapılar açılmadan önce çığlıkları duyuyoruz, kendimizi hazırlamamız için bize bir saniye veriyor. Ama ne kadar çok görürsem göreyim, hiçbir uyarı beni nefes almak için çırpınan bir insanın görüntüsüne hazırlayamaz. Bu normal değil ve *asla da* olmayacak.

"Salama, önce çocukların yanına git," diyor Dr. Ziad sert bir sesle, zaten hastalara doğru koşuyor. "Nour, hiçbirinin kan kaybından ölmediğinden emin ol. Mahmoud, bandajlarının bitmesine izin verme. Gerekirse çarşafları kullan. Git!"

Beş kurban sedyelerle taşınırken geri kalanlar gönüllüler tarafından olay yerinden götürülüyor. Etraflarında büyük bir kalabalık toplanıyor, herkes çığlık atıyor ve bağırıyor. Dr. Ziad diğer personele bağırarak emirler yağdırmaya devam ediyor ve bu vahşet karşısında gösterdiği sükûnet için bir kez daha minnettarım. Bizi sakinleştiren kişi o. Hayat kurtarabilmemizin sebebi.

Khawf dik duruyor, memnun bir gülümsemeyle yaşanan kaosu izliyor ve gürültünün içinde seken bir melodi mırıldanmaya başlıyor: Protestocuların marşı olan "How Sweet Is Freedom". Ama onu azarlayacak vaktim yok. Ölüm kimseyi beklemez.

Benim için hastaları sarmak, onları iyileştirmeye çalışmak, onları hayatta tutmaktan daha büyük zorlukları da beraberinde getiriyor. Bazen beni görüyorlar ve daha yaşlı, daha deneyimli bir doktor talep ediyorlar. İlk başta irkilir, titrememi durdurmaya çalışır ve tüm doktorların meşgul olduğuna dair bir açıklama kekelerdim. Ben de o kadar yetenekliyim. Ama şimdi, biri bana değerli saniyelerimi kaybettirmeye çalışırsa, ona *ya bu ya ölüm diyorum*. Bu, kararlarını çabuk vermelerine yardımcı oluyor.

Burada çalışmak kalbimi hiç tahmin etmediğim şekilde sertleştirdi ve yumuşattı.

Beşinci hastamı sararken, kucağında küçük bir kız taşıyan ve telaşlı görünen birini fark ediyorum. Benden çok daha yaşlı görünmüyor. Onlu yaşların sonunda. Kızın başı yana düşmüş ve gömleğinden yere kan damlıyor. Gözlerim çocuğu takip ediyor, hastanenin titrek ışığının dağınık, kahverengi buklelerinden yansımasını izliyorum. Tanıdık geliyor. Ama onu teşhis etmeye çalışamadan Dr. Ziad beni başka bir hastaya yardım etmem için çağırıyor. Bu kazazedenin dirsek kemiği kırılmış ve kolunu parçalıyor. Deriden fırlayan kemiğin görüntüsü midemdeki asidin boğazıma kadar yükselip yanmasına neden oluyor. Yutkunuyorum ve mide mukozamı eritirken inişini hissediyorum. Ve kemiği ait olduğu yere geri götürmek için çalışmaya koyuluyorum.

Arka arkaya geçirdiğim üç ameliyattan sonra dinlenirken Am'ın geçtiğini fark ettim. Onunla konuşmalıyım. Bugün. Ve Khawf'ın bakışlarının kafamın arkasını deldiğini hissediyorum, tehdidi beynimde yankılanıyor.

Dünyanı paramparça edeceğim.

Suriye'den ayrılmam konusunda çok kararlı ve bunun gerçekleşmesi için her şeyi yapar. Onu tanıdığım onca ay boyunca çaresizliğini hiç anlamamıştım. Ama bugün beynimde bir fısıltı yankılanıyor. Layla ile yaptığım konuşmanın bir sonucu.

Sormanın ne zararı var? Sadece bilgi almak istiyorsun. Sadece ne kadara mal olduğunu bilmek için. Onun için yap.

"Am," diye ağzımdan kaçırıyorum ve durup bana doğru dönüyor.

"Evet?" diyor şaşırarak. Göründüğünden daha genç ama her şey olup biterken otuzlu yaşlarının sonundaki bir adamın saçlarının ağarmaya başlaması şaşırtıcı değil.

"Ben-uh... Ben de merak ediyordum-" diye kekeledim ve kendimi azarladım. Ne söyleyeceğimi düşünmeliydim.

"Tekne mi istiyorsun, Salama?" diyerek kestirip attı ve yüzüm

sıcak olur.

Yıkık laboratuvar önlüğümü tutuyorum, kaba kumaşı kırıştırıyorum. Benim bir korkak olduğumu düşünüyor. Ondan bir çıkış yolu isteyecek onca insan varken, bu ben oluyorum. Üç mahalledeki son ve tek eczacı.

"Öyle mi?" diye tekrarlıyor, kaşlarını kaldırarak.

Hamza'nın endişeli ifadesi gözümün önüne geliyor. "Evet."

Yan tarafa dönüp kimsenin duyup duymadığını kontrol ettikten sonra, "Pekâlâ. On dakika içinde benimle ana koridorda buluşun."

Dr. Ziad ya da Nour beni aramaya gelmeden önce birkaç dakika ayırabiliyorum. Dr. Ziad her zaman ara vermemde ısrar eder. Ama yine de avuçlarım ter içinde kalıyor. On dakika içinde çok şey olabilir. Ani bir solunum yetmezliği, kalp durması, başka bir hastanın kan ve safra kusması. Her *şey olabilir*. Ama Hamza'ya söz verdim. Layla benim kardeşim, tek ailem. Kardeşimin çocuğuna hamile. Onun bilmediği ve asla tanışamayacağı bir çocuk. Ve en *azından* bunu karşılayabileceğimizi bilmem gerek. Khawf'ın sınırlarını da test etmek istemiyorum. Eğer tehdidini gerçekleştirirse, bugün hastanede çalıştığım son gün olabilir.

"Gündüz zambakları," diye fısıldıyorum ana salona doğru yürürken, gözlerimi çamurlu zeminlerde gezdiriyorum. "Kas spazmlarını ve krampları rahatlatır. Arsenik zehirini iyileştirebilir. Daylilies. *Zambaklar...*"

Ana salon hastalarla dolu ve Am'in neden burayı seçtiğini anlıyorum. Duyan herkes için bedava tanıtım. Am'ın kim olduğunu, ne yaptığını ve onlara ne vaat ettiğini biliyorlar: yaşamak için bir şans.

Am her gün hastaneye gelip teklifini kabul edecek birilerini arıyor. Birçoğumuzun sadece kitaplarda okuduğu başka bir kıtaya bir tekneyle yelken açmak için ömür boyu biriktirdiği para şeklinde bir ödeme. Hastanedeki herkes Am'ı tanıyor, hatta daha fazla insanın Suriye'de kalması gerektiğine inanan Dr. Ziad bile. Gerçi kendi ailesini de gönderdiği için gitmeyi seçenlere asla engel olmaz. Am, hastaların hayatlarını kurtarmanın önüne geçmediği sürece, gündemini yaymakta özgürdür. Ve Am tam da bunu yapıyor. Tüm doktorlardan uzak durup hastalara odaklanıyor. İnsanlara sonunda Avrupa kıyılarına ulaşanların resimlerini göstererek herkesin başarılı geçişleri bildiğinden emin olur. Kimse bunun işe *yaradığına dair bir* güvence olmadan boğulma riskini göze almak istemez. Bir noktada. Ama o zaman, belki de, kanıt olmasa bile, hayatta kalma şansı bir parça daha iyidir.

soykırımın merhametinde yaşamak.

Başka bir seçenek varsa kimse denizde çürük bir tekneye binmez.

Yorgun yüzler arasında Khawf'ınki parlayan gözleri ve bilmiş sırıtışıyla öne çıkıyor.

Belki de beni bir tekneye bindirmek için beni kırmak istemesinin nedeni bilimsel bir şekilde açıklanabilir: O beynimin sağladığı bir savunma mekanizması, ne pahasına olursa olsun hayatta kalmamı sağlamaya çalışıyor. Ama yine de onun ellerinde beni hangi dehşetlerin beklediğine dair endişeyle midem kemiriliyor.

On dakika içinde Am beni ana koridorda buldu. Çürük bir çarşafla örtülmüş, yarısı kırık bir pencerenin yanında bana ulaşana kadar ceset denizinde ilerliyor.

Sinir sistemim altüst oluyor, vücudumun her yerine elektrik sinyalleri gönderiyor ve hangi yöntemi kullanırsam kullanayım sakinleştiremiyorum. Dr. Ziad'ın beklenmedik bir şekilde ortaya çıkmasına dair paranoyam tavan yapmış durumda ve titremelerini gizlemek için ellerimi ceplerime sokuyorum. Beni görürse bu konuşmaya devam edebileceğimi sanmıyorum. Halkıma sırtımı dönüyorum.

"Peki, kaç kişisiniz?" Am soruyor ve ben ona doğru dönüyorum. "İki,"

diyorum. Sesim uzak geliyor.

Bir saniye beni inceledi. "Bütün ailen bu mu?"

Kalbimden kopan parçalar göğüs kafesime düşüyor. "Evet."

Başını sallıyor ama yüz ifadesi donuk. Artık tek kişilik bir aile olmak sıra dışı bir şey değil.

"Sizi Tartus'a götüreceğim," diyor sanki hava durumundan bahsediyormuş gibi. "Gemi genellikle oradan yola çıkar. Akdeniz'de yaklaşık bir buçuk gün geçirdikten sonra İtalya'ya ulaşırsınız. Orada sizi Almanya'ya götürecek bir otobüs bekliyor olacak. En önemli şey İtalya'ya varmak."

Söylediği her kelimeyle kalbim çarpıyor. Ve kuru ses tonuna rağmen, yolculuğun önümde geliştiğini görebiliyorum. Tekne mavi denizin üzerinde hafifçe sallanıyor, su güvenlik vaat eden kıyılara vuruyor. Layla bana dönüyor, dudaklarından dürüst bir kahkaha kaçıyor: *Güvendeyiz*. Özlem midemi delip geçiyor.

Bir bebek ağlayarak hayallerimi yıkıyor ve hastaların acı dolu iniltileri kulaklarımı sağır ediyor. Hayır. *Hayır.* Hastaları iyileştirmeye yemin etmişken nasıl güvenliğimi düşünebilirim?

Ama Layla hamile ve Hamza'ya *söz verdim*. *Layla* bensiz asla gitmez ve bırakın Almanca ya da İtalyancayı, İngilizceyi bile zar zor konuşurken Avrupa'da tek başına kalmasına izin veremem. Hamile ve yalnız bir kız olmak onu kolay bir av haline getirir. Canavarlar Suriye'yle sınırlı değil.

Kararsızlık kan damarlarımda filizlenen bir zehir.

Boğazımı temizliyorum. "Ne kadar tutuyor?"

Bunu düşündü. "Dört bin dolar. Ve bir sıra var." Göz

kırpıyorum. "Ne?"

"Ben dolar üzerinden işlem yapıyorum. Liralar zayıf. Dört bin dolar. Adam başı iki bin."

Yüzümden kan akıyor ve ağzım kuruyor. Elimizdekinden daha fazla. Baba başlangıçta altı bin dolar çekebildi ama yiyecek fiyatları arttığı için paranın çoğu gitti. Elimizde ancak üç bin dolar kaldı.

Yüz ifademdeki değişikliği fark ediyor ve homurdanıyor. "Avrupa'ya gitmenin ucuz olacağını mı düşündün? Kolay olacağını mı düşündünüz? İki koca insanı farklı bir kıtaya kaçırmaktan bahsediyoruz. Yolumuz üzerindeki tüm askerlere rüşvet vermekten bahsetmiyorum bile."

Bacaklarımdaki hissi kaybettim. "Sen... sen anlamıyorsun. Diğer kişi, o benim baldızım. Yedi aylık hamile. Eğer verirse... Hayatta kalabilmesi için paraya ihtiyacı olacak. Yeterince param yok. *Lütfen.*"

Bir dakika beni düşündü. "Dört bin dolar ve bekleme sırasını atlamana izin vereceğim. Nezaketim ancak bu kadarına izin verir. Bunu düşünmek için fazla zaman harcama. Gemi kimseyi beklemez."

Ve Khawf kısık gözlerle arkasından bakarken beni yere yapışmış halde bırakarak uzaklaşıyor. Beynimin bu engelle ne yapacağını merak ediyorum.

DR ZIAD BENİ BULDUĞUNDA, İYİLEŞTİRME ODALARINDAN BİRİNİN KÖŞESİNDE YERDE YATIYORDUM, dizlerimi tutmuş ileri geri sallanıyordum, titriyor ve ağlıyordum, kendimi sakinleştirmeye çalışıyordum. Önümde iki küçük kız hareketsiz yatıyor, boğazlarında kurşun delikleri var. Askeri keskin nişancılar, ordunun karakolları ile Özgür Suriye Ordusu'nun korunan bölgeleri arasındaki sınırda çatılara çıkmışlar. Kızlar yedi yaşlarında görünüyor, kıyafetleri yırtık, dizleri sıyrık.

Keskin nişancıların kurbanları her zaman karşı koyamayan masumlar oluyor. Çocuklar, yaşlılar, hamile kadınlar. Özgür Suriye Ordusu, Dr. Ziad'a ordunun spor olsun diye onları hedef alacağını bildirmiş. Layla bile Ekim ayında kıl payı kurtulmuş; şimdi evden çıkmasına izin verilmiyor. Hem de hiç. Bensiz asla.

Dr. Ziad yanıma çömeliyor, nazik yüzü acıdan yıpranmış.

"Salama," diyor nazikçe. "Bana bak."

Gözlerimi mor, çürük dudaklı küçük yüzlerden ayırıp onun gözleriyle buluşuyorum. Ellerimi kendi dudaklarıma bastırıp titremelerini durdurmak için yalvarıyorum.

"Salama, bunu konuşmuştuk. Kendini bu noktaya kadar çalıştıramazsın. *Kendine iyi* bakmalısın. Eğer bitkin ve acı içinde olursan, kimseye yardım edemezsin. Kimse bu dehşetle baş etmek zorunda kalmamalı. Özellikle de senin gibi genç biri." Bakışları yumuşar. "Herkesin kaybetmesi gerekenden çok daha fazlasını kaybettin. Kendini hastaneye hapsetme. Evine git."

Söylediklerini düşünürken ellerim kucağıma düşüyor. Geçtiğimiz yedi ay boyunca benim için bir baba figürü haline geldi. Kızlarından birinin benim yaşımda olduğunu ve onu bende gördüğünü biliyorum. Benden her gün beklediğini ondan asla istemeyeceğini de biliyorum. Ellerimi masumların kanına bulayıp vücutlarına geri itmek. Dehşete tanıklık etmemi ve ertesi gün yine gelmemi. Ve küçük bir parçam, çok küçük bir parçam,

bunun için onu suçluyor. Yine de sağlığıma dikkat etmek için elinden geleni yapıyor, sınırlarımı aşmama izin vermiyor.

Boğazımı temizliyorum. "Hâlâ başka hastalar var-"

"Senin hayatın da en az onlarınki kadar önemli," diye araya giriyor, sesi pazarlığa yer bırakmıyor. "Senin. Hayatın. Öyle. *Sadece*. Kadar. Önemli."

Gözlerimi kapatıyorum, sözlerine tutunmaya, onlara inanmaya çalışıyorum; ama harfleri her yakalamaya çalıştığımda elimden kayıp gidiyorlar.

Yine de, Dr. Ziad cesetlerin üzerine beyaz bir örtü atarken sallantılı bacaklarımın üzerinde duruyorum.

Ben kanepeye yığıldıktan sonra Layla uzun bir süre hiçbir şey söylemiyor. Gözlerim kapalı, Am ile konuşmamı aktarıyorum, ona fiyatı söylerken sesim çatlıyor. Ondan nefret ediyorum. Bizim acılarımızdan cebini doldurabilecekken masum hayatların hiçbir önemi yok. Kimse kaçmayı, iliklerine kadar yıkılmış insanlar kadar isteyemez. Onlar arıyorlar Ne kadar kırılgan olursa olsun, bir yaşam çizgisi için.

"Bir şey söyle," diye yalvarıyorum ve sessiz kaldığında gözlerimi açıyorum. Önündeki sehpaya bakıyor. Bir plan düşünüyor. Ve sonra yüzünü buruşturuyor.

"Söyleyecek bir şeyim yok." Kaşları çatıldı. "Tabii..."

"Yoksa?"

"Altınlarımızı satabilir miyiz?" Bir tutam saçını parmağının etrafında döndürüyor. Vitraylı pencerelerden süzülen ikindi güneşi oturma odasının ortasında birikiyor ve altımızdaki Arap halısını uhrevi bir şeye dönüştürüyor. Işığın gölgemin etrafında, halıya dikilmiş orman yeşili bitkilerin arasında nasıl dans ettiğini izliyorum. Eğer ona odaklanırsam, sarı halenin dışında her ne varsa iyiymiş, güvendeymiş gibi davranabilirim.

Altınımızı sat.

Altın ailelerimizden bize geçer. Işıltılı yüzeyinin altında, kalın örgülü tellerinde tarihimizi ve hikayelerimizi barındırır.

Bombalamadan sonra yıkılan binama geri döndüğümde bana ait hiçbir şey bulamadım. Granit bunu sağladı. Benim

Altın hâlâ orada, gömülü ama Leyla'nınki burada. Hamza'nın çeyizinin bir parçası olarak ona verdiği altınlar.

"Kim alır ki?" Ben sorarım.

Layla omuz silkiyor. "Belki Am para yerine bunu kabul ederdi."

Daha önce kimsenin altınla kendi yolunu çizdiğini duymamıştım ve bunu ilk düşünen de biz değiliz. Her neyse, Layla'nın -ailemin- altınlarından bu şekilde ayrılmaya niyetim yok. Am gibi sahtekar birine değil.

"Para *ya da* altın demedi." Kanepeden dökülen iplikleri karıştırıyorum. "Altın isteseydi söylerdi."

Ben saç tellerini kurcalamaya devam ederken Layla beni

izliyor. "Yani ona sormayı denemek istemiyor musun?"

diyor sonunda. "Ben... onunla pazarlık yapacağım."

Bir kahkaha patlatmadan önce dudağını ısırıyor. "*Onunla pazarlık mı?*" diye tekrarlıyor. "Burayı ne sanıyorsun? Souq Al-Hamidiyah mı?"

Layla'nın çizdiği bir tuvali barındıran maun çerçeveyi gösteriyorum. Bakmayı her zaman sevdiğim bir resim. Koyu mavi gökyüzü ufuktaki gri denizle karışıyor. Layla'nın bunu bir fotoğraf gibi nasıl bu kadar net yakalayabildiği hakkında hiçbir fikrim yok; su bazen çerçevenin kenarlarından damlayıp halıyı ıslatacakmış gibi geliyor. Bulutlar bir fırtınadan önceki anlar gibi birbirine yapışmış ve toplanmış.

"Çerçeveyi yarı fiyatına almana izin vermesi için o adamı kim ikna etti?" Kollarımı kavuşturuyorum. "O muhteşem çerçeve mi? Sen mi yaptın?"

Layla gülümsüyor. "Hayır, sendin."

"Evet, öyleydi. O halde... Onunla pazarlık yapacağım."

Ama aklımdan geçenleri söylemiyorum. Sadece onunla dalga geçtiğimi. Kardeşime ve hastaneye karşı görevlerim arasında kaldığımı, beni her iki tarafta tutan iplerin de kenarlarından yıprandığını. Ve hangisinin diğerinden önce kopacağını bilmiyorum.

Gerçi bakışlarındaki bir şey, bunların hepsini bildiğinden şüphelenmeme neden oluyor.

"Almanya'dan sanki tüm hayallerimizin gerçekleşeceği bir ülkeymiş gibi bahsediyorsun." Gözlerim tekrar tabloya takılıyor. Çok gerçekçi görünüyor. "Dillerini bilmiyoruz. Zaten zar zor İngilizce konuşabiliyoruz ve orada ailemiz yok. Hiçliğin ortasında mahsur kalacağız ve bizden faydalanmaya çalışacak çok kişi var. Mültecilerin sahip oldukları her şey dolandırılıyor, bunu biliyorsunuz. Kaçırılmalarından bahsetmiyorum bile."

Bir zamanlar, bir ömür önce, Avrupa'da bir yıl yaşamak istemiştim. Bir başkası da

Eyaletler. Kanada. Japonya. Tüm kıtalara tohum ektim. Yüksek lisansımı herboloji alanında yapmak ve dünyanın dört bir yanından bitkiler ve şifalı çiçekler toplamak istiyordum. Ziyaret ettiğim yerlerin Salama Kassab'ın oralarda yürüdüğünü hatırlamasını istedim. Bu deneyimleri alıp, sayfaları sihirle ve okuyucuyu başka diyarlara sürükleyen kelimelerle dolu çocuk kitapları yazmak istedim.

"Peki ya sen?" Bir gün Layla'ya sormuştum. "Nereye gitmek istiyorsun?"

Liseyi bitirdikten sonraki yaz büyükannem ve büyükbabamın malikanesindeydik. Üniversite hayatına sadece iki ay kalmıştı. Kayısılar olgunlaşmıştı ve bütün sabahı yemek ve komşularımıza vermek için bir düzine sepet doldurarak geçirmiştik. Mola vermiştik, piknik battaniyesinin üzerine sırt üstü uzanmış bulutları seyrediyorduk. Güneş onların arkasına saklanmıştı, ışınları gökyüzünü masmavi bir maviye dönüştürüyordu. Bir kelebek kanatlarını çırpıyor ve bir yaban arısı kendini bir papatyanın içine gömüyordu. Sakin bir gündü, umutların ve hayallerin değiş tokuş edileceği güzel bir gün. Tatlı çocukluk anılarının yeniden hatırlanacağı bir gündü.

Layla kayısı kokusunu içine çekerek derin bir nefes aldı. "Norveç'in resmini yapmak istiyorum."

"Bütün ülke gibi mi?" Güldüm.

Bana döndü ve burnuma bir fiske vurmak için elini kaldırdı. Ciyakladım ve üstünü kapattım.

"Hiç komik değilsin." Gözlerini devirdi ama dudaklarında bir gülümseme belirdi.

"Çok eğlenceliyim," dedim ve yanıma döndüm. Başörtüm biraz kaydı ve perçemim göründü. Sorun değildi çünkü yoldan geçenlerin gözlerinden saklanmıştık. Biraz silkindim ve atkuyruğum yana düştü.

Layla doğrulup etrafına bakındı. Kimsenin olmadığını görünce at kuyruğumu arkamda topladı ve saç bağını çözdü.

"Norveç'teki hariç mavinin tüm tonlarını gördüm," dedi sessizce. Sesi esintiyi aşıyordu. "Sadece Google'da gördüm ve nefes kesiciydi. Gerçeğini görmek istiyorum. Her tonunu boyamak ve bir sanat sergisi açmak istiyorum. Her Açıdan Mavi diye bir *şey. Bilmiyorum."*

Arkamı döndüm. "Kulağa çok güzel geliyor, Layla. Çok Studio Ghibli."

Gülümsedi ve saçımı örmeye başladı. Ne zaman stresli olsam yaptığı bir şeydi bu. "Beni buradan uzaklaştıracak hayallerim var."

Bakışlarında şu soruyu görebiliyordum: Eğer giderse iyi olacak mıydım? O ve ben doğduğumuzdan beri birbirimize bağlıydık. Bana bir kız kardeş kadar yakındı. O tek çocuk, ben de tek kız olduğum için bu ilişkiyi kendi başımıza kurmuştuk.

"Seleme!" diye seslendiğini duyduk Hamza'nın uzaktan. "Layla! Yalla, yemek hazır."

Sesini duyunca Layla'nın gözleri parladı ve yerinden fırlayıp ona doğru koştu. Adam onu belinden yakaladı ve neredeyse yere düşüyorlardı.

Ayağa kalktım. Onları izlerken sanki geçemediğim bir kapının diğer tarafında duruyormuşum gibi hissettim.

Layla'nın kaşları çatıldı. "Sorun nedir?"

Yüz ifademin kederli olduğunu fark ettim ve hemen bir gülümsemeyle yüz ifademi sildim. "Hiçbir şey."

O zamanlar endişelerim ne kadar çocukçaydı. Hayallerimiz ne kadar masumdu.

Şimdi önümde hamile, açlıktan ölmek üzere olan bir kız oturuyor, gözleri yüzüne göre çok büyük, midem ise boş bir davul gibi tıkırdıyor.

"Salama," diyor Layla ve ben de ona bakıp hayallerimden sıyrılıyorum. "Bugün hüzün doluydu, değil mi?"

Kolumu çekiştiriyorum. "Her gün öyle."

Başını hafifçe sallıyor ve kucağına vuruyor. "Başını koy." Ben de öyle yaptım.

Layla'nın parmakları saçlarıma batıyor ve küçük örgüler yapmaya başlıyor. Başörtüm kanepenin yanında bir yere atılmış duruyor ve onun nazik dokunuşuyla rahatlayarak iç çekiyorum. Hamile karnı başımı yastıklıyor ve bebeğin karnını tekmelediğini hissediyorum. Sadece kumaş, deri katmanları ve plasental sıvı onu bu dünyanın dehşetinden ayırıyor.

"Karanlığa ve üzüntüye odaklanma," diyor ve ben ona bakıyorum. Sıcak bir şekilde gülümsüyor. "Eğer bunu yaparsan, gözünün önünde olsa bile ışığı göremezsin."

"Sen neden bahsediyorsun?" Mırıldanıyorum.

"Şu anda yaşananların, her ne kadar korkunç olsa da, dünyanın sonu olmadığını söylüyorum. Değişim zordur ve neyin değiştirilmesi gerektiğine bağlı olarak farklılık gösterir. Bakın, sizin için bilim bile yapacağım. Bir kanser yayılmışsa, onu yok etmek için yapılması gerekenler siğil gibi bir şey için yapılandan farklı olmaz mı?"

Bir gülümseme dudaklarımı tehdit ediyor. "Ne zamandan beri tıbbi şeyler biliyorsun?" Gözleri parıldıyor. "Bir sanatçı olarak, hayatın bir öğrencisiyim. Güldür beni,
Salama."

"Şey," diyorum yavaşça. "Kanserde tümörü almak için ameliyat yapmamız gerekir ama bu zor bir süreçtir. Hayatta kalma şansı. Sağlıklı dokuyu kesmek. Düşünülmesi gereken çok şey var."

"Ve bir siğil?"

Omuz silkiyorum. "Sadece salisilik asitle tedavi et."

"Ve bu kanser ameliyatı başarılı olduğunda, hasta yaşamı için savaştığında, yaşamı iyileşmiş olmaz mı?"

Başımı salladım.

"Sizce de Suriye diktatörlüğü on yıllardır Suriye'nin vücudunda büyüyen bir kanser gibi değil mi ve risklerine rağmen ameliyat olmak kansere boyun eğmekten daha iyi değil mi? Köklerimize bu kadar derinden yerleşmiş bir şeyde değişim kolay olmaz. Ağır bir bedeli vardır."

Hiçbir şey söylemiyorum.

"Işık var, Salama," diye devam ediyor. "Acıya rağmen *özgürüz*
Elli yılı aşkın bir süredir ilk kez."

Parmakları saçlarımda ağırlaşıyor.

"Kalmak istiyormuş gibi konuşuyorsun," diyorum.

Bana anlamlı anlamlı bakıyor. Sanki kalbimde ne sakladığımı çok iyi biliyormuş gibi. "Savaş sadece Suriye'de değil, Salama. Her yerde. Sana söylediğim gibi, savaş burada başlıyor. Almanya'da ya da başka bir yerde değil."

Kelimelerini özenle seçiyor ve her biri işitme kanalımda kıvranıyor, kulak zarımda yankılanıyor, sinir hücrelerinden geçerek beynime ulaşıyor. Hücrelerin arasına ekilen küçük tohumlar gibi oraya yerleşiyorlar.

"Nasıl oluyor da benim kadar acı çekmiyorsun?" Zayıf bir şaka yapıyorum, ama düz çıkıyor ve istediğimden daha doğru geliyor.

Hamza tutuklandığında Layla iki büyük değişim geçirdi. İlk beş hafta boyunca teselli bulamadı. Boğazı düğümlenene kadar hıçkıra hıçkıra ağlıyor, yemek yemiyor ya da duş almıyordu. Sonra birden eski haline döndü. Sakin, sevgi dolu ve tüm Humus'a güç verebilecek bir gülümsemeye sahipti.

"Öncelikle, hepimiz mükemmel olamayız," diyor ve sonunda gülümsüyorum. Memnuniyetle devam ediyor: "Çünkü bana olan sevgini görüyorum. Fedakârlığını ve nezaketini görüyorum. Kayıplarımı saymak

yerine umuda odaklanıyorum. Senin sayende kalbimde sevgi var. Bana yaptığın tüm yardımlar yüzünden.

bana verdi... onu götürdüklerinde."

Gözünün kenarından bir damla yaş süzülüyor, yanağından aşağı kayıyor ve ben onu çenesine ulaşmadan yakalıyorum. Bombalar düşmeye başladığında ailesini kaybetmişti. Ve sonra, ailesinin yasını tutarken, bir hafta içinde annemi, babamı ve Hamza'yı kaybettik. En kötüsü de Hamza ve Baba'nın hayatta olup olmadığını hâlâ bilmiyoruz.

Öldüklerine inanmak istiyorum. Ve biliyorum ki Layla da isterdi. Ölüm, her gün acı içinde yaşamaktan çok daha merhametli bir sondur.

"Keşke dünyadaki herkes senin gibi olsa," diye mırıldanıyorum.

Titrek bir kahkaha atıyor ve ben de sıkıca kavramak için elini tutuyorum. Ama dışarıdan gelen gök gürültülü bir ses bizi sıçrattı. Hissettiğimiz sıcaklık buharlaşıyor ve hava yeniden soğuyor. Layla elimi sıkıyor, gözleri kapalı. Onunla birlikte bunun bir şey olmaması için dua ediyorum. *Lütfen Tanrım, bir şey olmasın. Bu bir baskın olmasın! Lütfen!*

Kalbim birkaç atım boyunca boğazımda düğümleniyor ama geceyi hiçbir çığlık delmediğinde Layla elini gevşetiyor.

"Sanırım sadece yağmur," diye fısıldıyor, sesindeki korkuyu gizlemeye çalışarak.

"Kovaları kapsak iyi olur o zaman." Bir başka gök gürültüsü geceyi sarsarken koltuktan kalkıyorum. Başım biraz dönüyor, Layla'nın kucağının sunduğu güvenliği özlüyorum.

"Ve dua etmeyi unutma. Yağmur yağdığında dualar kabul olur" diye hatırlatıyor bana.

Kovaları dışarı koymak için verandanın kapısını açtığımda rüzgâr yanımdan esiyor. Tenimi serinletiyor ve kalbim göğsümdeki uygun yerine geri dönmeye başlıyor. Düşen bulutları içime çekebildiğim kadar çekiyorum. Gri ve yoğunlar, umarım hayatlarımızı paramparça edebilecek savaş uçaklarına karşı koruma sağlarlar.

Ondan sonra Layla'nın yatmaya hazırlanmasına yardım ediyorum. Artık odasında uyumuyor. Ona Hamza'yı hatırlatan çok şey var. Taşındığım günden beri oraya adımımı bile atmadım. Ağabeyimin dolaptan sarkan kıyafetlerini, komodinin üzerindeki en sevdiği saatini ve düğünlerinde Leyla'nın yanağını öperken gülen yüzünün fotoğrafını görmek istemiyorum.

Layla kanepede uyuyor. Yastık ve battaniyelerle doldurdum. Gözleri buğulu, ifadesi uzakta. Bu bakışı biliyorum. O geçmişte ve ben onu hayalinden uyandırmak istemiyorum. Anılar acı verse de,

Sevdiklerimizi görmemizin tek yolu bu; onların sözlerini bize tekrarlamak, hayal gücümüzün seslerini istediğimiz gibi büyütmesine ya da yumuşatmasına izin vermek. Layla tamamen kas hafızasıyla hareket ediyor ve sonra yastıklara yaslanıyor.

Sonunda gözleri açıldı ve bana baktı. "Salama," diyor sanki bunca zamandır orada olduğumu bilmiyormuş gibi.

"Su ister misiniz? Panadol? Üçüncü trimesterde olduğunuza göre biraz verebiliriz" diyorum.

"Hayır, teşekkür ederim. Bebek bugün çok kibar
davranıyor." "Annesinin duygularına saygılı
davranıyor."

"O mu?" Layla usulca söylüyor. Yüz ifadesi
hafifliyor. Başımı sallıyorum. "O bir kız. Bunu
hissedebiliyorum."

"Gerçekten mi?" Layla iyi huylu bir şekilde gözlerini deviriyor. "Bu da tıbbi tespit becerilerinizin bir parçası mı?"

"Benim kadar uzun süredir bu işin içindeyseniz, bu tür şeyler hakkında altıncı hissiniz oluyor." Göz kırpıyorum. "Güven bana, ben bir eczacıyım."

Gülümsüyor. "Hayatımla. Ve bebeğimin."

"Çok fazla sorumluluk!" Yıkılıyormuş gibi yapıyorum, o da gülüyor. "Aklına bir isim geldi mi?"

"Hamza'yla ileride doğacak bebekler için isim tartışması yaptığımızda aklına hep erkek isimleri gelirdi. Hep erkek çocuk isterdi. Bana ilk çocuğumuz kız olursa çok yumuşak davranacağını söyledi. Onu hiçbir şeyden mahrum edemeyeceğini söyledi."

"İkimiz de Hamza'nın kızının üzerine basabileceği gerçek bir halı olacağını biliyoruz."

"İşte bu yüzden gitmemiz gerekiyor," diye fısıldıyor. "Onun burada doğmasına izin veremeyiz. Sadece sen ve ben olsaydık, Salama, kocamı terk etmezdim. Ama... bu onun çocuğu. Benim *bebeğim*."

Nefesim kesiliyor ve ellerimi yumruk yapıyorum.

Lavanta antiseptik ve antienflamatuar özelliklere sahiptir. Mor yaprakları. Uykusuzluk için kullanılabilir. Lavanta. Lavanta. Lav-

"Bana isimler mi söylüyordun?" Boğuk bir sesle söyledim ve bakışları aramıza düştü.

"Evet," diyor bir dakika sonra. "Eğer erkekse Malik, eğer kızsa-"

"Salama," diye araya giriyorum.

"Nereden bildin?" diye nefes nefese kalır.

İnanamayarak geri çekildim. "Ne? Şaka yapıyordum."

"Eğer kız olursa adını cidden Salama koyacağım!"

"Neden olmasın ki? Salama harika bir isim," diye cevap veriyorum aptalca bir gülümsemeyle.

Gülüyor. "Katılıyorum."

Yanına yanaşıp karnına doğru fısıldıyorum. "Kız olsan iyi olur. Seni seviyorum, küçük Saloomeh."

Layla'nın gözlerindeki acı büyük ölçüde kayboldu ama izleri hâlâ duruyor. Suçluluk duygusu dikenlerini kalbime batırmaya yetiyor. Derin bir nefes alıp veriyorum.

"İyi geceler." Saçlarını geriye doğru düzeltiyorum ve battaniyeyi üzerine örtüyorum. Cevap olarak elimi sıkıyor.

O rüyalarına yenik düşerken, sonunda korkumun ortaya çıkmasına izin veriyorum, bana söylediği sözler zihnimde bir döngüde tekrarlanıyor.

Hayatımla. Ve bebeğimin.

"NE YAPACAKSIN?" KHAWF karanlık köşeden soruyor ve ben sıçrayıp bir elimi kalbime bastırıyorum.

"Ne?"

Dışarı adım atıyor, gölgeler üzerinden eriyor, gözleri parlıyor. "Am konusunda ne yapıyorsun?"

"Bilmiyorum."

"Yani hiçbir şey yapmayacaksın."

"Bilmiyorum demek." Endişemi yutuyorum. "Beni yalnız bırak."

Yanağını çiğneyerek beni tepeden tırnağa inceliyor, ben de küçülmek için bacaklarımı göğsüme bastırıyorum.

"Ne istediysen yaptım," diyorum. "Am'e sordum. Fiyatın bu kadar yüksek olması benim suçum mu?"

Bana cevap vermiyor, sadece bir sigara çıkarıp dudaklarının arasına sıkıştırıyor. Sigara içme tarzı bana büyükbabamı hatırlatıyor. Bir soru sorulduğunda, Jedo -ruhu huzur içinde yatsın- sigarasından bir nefes çekene kadar cevap vermezdi. Ama Jedo'nun nazik bir gülümsemesi ve bana gururla bakışı vardı ve Khawf'ta böyle bir şey yok. Hiçbir şey yok.

"Hayır, değil. Ama vazgeçmiş gibi görünüyorsun. Layla'ya onunla pazarlık yapacağını söylemedin mi?"

Omuz silkiyorum.

Gözleri benimkilere dikildi. "Görünürdeki hevesin takdire şayan olsa da," diye alay ediyor, "bu yeterli değil. O tekneyi almalısın."

"Burada limitime geldim. Ne istiyorsun, Khawf?" Bıkkınlıkla söylüyorum. Gümüş bir duman bulutu onu görüş alanımdan çıkarıyor.

"Neden, güvenliğiniz için tabii ki." Sırıtıyor. "Benim bir çeşit savunma mekanizması olduğuma inanmıyor musun?"

Acınası bir homurtu duyuyorum.

Önümde duruyor ve içgüdüsel olarak geri çekiliyorum. "Salama, şimdiye kadar daha iyi bilmen gerekirdi. Senin aksine ben yorulmam, acı hissetmem ve istediğimi elde edene kadar durmam. Benimle savaşmak, *zihninle* savaşmaktır" -parmaklarını döndürüyor ve nabzım hızla atıyor, zifiri karanlık bizi buz m a v i s i gözleri ve beyaz dişlerinin parıltısından başka hiçbir şey görünmeyene kadar sarıyor
-"Kazanamayacaksın."

Hiçbir şey göremiyorum. Dışarıdaki protestoların cılız seslerini duyamıyorum. Bu kara delikte Khawf ve benden başka hiçbir şey yok. Elini çeneme doğru uzatıyor ve irkiliyorum ama bana dokunmuyor. Yine de üzerimdeki gücü o kadar büyük ki başımı kaldırıp bakıyorum, titriyorum ve olduğum yerde donup kalıyorum.

"Ben sonsuzum ve sen değilsin," diye fısıldıyor. Boğazımın çukurunda hissetmediğim bir parmağını gezdiriyor ama tırnağının ucunu hissediyormuşum gibi dişlerim hâlâ takırdıyor. "O tekneyi almanın bir yolunu bul."

Sabah güneşi titreyen bedenime vuruyor. Khawf'ın varlığının hayatımdaki ağırlığını görmezden gelmeye çalışarak giyiniyorum. Midem açlıktan gurulduyor; uzuvlarım ağrıyor. Ama bugün hayat kurtarabildiğim sürece acılarımın hiçbir önemi yok. Eksiklerimi telafi edebilirsem. Dün kurtaramadığım tüm hayatlar için.

Eczacılık fakültesinde geçirdiğim bir yıl beni bunların hiçbirine hazırlamadı. Mezun olsaydım bile bir fark yaratmazdı. Şu anda yaptığım işi asla yapmamam gerekiyordu. İlk yıl derslerim çoğunlukla teorikti ve laboratuvar derslerim basit formülasyonları karıştırmak, gelecek yıllarda üzerine inşa edeceğim temeli atmak üzerineydi.

Hastanedeki ilk günüm, yüzme dersi almadan derin sulara bırakılmaya benziyordu. Dalgaların ağırlığı beni aşağı çekmeden önce kendi kendime yüzmeyi, bacaklarımı tekmelemeyi ve su üstünde kalmayı öğrendim.

Öğle vakti, yakındaki bir ilkokula şarapnel parçaları yağarak felakete yol açar. Çocukların üzerine.

Tekerlekli sandalyeyle getirildiklerinde dünya yavaşlıyor. Bacaklarım, spor ayakkabılarımı boyayan yapışkan kanın içinde. Hastanenin ortasında duruyorum.

katliamı, yaşam ve ölüm arasındaki anların önümde gelişmesini izliyorum. Gözlerim düşen her gözyaşını ve Yaratıcısına kavuşmak için yükselen her ruhu yakalıyor.

Hiçbir yerde görünmeyen annesi için ağlayan bir çocuk görüyorum.

On yaşından büyük olmayan, yüzü çarşaf gibi bembeyaz, sağ koluna büyük bir metal parçası saplanmış, sıkı dudaklı bir çocuk görüyorum. Acıyla yüzünü buruşturuyor ama sesini çıkarmıyor, diğer elini tutan ve te'eburnee diye ağlayan küçük kız kardeşini korkutmak istemiyor.

Humus'ta kalan son birkaç doktorun küçük, gevşek, çelimsiz bedenlere bakıp başlarını sallayarak bir sonrakine geçtiklerini görüyorum.

Bacakları doğal olmayan pozisyonlarda bükülmüş küçük kızlar görüyorum. Gözleri, olmak üzere olan şeyin tüm anlamını taşıyor. Ampütasyon.

Keşke dünyadaki tüm kanallarda ve akıllı telefonlarda canlı yayınlanıyor olsaydık da herkes çocukların başına neler gelmesine izin verdiklerini görebilseydi.

Küçük bir çocuk gözleri buğulu, tavana bakarak şarkı söylemeye başlar. Gömleksiz ve siyah saçları seyrek. Göğsü her nefeste kabarıyor; ciğerlerini doldurmak için mücadele ediyor. Kaburgalarını görebiliyorum, her birini sayabiliyorum. İsyancılar tarafından yapılan birçok özgürlük şarkısından birini söylüyor. Genç sesi sessiz ama güçlü. Kaosu aşıyor ve kendini hastane duvarlarının içine yerleştiriyor. Eğer bu duvarlar konuşabilseydi, neler söyleyeceklerini hayal edin. Sadece şarkılarının melodisi tarafından yönlendirilen bir trans halinde ona doğru yürüyorum. Yanında kimse yok. Ne bacakları ne de kolları kopmuş. Ağzından kan gelmiyor ya da başından kan damlamıyor. O bir öncelik değil. Ve yine de... Ellerini ellerimde kavradım. Buz gibi soğuklar. Küçük paltosu okulda, enkazın altında kalmış olmalı.

"Yaralandın mı?" Sessiz gözyaşları arasında soruyorum.

Şarkı söylemeyi bırakmıyor ama sesi daha alçak. Nabzını kontrol ediyorum; yavaş ve doğal değil. Herhangi bir yara görmüyorum.

"*Yaralandın* mı?" Tekrar soruyorum, acilen. Bu hızla giderse kalbi duracak.

Bana doğru döndü. "Benim adım Ahmad. Altı yaşındayım. Annemi bulmama yardım eder misin?" diyor sessizce. Masmavi gözleri kafatasının içine o kadar gömülmüş ki kaybolacaklarından korkuyorum.

Şoka girdi. Laboratuvar önlüğümü çıkarıp ona giydiriyorum. Ellerini ellerimde ısıtıyorum ve öpüyorum.

"Evet, habibi. Anneni bulacağım. Acı çekiyorsan bana söyleyebilir

misin?"

"Kendimi
tuhaf
hissediyorum.
" "Nerede?"

"Başım. Kendimi... uykulu hissediyorum"-kabaca öksürüyor-"ve göğsüm... Bilmiyorum."

İç kanama.

Dr. Ziad'a sesleniyorum. Doktor aceleyle yanıma geliyor ve Ahmad'ın nabzını kontrol ediyor. Dr. Ziad başını muayene ederken Ahmad ona susadığını söylüyor. Aşırı susuzluğun tek bir anlamı olabilir. Derin bir iç çekerek başını sallıyor.

"Bu ne anlama geliyor?" Talep ediyorum. "Ondan vazgeçiyor musunuz?" "Salama, beyin cerrahımız yok. Burada kimse nasıl yapılacağını bilmiyor.

Beyindeki iç kanamayı ameliyat etmek." Sesi ciddi ve pişmanlık dolu.

"Ne yani? Yani, ona öylece izin mi vereceğiz...?" Tıslıyorum ama o korkunç kelimeyi çıkaramıyorum. Ahmad'ın bunu duymasını istemiyorum.

Dr. Ziad, Ahmad'ın alnındaki saçları siler. Ter damlacıkları alnını kaplıyor. Boğazımdaki safrayı yutuyorum.

"Acı çekiyor musun oğlum?"

diye sorar. Ahmet başını sallar.

"Adrenalin ve şok. Morfine ihtiyacı yok. Son anlarını daha iyi hale getirmekten başka bir şey yapamayız."

"Kan nakli yapacağım." Ekipmanı istiflediğimiz yere doğru döndüm. 0-negatif olduğum için evrensel bir donörüm. Dr. Ziad'ın hastalara kan vermek için yaptığı manuel bir cihazımız var çünkü transfüzyon makineleri her zaman çalışmıyor. Elektrik sıkıntısı da cabası. "Ona kanımı verebilirim. Ona vereceğim-"

"Bunun bir faydası olmaz," diyor acılı bir ses tonuyla.

"Dr. Ziad-" Sözümü keserek elini kaldırdı.

"Salama, olmayacak. Bu çocuğun güvende, iyi ve sağlıklı olması için hayatımı verebilseydim, verirdim. Ama yapamam. Ona yardım edemem. Ama bağırsakları yere saçılmış küçük kıza yardım edebilirim. Herkesi kurtaramayız."

Ben bağıramadan gitti.

"Teyze-" diye başladı Ahmet usulca, nefes almak için durdu.

"Evet, habibi?" Arkamı dönüyorum ve ellerini tekrar kendime kenetliyorum. *Eğer yaşarsan, seninle ilgileneceğim,* yemin ederim. *Sadece yaşa. Lütfen yaşa. Sadece yaşa.*

"Ölecek miyim?" diye soruyor ve ben hiç korku görmüyorum. *Altı yaşındaki çocukların hepsi ölümün ne olduğunu biliyor mu? Yoksa sadece savaş çocukları mı?* Ellerim titriyor.

"Ölümden mi korkuyorsun?" Onun yerine ben cevap veriyorum.

"I-" Öksürüyor ve dudaklarından bir parça kırmızı damlıyor. *Aman Tanrım.* "Bilmiyorum. Baba öldü. Annem onun cennette olduğunu söyledi. Ben de cennete gidecek miyim?"

Bir nefeste ürperiyorum. "Evet, göreceksin. Babanı orada göreceksin." Nazikçe gülümsüyor.

"Elhamdülillah," diye fısıldıyor. "Cennette ne yapabilirim teyze?" Bir çocuk ölüm karşısında nasıl bu kadar soğukkanlı olabilir?

Gözyaşlarımı yutuyorum, içimde boğuluyorum. "Bütün gün oynayacaksın. Oyunlar, yiyecekler, şekerler, oyuncaklar ve isteyebileceğin her şey var."

"Ben de Tanrı ile konuşabilir miyim?"

Sorusu beni şaşırttı. "Tabii ki yapabilirsin, ya Omri." "Güzel."

Birkaç dakika sessizce oturuyoruz ve ciğerlerinin çırpınışını dinliyorum. Şimdiden gözleri odağını kaybediyor, nefesleri her saniye daha da sığlaşıyor.

Onun ruhu için dua ediyorum ve fısıltıyla Kur'an ayetleri okuyorum.

"Teyze, ağlama, cennete gittiğimde Tanrı'ya her şeyi anlatacağım," diye boğuk bir sesle konuştu. Başımı kaldırdığımda yüzü hareketsizleşmişti. Gözleri cam gibi ve mavi irislerine küçük yıldızlar takılmış gibi görünüyor.

AHMAD'IN VÜCUDUNDAN UZUN SÜRE AYRILMADIM. Ellerini bile bırakmıyorum. Ellerini dudaklarıma bastırarak ona yeniden hayat vermeye çalışıyorum. Arka plandaki sesler kulaklarımda sessizleşiyor. Tek duyduğum, bozuk bir kaset gibi tekrara takılmış: *Tanrı'ya her şeyi anlatacağım.*

Boynumda tüyler diken diken oluyor ve iliklerime kadar üşüyorum. Tanrı'nın gazabının üzerime çökmesini bekliyordum.

Bir el sırtıma vuruyor. Görmezden geliyorum. Karşımdakinin ne dediğini bile duymuyorum.

"Hey!" Tıkırtılar artıyor ve sinir bozucu bir hal alıyor. Hiç tanımadığım ama hayal kırıklığına uğrattığım bir çocuğun yasını tutuyorum.

"*Ne?*" Arkamı döndüm.

Bir oğlan. Benim yaşımda ya da daha büyük. Nefes nefese ve titriyor. Elleri sabit duramıyor; yüzünde ve sarı buklelerinde geziniyor; yeşil gözleri vahşi. Tanıdık geliyor ve dün kucağında küçük bir kız taşıyan çocuk olduğunu anlamam bir saniyemi alıyor.

"Lütfen... *Lütfen*! Bana yardım etmek zorundasın." Sözlerinin üzerinden atlıyor, omuzları titriyor.

Sesi beni gerçekliğe geri döndürdü. Ahmet ölmüş olabilir ama yaşayanlar hâlâ burada. Kederimi zihnimin karanlık köşelerine itiyorum. Bununla daha sonra ilgileneceğim.

Ayağa fırladım. "Evet? Ne oldu?"

"Kız *kardeşim* - *lütfen* - dün bomba yüzünden geldi - midesinde şarapnel vardı - çıkarıldı - onu eve götürdük - hastane yer olmadığını söyledi - iyi olacağını söylediler - lütfen - *sadece* -" d i y e kekeliyor, saf dehşetten kelimelerinin hızına yetişemiyor.

Parmaklarımı onun önünde şıklatıyorum. "Hey! Sakinleşmeni istiyorum. Derin nefes al, hemen şimdi."

Kendini durdurur ve nefes almaya çalışır ama acınacak haldedir. Nefesini yeterince uzun tutamıyor.

"Kız kardeşim," diye başlıyor zoraki sakin bir tonda. Boğazında bir damar tıkanıyor. "Dün gece ateşi çıktı ve bütün gün düşmedi. Panadol versem bile. Çok kötü. Gerçekten kötü. Üç kez kustu ve onu buraya taşıyamıyorum. Ne zaman onu hareket ettirmeye çalışsam, acı içinde bağırıyor. Lütfen... bana yardım etmelisiniz."

Ne olduğunu hemen anladım. İsteksizce, laboratuvar önlüğümü küçük Ahmad'in bedeninden çıkardım. Veda bile edemedim.

Doktorlardan yardım edebilecek olan var mı diye etrafa bakıyorum ama her biri kendi hastalarıyla meşgul görünüyor. Bunu tek başıma yapmak zorundayım. Birkaç ay önce buraya başladığımda Dr. Ziad'ın hastaları için her şeyin ötesine geçtiğini gördüm ve bu da bende aynı şeyi yapma isteği uyandırdı. Onun itirazlarına rağmen. Çünkü bunu yapmazsam sonuçlarını biliyorum. Şarapnel parçalarını çıkarmayı, açık yaraları dikmeyi ve ölümü tek başıma durdurmaya çalışmayı öğrendim. Zorla cerrah oldum. Çeliği eritip bir araba yapmaya yetecek kadar mermi çıkardım. Acil cerrahi çantasını kaparak, çocuğa önden gitmesini işaret ettim.

"Nerede yaşıyorsun?" Soğuk öğleden sonra boyunca acele ederken soruyorum.

Gözlerini gökyüzüne ve binaların tepelerine dikmiş; keskin nişancıları ve uçakları arıyor. "Sadece birkaç yol ileride. Doktor, neden acı çekiyor? Biliyor musunuz?"

Cevap vermeden önce birkaç saniye tereddüt ediyorum. "Sanırım yarasının içinde muhtemelen bir şarapnel parçası var."

Bir küfür mırıldanıyor.

"Özür dilerim."

Başını iki yana sallar. "Hayır. Hastane bu kadar gerilmişken bunun nasıl olabileceğini anlıyorum. En azından tek parça."

Umarım bir tanedir.

"Kaç yaşında?" "Dokuz."

Lanet olsun. Muhtemelen aç ve enfeksiyona karşı oldukça savunmasız.

"Acele etmeliyiz."

Hızını artırıyor ve ben de onu harabeye dönmüş şehrimizin eski sokaklarında takip ediyorum. Dışarıda birkaç kişi ya derin bir sohbete dalmış ya da fırında sıra bekliyor.

"Ben Kenan," diyor birden ve ben dikkatim dağılmış bir şekilde ona dönüyorum. "Ne?"

"Kenan," diye tekrarlıyor ve küçük bir gülümsemeyi başarıyor.

"Salama," diyorum. İsmi tanıdık geliyor, sanki bir zamanlar rüyamda duymuşum gibi. Ama ben bu zayıf tanıma ipliğini çözmeye çalışamadan, o duruyor.

Önümüzde bir bina var. Ya da ondan geriye kalanlar. Etraftaki her bina gibi o da çok sayıda serseri mermi ve silah atışından etkilenmiş. Boyası yontulmuş ve katman katman soyuluyor. Beş kat yüksekliğinde ve bir zamanlar kahverengi olmalıydı.

Kenan binanın ön kapısını yavaşça açıyor ve bana tereddütlü bir bakış atıyor. Kaşlarımı çatıyorum, anlamıyorum. Bütün tavrı değişiyor. Sanki utanmış gibi. Kenarları yontulmuş beton merdivenlerden ikinci kata çıkana kadar yürüyoruz. Kapıları ahşap ve eski ve tam ortasında küçük bir bomba patlamış gibi görünen oturma odasına açılıyor. Kırık mobilyalar, çürüyen duvarlar ve tozlu, yırtık halılar. Diğer tarafta, balkonun durumu beni şaşırtıyor. Yarısından fazlası yıkılmış; belli ki parçaları aşağıdaki sokaklara düşmüş. Kocaman bir delik, kış rüzgârının içeridekileri dondurmasına izin veriyor. Kenara yakın durmak sizi düşme tehlikesiyle karşı karşıya bırakabilir.

Sesleniyor ve sanırım kardeşlerinden biri ona doğru koşuyor. Genç, gençlik yıllarının kapısını yumrukluyor. Gömleğinin yan tarafında büyük bir delik var ve kot pantolonu üzerinde gevşek duruyor.

Oturma odasında yerde yatan kız kardeşlerinin iniltilerini duyabiliyorum. Hızlı çalışmam lazım. Kenan onun yanında dizlerinin üzerine çöküyor ve iyi olup olmadığını soruyor, cesaret ve sevgi fısıldıyor. Küçük oğlan kapının yanında duruyor, ellerini oynatıyor ve küçük kıza gergin bakışlar fırlatıyor.

"Lama, bu doktor. Sana yardım edecek."

Küçük kız başını sallamadan önce nefes nefese kalıyor. Yüzü acıdan iki büklüm olmuş. Yanına oturdum.

"Lama, tatlım. Sana yardım etmek istiyorum ama önce sen bana yardım etmelisin. Tamam mı?"

Tekrar başını sallıyor.

"Dün hastanede kan verdiler mi?" İhtiyacım olan aletleri çıkararak Kenan'a soruyorum.

"Evet," diye nefes alıyor. "Doktorlardan biri bağışta bulundu. O-negatif olabilir mi?"

Başımı salladım ve gömleğinin düğmelerini açtım. Teni yarı saydam ve kaburgaları Ahmet'inki gibi dışarı çıkmış. Gözyaşlarımın görüşümü bulanıklaştırmasına izin veremem, bu yüzden kendime ağlamamamı emrediyorum. Kenan onun elini tutuyor ve konuşmaya devam ediyor, dikkatini acısından uzaklaştırmaya çalışıyor. Terden sırılsıklam olmuş gömleğini çıkardığımda acıyla inliyor. Bir avucumu sıcak alnına bastırıyorum.

"Lama, bu acı nereden geliyor?"

"Karnım," diye soluk soluğa bağırıyor, yanağından ter damlıyor. Bandajlarını elimden geldiğince dikkatli bir şekilde kesiyorum ve "Elimi karnına bastıracağım ve acı çok fazla olduğunda bana söyle" diyorum.

Başını sallıyor. Kenan gözleri dolu dolu her hareketimi izliyor. Ben kendi soğukkanlılığıma şaşırıyorum. Karnına dokunduğum an çığlık atıyor.

Kahretsin.

Baskı uyguluyorum ve daha da yüksek sesle çığlık atıyor.

Papatyalar. Papatyalar. Papatyalar, diye tekrarlıyorum kendi kendime, elimi sabitleyerek. "Ne yapıyorsun sen?" Kenan kısık sesle söylüyor.

"Şarapnelin nerede olduğunu bulmam gerek."

Lama çığlık atmaya devam ediyor ama ben duramıyorum. Elimi iten metalik bir nesnenin kenarını hissetmeliyim.

"Ona zarar veriyorsun!" diye bağırıyor.

Annemden öğrendiğim bir bakışla onu susturuyorum. "Bunu yapmak istediğimi mi sanıyorsun? Nerede olduğunu bulmam gerek!"

Sessizleşiyor ama gözlerindeki ateşi görebiliyorum.

"Her yerinde morluklar ve dikişler var. Hangi şarapnelin sorumlu olduğunu anlayamıyorum. Bu *yüzden* bunu yapıyorum."

Başını sallıyor, yüzü çarşaf gibi bembeyaz.

"Lama, ağrın kötüleştiğinde bana söylemelisin, tamam mı? Çok cesursun ve şimdi de güçlü olacağını biliyorum. Tamam mı?"

Tekrar başını sallamadan önce birkaç damla daha gözyaşı döküyor. "Aferin kızıma."

Yavaşça bastırıyorum, karnında bir çizgi oluşturuyorum. Dişlerini sıkıyor ve artık çığlık atmıyor ama ben göbek deliğinin hemen altına ulaşana kadar nefesleri kısa aralıklarla geliyor.

"Buradayım!" diye bağırıyor.

Hemen durdum. Bana söylemeden önce kenarını hissettim.

"İyi iş, Lama." Ses tonumu hafifletmeye çalışarak nefes alıyorum. "Sen

İnanılmaz. Şimdi geriye kalan tek şey şarapneli

çıkarmak." "Yap," diyor Kenan.

"Ben sadece-" Ağzımdaki asidi yutuyorum ve ona bakıyorum. "Bu biraz zor olacak."

"Neden?"

Başımı sallıyorum. *Bunu nasıl söylerim?*

"İhtiyacım var-"

"Karnını kesmeniz gerekiyor ve anestezi yok." "Evet," diye

fısıldadım.

Kenan elini saçlarında ve yüzünde gezdirir, yıpranmıştır.

"Bunu hemen şimdi yapmalıyım. Şarapnel hareket edip Tanrı bilir nereye düşmeden önce."

Nefesi kesiliyor.

"Yapın. Başka seçeneğimiz yok. Sadece yap." Sesi kız kardeşininki kadar acı doluydu.

"Ona ısıracak bir şeyler getir."

Kemerini çıkarır.

"Lama, çok üzgünüm. Acı çektiğini biliyorum ama bunu yapabilirsin. Ben buradayım. Kardeşlerin burada."

Ağlamaya başladı.

"Kemeri ısır," dedim ona.

Yapmayı düşündüğüm şey bu değildi. Eczacı olmam gerekiyordu. Evlerinde çocukların midelerini kesmemem gerekiyordu.

Dezenfektan ve neşteri çıkarırken ellerim titriyor. Şimdiye kadar ne zaman tek başıma ameliyat olsam hastanedeydim, Dr. Ziad her ihtimale karşı yakınlarda bir yerde olurdu. Onun orada olduğunu bilmek güven verici.

Ama burada, eğer kayarsam, bir damarı kesersem ya da daha fazla iç kanamaya neden olursam, ölecek. Ve ben onu öldürmüş olacağım.

Gözlerimi sıkıca kapatıyorum, nefesimi düzenlemeye çalışıyorum ve papatyaları düşünüyorum.

"Hey," dediğini duyuyorum Kenan'ın. "İyi

misin?" Hemen gözlerimi açıyorum.

"Evet," diyorum ve sesimin bozulmamasından gurur duyuyorum. Hastanede soğukkanlılığımı korumam gerektiği onca zamanın karşılığını alıyorum. Gözleri

Yumuşak ve sanırım çılgınca saklamaya çalıştığım korkuyu okuyabiliyor. Yüz ifadesindeki hızlı tereddüt parıltısını görmezden geliyorum.

Gözlerinde parlayan yaşlarla tavana bakan Lama'ya bakıyorum. Kemeri ısırdığı yerde dudakları titriyor. Bunun için çok genç.

Tanrım, lütfen elime rehberlik et ve bu zavallı kızı kurtarmama izin ver.

Karnını ve neşteri dezenfekte edip Kenan'a bakıyorum. Bu onun canını, onun canını yaktığından çok daha fazla yakacak.

"Elini tut," diye talimat verdim.

Başını sallıyor, yüzü bembeyaz. Soğuk metali karnına bastırıyorum ve irkiliyor.

"Lama, sadece bana bak," diyor kardeşi.

Derin bir nefes alıyorum ve neşteri küçük bir kesik açacak şekilde aşağı indiriyorum. Bu Lama'nın ulumasını durdurmuyor. Bacaklarını tekmeleyerek beni itmeye çalışıyor ama Kenan onu tutuyor.

"Lama, lütfen, hareketsiz kalmanı istiyorum!" Elimden geldiğince hızlı çalışarak söylüyorum.

Açtığım yaradan kan fışkırıyor ve şarapneli hissetmek için iki parmağımı sokuyorum. Hıçkırıyor, durmam için yalvarıyor. Kendimi bir canavar gibi hissediyorum. Ama hassas olmak için zamanım yok. Parmağımın ucu sivri bir kenara değiyor.

"Buldum!" Bağırıyorum ve onu sıkıştırıyorum. Kalın bağırsağından uzakta, sığ bir bölgeye saplanmıştı ve neredeyse rahatlayarak yere yığılacaktım. Buna rağmen, iç kanamaya neden olmaması için çok dua ediyorum. Yavaşça çekiyorum. Bu çok yakındı. Yarasını dikmeden önce dikkatlice etrafta daha fazla kalıntı kalmadığından emin oluyorum. Derisinde açılan her delik hem ona, hem Kenan'a, hem de bana yeni bir acı dalgası gönderiyor. Dikiş çirkin ve kesinlikle bir yara izi bırakacak ama o yaşıyor ve önemli olan da bu. Başka bir şey olmadığından emin olmak için karnına bastırıyorum.

"Bitirdim." Sanki bir maraton koşmuşum gibi nefes nefese kalarak, onu bir dizi yeni bandajla nazikçe sarmaya başladım.

Kenan'ın yüzü rahatlamayla sarkar. Alnından öpüyor, terden sırılsıklam olmuş saçlarını düzeltiyor.

"Harikaydın, Lama. Seninle gurur duyuyorum. Çok cesursun." Gözyaşları birbirine karışıyor. Kadın zayıfça gülümsüyor, gözleri yorgunluktan düşmüş.

Ama işim hâlâ bitmedi. Ellerimdeki kanı yıkamak için ayağa kalktım ama suyun kesik olduğunu hatırladım.

"İşte," dediğini duyuyorum Kenan'ın arkamdan. Elinde, muhtemelen içmek ve yemek yapmak için kullandıkları büyük bir kova su var.

Başımı salladım. "Bunu yapamam. Bu suya ihtiyacın var. Onları hastanede temizleyeceğim."

"Saçmalama. Buraya gel ve üzerindeki kanı yıka. Kovalar dolusu suyumuz var."

Kimsede kova kova su yok.

Ama ben ondan alıyorum. Su, yaralarımın üzerinden küçük akarsular gibi akıp kanı temizliyor.

"Hastane sana hiç antibiyotik verdi mi?" Ellerimi sararmış laboratuvar önlüğümün üzerinde kuruluyorum.

"Evet." Cebinden çıkarıp bana uzattı.

Cephalexin, 250 miligram.

"Yedi gün boyunca her on iki saatte bir iki tablet verin."

Aceleyle yanına gider ve ona iki tane yutturur. Kız yanlarının hâlâ acıdığından şikâyet eder ama hapları içer. Ağabeyleri kapının arkasından çıkıp yanına oturuyor ve onu olabildiğince rahat ettirmeye çalışıyor. Adam kızarmış gözlerini ovuşturarak burnunu çekiyor ve kız da kendi gözlerini kapatmadan önce hafifçe gülümsüyor. Yorgunluğu o kadar aşikâr ki kendi tenimde hissediyorum.

Saatime baktım. Akşam altıya yaklaşıyor. Leyla'nın yanına dönmem lazım. Kenan tekrar yanıma geliyor.

"Çok teşekkür ederim doktor. Başka ne diyeceğimi bilemiyorum."

Takdirini el sallayarak geçiştiriyorum. "Önemli bir şey değil. Sadece işimi yapıyorum. Ve ben bir eczacıyım."

"Sanırım bu senin iş tanımında yok," diyor bana hayretle bakarak. Adrenalin bir kez daha vücuduma yayılıyor ve gözlerimi kaçırıyorum. Gözlerinde hayat var. Layla'nınkiler dışında görmeye alışık olmadığım bir şey. "Ve sen gençsin."

Parmaklarımla oynuyorum. "Senden o kadar da genç değilim."

Başını iki yana sallar. "Kötü anlamda söylemedim. Bence tüm bunları yapabiliyor olman inanılmaz."

Bir omzumu silkiyorum. "Koşullar."

"Evet," diyor ve bakışlarını kaçırmadan önce birkaç saniye boyunca bakışları üzerimde kalıyor. Yanakları pembeleşiyor.

Boğazımı temizliyorum ve Lama'ya doğru işaret ediyorum. "Şimdi, kız kardeşin bir süre hiçbir şey yiyemeyecek. İşte bu noktada sıvılar rol oynayacak. Bırakın

içebildiği kadar içiyor. Çorba, su, meyve suyu... Gerçekten ne olursa. Meyveler de. Eğer varsa."

Söylediğim her kelimeyi kafasında depolayarak başını sallıyor. Tüm bunları nereden bulabileceğini hesaplamaya çalıştığını görebiliyorum. Kendi tercihleriyle açlıktan ölmüyorlar. Ailesinin nerede olduğunu sormuyorum. Burada değillerse, onlara ne olduğu bir sır değil.

"Bir şeye ihtiyacınız olursa ben hastanede olacağım. Biraz hareket edebildiğinde onu oraya getirin, böylece daha fazla ne yapabileceğimize bakabiliriz."

"Teşekkür ederim."

Ameliyat çantasını omzuma atıyorum. "Tekrar söylüyorum, sorun değil." Benimle aşağıya kadar yürüdü. "Seni hastaneye geri götüreceğim."

"Hayır, sorun değil. Ben zaten eve gidiyorum. Kız kardeşinin sana daha çok ihtiyacı var."

Şövalye olmak ve kız kardeşi için kalmak arasında kalmış görünüyor.

"Sorun yok," diye daha kararlı bir şekilde tekrarlıyorum.

"En azından seni dışarı çıkarayım," diyor ve ben de başımı sallıyorum.

Birlikte yürüyoruz, merdivenleri sessizce iniyoruz. Ön kapıya geldiğimizde ona doğru dönüyorum ve o da gülümsüyor.

"Tekrar teşekkür ederim," diyor.

"Rica ederim," diye cevap veriyorum ve eşikten içeri adım atıyorum.

"Al-" Ama silah sesleri havada yankılanırken sesi boğuldu. Gözlerinin büyüdüğünü görmek için korkuyla dönüyorum ve hemen kolumdan tutup beni içeri çekiyor.

"Hey!" diye itiraz ediyorum, kendimi onun elinden kurtarmaya çalışıyorum, ama o bunu fark etmiyor, bunun yerine kapıyı çarparak kapatıyor.

Bir parmağını dudaklarına götürüyor ve kulağını metal çerçeveye bastırıyor. Nefesimi tutarak bekliyorum, düşündüğüm şey olmaması için dua ediyorum. Daha fazla silah sesi geldiğinde ve en kötü şüphelerimiz doğrulandığında umudum kayboluyor.

"Güvenli değil," diyor sonunda.

"Tabii ki. Gitmem gerek." Yan tarafa geçiyorum ama o alanı kapatıyor.

"Muhtemelen ordu protestocularla çatışıyor. Burada kalmalısın. bitene kadar içeride. Binaların her yerinde keskin nişancılar olacak."

Bunun her an gerçekleşmesi beklense de paniklemeye başlıyorum. Layla yalnız. Onu bütün gece öyle bırakamam. "Gitmek zorundayım. Layla'nın bana ihtiyacı var," diye

yineliyorum. "Layla kim?"

"Arkadaşım. O benim de baldızım ve yedi aylık hamile. Onu bırakamam."

"Ölürsen ya da esir düşersen ona nasıl yardım edeceksin?" diyor zorla ve kapıya karşı bir vücut kalkanı oluşturuyor.

Lanet olsun.

"Onu arayamaz mısın?"

"Telefonlarımız var ama kullanmıyoruz. Ordunun onları takip etmesinden ve onun yalnız olduğunu bilmesinden çok korkuyorum."

Birkaç saniye tereddüt ediyor, sonra eski bir Nokia çıkarıyor. "Bu kullan-at telefon gibi bir şey. Sadece insanları aramak için kullanılır. Bunu kullanabilirsin."

"Nasıl oldu da bir tane buldun?"

"Soru sormak mı istersin, yoksa onu aramak mı?" Bana verdi ve yukarı çıktı.

Kenan yarı yolda duraksıyor ve sonra "Ölümle karşılaşma"

diyor. Başımı sallıyorum, o da kayboluyor.

Numarasını çeviriyorum, bip sesleri geçerken kalbim yüksek sesle atıyor. Açmıyor ve ben korkudan neredeyse bayılıyorum. Üç kez daha. Cevap yok.

Khawf önümde cisimleşiyor ve tedirginlik kalbimdeki en kara deliği açıyor.

"Neler oluyor?" Nefes nefese kaldım.

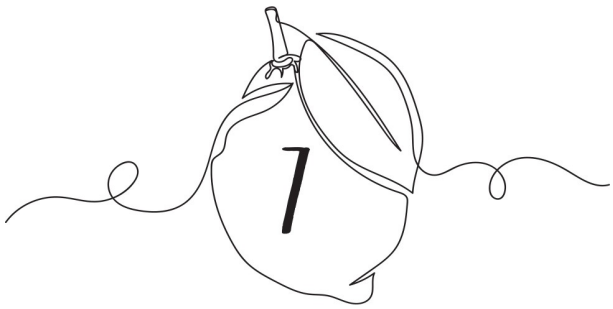
"Şu anda doğum sancısı çektiğini düşünsene"

diyor. Dünya altımda sallanıyor.

"Bunlar her gün yaptığın seçimler, Salama." Daha yakın durup bana acıyarak bakıyor. "Layla'nın hayatıyla kumar oynuyorsun. Doğmamış çocuğunun hayatından bahsetmiyorum bile. *Yeğeninin*. Hangisi daha önemli? Hastalar mı yoksa Layla ve bebeği mi?"

Sözlerinin ağırlığı altında kemiklerimin çatırdadığını duyuyorum. Hamza kaçırıldığında Leyla'nın çektiği ıstırabı hatırlıyorum. Haftalarca nasıl çığlık atıp karnını tuttuğunu, ölmeyi dilediğini, azabının bir sel gibi taştığını ve onu boğmakla tehdit ettiğini.

Leyla'ya bir zarar gelmesine izin verirsem Hamza'nın bana ne diyeceğini hayal ediyorum. Benim yüzümden ölürse.

1

KENAN'IN DAİRESİNİN ÖN KAPISINI AÇIYORUM ve ele geçirilmiş bir beden gibi içeri giriyorum. Bu doğru gelmiyor. Layla'yla birlikte olmalıyım.

"Yengen nasıl?" Kenan mutfaktan çıkıp soruyor.

"Telefonu açmadı." Sertçe yutkunuyorum. "Sende kalsın," diyor korkumu okuyarak. "Ve tekrar dene."

"Teşekkür ederim," diye fısıldıyorum.

O başını sallıyor, ben de duvarın dibinde durup tedirgin sinirlerimi yatıştırmaya çalışıyorum. Öğleden sonrasının puslu turuncu ışığı azalmaya başlıyor ve sert soğuk esintiyi Kenan'ın yarı yıkık dairesinin içine sürüklüyor. Laboratuvar önlüğümü üzerime daha sıkı bastırarak titriyorum. Kenan fark ediyor ve kardeşinin yardımıyla deliğin iki yanına gri yün battaniyeler asarak soğuk havanın erişimini en aza indirmeye çalışıyor.

"Teşekkür ederim," diye mırıldanıyorum ve o da bana gülümseyerek başını sallıyor.

Odalardan birine giriyor, eski bir şilte çıkarıyor ve onu yerde sürüklüyor. Kardeşi bana utangaç bakışlar atıyor, yanakları çukur, bilekleri kemikli. Biraz Kenan'a benziyor ama gözleri yeşilin daha açık bir tonu, saçları kahverenginin daha koyu bir tonu. Kız kardeşiyle paylaştığı iki özellik.

"Yatağı Lama'nın yanına koyduk. Bu gece yalnız olmayınca kendini daha rahat hissedersin diye düşündüm." Sonra Kenan sanki kelimeleri olabildiğince hızlı söylemeye çalışıyormuş gibi hızlı hızlı konuşuyor: "İstersen bu odalardan birini alabilirsin. Yusuf ve ben bütün gece uyanık olacağız. Ama bir şeye ihtiyacın olursa ya da sadece-"

"Haklısın," diye araya giriyorum. "Hâlâ ateşi var ve iyi olacağından emin olmak istiyorum. Ben de uyuyamayacağım. Ama kardeşin uyumalı. Bütün evin uyanık kalması mantıklı değil."

Benimle tartışmıyor ve Yusuf'a bir şeyler fısıldıyor.

saçlarını geriye atar. Yusuf, Kenan'ın çenesine ancak ulaşıyor ve odasına girmeden önce ağabeyine hayranlıkla bakıyor.

Birinin uyuyor olmasına seviniyorum çünkü Layla'dan bu kadar uzakta uyuyabilir miyim bilmiyorum. Yatağın yanına gidip Lama'nın yanına oturuyorum ve ateşini kontrol ediyorum. Hâlâ bana göre biraz fazla sıcak ama antibiyotiklerin onu geri getireceğini umuyorum. Alnını ıslak bir bezle siliyorum, annemin ben hastayken bunu benim için nasıl yaptığını hatırlıyorum. Nazik parmakları, bir bardak sıkılmış limon içtiğimde beni cesaretlendiren sözleri.

"Bravo, te'eburenee," derdi, serin avucunu terden kayganlaşmış alnıma koyarak. "Seninle çok gurur duyuyorum. Yalla, hepsini iç. Bütün o mikropları öldür."

Gözlerimi sıkıp kapatıyorum. *Hayır. Oraya gitmeyeceğim.*

"O nasıl?" Kenan, Lama'nın diğer yanına oturarak soruyor.

Gülümsemeyi başarıyorum. "Ateşine rağmen nefes alış verişi daha iyi. İyimserim."

"Elhamdülillah."

Bana hellimli sandviç uzattı ve ben şaşırdım. Ekmek ve peynir kolay bulunmuyor. Onda olmadığını fark ettim.

"Misafirimizsiniz," diyor ve bunun onlara neye mal olacağını merak etmekten kendimi alamıyorum.

"Bunu alamam. Kardeşine ver."

"Hayır, zaten bir tane var. Eğer yemezsen çöpe atarım, o zaman da kimse yemez. O yüzden lütfen bu konuda benimle tartışmayın."

Başka birinin ağzından çıksa boş bir tehdit gibi gelirdi ama şaka yapıyor gibi görünmüyor. Gözleri inatçı, pazarlığa yer bırakmıyor.

İçimi çektim ve ikiye bölüp büyük olanı uzattım. "Al bunu." Başını sallıyor.

"Eğer almazsanız, hemen şimdi çöpe atacağım ve kimse yemeyecek. o."

Gülüyor ve alıyor.

"Çok zor olmadı, değil mi?"

"Ailemin ruhlarının cennetten bana doğru baktıklarından eminim. şimdi kabul etmek için. Ama kandırıldım." Tekrar gülüyor. Bakışları bir an için ellerime, yara izlerime düşüyor. Midem bulanıyor ve kollarımı yaralarımın üzerine çekiyorum. Bu hareket fark edilmedi değil, ama o fark etmedi.

bir şey söyle.

"Bu zamanda akıllı olmak gerek," diyorum sesime rahat bir ton vermeye çalışarak.

Alacakaranlık gökyüzünü mavinin üzerine serpiştirilmiş koyu bir pembeye dönüştürdü. Yemeğimizi bitirdikten sonra kardeşini çağırıyor ve birlikte dua ediyoruz. Kenan güzel bir melodik tonda Kur'an'dan ayetler okumaya başlıyor. Her kelimeyle hipnotize olmuş gibi hissediyorum, anlamlarını içime çekiyorum, vücudumdaki her hücreye huzur ve dinginlik getirdiklerini, acıları yıkadıklarını hissediyorum. En son ne zaman bu kadar huzurlu olduğumu, neredeyse hiç endişe duymadığımı hatırlamıyorum.

Duadan sonra Lama'yı kontrol ettim. Bir değişiklik yok.

Kenan birkaç mum getirip yakıyor ve duvardaki deliği örten battaniye sayesinde mumlar sönmüyor. Tuvalete gidip üzerimi değiştiriyorum ve Leyla'yı tekrar aramaya çalışıyorum ama başarılı olamıyorum.

Saç derime masaj yaparken ve sakinleşmek için yüzüme su sıçratırken kendi kendime "*O iyi" diye* tekrarlıyorum.

Salona geri döndüğümde Kenan ablasının yanında, ben de yatağın karşı tarafındayım. Yanında yerde ekranı kapalı bir dizüstü bilgisayar duruyor.

"Tamamen iyileşip iyileşmeyeceğini ne zaman öğreneceğiz?" diye soruyor, alnını bir bezle silerken.

"Cephalexin'in kanda sabit bir konsantrasyona ulaşması yaklaşık on ila yirmi dört saat sürer. Yarın, inşallah, iyi olacak."

Bana baktı. "İlaçlar hakkında çok şey biliyorsun." Omuz

silkiyorum. "Bu benim işim."

"Evet, ama zamanlamaları ve diğer şeyleri hiç tereddüt etmeden ezbere

biliyorsun.

Bu ileri bir seviye olmalı."

"Öyle." Renklendiğimi hissediyorum ve gözlerimi yanımızdaki pencereye çevirip mavinin siyaha dönüşmesine odaklanıyorum. Sonunda geceyi bir çocuğun evinde geçirdiğimi fark ediyorum. Olağanüstü koşullar altında, evet, ama yine de oluyor. Ellerim nemli hale geliyor ve Layla'nın bu ilginç bilgi karşısında gözlerinin büyüdüğünü hayal etmemeye çalışıyorum. Tanıdığım herhangi birinin yaptığı en skandal şey Hamza'nın Fatiha'dan sonra Leyla'nın elini öpmesiydi. Resmi olarak nişanlanmamışlardı bile. Nişan öncesi bir partiydi. Hamza'ya bu konuda durmadan takıldım, ta ki burnuma fiske vurup yüzünü kızartana kadar.

Ve şimdi buradayım, oturma odasında yerde oturuyorum ve benden sadece birkaç adım ötede bir çocuk var.

"Mezun olduktan sonra bile bütün bu bilgileri hâlâ hatırlıyor musun?" Kenan aniden soruyor ve kullandığı ses tonunu fark ederek başımı kaldırıyorum. Kendini ve dolayısıyla beni bu durumun garipliğinden uzaklaştırmaya çalışıyor.

Boğazımı temizliyorum ve sesler zihnimde sessizleşiyor.

"Mezun olmadım. İkinci yılıma yeni başlamıştım, bilirsin işte." Üniversitemizde protestolar patlak verdiğinde ve ordu düzinelerce sınıf arkadaşımı tutukladığında gitmeyi bıraktığımı ona söylemiyorum. Onu yeterince iyi tanımıyorum.

"Geçen yıl ikinci yılımı bitirdim. Bilgisayar bilimleri alanında lisans. Animatör olma hayallerim vardı. Her şey mükemmel gidiyordu," diye düşünüyor ve çenesini dizüstü bilgisayarına doğru sallıyor. "İronik bir şekilde, tüm bu olanlardan sonra anlatacak o kadar çok hikayem var ki. Filmlere dönüştürülmek üzere."

"Hayao Miyazaki'ninkiler gibi mi demek istiyorsun?"

"Aynen öyle," diyor şaşkınlıkla. "Onu tanıyor musun?"

"Filmlerine kafayı *takmış durumdayım."*

Doğruluyor, gözleri heyecanla parlıyor. "Ben de! Studio Ghibli benim hedefim. Orası fikirlerin ve hayal gücünün çılgınca aktığı bir yer. Orada sihir gibi hikayeler örüyorlar."

Onun coşkusu kalbimde bir şeyleri harekete geçiriyor. "Kulağa çok güzel geliyor," diye mırıldanıyorum.

Gülümseyerek gözlerini kapatır. "Gümüş bir astar."

Sesinde dürüst bir neşe var ama bu gece ilk kez, tekrar tekrar bir araya getirmek zorunda kaldığı parçaların ardındaki gerçek yüzünü görebiliyorum. Kırılmış görünüyor ve kalbim onun için acıyor. Ama aynı zamanda *çok* tanıdık geliyor.

Başımı sallıyorum ve ona açıkça soruyorum, "Hiç tanıştık

mı?" Gözlerini şaşkınlıkla açıyor.

"Nasıl yani?" diye yavaşça yanıtlıyor.

"Bir şey olmayabilir." Kazağımın eteğiyle oynuyorum. "Ama sanırım seni daha önce gördüm. Hastane civarında değil ama... başka bir yerde."

Sesim son kelimeleri bir soru gibi takip ediyor. Dudağını ısırıyor ve yüzündeki ifadeyi okuyamıyorum. O heves başka bir şeye dönüşmüş. Şaşkınlık mı? İnanılmazlık mı? Acıma mı? Bilmiyorum.

Aniden Khawf ön kapının yanında belirir ve yavaşça yaklaşır.

Ensemden ter boşanıyor.

"Ben... um..." Kenan boğazını temizliyor, eliyle yeri kaşıyor. "Biz hiç tanışmadık."

Huh.

Khawf'ın varlığının beni sinirlendirmesine izin vermemeye çalışarak ve bunu genel bir hata olarak göstererek, "Kafamda olmalı, sanırım," diyorum. "Tanıdığım ya da tedavi ettiğim birine benziyor olmalısın."

Başını sallıyor ama her şey gün gibi ortada: Daha fazlası var. "Soyadın ne?" Yüksek sesle soruyorum ve o da yerinden sıçrıyor. Bir anda Humus'ta herkes herkesi soyadıyla tanır. Büyükannem, soyadını söyleyen bir kişinin tüm aile geçmişini ezbere söyleyebilirdi. Büyükbabalarının kim olduğunu, teyzelerinin üniversitede ne okuduğunu, başka hangi ailelerle akraba olduklarını bilirdi. Hepsini sayar, bir bilim insanının mikroskop altında bir hücreyi incelemesi gibi soyu incelerdi.

Bu, *tüm* Suriyeliler tarafından paylaşılan bir özelliktir. Gülümsüyor.

"Aljendi."

Bu, birçok kişinin paylaştığı iyi bilinen bir aile adı. Annemin bir Aljendi'den bahsedip bahsetmediğini hatırlamak için beynimi zorluyorum ama bir şey bulamıyorum.

Khawf gözlerini kısıyor ve bir sigara çıkarmadan önce sabırsızca takım elbisesini fırçalıyor. Nerede olduğumuz Khawf'ın umurunda değil. Onu görmezden gelmek, Kenan ve Lama'ya odaklanmak ve bana eziyet etmemesi için dua etmekten başka yapabileceğim bir şey yok. Kenan ve kız kardeşi buradayken gerçeklik kavramımı sorgulayamam. Bu gece kendimi kaybedemem.

"Kız kardeşin bugün harikaydı," diye başlıyorum. Khawf kaşlarını kaldırıyor. "Bunu yaşayıp da hâlâ kardeşlerine gülümseyebilen dokuz yaşında pek fazla çocukla tanışmadım."

"Evet, zor bir kız." Saçlarını hafifçe yana doğru okşuyor. "Her zaman öyleydi. Sanırım bu kadar çok çığlık attığı için kendinden nefret ediyor, bu da ne kadar acı çektiğini gösteriyor."

Suçlu hissediyorum. "Özür dilerim."

"Seni suçlamaya çalışmıyordum! Senin için de zor olmuş olmalı."

"Ona tekrar sor. Onu nereden tanıyorsun?" Khawf araya girerek gümüş rengi bir duman üflüyor.

Onu görmezden gelmeye devam ediyorum.

"Bunu yap, ben de seni bu gece bir daha rahatsız etmeyeyim."

Lütfen git, diye yalvarıyorum içimden.

"Bu kekeme cevaptan gerçekten tatmin oldun mu? Her aptal onun bir şeyler sakladığını bilir. Ya kötü bir şeyse? Ya sana zarar verebilecek bir şeyse?"

Ona öfkeli bir bakış attım. Zerre kadar utanmış görünmüyor.

"Bütün gece burada tek başınasın. Layla nerede olduğunu bilse bile, hamile bir kızın sana ne kadar yardım edebileceğini sanıyorsun? Elindeki tek şey neşterin." Doğruldu, Kenan'ı bir aşağı bir yukarı süzdü. "Ve fiziğine bakılırsa, ikiniz de açlıktan ölüyor olsanız bile, sizi beş saniyede alt edebilir. Direnmezsen üç."

Boynumun arkası ter içinde kalıyor. Bunu bana neden yapıyor? Tek düşünebildiğim onun söyledikleri olana kadar beynimdeki her şüpheyi ve korkuyu sıkıştır.

Kenan Aljendi. İsmi çok tanıdık geliyor. Daha önce nerede duymuştum?

"Seni tanıyor," diye devam ediyor Khawf. "Seni tanıdı. Bu ona üstünlük sağlıyor. Eminim adını zaten biliyordur. Sana soyadını sormadı."

Kahretsin, haklı.

Boğazımı temizliyorum. Beynimin mantıklı kısmı Kenan'ın bana zarar vermeyeceğini biliyor ama diğer kısmı bir şeyler saklamasına sinirleniyor.

"Kenan. Özür dilerim ama gerçekten tanışmışız gibi hissediyorum." Ses tonumda pazarlığa yer bırakmıyorum.

Mum ışığı bulanık gözlerinde titreşiyor. "Sana
yapmadığımızı söyledim," diye ısrar ediyor.

Ona bakıyorum, bakışlarım her saniye daha da soğuklaşıyor. "Oldukça eminim."

Yüksek sesle iç geçiriyor ve ayağa kalkıyor. Vücudum anında savunma moduna geçiyor ama ameliyat çantası, içinden neşteri almam için biraz uzakta. Ayağa kalkacak olsam bile benden çok daha uzun olacaktı ve bundan nefret ediyorum. İçgüdülerimi dinlemeli ve eve yürümeliydim, keskin nişancılar ve hepsi.

Sakin olun!

"Yalan söylemiyorum, Salama, tanışmadığımızı söylediğimde." Bana bakmak için arkasını dönüyor. Khawf bundan büyük keyif alıyor, benden Kenan'a ve tekrar bana bakıyor.

"Sonra?" Yerdeki yerimden kendimi savunmasız hissediyorum.

"Tanışmadık çünkü hiç fırsatımız olmadı."

Ne var biliyor musun? Ben de ayakta duracağım.

"Şifreli konuşmayı keser misin lütfen?"

Bana dikkatle bakıyor. "Yaklaşık bir yıl önce kahve içmek için buluşacaktık."

Kahve.

Cuma

günü.

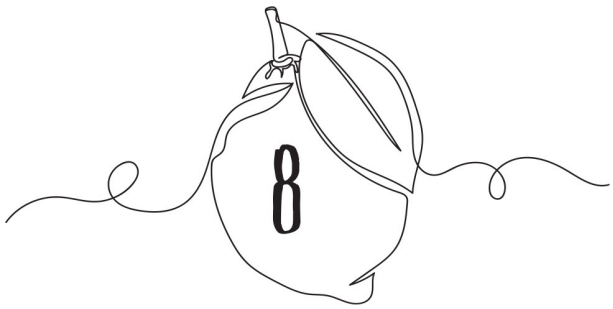
Layla'nın mavi kaftanı.

"Aman Tanrım," diye nefes alıyorum, bir yıl öncesinin parçalarını bir araya getiriyorum. "Sen-"

"Öyleydim ama hayat değişti."

"Evlilik konuşması için evime gelecektin!" Sonunda ağzımdan kaçırdım.

Khawf nefes nefese kalır ve ellerini çırpar.

KENAN bana bakıyor, yanakları ve kulakları daha da kızarıyor, ben de annemi ve sonun başlangıcının nasıl olduğunu hatırlayarak bakıyorum.

Dünyam başıma yıkılmadan bir gün önce Facebook akışımda geziniyordum. Dizüstü bilgisayarımda *Prenses Mononoke'yi* duraklatmıştım-Layla beni bir makyaj eğitimi videosunda etiketlemişti

-Annem içeri girdiğinde.

"Salama," dedi.

Kafamı kaldırdım, saçlarım gözlerimin üzerine düşüyordu. Geri ittim.

Gülümsemesi çekingendi ve parmaklarını kitaplığımdan yere dökülen şeytan sarmaşığı yapraklarının üzerinde gezdirdi. Eczacılık okuluna kabul edildiğimde Layla bana bu bitkiyi hediye etmişti ve ben de ona Urjuwan adını vermiştim. Bu isim ironikti, çünkü mor anlamına geliyordu, oysa benim şeytan sarmaşığımın yaprakları yeşilin en koyu tonuydu. Yine de sevdiğim bir isim. U, R, J ve W harflerinin bir araya gelerek melodik bir kelime oluşturması kulağa en çok Arapça gibi geliyor. Urjuwan, ot ve çiçek kavanozlarının ve uzun yıllar boyunca şifalı çiçekler ve otlar hakkında topladığım tüm bilgileri içeren, ağır sayfalarına kurutulmuş yapraklar yapıştırılmış ve kenarlarına başlıklar karalanmış iki hatıra defterinin yanında güzel görünüyordu. Yardıma ihtiyacım olduğunda Layla'nın çizimleri. Bu karalama defterleriyle o kadar gurur duyuyordum ki, onları hocama bile gösterdim ve o da beni tüm sınıfın önünde övdü. İşte o gün farmakoloji alanında uzmanlaşmaya karar verdim.

Annem yatakta yanıma oturdu. "Yarın geliyorlar."

Eminim bugünün bu kadar erken geleceğini düşünmemiştir. Özellikle de Hamza ve Leyla evleneli bir yıl bile olmamışken.

"Cuma namazından sonra s a a t üçte," dedim betonun tarihini okuyan birinin sesiyle. "Biliyorum."

Yanağını çiğnedi ve güneşin yüzüne düştüğü ışığa baktı,

daha genç görünüyordu. İkizim sanılabilecek kadar.

"Neden endişelisin?" Güldüm. "Bunun benim işim olduğunu sanıyordum."

İç çekti. Onun yüz hatlarını ve kızıl kahverengi saçlarının rengini ve yumuşaklığını paylaşıyor olsam da, benzerliklerimizin bittiği yer gözlerimizdi. Benimkiler limon ağaçlarımızın kabukları gibi ela ve kahverengi karışımı bir renkteyken, onun gözleri alacakaranlıkta gökyüzünün rengi olan koyu maviydi. Ve şimdi benim için sıcaklıkla doluydular.

"Endişeli davranmıyorsun," dedi kızgınlıkla. "Yani bunu ikimiz için yapıyorum." Küçük bir duraksamadan sonra, "Belki de ertelemeliyiz" dedi.

"Neden?" Fotoğrafını Facebook'ta görmüştüm ve gördüğüm şey hoşuma gitmişti. Kişiliğinin sevimli yüzüyle uyuşup uyuşmadığını görmek istedim.

"Sonra-" Durdu, nefes aldı ve alçak sesle devam etti. "Der'a'daki huzursuzluğun bizi burada, Humus'ta etkilemeyeceğinden emin değilim."

Bahsettiği huzursuzluk, hükümetin on dört çocuğu kaçırmasıydı - hepsi de onlu yaşlarının başındaydı. Mısır, Tunus ve Libya'daki devrimlerin başarısından sonra bir duvara "Sıra sende Doktor" yazdıkları için işkence görmüş, tırnakları sökülmüş ve sonra ailelerine geri gönderilmişlerdi. "Doktor" derken göz doktoru olan Devlet Başkanı Beşar Esad'ı kastediyorlardı. Masumların kanına bulanmış bir adamın zarar vermeyeceğine dair yemin etmesindeki ironi gözümden kaçmadı.

Dudağımı ısırdım, başka tarafa baktım. Üniversitede kimse bu konu hakkında konuşmamıştı ama havadaki ve sokaklardaki gerginliği hissedebiliyordum. Bir şeyler değişmişti. Bunu Baba ve Hamza'nın yemek masasındaki konuşmalarında gördüm.

"Dara'a buradan kilometrelerce uzakta," dedim sessizce. "Ve... bilmiyorum." "Önemli değil." Annem ellerimi kendi elleriyle kavradı ve sıktı. "Eğer

Küçük bir direnç bile gösterirsek... Bebeklerimi elimden almalarına izin veremem."

"Anne, sakin ol," dedim, tutuşu sıkılaşınca biraz irkildim. "Hiçbir yere gitmiyorum."

"Evet öylesin," dedi hüzünlü bir gülümsemeyle. "Yarın Kenan'la işler yolunda giderse, küçük kızım evlenecek."

Şeytan sarmaşığıma baktım, yaprakların arasından çıkan damarlara, karmaşık detaylara hayranlıkla baktım. "Dara'a'da protestoların olması gerçekten kötü mü? Kim

böyle bir hükümetin parmağı altında yaşamak ister miydi? Bana her zaman Jedee ve kardeşinin nasıl götürüldüğünü ve onları bir daha hiç görmediğini anlattın."

Bu sefer yüzünü buruşturan annemdi ama ona doğru döndüğümde yüzünde huzurdan başka bir şey yoktu.

"Evet, babamı ve amcamı aldılar." Alacakaranlık gözleri ıslandı. "Baba'yı kız kardeşlerimin, annemin ve benim önümde sürükleyerek götürdüler. Sadece on yaşındaydım ama o günü asla unutmayacağım. Onun ölmesini umduğumu hatırlıyorum. Buna inanabiliyor musun?" Durdu, gözleri büyüdü ama ben hiç şaşırmadım.

Elli yıl boyunca korku içinde yaşadığımızı, aklımızdaki isyankâr düşüncelerle kimseye güvenmediğimizi biliyordum. Hükümet her şeyimizi elimizden almış, özgürlüğümüzü elimizden almış ve Hama'da soykırım yapmıştı. Ruhlarımızı boğmaya, içimize korku salmaya çalıştılar ama biz hayatta kaldık. Hükümet açık bir yaraydı, açgözlülükleri ve rüşvetleriyle kendi çıkarları için kaynaklarımızı kurutuyordu ama biz yine de direndik. Başımızı dik tuttuk ve meydan okurcasına limon ağaçları diktik, bizim için geldiklerinde bunun kafamıza bir kurşun olması için dua ettik. Çünkü bu, hapishane sistemlerinin bağırsaklarında bizi bekleyen şeyden çok daha merhametliydi.

Derin bir nefes aldı. "Elbette ailem için adalet istiyorum, Salama. Ama seni ya da kardeşini kaybedemem. Baban ve Layla'dan bahsetmiyorum bile. Siz dördünüz benim dünyamsınız."

Gözleri buğulandı.

"Yani, um, knafeh?" Onu kendime çekmeye çalışarak uysalca söyledim.

Gözlerini kırpıştırdı. "Ah, evet. Knafeh. İhtiyacınız olan tüm malzemeleri getirdim." "Bununla işim biter bitmez yapacağım."

Gülümsedim. "Neden künefe?

Yine de?"

Annemin dudakları bir sır saklıyordu. "Çünkü sen bu işte çok iyisin ve ben kadere inanıyorum."

"Bu da ne demek oluyor?"

Ayağa kalktı ve alnıma bir öpücük kondurdu. "Yok bir şey, Hayati. Seni seviyorum."

"Ben de seni seviyorum."

Kenan bir elini saçlarında gezdiriyor, gözlerim ona dönüyor, kalbim göğüs kafesimde acıyla çarpıyor.

"Haklıyım, değil mi?" Kekeliyorum, ince kazağım ve laboratuvar önlüğümün içinde sıcak hissediyorum. Kenan parmaklarını çıtlatarak başka

tarafa bakıyor. "Evlilik teklifi.

Annelerimizin kurduğu!"

Yüzünü buruşturuyor ve bana bakıyor. "Böyle söyleyince kulağa pek romantik gelmiyor."

İçimdeki hava boşalıyor ve bacaklarımı kucaklayarak yatağa geri gömülüyorum. Oh, Layla bununla bir gün geçirecek! Evlenmiş olabileceğim çocuğun evinde saklanıyorum.

Olabilir.

Ne kelime ama. Olabilecek bir hayatın sonsuz olasılıklarını barındırıyor. Bir oyuncunun seçmesini bekleyen kartlar gibi üst üste dizilmiş pek çok seçenek. Şanslarını denemek için. *Olabilecek* bir hayatın parçalarını görüyorum. Ruhlarımız ilk konuşmamızdan itibaren mükemmel bir şekilde birbirine uyuyor. Ziyaretlerimizin geri kalanı çiçek açıyor. Kabul *ediyorum* diyene kadar saniyeleri sayıyorum. Kırsalda güzel bir ev alıyoruz, alacakaranlıkta dans ediyoruz, dünyayı geziyoruz, bir aile kuruyoruz, her gün birbirimize aşık olmanın yeni yollarını keşfediyoruz. Ben ünlü bir farmakolog olurum, o da ünlü bir animatör. Ruhlarımız Yaratıcılarıyla buluşana kadar birlikte uzun bir hayat yaşarız, suç ortağı oluruz.

Ama gerçek bu değil.

Geleceğimiz kasvetli. Küçük kız kardeşinin yaşam mücadelesi verdiği, yarısı yıkılmış bir apartman dairesi. Hayatımız açlığın bıçak darbeleri, donmuş uzuvlar, yetim kardeşler, kanlı eller, eski şarapneller, yarın korkusu, sessiz gözyaşları ve taze yaralar. Geleceğimiz ellerimizden koparıldı.

Uzaklarda bir yerde, özgürlüğün tanıdık melodisini duyuyorum. Ya da belki Khawf kendi kendine mırıldanıyordur.

Kenan parmaklarıyla oynar. "Hatırlayıp hatırlamayacağını bilmediğim için sana söylemek istemedim." Bir nefes üflüyor. "Eğer, 'Hey, annelerimiz gelecekteki evliliğimiz için bizi sosyal bir ziyarete ayarladı' deseydim ne kadar ürkütücü görünürdüm. Beni oradan tanıyorsun' desem?"

Gözlerimi ovuşturuyorum ve kendi kendime sessizce gülüyorum. Kendini utangaç ve bön hissediyor olmalı, bu da çok yardımcı oluyor.

"Sorun değil. Anlıyorum." Sırıtıyorum.

Bana ihtiyatla bakıyor. "Neden gülümsüyorsun?"

"Çünkü bu aklıma gelecek son şey olurdu." Tam bir kahkahaya dönüşene kadar kıkırdamaya devam ediyorum. Gülüşü benimkine katılana kadar gülümsemesi daha da büyüyor. Birbirimize her baktığımızda neşeden ikiye katlanıyoruz. Arap atasözü hiç bu kadar doğru olmamıştı: Sonuçların en kötüsü

en komik olanı.

Khawf sigarasını içiyor ve sonuçtan memnun görünerek odanın bir köşesine çekiliyor.

Yerleştik, sessizce kıkırdıyoruz.

"Bu çok iyi bir buz kırıcı oldu," diyorum.

"Bunun olacağını bilseydim, daha önce itiraf ederdim."

Lama aniden uyanır, boğuk bir şekilde "su" der ve ortam bir anda değişir. Kenan ayağa fırlıyor ve bir sürahi getiriyor. Alnını tekrar siliyorum ve terlemeye devam ettiğini görünce memnun oluyorum.

"Bütün gömleği ter içinde kaldı." Gülümsüyorum.

"Bu iyi bir şey mi?" diye soruyor kaşlarını kaldırarak ve içmesine yardım ediyor. "Mükemmel. Lama, biraz daha su iç lütfen." Kadın mecburen içiyor.

"Bu iyiye işaret. Vücudu iyileşiyor demek. Nefesinin düzenli olduğunu ve yaralarının etrafında iltihap olmadığını görebilirsiniz. Elhamdülillah. İlerleme kaydediyor. Onu sıcak tutun ve bol bol su içmesini sağlayın."

Kenan'ın gözleri yine yaşlarla doldu. Belli ki onu kaybedeceğini düşünüyordu ve gözlerini açmayabileceği gerçeğini kabullenmek için kendini çelikleştirmişti.

Lama tekrar uykuya daldığında, etrafına bir battaniye daha sarıyorum.

Kız kardeşinin yüzüne bakıyor, onun küçük elini tutuyor ve tamamen içine çekiyor. Konuştuğunda, rüya gibi.

"O ailenin en küçüğü. O doğduğunda hepimiz çok mutlu olduk. İki erkek çocuk ele avuca sığmıyor ve sonra bu melek dünyaya geldi. Hemşire kız olduğunu söylediğinde Baba'nın sevinçten ağlama sesini hatırlıyorum. Çok şımartılmıştı. Tenine bir kelebeğin dokunması bile bir felaketti. Ona zarar gelmesine asla izin vermedik. O zaman kendimize nasıl kardeş diyebilirdik? Onun koruyucuları? Ve şimdi... bedeni nefretten zarar görüyor." Sesi kırılmış, sinirli ve öfkeli. "Başarısız oldum. Onu koruyamadım. Annemle babam öldüğünden beri Yusuf konuşmuyor bile, en ufak bir seste irkiliyor. O ve ben bir arada kalmayı başarabildik. Çatlakların ortaya çıkmasına izin vermedik. Ama... sonunda ona acı çektiriyorlar. Baba'ya onları hayatım pahasına koruyacağıma söz verdim ve... onu hayal kırıklığına uğrattım."

Titreyen elleriyle battaniyeyi daha sıkı sarıyor. Baba ve Hamza'yı düşünüyorum. Ve Layla'yı.

Lütfen iyi ol, Layla, dua ediyorum. *Lütfen*.

"Gün içinde ne yapıyorsun?" Korkunç bir durumu değiştirmeye çalışarak soruyorum.

bir kesir kadar daha az korkunç olana tabidir.

"Para için mi? Almanya'da bir ailem var. Ellerinden geldiğince gönderiyorlar."

Parmaklarımla oynuyorum. "Hastane ödeme yapmıyor, ama insanlara yardım etmek için bir şey. Gerçi uzun süre kalacağımı kim bilebilir-"

Hemen susuyorum ve Kenan kaşlarını çatarak bana bakıyor. Yüzümdeki mahcubiyetten bunu anlaması çok kolay. Ellerimi göğsüme bastırıp *papatyalar, papatyalar, papatyalar diye sayıklıyorum*. Bunu ağzımdan kaçırdığıma inanamıyorum. Uykusuzluk ve bugünün dehşeti beni yakalamış *olmalı.*

"Gidecek misin?" diye soruyor.

Bir dakika düşündüm. "Bilmiyorum."

Kafası karışmış görünüyor. "Bilmiyor

musun?"

Dilimi çiğniyorum. "Fırsatın olsa gitmez *miydin*?"

Ayrılmak için sebep olarak bakımını üstlendiği yetersiz beslenen iki kardeşi var, peki onu durduran ne? Beni tutan tek şey hastane.

"Hayır," diyor tereddüt etmeden, gözlerimin içine bakarak.

"Peki ya Yusuf ve Lama?"

Keskin bir nefes alır ve Lama'ya bakar. Yüzü acıyla buruşmuş, nefes alırken ağzı yarılmış. Saç telleri alnına yapışmış, Kenan parmakları titreyerek onları fırçalıyor. "Onlar için güvenli olsa kardeşlerimi yalnız gönderirdim herhalde ama değil. Yusuf on üç yaşında. Kız dokuz yaşında. Onlar... onlar kendi başlarına yapamazlar."

Ona bakıyorum. "O zaman neden onlarla gitmiyorsun?"

Gözlerindeki hüzün kayboluyor ve yerini vahşi bir yoğunluğa bırakıyor. "Burası benim ülkem. Ben kaçarsam, ben savunmazsam kim savunacak?"

Duyduklarıma inanamıyorum.

"Kenan," diye başlıyorum yavaşça, mum ışığının dalgalanmasından mı bilmiyorum ama yanakları kızarmış görünüyor. "Kardeşlerinin hayatları hakkında konuşuyoruz."

Sertçe yutkunuyor. "Ve ben ülkemden bahsediyorum. Haklı olarak borçlu olduğum özgürlükten bahsediyorum. Annemi ve babamı gömmekten ve Lama'ya bir daha asla eve dönemeyeceklerini söylemekten bahsediyorum. Nasıl-" Sesi kırılır. "Bunu nasıl bırakabilirim? Tüm hayatım boyunca ilk defa

özgür Suriye havasını solumak?"

Nasıl bu kadar inatçı olabiliyor? Onu sarsmak istiyorum.

"Anlamıyorum. Burada kalmanın bu *savaşa* nasıl bir yardımı olacak? Sadece

özgür Suriye havasını solumak?"

Kenan kelime seçimime kaşlarını çatıyor ama yorum yapmıyor. Derin bir nefes alıyor ve "Protestoları kaydediyorum" diyor.

Dizlerimdeki tüm hissi kaybediyorum ve midem bulanıyor. "Sen... sen ne?" Fısıldıyorum.

Titriyor ve Lama'nın elini daha sıkı tutuyor. "Bu yüzden gidemiyorum. İnsanlara -dünyaya- burada *neler olduğunu* gösteriyorum." Dizüstü bilgisayarına doğru başını sallıyor. "Elektrik geldiğinde videoları YouTube'a yükleyeceğim."

Tırnaklarım gergin bir şekilde yere sürtünüyor. "Bunu bana neden anlatıyorsun? Eğer öğrenilirsen ölmekten beter olacağının farkında mısın? Özgür Suriye Ordusu bizi ordudan korumayı başaramazsa tutuklanırsın."

Kenan gülüyor ama içi boş bir ses. "Salama, insanları sebepsiz yere tutukluyorlar. Elimde olmayan cevaplar için bana işkence edecekler, elimde olmadığını bile bile. Ve kayıt yapan tek kişi ben değilim. Pek çoğumuz kendi yöntemlerimizle protesto ediyoruz. Daraya'da bir adam, Ghiath Matar, ordu askerlerine gül dağıtıyor. Silahlara karşı çiçeklerle savaşıyor. Kalbimin derinliklerinde bunu bir tehdit olarak gördüklerini biliyorum. Barışçıl olsun ya da olmasın her türlü protesto diktatörlük için bir tehdittir. Bu yüzden kayıt yapıp yapmamam onlar için önemli değil. Özgür Suriye Ordusu'nun koruduğu bir yerde yaşıyorum. Hepimiz aynı tehlike altındayız, çünkü hepimiz Eski Humus'tayız. Sadece burada bulunarak bile suç ortağı oluyorum. Her halükarda suçluysam, protesto da edebilirim." Ellerime bakıyor, ben de onları tekrar kollarımla kapatıyorum. Gözlerindeki duygu parıltısını okuyamayacağım kadar uzakta. Ama acıya benziyor.

Ağzım kurudu ve ona bakakaldım. Tutuklanma tehdidine karşı bu kadar kayıtsız olduğuna inanmıyorum. Bakışlarım yana, yatak odasının kapısına kayıyor ve Yusuf'un gözlerinin dağınık saçlarının altından dışarı baktığını görüyorum. O on üç yaşında bir çocuk; ergenlik zihnini şekillendirirken ve uzuvlarını esnetirken çocukluğunda yaşadığı masum merakı geride bırakmanın eşiğinde olması gerekiyor. Ama ben onda bunu göremiyorum. Çocukluğuna geri dönen korkmuş bir çocuk görüyorum. Güvenli bir zamana dönmek için çaresiz. Anne babasının hayatta olduğu ve en büyük endişesinin fazladan bir saat çizgi film izlemesine izin verilip verilmeyeceği olduğu zamanlara. Gözleri kocaman ve

Gözyaşları. Kardeşinin yaptığı seçimleri tamamen anlıyor. Ve sonuçlarını.

Onda Layla'yı görüyorum. Kaçma konusundan her kaçışımda onun korkusunu görüyorum.

Oh Tanrım. Aman Tanrım! Eğer bana bir şey olursa, o mahvolur. Ölmekten beter olurdu.

Ellerim titriyor ve yüzümü kapatarak kendime derin bir nefes almamı emrediyorum. Ona böyle mi görünüyorum? Hareketlerimin etrafımdakileri nasıl mahvettiğini göremeyecek kadar inatçı mı? Ne kadar onurlu olurlarsa olsunlar, bu onların yıkımını azaltmıyor.

Gitmek zorundayım. Layla'yı alıp gitmeliyim, yoksa bunu atlatamaz. Hamileliği değil, beni. Benim ölümümden sağ çıkamaz. Ben de onunkine dayanamayacağım.

Eğer Layla ölürse, son aile üyem - *kız kardeşim* - bir insan kabuğuna dönüşecekti. Ekim ayında çok yaklaşmıştık. O giderse ben ne yaparım? Khawf'ın alçak sesle kıkırdaması gözlerimi ona çeviriyor ve esprili bir şekilde gülümseyerek başını sallıyor.

"Şimdi görüyorsunuz," diyor.

Aptallığıma ve saflığıma lanet ederek yumruğumu alnıma vuruyorum. Khawf haklıydı. Layla'nın güvenliği için hangi bedeli ödemezdim ki?

Gitmek zorundayım.

Bu karar kalbimde bir sızıya yol açıyor ve gözlerimin arkası düşmeyi reddeden yaşlarla doluyor. Ben bunu *nasıl göremedim? Başımı kaldırıp bir* kez daha baktığımda Khawf'ın Kenan'ın arkasında, duvara yaslanmış, memnun bir sırıtışla durduğunu görüyorum.

Göz kırpıyor. "Şimdi geriye kalan tek şey Am'a yalvarmak." Başım dönüyor.

D o ğ r u l d u , parlak takım elbise ceketinin tozunu aldı. "Ve sözüme sadık kalarak, şimdi seni yalnız bırakacağım. Ama sonra görüşürüz."

Gözümü kırptığımda gitmişti.

Bakışlarım düşüyor ve Kenan parmaklarını oynatarak kararsızca bana bakıyor.

"Ah, Salama," diyor, her kelimeye elinde tuttuğu narin bir vazoymuş gibi davranarak. "Her şey yolunda mı?"

Başlıyorum. Kelimelerle değil ama ses tonuyla. "Evet," diye biraz hızlı cevap veriyorum. "Neden?"

Başının arkasını kaşıyor. "Bilmiyorum. Bakıyordun

Sanki şeytanın kendisi orada duruyormuş gibi arkamda ve ben dönüp kendimi kontrol edemeyecek kadar korkuyorum."

Sesi kolay çıkıyor, dudakları çekingen, şakacı bir gülümsemeye dönüşüyor.

Ben de gülümsüyorum ama kendimi zorlanmış hissediyorum. "Harikayım, teşekkür ederim." Şu anda yapabileceğim en iyi şey bu.

Kenan'ın kafası karışıyor ve bir süredir sessiz olduğumu fark ediyorum. Bu kadar uzun bir sessizliğin hemen ardından gülümsemem de sinir bozucu olmalı.

Boğazımı temizliyorum. "Yine de sana katılmıyorum. Burada kalmak konusunda yani."

Bir an beni düşündükten sonra, "Siz hastanede eylem yapan yaralılara pansuman *yapan* eczacı değil misiniz?" dedi.

"Bunun hiçbir şeyle ilgisi yok. Ben Hipokrat yeminimi tutuyorum. Sen kendini *ve* kardeşlerini çapraz ateşe atıyorsun."

Omuz silkiyor. "Sanırım Suriye'yi o kadar çok seviyorum ki sonuçları önemli değil."

İçimde bir şeyler kopuyor. "Ve sana gitmeni söyleyerek, *gitmeyecek miyim*?"

Telaşlanır. "Hayır! Hayır, kastettiğim bu değildi! Ben... Salama, burası benim *evim*. Hayatım boyunca -on dokuz yıl boyunca- başka bir yer bilmedim. Ayrılırsam kalbimi söküp atmış olurum. Bu topraklar benim ve ben de o'yum. Tarihim, atalarım, ailem. Hepimiz *buradayız*."

Onun bu kararlılığı bana Hamza'yı ve Baba'yla birlikte eylemlerden döndüğünde yaptığı ateşli konuşmaları hatırlatıyor. Kenan'ı kesinlikle severdi. Düşüncesi bile midemi daraltıyor.

Başımı sallıyorum, Hamza'ya verdiğim söze odaklanıyorum. Ona yanıldığımı ve üzgün olduğumu söylediğimde Leyla'nın mutluluğuna odaklanıyorum. Onu ve kendimi kurtaracağıma. Kenan'ın haklı olduğunu bilsem bile.

Gittiğimde, bu kolay olmayacak. Kalbim paramparça olacak ve tüm parçalar Suriye kıyılarına saçılacak, halkımın çığlıkları ölene kadar peşimi bırakmayacak.

BİR SARSINTIYLA UYANDIM VE ELLERİM BAŞÖRTÜME GİTTİ. Gece boyunca birbirine dolanmış ve neredeyse düşüyordu. Bir elimi başıma götürüp neler olduğunu hatırlamaya çalışıyorum. Kenan beni sabah namazı için uyandırmış, ben de hemen uykuya dalmışım.

"Ah," diye inliyorum, alnımı ovuşturuyorum ve hızla başörtümü düzeltiyorum.

Lama'nın küçük bedeninin yanımda kıpırdadığını fark ediyorum. Aceleyle ona doğru sürünüyorum ve yanaklarına dokunduğumda rahat bir nefes alıyorum. Artık o kadar ateşli değil. Kenan elinde iki fincan sıcak çayla mutfaktan çıkıyor ve birini bana uzatıyor. Uykunun etkisiyle saçları dağılmış, dört bir yandan yukarı kalkmış. Yanaklarındaki pembe allık ve gözlerindeki ışıltıyı görünce telaşlanıyorum.

Tanrım, geceyi burada geçirdim. Onun dairesinde.

"Günaydın," diyor.

"Teşekkür ederim." Çayı minnetle kabul ediyorum. "Lama iyiden de öte, elhamdülillah."

Sıcak ve bir yudum alıyorum. *Nane çayı*. *Layla nane çayına bayılır*. *Layla.*

Ben çayımı yudumlarken Kenan endişeyle başını kaldırıyor. "Neyin var?"

"Ben iyiyim," diye soluyorum, dilimi haşlayan çay yüzünden gözlerim yanıyor. "Layla'yı unutmuşum. Gitmem gerekiyor. Saat kaç oldu? Hastaneye gitmem gerek. Tanrım, ne zamandır uyuyordum? Önemli değil. Layla'ya geri dönmem gerek! Kardeşine göz kulak ol, tamam mı? O iyi, ama antibiyotik almasını sağla. Çay için teşekkürler."

Bir dikişte yudumluyorum, yanarken yüzümü buruşturuyorum ve ayağa fırlıyorum. "Kenan, saat kaç?" "Kenan, saat kaç?" diyorum dikkatim dağılmış bir şekilde.

aynada kendim. *Tanrım, korkunç görünüyorum.* Laboratuvar önlüğümü kaptığım gibi yıkık balkona koşuyorum ve dışarı bakıyorum. Kenan battaniyeyi indirmiş

Esintinin içeri girmesini sağlamak ve aşırı ısınmış vücudum için ihtiyacım olan şey temiz hava. "Güvenli mi?" Laboratuvar önlüğümü giydim. "Keskin nişancılar var mı? Endişeliyim.

Layla. İyi olsa *iyi olur*. Kenan, saat kaç? Hastanede vardiyam var." Dışarıdaki yolları izlerken dikkatini çekmek için parmaklarımı arkamda şıklatıyorum. Yolların yarısı boş ve kimse çatılara saklanmaya çalışmıyor gibi görünüyor.

Kenan'ın uzun süredir bir şey söylemediğini fark ediyorum. Arkamı döndüğümde çayını yudumladığını ve benim patlamamı eğlenen bir bakışla izlediğini görüyorum.

"Neden bana cevap vermiyorsun?" Talep ediyorum. Bir yudum daha alıyor ve kupasını yere bırakıyor.

"Monolog yaparak bana hiç şans vermedin. Duramayacak kadar eğlenceliydi." Sırıtıyor.

"Bundan keyif almana sevindim." Ters ters bakıyorum. Hiç etkilenmiş görünmüyor. "Hep böyle misin?"

"*Bu mu?*" Bir kaşımı kaldırarak tekrarlıyorum. "Panik ve biraz da kontrol manyağı mı?" "Çoğu gün."

"Bu iyi," diyor, hala sırıtıyor ve alaycı olup olmadığını bilmiyorum. Sesi alaycı gelmiyor. Her neyse, ses tonunu ya da yüz hatlarını analiz edecek vaktim yok.

"Tamam. *Şimdi* gitmem gerek. Dışarıda keskin nişancılar mı var?" Çantamı omzumda daha sıkı çekiyorum. Çatlamış dudaklarım ve buruşmuş başörtümle nasıl göründüğüm konusunda kendimi mahcup hissetmekten nefret ediyorum.

"Nereden bileyim?" diyor. "Zamanlamalarını hep değiştiriyorlar. FSA bazen onları geri itiyor."

İç çektim. Bunu kanatlandırmam gerekecek.

"Tamam, hallederim," diyorum gönülsüzce ve kapıya doğru ilerliyorum.

Bir kolunu kapıya doğru kaldırıyor. "Nereye gittiğini sanıyorsun?"

"*Um*, ev mi?"

"Gerçekten yalnız yürümene izin vereceğimi mi sanıyorsun? Keskin nişancılar varken?"

"Binebileceğim gizli bir görünmez uçağınız var mı?"

"Ha. Ben de seninle geliyorum," diyor ceketini giyerken.

"Hayır, gelmiyorsun. Kız kardeşinin sana ihtiyacı var."

"Pardon, siz benim annem misiniz?" diye itiraz ediyor. "Kendi kararlarımı kendim veririm, çok teşekkür ederim. Hadi gidelim."

"Yapamazsın-" diye başlıyorum, vurgulamak için ellerimi sallıyorum.

"Ben dönene kadar Yusuf işleri halledebilir. O beceriksiz değil."

Kapıdan çıkmadan önce cevap vermeme fırsat vermedi.

Lanet olsun! Şimdi onun hayatı ve ruhunun vicdanımı rahatsız edip etmeyeceği konusunda endişelenmem gerekiyor.

Yusuf odasından çıktı, Lama'nın yanına oturmadan önce utangaç bir şekilde bana baktı.

"Ona iyi bak, tamam mı? Ve kendine," diyorum. Başını sallıyor ve yırtık pırtık gömleği ve dar gövdesi karşısında mideme saplanan sancıyı görmezden geliyorum.

Bu çocuklar kardeşlerini de gömmeden Kenan'ın *gitmesi gerektiğine* karar veriyorum.

Dışarıya bakıyorum, güneşin üzerimizde parladığını görmekten hem memnunum hem de korkuyorum. Bir yandan kışın son izlerine karşı sıcaklık sağlarken, diğer yandan keskin nişancılar için mükemmel koşullar sağlıyor.

Kenan'ın binasının önünde, ellerinde yontulmuş çay bardakları, derin bir sohbete dalmış birkaç adam dururken, birkaç çocuk heyecanla bağırarak etrafta dolaşıyor. Birkaç kahkaha bile duyuyorum ve hala hayatta olan ve savaşan o masumiyet parçasını kalbimde güvenle saklıyorum.

Evime doğru ilerlerken ayakkabılarımızın altında gevşek çakıllar çıtırdıyor. Hâlâ faaliyette olan köhne bir fırının önünden geçiyoruz. Dışarıda uzun bir kuyruk var, insanlar ellerini ısıtıyor ve paltolarını sıkıca çekiyorlar. Gözlerinde bir tedirginlik olsa da sabırla bekliyorlar, hepsi ekmeklerin biteceğinden ve ailelerine elleri boş dönmek zorunda kalacaklarından endişe ediyor.

Attığımız her adımda, dün gece verdiğim kararla yüzleşiyorum. Karanlığa gömülmüş ve zayıf mum ışığının aydınlattığı bir ortamda karar vermek kolaydı. Kendi kendime fısıldayabildiğim bir sırdı. Ama şimdi ruhumu çıplak bırakan yakıcı güneş ışığında, kalıcı bir utanç lekesi gibi hissediyorum.

Kenan'ın uzun b o y u n a bakıyorum. Bol ceketi bile saklayamıyor

Dirseklerinin keskin kenarları ya da kemikli elleri. Böyle görünmemesi gerekiyordu. O ve kardeşleri sağlıklı, güvende ve mutlu olmalıydı. Japoncası üzerinde çalışıyor ve Studio Ghibli'ye girmeye çalışıyor olmalıydı.

O burada kalamaz.

"Gerçekten Humus'ta mı kalıyorsun?" Fısıldıyorum. "Gerçekten burada mı öleceksin?"

Yürümeyi bırakıyor ve dönüp şaşkınlıkla bana bakıyor.

"Öldürülmeyi planlamıyorum," diyor yavaşça.

Başımı iki yana sallıyorum. "Böyle gidersen, hırsların ve tehlikeli düşüncelerinle, hikayen böyle bitecek. Ailen bunu sorun eder miydi? Seni alıp götürseler ve kardeşlerin senin için acı çekip yas tutmak üzere yalnız kalsalar? Babana verdiğin söz ne olacak?"

Bana bakıyor, yüz ifadesine derin bir hüzün yerleşiyor.

"Ailemdeki tek kız bendim," diyorum. "Hamza adında bir ağabeyim vardı. O benim dünyamdı. En iyi arkadaşımdı. Her şeyimdi. O ve Baba bir protesto gösterisindeydiler ve ordu üzerlerine çullandığında kaçamadılar. Bir hafta sonra, binamıza bomba düştüğünde annem öldü."

"Salama," diyor. Sesi yumuşak, neredeyse söyleyeceğim şeyden korkmuş gibi.

Ama ben devam ediyorum. "Ben ailemi kaybettim ama sen hala aileni koruyorsun. Bunu hastanede her gün görüyorum: İnsanlar sevdikleriyle geçirecekleri bir dakika için ruhlarını satabilirler. Ben satardım."

Gözlerimin arkası yanıyor ama yıkılmamak için kendimi zor tutuyorum.

Papatyalar. Papatyalar. Tatlı kokulu papatyalar.

"Onları hapishanede ziyaret etmeye çalıştım. Ama onları görmeme izin verilmedi. Ben de tutuklanmak üzereydim ve beni serbest bırakmaları bir mucizeydi. Beni geri gelmemem konusunda uyardılar."

Titreyen bir nefes alıyor ve ben yanağımdan süzülen gözyaşlarını hızla siliyorum.

Her şeyi hatırlıyorum, oksitlenmiş kan kokusunu, kulaklarımda yankılanan belli belirsiz çığlıkları. Eski Humus kuşatması başlamadan birkaç hafta önceydi. Hapishane Eski Humus'ta değildi ve gözaltı merkezine titreyen uzuvlarımla girebildim. Başımın arkasındaki yara izi ilk aşamalarındaydı ve Khawf gecelerime musallat olmaya başlamıştı. Layla'nın ne yaptığım hakkında en ufak bir fikri yoktu çünkü o

Kederden yatağa düşmüştü, gözleri bomboştu, gözyaşları yanaklarından iki nehir gibi akıyordu.

"Salama Kassab," dedi asker, sandalyesinde ağır ağır arkasına yaslanıp kahve lekeli bir listeyi gözden geçirirken. Kahve olduğunu umuyordum.

"Evet." Eski deri koltuğun kenarlarını kavradım, buruşuk ve küflü sarı iç dolgusu dışarı çıkıyordu.

Homurdandı, gümüş güneş gözlüklerinin ardından listeye bakıyordu. Gözlerini göremiyordum ve bu beni tedirgin ediyordu.

"Baban ve kardeşin ortalığı epey karıştırdı," dedi yumuşak bir sesle, ama ses tonunun altında gizlenen tehlikeyi sezmiştim.

"Lütfen," diye fısıldadım, kalbim küt küt atıyordu. "Lütfen, sahip olduğum tek şey onlar. Annem ve babam hipertansiyon hastası. İlaçlarına ihtiyacı var ve kardeşim..." Kendimi kestim. Onlara Layla'dan bahsedemezdim. Onu cezalandırmak için kullanırlardı.

"Aynı acıklı hikâyeyi kaç kez dinlediğimi biliyor musun?" dedi bıkkın bir sesle. "Lütfen annemi çıkarın, ne yaptığını bilmiyordu. Lütfen oğlumu bırakın, bu dünyada sahip olduğum tek kişi o. Lütfen kızımı çıkarın, bunun ne kadar büyük bir suç olduğunun farkında değildi. Lütfen kocamı çıkarın, o yaşlı ve zayıf." Listeyi masaya çarptı ve ben irkildim. "Hayır. Hayır, onların çıkmasına izin vermeyeceğim. Yasaları çiğnediler. Bu düşüncelerle huzuru bozdular."

Acı dolu bir çığlık kulaklarıma ulaştı. Sevdiklerimin kaderini elinde tutan adama bakmak için gözlerimi açmadan önce sıkıca kapattım. Ondan nefret ediyordum.

"Hiç protestoya katılmadım ve asla katılmayacağım. Yemin ederim. O yüzden lütfen, benim için onları serbest bırakın. Bir daha böyle bir şey yapmayacaklar. Söz veriyorum." Sesim yalvaran bir ton aldı ve ben de kendimden nefret etmeye başladım. Katillerimize ve işkencecilerimize yalvarmak. Hükümet, isyan edersek sonuçlarına katlanacağımıza çoktan söz vermişti. Elli yıldır korktuğumuz her şey gerçek oluyordu.

Adam sarı dişleriyle gülümsedi ve oturduğu yerden ağır adımlarla kalktı.

"Küçük kız." Önümde durdu ve ben de tırnaklarımı ellerime geçirip yüzümü buruşturdum. Yaralarım tomurcuklanıp yara izine dönüşüyordu. "Onlara katılmadan önce gitsen iyi olur."

"Özür dilerim," diye fısıldıyor Kenan ve sesi beni zihnimde tekrarlanan kâbustan uyandırıyor.

"Benim için üzülme." Sertçe yutkunuyorum. "Hâlâ kardeşlerin var. Eğer kalacaksan, hayatını bir kenara atma."

Omuzları daralıyor. Ve yaptığı şeyi neden yaptığını anlıyorum. Tanrım, anlıyorum. Ama bu şekilde değil. Lama'nın kanının parmaklarımın arasında bir yay gibi aktığını hissettiğimde ve bana onun cesur kalbini anlattığını duyduğumda değil. Yusuf'un travma yüzünden artık konuşamadığını bildiğim halde değil. Humus'ta olmayan bir yardıma ihtiyaçları var. İkisinin de çocuk olmalarına izin verilmesi gerekiyor.

Ama gözlerindeki titrek alevlerden ve sözlerindeki bastırılmış ıstıraptan anlaşılıyor: Gitmezse onu ıssız bir geleceğin beklediğini biliyor. O bir aptal değil. Ama kalbi ülkesine karşı o kadar büyük bir sevgiyle dolup taşıyor ki, kendisini ve sevdiklerini boğmasına izin vermeye hazır. Mesele şu ki, okyanusun öfkesi hakkında hikayeler duymak, öfkeli dalgaların ortasında kalmaktan farklıdır.

"Tam olarak ne kaydediyorsun Kenan?" Ben soruyorum, o şaşırmış görünüyor.

"Uh, protestolar, sana söylediğim gibi. Devrim şarkıları." "Peki ya ölümler?"

Yüzünü buruşturuyor. "Silah sesleri duyulduğunda durup kaçıyorum."

Başımı sallamadan önce bir saniye onu düşündüm ve beynimde uyanan tutarsız bir düşünceyle yanından geçmek için hamle yaptım, ama o boğazını temizledi.

"Annem Hamwi," diyor kısık bir sesle.

Duruyorum.

"Hama katliamından kurtuldu," diye devam ediyor ve ben dönüp ona bakıyorum. "Ordu şehrine saldırdığında ve bir ay boyunca ortalığı yakıp yıktığında, o hayatta kaldı. Yedi yaşındaydı ve dokuz yaşındaki erkek kardeşinin başından vurulmasını izledi. Beyninin her yere sıçradığını gördü. Ailesiyle birlikte açlıktan öldü. Her üç günde bir yemek yiyorlardı. Ben daha doğmadan ailemi kaybettim, Salama. Bildiğim tek şey adaletsizlik." Duraklıyor, göğsü bir kez kabarıyor ve bana baktığında gözlerinde mutlak bir kararlılık var. Bunun yoğunluğundan neredeyse titriyorum. "İşte bu yüzden protesto ediyorum. Bu yüzden kayıt yapıyorum. Bu yüzden kalmalıyım. Devrim başlamadan önceki onca yıl. Sen de diktatörlük yüzünden aileni kaybetmedin mi, Salama?"

Cevabı biliyor. Hiçbir Suriyeli aile diktatörlüğün zulmünden kaçamadı. İkimiz de daha doğmadan Hama katliamında ailemizi kaybettik ama Kenan'ın kaybı çocukluğundan itibaren azmini çelikleştirdi. Onunla birlikte büyüdü

onu. Onu şekillendirdi. Benim aksime. Gerçekliğim haline gelene kadar kaybı görmezden geldim.

Boğazımda bir düğüm oluşuyor ve gözyaşlarına boğulmadan yutkunmak zor geliyor, bu yüzden onun yerine evime doğru yürüyorum. Bir saniye sonra o da beni takip ediyor.

Yaklaşıyoruz, bu da beni daha da endişelendiriyor. Hayatta ve iyi olduğunu bilmek için Layla'ya dokunmam gerekiyor. Bebeğin planlarımızı bozup erken gelmeye karar vermediğinden emin olmalıyım.

Yolun geri kalanında sessiz kalıyoruz, endişelerimiz ve düşüncelerimiz içinde kayboluyoruz. Evim göründüğünde rahat bir nefes alıyorum. Mahallem sessiz, sokakta sadece Kenan ve ben varız. Her şey olabildiğince normal görünüyor, soluk mavi ön kapı hala tek parça. Anahtarlarımı çıkarıp umutsuzca kilidi kurcalıyorum.

Kenan duvara yaslanır. "Ben dışarıda bekleyeceğim."

"Ne! Biri seni vurmadan içeri gir!" Onu içeri soktum ve kapıyı hızla kapattım.

Ev sessiz. Oturma odasının çekilmiş pencerelerinden ışık sızmıyor. Gölgeler koridorun duvarlarında dans ediyor ve nedense evin içi dışından daha soğuk.

"Burada kal," diye mırıldanıyorum. Başını sallıyor ve Layla'nın başörtüsüz aniden ortaya çıkma ihtimaline karşı ön kapıya doğru dönüyor.

Yüksek sesle sesleniyorum, "Layla, ben geldim!"

Cevap vermiyor. Midemde bir düğüm oluşuyor.

"Uyuyor olabilir mi?" Kenan hâlâ kapıya bakarak öneriyor.

"Belki."

Genelde uyuduğu oturma odasına bakıyorum ama boş ve rahatsız edici derecede soğuk, perdelerin arasından sızan güneş ışınları yok. Kanepenin altındaki halı karanlık, kıvrımları fırtına öncesi dönen gri bulutlara benziyor. Ona bakan mutfak da sessiz, sanki biri renkleri sulandırmış gibi. Huzursuzluk sarmaşıklar gibi büyüyerek iskelet sistemimi sarıyor.

"*Layla,*" diye tekrarlıyorum ve koridorda ilerliyorum, spor ayakkabılarım halıya hafifçe vuruyor.

Gölgeler adımlarımı sarıyor ve kalbim boğazımda, yavru bir kuş gibi çırpınıyor. Yatak odasının kapısı kapalı ve önce kendi odamı kontrol etmeye karar vermeden önce parmaklarımı yüzeyde gezdiriyorum.

Kapımı gıcırdatarak açtığımda, *lütfen orada olması için* Tanrı'ya yalvarırken, rahatlamaktan neredeyse yere düşecektim.

Layla yorganımın üzerine yayılmış, yastığımı göğsüne bastırıyor. Gözleri kapalı, dudakları sessizce dua ediyor.

"Layla!" diye bağırıyorum ve gözleri fal taşı gibi açılıyor, boğazından boğuk bir ses kaçıyor.

"Salama!" diye nefes nefese kalır. Yataktan atlıyor.

Birbirimize çarpıyoruz, onu yakınımda tutarken kollarım titriyor, saçları ağzımda. Ama umurumda değil. O yaşıyor ve hamile. Hem de çok hamile, karnı bana çarpıyor.

Arkasına yaslandı, omuzlarımdan tuttu ve beni sarstı. "*Neredeydin*?" diye soruyor.

"Bir hasta evinden taşınamadı, bu yüzden oraya gidip ameliyat etmek zorunda kaldım. Sonra ÖSO ile askerler arasında bir çatışma çıktı ve oradan ayrılamadım," diyorum nefes nefese.

Gözleri kızarmış, yanakları lekeli ama derin bir nefes alıyor. "Tamam."

"Beni eve hastanın kardeşi getirdi. O, o burada," diyorum, rahat olmaya çalışarak.

Omzumun üzerinden bakıyor. "Burada mı? Yani evimizde mi?" Başımı sallıyorum.

Farkına yavaş yavaş varıyor ve her kelimesinde skandal bir şok var. "Aman Tanrım, Salama. Geceyi bir oğlanın evinde mi geçirdin?"

Şakacı bir şekilde omzunu itiyorum ve o da kıkırdıyor.

"Kes şunu," diye mırıldandım. "Endişeden neredeyse hasta olacaktım. Aradığımda neden cevap vermedin?"

Bana dikkatle baktı. "Bilinmeyen numaralara cevap vermediğimi biliyorsun."

İç çekerek elimi yüzümde gezdiriyorum. "İyi, iyi. İyiyim. Elhamdülillah iyisin. Önemli olan tek şey bu."

"Öyleyim."

"Kenan'a iyi olduğunu söylemek zorundayım. İstersen merhaba diyebilirsin."

Bana bıkkın bir bakış atıyor ve kendini işaret ediyor. Uçuşan, alev alev saçları, sulu gözleri ve buruşuk kıyafetleri. "Böyle görünerek merhaba demek mi? Hayır, teşekkür ederim. Burada kalmayı tercih ederim."

Gülümseyerek başımı sallıyorum.

Dışarı çıktığımda Kenan'ın sırtı hâlâ bana dönüktü. Gözlerim geniş omuzlarında ve sallanırken ellerini ceplerine sokuşundaki rahatlıkta geziniyor.

botlarının topuklarında bir ileri bir geri. Duruyorum ve bir dakikalığına kendime bu tozlu koridordaki kudretli hayatımızı hayal etme izni veriyorum. Kendi Studio Ghibli filmimi yaşadığımı. Bu evrende o ve ben kendi aramızda şakalaşıyoruz ve yüzük parmağımda onun bana verdiği altın bilezik var. Bu düşünceler yanaklarımı yakıyor ama umurumda değil. Buna borçluyum. En azından hayal gücümü borçluyum.

"Kenan," diye sesleniyorum. "Arkanı dönebilirsin. Leyla dışarı çıkmıyor." Yavaşça dönüyor, bakışları hâlâ halıya yapışık.

"O iyi mi?" diye soruyor, sonunda gözlerimle buluşuyor. Başımı sallıyorum.

Gözleri koridorda geziniyor ve perişanlığı görüyor. Hiçbir şey söylemiyor ve yüz ifadesinde üzüntü seziyorum.

"İyi olduğuna emin misin?" diye tekrar sorar. "Gidip sana bir şeyler getirebilirim. Mesela... bakkalda varsa ekmek ya da süt."

Başımı salladım. "Teşekkür ederim. Biz iyiyiz. Durumu iyi."

Nefes veriyor. "Pekâlâ. Sanırım... bu bir veda."

Dilimi çiğneyip duruyorum, bu kelime karşısında biraz hüzünleniyorum. Nasıl da nefret ediyorum.

Güle güle.

"Doğru," diyorum onun yerine.

Kapıyı açmadan önce bana başıyla selam veriyor ve bir kez daha arkasına bakıyor. "Her şey için teşekkürler Salama. Sadece Lama'nın hayatını kurtarmakla kalmadın, benim ve Yusuf'un da hayatını kurtardın."

Gülümsüyor, yeşil gözleri parlak ve sıcak.

Şimdilik, sanırım.

Kapıdan içeri giriyor ve zihnimin arkasında oluşan tutarsız düşünce sonunda ağzıma doğru yol alıyor.

"Kenan!" Bağırıyorum. Birkaç adım ötede duruyor. "Evet?" diye soruyor ve yemin ederim umudu duyabiliyorum.

Kollarımı ovuşturarak ona doğru yürüyorum. Onu ve kardeşlerini kurtarabilirim. Kurtarabileceğimi biliyorum.

Boynundaki iki çili görebileceğim kadar yaklaştığımda "Hastanede kayıt," diyorum.

Şaşırmış görünüyor. "Ne?"

"Hastaneye gelin ve yaralıları kaydedin. Yardım etmek istediğini söylüyorsun, değil mi? Dünyaya neler olduğunu göstermek mi? Hiçbir şey bundan daha fazla adaletsizlik çığlığı atamaz. Protestolar genellikle geceleri

olur. Ve karanlık olduğu için

görünürlük o kadar iyi değil. Ama hastanede... Daha etkili olur." Sesim sessiz bir fısıltıya dönüşüyor.

Sözlerim karşısında gözleri yumuşadı ve "Neden?" demeden önce uzun bir süre bana baktı.

"Neden?" Yankılanıyorum.

"Yaptığım şeyin tehlikeli olduğunu düşündüğünüzü açıkça belirttiniz. Neden sana daha yakın bir yerde daha fazlasını yapmamı istiyorsun?"

Parmak eklemlerimi kırıyorum, kanımda biriken endişeyi boşaltmanın bir yolunu arıyorum.

Çünkü ölmekte olan insanları gördüğünüzde. Parçalanmış çocukları gördüğünüzde ve onların korku ve acıyla ağladıklarını duyduğunuzda. Belki o zaman iyi olduğunuz için ne kadar şanslı olduğunuzu anlayacaksınız. Gidebileceğinizi.

Bunun yerine ona soğukkanlı bir bakış fırlatıyorum. "Bunun tehlikeli olduğunu düşünmemin ülkemi sevmemle ve daha fazla insanın öldürülmesini istememe ile hiçbir ilgisi yok."

Kulakları kızarır ve bir eliyle yüzünü kapatır. "Özür dilerim. Ben-"

Başımı salladım. "Sorun değil. Öyle demek istemediğini biliyorum. Bak, seni zorlamıyorum. Bunu yapmak istiyor musun?"

Kolu düşüyor ve bir kez daha onun parlak yeşil gözleriyle karşılaşıyorum. "Evet," diyor. Sırtımdan aşağı ve yukarı doğru bir ürperti hissediyorum. "Evet, istiyorum."

Rahatlamış bir nefes aldım. "Güzel. Dr. Ziad'dan izin almamız gerekiyor ama sorun edeceğini sanmıyorum. O bu savaştan yana."

"Devrim, Salama," diyor Kenan. Gülümsemesi hüzünlü. "Bu bir devrim." Dudaklarımı büzüyorum. "Yarın dokuzda hastanede ol."

İçeri girdiğimde Layla'yı kapının önünde, yüzünde gördüğüm en büyük sırıtışla dururken görüyorum.

"Kenan, ha?" Kaşlarını oynatıyor ve ben inliyorum. "Sesin çok rahat geliyordu. Kapıyı açıp neler olduğunu görmek için oraya gitmeme ramak kalmıştı."

Onu itiyorum, yanaklarım ısınıyor, ama o hızlı davranıyor, elimi tutuyor.

kolumu tutup beni çevirdi.

"Neden kızarıyorsun?" diye soruyor.

"Kızarmıyorum," diye kekeliyorum.

Gözlerini kısıyor. "Onu tanıyor musun?" "Evet

mi?"

"Aman Tanrım, eğer cevaplarını uzatacaksan, kafana vuracağım," diyor sert bir bakışla.

"İyi! Geçen yıl evlilik konuşması için annesiyle gelmesi gereken kişi bendim, bizdik." Sanki bir yara bandını yırtıyormuşum gibi aceleyle söyledim.

Sessizlik. Sonra...

"Ohmygosh!"

Layla konuşmaya başladığında cümle kurmanın imkanı yok. Söyleyeceğini düşündüğüm ve henüz aklıma gelmeyen her şey pat diye ağzımdan dökülüveriyor. Kenan ve ben birbirimiz için yaratılmışız. Bu kader. Bu gerçek aşk. Mutlu olacağım. Evleneceğim. Güçlü bir çift olacağız. Çocuklarımızın tapacağı sevimli bir teyze olacak. Bu harika. Çocuklarımız birlikte büyüyecek. Hayatta kalacağız. Onun konuşmaları beni mutfaktan odama kadar takip ediyor, orada üzerime yeni bir kazak geçirip laboratuvar önlüğümü giyiyorum

-Çünkü hastane vardiyama çoktan geç kaldım ve tekrar ön kapıya yöneldim.

"Layla, kulağa hoş geliyor," diyorum sonunda nefes almayı bıraktığında. "Ama endişelenmemiz gereken daha büyük şeyler var."

Derin bir nefes alıyorum ve felaketim olacak sözler için kendimi hazırlıyorum. "Gitmeye karar verdim. Am ile konuşacağım ve o teknenin parasını ödemenin bir yolunu bulacağım."

Layla kısa kesiyor, ağzı açık kalıyor. "Fikrini ne değiştirdi?" diye fısıldıyor.

Kolumdaki bir lekeyi kaşıdım. "Gerçekler ortaya çıktı."

Layla uzanıp beni omuzlarımdan tutuyor ve sıkıca sarılıyor. "Bu kararın senin için ne kadar zor olduğunu biliyorum. Ama yanlış bir şey yapmıyorsun, tamam mı?"

Hiçbir şey söylemiyorum, sadece papatya kokusunu içime çekiyorum.

"Söyle," diyor şiddetle. "Gitmekle yanlış bir şey yapmadığını söyle."

Boğuk bir kahkaha attım. "Ben... gitmekle yanlış bir şey yapmıyorum."

Geri çekiliyor ve yanaklarımı okşuyor. "Güzel."

Dışarı çıkmadan önce elimi tuttu ve ben de ona baktım.

"Salama," diyor gülümseyerek. Çatlak kapıdan sızan güneş ışığı yüzünü okşarken, eski günlerdeki gibi görünüyor. Gül yanakları ve okyanus mavisi gözleri hayatla ışıldıyor. "Geleceğini düşünmenin sana bir zararı yok. Ölebiliriz diye yaşamayı bırakmak zorunda değiliz. Herkes her an, dünyanın herhangi bir yerinde ölebilir. Biz bir istisna değiliz. Sadece ölümü onlardan daha düzenli görüyoruz."

Kenan'ı düşünüyorum ve bu hayat *olabilir*. Cumartesi geceleri Ghibli filmleriyle maraton yapmak. Evimiz her zaman hayat dolu olsun diye saksı bitkileri ve çiçekler topluyorum. Layla ve Baby Salama'yı akşam yemeğine çağırmak ve yeğenimin üzerine titremek. Hamza ve Kenan'ın futbol ya da video oyunları gibi şeylerle kaynaşması.

Boğazımı oldukça yüksek sesle temizliyorum. "Evet, bu gece görüşürüz Leyla." Yüzündeki gülümseme Kenan'ınkini melankolik bir şekilde yansıtıyor.

"HAYIR," DIYOR AM VE MIDEMDE ASIT BIRIKIYOR. "İstisna yok."

Yine ana koridorda duruyoruz ve ellerim yirmi dakika önce yardım ettiğim kadının kanıyla yapış yapış olmuş durumda. Başından aldığı yara patlamış, dikişler tutmamış ve kan kaybından bayılmıştı. Yarayı onarırken bir yandan da Am'a söyleyeceklerimi hazırlıyordum ama ağzımı açar açmaz sözümü kesti.

"Ben hayır işi yapmam, Salama," diyor, gözleri sert. "Hizmetimi isteyen herkesin sorunları var. Bir tek sen değilsin. Üç çocuğu ve hasta bir karısı olan bir baba benden yardım istedi. Ona hayır dedim ve sana da hayır diyeceğim."

Çenem sıkılıyor ve tırnaklarımı avuçlarıma geçiriyorum. Ondan ve terörümüzden kazanç sağlamasından nefret ediyorum. Layla'nın altınını onunla pazarlık yapmak için kullanabileceğimi biliyorum ama dilim gururdan ağırlaştı. Sonunda hastalarımı geride bırakıp Hamza'nın isteklerini yerine getirmek gibi korkunç bir karar verdim ama Am'ın açgözlülüğü beni durdurdu.

Bir çiviyi ısırıyor. "Söyleyecek bir şey yok mu?"

Dikkatli davranmak zorundayım. Layla ve ben sadece gururumuzla hayatta kalamayız. Eğer onu gücendirirsem, dünyadaki tüm altını teklif etsem bile bana bir tekne almayabilir. Sırf bana inat olsun diye.

"Sana parayı bulmanın bir yolunu bulacağım," diyorum zoraki kibar bir sesle. "Ama sizden tekrar düşünmenizi rica ediyorum. Layla ve ben genciz ve Almanca bilmiyoruz. Suriye'den hiç ayrılmadık. Sen ve ben akrabayız. Biz Suriyeliyiz."

Am bir şey söylemiyor ama gözlerinin arkasında farklı bir ışıltı var. Sanki benden etkilenmiş gibi görünüyor. Sonunda homurdanıyor. "Keşke hepimiz şövalyelikle yaşayabilseydik. Parayı bul yoksa tekne yok."

Ve bununla birlikte, çekip gidiyor.

Hayal kırıklığı ve dehşet birbirine karıştığında, etkileri uzun süren acı bir hap oluşturur. Tadı bütün gün ağzımda kalıyor ve eve gittiğimde, kemiklerim bitkin bir halde Am'in söylediklerini anlatırken Layla'nın kederli yüzünü gördüğümde daha da güçleniyor. Altınlarını neden teklif etmediğimi sormuyor ve ben de minnettarım. Sadece beni yatağa yatırıp saçlarımı tarıyor.

"Sorun yok," diye fısıldıyor. "İyi olacağız."

Göğsümde bir boşluk hissederek tavana bakıyorum. Sanki kalbim artık orada değilmiş ve kaburgalarıma yapışmış parçalarla hayatta kalmaya çalışıyormuşum gibi.

Kendime gitmeyi düşünme izni verdiğim anda, beynimde umut fideleri büyüdü ve hayal gücümü ele geçirdi. *Belki* bir hayat değil ama Layla ile *gerçek bir hayat* ve Almanya'da bir daire. Sıkışık ama sorun değil. İyileşiyoruz ve onu kahkahalarla ve Bebek Salama'nın çizimleriyle dolduruyoruz. Ve bir gün, uzun zamandır zihnimin derinliklerine gömdüğüm büyülü hikayeleri kaleme alma isteğini buluyorum. O ve ben, ailemizden geriye kalanlarla bir yuva kuruyoruz.

Layla alacakaranlık geceye dönene kadar benimle kalıyor.

"Bir şeye ihtiyacın olursa burada olacağım, tamam mı?" diyor ve ben de başımı sallıyorum.

Kapıyı arkasından kapattığında, ürkütücü bir sessizlik onu takip ediyor ve aptal hayal gücüm kaldığı yerden devam ediyor. Ama bu sefer Kenan bizim apartmanda. Ve kardeşleri de öyle. Mutluyuz, güvendeyiz ve iyi besleniyoruz. Ve bir an için gecenin karanlığı o kadar da kasvetli görünmüyor.

Ta ki köşeden biri kıkırdayana kadar. Bakmayı reddediyorum.

"Hayatını tek kelimeyle özetleyebilseydim, Salama..." Çakmağının tıslamasını duyuyorum. Derin bir nefes. Bir nefes. "*İroni* olurdu."

"Canın cehenneme," diye mırıldandım.

Khawf'ın yanımda oturduğunu hissediyorum ama yine de gitmesini umarak ona dönmüyorum. Kemiklerim çelikten yapılmış ve yarının kaçınılmaz cehennemi için kalbimin parçalarını bir araya getirip dikmeye çalışmakla meşgulüm. Çekmecedeki gizli Panadol zulasının acı verici bir şekilde farkındayım ve bir tane almamak için kendimle savaşmak zorundayım. Ya da üç tane. Layla bile başı ağrıdığında bir tane almaz. Onları kötü günler için saklıyoruz.

Bununla nefes alabilirim.

"Söylemeliyim ki," diye devam ediyor Khawf. "İlerlemenden oldukça gurur duyuyorum. Ama hadi bir çentik daha atalım. Yarın Am'e tüm

altınlarını ona vereceğini söyleyeceksin. Hatta isterse bu evi de ona vereceksin. Bundan kâr edeceğinden değil. Ama yine de."

Sessiz kalıyorum ve kendimi Khawf'ın uzak kaldığı dün geceyi özlerken buluyorum. Kenan'la tekrar konuşmayı ve gözlerinde yanan o hayat ateşini görmeyi özlüyorum.

"Hayır," diyor Khawf sertçe. "O çocuk beladan başka bir şey değil. Senin yumuşak kalbinle, onun vatansever düşünceleri seni gitmekten kolayca vazgeçirecektir. Onun için fikrini değiştiremeyecek kadar uzun süre ve çok çalıştım. Sen-"

"Gidiyorum, biliyorum," diye çıkışıyorum, sonunda ona bakıyorum.

Bakışları hoşnutsuzlukla üzerimde geziniyor ama umurumda değil. "Kenan'dan uzak dur."

"Merak etme, Hamza'ya verdiğim söz önce gelir," diyorum. "Dua et de Am altını kabul etsin."

Khawf sırıtıyor, kesici dişleri keskin. "Onu ikna etmek için elinden geleni yapacağına inanıyorum." Parmaklarını büküyor, sigara bir parmaktan diğerine dans ediyor ve duvarlar ile tavandaki gölgeler şekil değiştirmeye başlıyor. Boşalan ağızlar ve çukur gözler bana bakıyor. Hemen ardından acı dolu çığlıklar geliyor, ben de ellerimi kulaklarıma kapatıp gözlerimi sıkıyorum.

"Hamza'nın ne diyeceğini biliyorsun, değil mi?" Khawf'ın sesi kesildi. "Gitmeni nasıl isterdi. Sana nasıl yalvarırdı."

"Seleme," diye mırıldanıyor Hamza'nın sesi kulaklarımda. Çürük gibi geliyor. "Seleme, söz vermiştin, hatırladın mı? Leyla'yı kurtaracaktın. Ve kendini. Annemin ölmesine izin verdiğin için kendini affettirecektin. Sözünden dönmezdin, değil mi?"

Gözlerimin arkası yanıyor ve yastığı başımın üzerine bastırmak için dönüyorum. "Lütfen, *dur.*"

Odayı bir sessizlik kaplıyor ve bir an için onun gittiğine inanıyorum. Ama gözlerimi açtığımda Hamza yatağımın önünde duruyor.

Alnında açık bir yara var. Ela gözleri hoşnutsuzlukla kısılmış ve yanaklarında morluklar var. Üzerinde onu son gördüğüm kıyafetler var ama onlar da yırtık, çamurlu ve kanlı.

"*Hayır,*" diye sızlanıyorum. Bu o değil. Bu Khawf.

Ama kalbimin derinliklerinde, onun *olduğunu* biliyorum. Karşımdaki bir hayalet bile olsa, Hamza şu anda acı çekiyor olmalı. Tabii eğer ölmediyse.

"Salama, eğer Layla'yı yakalarlarsa, ona ne yapacaklarını biliyor musun?" diye fısıldıyor ve dudaklarımdan acı dolu bir ses çıkıyor. "Ya seni yakalarlarsa? Sen

ve Layla'nın ölmesine *asla* izin verilmeyecekti. Salama, gitmelisin. Baba'yı düşün. Beni düşün."

Gözyaşlarım tenimde asit gibi hissediyorum, yastığıma damlıyor. "Hamza,
Lütfen, yapacağımı söyledim."

Başını sallar. "O zaman neden Am'a istediğini vermedin?
Salama, hayatta kalmak her şeydir."

"Yapacağım," diyorum. "Söz veriyorum yapacağım."

Gözümü kırpıştırdığımda Hamza ortadan kayboluyor ve Khawf'ın sesi b i r kez daha sessizliğin üzerinde beliriyor. "Kenan'ın sözleri seni kararından her şüpheye düşürdüğünde kardeşini hatırla."

"Bloodroot," diyorum. "Beyaz yapraklar. Sarı merkez. Kırmızı bir sıvı salgılar. Solunum yolu hastalıkları için düşük dozlarda etkilidir. Kanotu. Kanotu. Kanotu."

"Eğer o çocuk fikrini değiştirirse, Salama," diye devam ediyor Khawf, "öyle bir şey yaparım ki çiçeklerin ne olduğunu bile hatırlamazsın."

ERTESİ GÜN DR. İçeri girer girmez Ziyad yanıma koştu. Üzerinde bir
Uzun zamandır görmediğim bir gülümseme.

"Salama!" diye bağırıyor. "Bir ilaç sevkiyatımız var. Panadol.
Siprofloksasin. Azitromisin. Morfin bile!"

Ağzım açık kalıyor, kalbim bulutların üzerinde süzülene kadar yükseliyor. Hayat normal olsaydı, Dr. Ziad'ı ilaç stoku konusunda bilgilendirmek günlük görevlerimin bir parçası olurdu. İlaç dağıtımı, danışmanlık ve envanter benim alanım olurdu. Stok yenilemek en iyi ihtimalle sıkıcı olurdu. Kutlama sebebi değil. *"Nasıl?"*

"ÖSO bunu kaçırmayı başardı," diyor Dr. Ziad. Elini saçlarının arasında gezdiriyor ve içinden umut dolu bir enerji yayılıyor. "Kutuları sizin için ilaç deposuna koyduk."

Işınlıyorum. "Hallediyorum." Hastane bugün daha aydınlık. Hastaların yüzleri, hâlâ yorgun ve acılı olsalar da, bir dereceye kadar mutluluk gösteriyor. Ya da belki bu sadece benim hayal gücümdür.

Ben yola çıkmadan önce Dr. Ziad kolunu uzattı. "Dün hastaneden biraz ani ayrıldınız. Her şey yolunda mı? İyi besleniyor musun? Uyuyor musun? Bir şeye ihtiyacın var mı?"

"Ben iyiyim" diyorum. Ve şu anda, etrafım hastalarla çevriliyken, bu yalan gibi gelmiyor. Şimdilik iyiyim. Sadece iyiyim.

Eğer bana inanmıyorsa, bunu belli etmez.

Dikkatini dağıtmak için ona Lama'dan ve ameliyatın nasıl iyi geçtiğinden bahsediyorum.

Yüzü aydınlanıyor ve hızlı düşünmemi övüyor.

"Aferin," diyor gülümseyerek.

Dün gece beni aşağı çeken kâbusları unutarak, adımlarım öncekinden daha hafif bir şekilde depoya doğru ilerliyorum. Bugün güzel bir gün. Güzel bir gün olacak inşallah.

Karton kutular kırışmış, köşeleri ezilmiş ama kutuları açtığımda ilaçların hepsinin sağlam olduğunu görüyorum. Dokununca serinliyorlar ve koca bir şişe çocuk asetaminofen şurubunu göğsüme bastırıyorum. Ateşlerini düşürebileceğiz.

Kapı aralığından bir ses, "Stokların yenilendiğini duydum," diyor ve Nur'u görmek için arkamı dönüyorum. Yuvarlak yüzü sevinçle parlıyor. Nur, ilk şehitler hastaneye getirildiğinde hemen hemşireliğe terfi etmeden önce üç yıl boyunca temizlik personelinin bir parçasıydı. Yaraların nasıl dikileceğini, derme çatma bandajların nasıl yapılacağını ve hastaların ciğerlerindeki sıvının nasıl boşaltılacağını ilk kez Nur'dan öğrendim. Onun sinirleri çelikten, kalbi ise tüyden daha yumuşaktı.

Bir flucloxacillin kutusu sallıyorum. "Doğru duydun!"

O uluyor ve ben gülüyorum. Neşe kulaklarıma tuhaf geliyor ama hoş karşılıyorum.

"Bir hastayı kontrol etmem gerekiyor ama bu mucizeyi kendim görmem gerekiyordu." Gülümsüyor. "Yardıma ihtiyacınız olursa beni arayın."

"Yapacağım."

O gidiyor. Bir süre boş rafları istifliyorum, sonra saate bakıyorum. Saat 10:13'ü gösteriyordu.

Kenan.

Ona saat dokuzda burada olmasını söyledim ama hâlâ gelmedi. Hissettiğim endişeyi biraz olsun dağıtmak için hastanenin etrafında hızlıca bir tur atmaya karar verdim. Belki de buradadır ama beni bulamıyordur. Odadan odaya rahatça geçiyorum ama onu hiçbir yerde bulamıyorum, bu yüzden depoya dönüyorum. Endişe içimdeki yerini geri alıyor ve burada olmamasının tüm nedenlerini düşünmemeye çalışıyorum. Kız kardeşi hala iyileşiyor ve muhtemelen ona ihtiyacı vardı. Sağlığına kavuşması için hızlı bir dua gönderiyorum. Belki vardiyamdan sonra bir Panadol şeridiyle evlerine uğrayabilirim. Bir yanım -her nasılsa her şeye rağmen hayatta kalmayı başarmış aptal ve umutlu bir yanım- Kenan'ı tekrar göreceğim için mutlu.

Başımı sallıyorum. Bencilce düşüncelerimin zamanı değil.
hayat ve sıcak, canlı yeşil gözleri olan uzun boylu bir çocuk.

"Günaydın," diyor Kenan arkamdan ve ben neredeyse yerimden sıçrıyorum.

Kalbim gök gürültüsü gibi çarpıyor. Yavaşça arkamı dönüyorum, o yüzümde yazılı olan tüm düşünceleri okumadan önce kendime sakin ve toparlanmış görünmek için zaman veriyorum.

Sabah soğuğu onu eski kazağının üzerine bir ceket giymeye ikna etmiş. Kapının pervazına yaslanmış, kollarını göğsünde kavuşturmuş. Saçları dağınık, uçları kulaklarının etrafına kıvrılmış ve yüzü soğuktan kızarmış. Yanında eski bir Canon fotoğraf makinesi asılı, kenarları beyaz lekeli ve biraz yontulmuş.

"Günaydın," diye cevap veriyorum, sesime sakin kalmasını ve çok istekli olmamasını emrederek. "Geç kaldınız. Her şey yolunda mı? Lama nasıl?"

Gülümsüyor ve midemde kelebekler uçuşuyor. "Evet, sorduğun için teşekkür ederim. Lama'nın ateşi düştü, elhamdülillah. Yusuf da iyi, şimdi o da iyi. Bu sabah uyumuşlar, onlar uyanmadan gidemedim."

Elimdeki antibiyotik kutusuyla oynuyorum. "İyi olmanıza sevindim."

"Öyleyiz." Birkaç saniye bana bakıyor ve ben onun dokunuşunu her yerde hissediyorum.

Onunla birbirimize söz verdiğimiz kudretli hayatımızda, şu anda önümde duruyor, iki taze hellim mana'eesh tutuyor, sıcak ekmeğin üzerindeki erimiş peynir kağıt ambalajından sızıyor, iki fincan zhoorat çayını destekliyor, nane yaprakları tazeliğiyle havayı dolduruyor olurdu. İkimiz de günümüze devam etmeden önce hızlı bir kahvaltı. Benimle şakalaşır ve dün gece gördüğü rüyayı anlatırdı. Ve gitmeden önce, resmi olarak nişanlı olmadığımız için elimi ya da yanağımı öpmezdi, ama bana sanki öpmüş gibi hissettiren bir gülümseme verirdi.

Acaba bunu mu düşünüyor?

Boğazını temizliyor. "Peki, iznine ihtiyacım olan doktor nerede?"

Göz kırpıyorum. "Doğru."

Antibiyotikleri bırakıyorum ve beni takip etmesini işaret ediyorum. Koridorlardan geçip Dr. Ziad'ın sabahları genellikle bulunduğu ana avluya doğru yürürken o da bana ayak uyduruyor.

"Tamam, dinle," diye başlıyorum, derin bir nefes alıyorum ve o bana bakıyor. "Bunu yapmanın benim fikrim olduğunu biliyorum ama riskleri de yok değil. Tehlikeli zamanlarda yaşıyoruz ve bunun seni nasıl etkileyeceğini bilmiyorsun."

Kaşlarını çatıyor. "Birinin ispiyonlaması gibi mi?"

Başımı salladım. "Buradaki herkes -bildiğim kadarıyla- senin ideallerini paylaşıyor ama bunlar sadece lafta kalabilir. Yani eğer bunu yapmak istemiyorsan, bu-"

"İstiyorum," diye araya giriyor. "Bunu uzun uzun düşündüm. Ve sana söyledim, kayıt yapıp yapmaman ordu için önemli değil. İnsanları iyileştirip iyileştirmemeniz de. Hepimiz tor olacağız, hepimiz aynı kaderle yüzleşeceğiz. Ve sen de kendini benimle aynı tehlikeye atıyorsun."

Ürperiyorum. Adam haklı. Bir eczacı olarak Hamza'nın karşılaştığı şeyle ben de karşılaşabilirdim. Dr. Ziad baş cerrah olduğu için muhtemelen en kötüsünü yaşayacaktı.

"O zaman savaşarak ölelim bari," diye bitiriyor Kenan. "Korkularımı sahiplenmelerine izin vermeyeceğim."

Sözleri beni derinden etkiliyor ve yüz ifademi fark etmemesi için hızla başka tarafa bakıyorum.

Korkularımı sahiplenmelerine izin vermeyeceğim.

Onu bulduğumuzda Dr. Ziad, kolları ve bacakları ağır bandajlarla sarılmış ve sol gözü şişmiş bir adamın yanındaydı. Tek başına bir yatakta yatıyor ve boş gözlerle önüne bakıyor. Dr. Ziad onu kontrol etmeyi bitirene kadar bekliyoruz.

Bize doğru döndüğünde, üzgün bir şekilde gülümsüyordu.

"Dr. Ziad, biraz vaktiniz var mı?" Yaralı adama bakmamaya çalışarak soruyorum.

Benden Kenan'a bakıyor. "Elbette." Başıyla onaylıyor ve bizi ofisi ve yüksek riskli hastalar için ekstra bir oda olarak kullanılan yere götürüyor. Duvara dayalı iki hasta yatağı var; Dr. Ziad'ın masası dağınık kâğıtlarla dolu. Sarı camlı pencereden içeriye ışık süzülüyor.

"Yardımcı olabileceğim bir şey var mı?" diye soruyor kapıyı kapattıktan sonra.

Başörtümün uçlarından tutuyorum. "Dr. Ziad, bu Kenan. Kız kardeşinin yardımıma ihtiyacı olan çocuk."

"O nasıl?" Dr. Ziyad Kenan'a sorar.

"Güzel, elhamdülillah. Seleme'nin çabası için teşekkürler. O harika biri." Bana gülümsüyor ve içimdeki sıcaklık birkaç derece yükseliyor.

"Ona sahip olduğumuz için çok şanslıyız," diyor doktor.

"İkiniz de çok naziksiniz," diye mırıldanıyorum, kendimden emin bir şekilde. Sonra daha yüksek bir sesle devam ediyorum: "Doktor, Kenan burada" -ona bakıyorum ve başını sallıyor- "protestoları kaydediyor ve acaba gelen hastaları da kaydedebilir mi, hikayelerini belgelemek için, böylece tüm dünya neler olduğunu görebilir."

"Ve izninizi istiyorum efendim," diyor Kenan.

Dr. Ziad ilgilenmiş görünüyor ve düşünerek çenesini kaşıyor. Gözlerinin etrafındaki kırışıklıklar daha belirgin, kaz ayakları daha derine iniyor.

"İznimi aldınız," diyor. "Eğer bireysel hikayeler yapıyorsanız, önce onların onayına ihtiyacınız olacak. Ama büyük bir bombalama olayı olur ve kurbanları getirirlerse, hepsini gösterin."

Kenan sırıtarak Dr. Ziad'ın elini sıkıyor ve ona teşekkür ediyor. Dr. Ziad vizitelerini tamamlamak üzere ayrılmadan önce bize veda ediyor.

"Onu sevdim." Kenan, Dr. Ziyad'ın ardından hayranlıkla bakar.

"O bir süper kahraman." Dr. Ziad'ı tanımlamak için bundan başka bir kelime yok. "Yalla. Sana hastaneyi gezdireyim."

Kenan'ın gözleri eşit miktarda hüzün ve mutlulukla parlıyor ve bunun etkisi benim aptalca umut kavramlarımla oynuyor. *Belki* de hayat. Farklı bölümleri ve hastaları durumlarının ciddiyetine göre nasıl ayırdığımızı anlatırken söylediğim her kelimeyi dikkatle dinliyor. Ona daha yaygın vakalarımızdan bahsediyorum. Bazen kanlı bedenleri, özellikle de keskin nişancılar tarafından vurulan çocukları görmenin şoku beni yıkmaya yetiyor. Ona bunun birçok kez olduğunu anlatmıyorum. Hastaneden kaç kez aceleyle çıkıp kusmak zorunda kaldığımı.

Ana salona dönerken doğum koğuşunun önünden geçiyoruz.

"Burası hamile kadınların kaldığı yer. Onlara sakinleştirici uygulayamıyoruz çünkü ameliyatlar için elimizde yeterli ilaç yok. Kaybettiklerimiz oldu, bazıları başaramadı. En kötüsü de annenin ölmesi ama bebeğin yaşaması. Bebekler orada." Salonun bitişiğindeki diğer odayı gösteriyorum.

Sempati içinde yüzünü buruşturuyor ve arkasını dönüp içerideki bebekleri görüyor. "Kuvözdeler mi?"

"Evet. Buraya gelmeyi sevmiyorum. Onları bu kadar küçük ve savunmasız görmek çok fazla. Bazıları annelerinin karnından çıkarıldı ve hayatta kalmak için kuluçka makinelerine ihtiyaçları var. Diğerleri ise birkaç aylık ve hasta."

"İyileştiklerinde ne olacak?"

Yüzümü buruşturuyorum. "Şanslı olanların ailesi var. Diğerleri ya bir yetimhane onları kabul edene kadar burada kalırlar..." Ürperiyorum. "Bebekleri gömmek istemiyorum."

Kalbim küt küt atıyor.

Lotus. Pembemsi yapraklar. Kan basıncını dengeler. İltihapları iyileştirir.

Lotus. Lotus. Lotus.

Bir şey söylemeyince ona bakıyorum. Gözleri hala

Metal kutular, bebekleri hayatta tutanlar ve yüzünde bir duygu titreşimi geçiyor. Dişlerini sıkıyor ve boynundaki bir damar esniyor.

"Kendini çaresiz hissediyorsun, Salama. Ama ben..." Sesi sessiz ama öfkeli. "Kimse bunu hak etmiyor. Burada bebekler açlıktan ölürken, Şam gibi şehirlerde insanlar doydukları için kalan öğle yemeklerini çöpe atıyorlar."

Ona dokunmadan titrediğini hissedebiliyorum. Birkaç protestonun hükümetin çizmesi altında hızla ezildiği ve insanların "normal" hayatlarına döndüğü Şam'daki insanlar için fazla düşünmüyorum. Eğer Şam bir gün diktatörlüğün pençesinden kurtulacak olursa, diktatörlük tüm Suriye'den silinip gidecektir. Şam başkenttir. Orada alınan her kararın tüm ülkeye yayılan etkileri var. Şam onların kalesidir. Tarih boyunca atalarımızın kazandığı zaferler onun topraklarında gömülüdür. Ama o, onu özgürleştirmek için hayatlarını ortaya koyan insanlara aittir.

Humus ve Şam arasında sadece iki buçuk saatlik bir yol olması beni şaşırtıyor. Bir şehirde insanlar bombalanmış binaların yıkıntılarından çıkarılırken, diğerinde insanlar kafelerde oturup kahve içiyor ve gülüyor. Bunu düşünmemeye çalışıyorum. Orada uzaktan akrabalarım var. Humus'taki çoğu insanın olduğu gibi. Sonuçta hepimiz bir şekilde akrabayız.

"Bu konuda kızmanın bir faydası yok," diyorum üzülerek. "Hepimizin yürüyeceği farklı yollar var. Ne olursa olsun, en azından doğru olanı yapıyoruz."

Yumruğunu birkaç kez alnına vuruyor. "Ordunun sokaklarda insanları dövdüğünü, sürükleyip götürdüğünü ve öldürdüğünü görüyorsun ve geceleri ısınmaya çalışan çocuk kardeşlerini görüyorsun ve daha kötüsü olamaz diye düşünüyorsun. Ama işte Salama, umudun öldüğü yer burası. Neler olup bittiğini bilmedikleri gerçeği, çünkü *nasıl bilebilirler ki?* Onlar bebek. Onlar sadece bebek."

Ahmad'i hatırlıyorum, vücudunun bir kabuk gibi oyulmuş halini. Zorlukla aldığı nefesleri ve ölümü kabullenirken gözlerindeki o engin sükûneti. O da sadece bir bebekti.

Kenan'ın da işi bitmedi. "Salama, bu en kötü kısmı bile değil. Bombaların hastaneye isabet etmeyeceğini nasıl garanti edebilirsin? Nasıl-"

"Yapma," diye fısıldıyorum. Bana bakıyor ve yüzümdeki dehşeti yakalıyor. "Sakın söyleme."

Titriyor, başını sallıyor.

Bu sefer ikimiz de aynı korkunç düşünceleri düşünüyoruz.

Hastanedeki günlerimizin sayılı olduğunu. Eski Humus'ta bizi orduya karşı sadece Özgür Suriye Ordusu savunuyor. Dört bir yandan ve gökyüzünden kuşatılmış durumdayız. Ordu her an bir bomba atabilir ve bu çürük barınağımızı paramparça edebilir. Allah korusun, Layla burada hastanesiz doğum yaparsa, hayatta kalma şansı neredeyse yok denecek kadar az. Tabii diğer her şey ondan önce gelmezse.

Gözlerim dört bir yana dalıyor, Khawf'ı arıyor, beni tehdit etmesini ya da bu sabah ilk iş Am'ı bulamadığım için bir ceza olarak korkularımı büyütmesini bekliyorum. Ama o burada değil. Kenan bakışlarımı takip ediyor, üzüntüsü yerini şaşkınlığa bırakıyor.

"Ne arıyorsun?"

"Hiç kimse," diye cevap veriyorum oldukça hızlı bir şekilde.

"Kimse yok mu?" diye tekrarlıyor ve ben kendimi azarlıyorum.

"Hiçbir şey," diye düzeltiyorum. "Yani hiçbir şey." O bir şey söyleyemeden ben devam ediyorum: "Gitmem gerek. Hastaların nerede olduğunu biliyorsun."

Ağzını açıyor, tekrar düşünüyor ve sonra başını sallıyor.

Şaşkın ifadesinden uzaklaşıp hızlı adımlarla yürüyorum. Depoya geri dönmeyip Am'ı aramak için ana avluya doğru ilerliyorum. Bıraktığım gibi, her tarafa dağılmış hastalar ve ailelerinden geriye kalanlarla çevrili. Kimsesi olmayanlar en çok kalbimi kırıyor. Cılız yüzleri tarıyorum ama Am'ı hiçbir yerde bulamıyorum.

Kollarımı ovuşturarak iç geçiriyorum ve diğer odaları kontrol etmeyi düşünüyorum ki kapalı giriş kapılarından boğuk sesler sızıyor. Tüylerim diken diken oluyor ve vücudum alarma geçiyor.

Kapılar patlayarak açılır ve bir çığ gibi insan içeri doluşur, kan elbiselerini ıslatır ve yere damlar. Cansız bedenler kurtarıcıların kollarında taşınıyor; bağırışlar ve çığlıklar tavanda çınlıyor. Keskin nişancı saldırısının kurbanları olduklarını, parçalanmış uzuvları değil de akan kanı gördüğümde anlıyorum.

Ve hepsi çocuk.

Kalabalığın arasından Am, kollarında kanlar içinde küçük bir kız taşıyarak koşar.

Yüzü ıstırap ve korkuyla paramparça olmuş.

"Kızım!" diye bağırıyor dinleyen herkese. "Yardım edin bana!"

Khawf şimdi yanımda duruyor ve hissetmediğim bir parmağını parmağıma bastırıyor.

Alın. Korkunç bir düşünce canlanır.

"Yap," diyor ve Layla'nın gözyaşları içindeki yüzü gözümün önüne geliyor.

BACAKLARIM KENDİ KENDİNE HAREKET EDEREK, hala ayakta olan Am'e doğru bir hat oluşturuyor.

yardım için bağırıyor. Sağlık personelinin azlığı benim lehime işliyor. Bir eliyle kirli bir gömleği kızın boynuna bastırıyor, ama kan kumaştan çocuğun sarı gömleğine sızıyor. Onu kaybetmeden önce hızlı hareket etmeliyim.

"Beni takip et," diye sesleniyorum ve gözleri bana odaklanıyor. Yayılmış çığlık atan hastaların arasında koşuyoruz ve sonunda eski bir ameliyat masası buluyoruz.

"Onu yavaşça yere bırak." Sesim o kadar duygusuz ki neredeyse sesimi tanıyamıyorum.

Çabucak gazlı bezi çıkarıp boynundaki açık yaraya bastırırken bir yandan da nabzını kontrol ediyorum. Nabız var ama zayıf. Kurşun atardamarını milimetre farkla ıskalamış olmalı. Bunu yapabilirim. Onu kurtarabilirim. Bunu daha önce de yapmıştım.

Ama kollarım hareket etmiyor, zihnimdeki korkunç fikir beni hareketsiz tutuyor. Kenan yakınlarda mı, kayıtta mı diye etrafıma bakıyorum ama onu göremiyorum. Eğer bu oyunu doğru oynarsam kimse fark etmez.

"Ne yapıyorsun?" Am, kızının boynuna bastırmaya devam ettiğimde neredeyse tıslayarak talep ediyor. "Kurtar onu!"

"Bana bir tekne verin," diyorum aynı duygusuz sesle.

"Ne?"

"Bana bir tekne verin ya da... yoksa ellerimi çekerim." Ağzımdan çıkan kelimelere inanamıyorum.

Gözleri açılıyor ve kaşları saç çizgisinin içinde kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor. Uzuvları öfkeyle titriyor ve bana doğru ilerliyor ama ben irkilmiyorum.

"Sen-" Yüzü öfkeyle buruşur ve morarır. "*Bu ne cüret*?
Kendine eczacı mı diyorsun? Onun ölmesine izin mi vereceksin?"

Dörtnala koşan kalbimin sesini duymak zorlaşıyor. "Kızarak onun nefesini boşa harcıyorsun. Fazla zamanı yok."

Blöf yapıyorum. Ben biliyorum ama o bilmiyor. Layla'nın ve bebeğinin hayatını kurtarmak için onun hayatını bir kalp atışı daha riske atmalıyım. Yeğenimi. Sözümü tutmak için.

Kızı ellerimin altında sarsılıyor, sınırına ulaşmak üzere. Gözlerim önce Am'a sonra da etraftaki insanlara kayıyor ama kimse bize ikinci kez bakmıyor, her biri kendi dünyasına dalmış.

"İyi!" diye bağırıyor, gözleri yaşarıyor. "Tamam! Lütfen kurtar onu."

Khawf'ın memnun gülümsemesini başörtümün arkasında hissedebiliyorum. Hemen çalışmaya başlıyorum, Tanrı'ya şükrediyorum ki bu benim bininci boyun dikişim, bu yüzden hızlı ve çok fazla kan kaybetmeden yapabiliyorum.

Am saçlarını geriye doğru okşar. "Ben buradayım Samar. Merak etme. İyi olacaksın."

Nur yanımdan geçip gidiyor ve ben de ona derme çatma kan bağış cihazını getirmesi için bağırıyorum.

Bana verdiğinde ona "Dikişlerini bitir" diyorum ve o da işi devralıyor.

İnce iğneyi kendi damarıma enjekte ederken diğerini Samar'ın damarına batırıyorum. Benim derim, damarların etrafta dolaşmadan görünebileceği kadar yarı saydam, onunki de öyle. Kanımın ince borudan Samar'a doğru ilerleyişini izliyorum ve onu iyileştirmeye yetmesi için dua ediyorum. Yaptığım çirkin şeyi telafi etmek için. Ve yapmak üzere olduğum çirkin şeyi.

"Her şey tamam," diyor Nour, ellerini laboratuvar önlüğüne silerken. "Yaşayacak, inşallah."

"Teşekkür ederim," diyorum ama beni duymuyor, çoktan başka bir doktora yardım etmeye gitmiş.

Başım dönmeye başlıyor, ben de bayılmadan önce iğneyi çıkarıyorum. Ne zaman yeteceğini zor yoldan öğrendim.

Dönüp beni merakla izleyen Am'a bakıyorum. Benden hoşlanmaması hâlâ devam ediyor ama başka bir şey daha var. Minnettarlık. Saklamak için elinden geleni yapsa da.

Ağzım kuruyor ama konuşmak için kendimi zorluyorum. "Layla ve benim için bir tekne alacaksın. Ve bu dört bin dolar olmayacak."

Sert bir kahkaha attı. "Sözümü tutacağımı sana düşündüren ne? Zaten onun hayatını kurtardın. Boğazını kesmeyi düşünmüyorsan tabii.

Ama yine de yaptıklarından sonra bu beni şaşırtmazdı. Sence Dr. Ziad bunu bilseydi ne derdi?"

Düşüncesi bile göğsümü ağrıtıyor. Am'in hakaretlerini kalbimin en karanlık köşelerine itiyorum. Layla hayatta kalacaksa korkak olacağım.

Kızının boynundaki dikişlere başımla işaret ediyorum. Siyah saçları keçeleşmiş, alnındaki kana yapışmış. "İlaçlara ihtiyacın var."

İnanılmaz bir kahkaha attı. "Ve onları bana sadece sana bir tekne temin ettiğimde vereceksin."

"Enfeksiyonu uzak tutmak için size yeterli antibiyotik sağlayacağız, ancak verebileceğimiz çok fazla Panadol var. Buradaki herkesin buna ihtiyacı var. Size hastanenin vereceğinden daha fazlasını verebilirim. Ve inanın bana, Samar'ın bunlara ihtiyacı olacak. Bu ağrı kolay kolay geçmeyecek."

Layla ve benim için sakladığım iki Panadol kutusunu feda etmek zorunda kalacağım. Ama Almanya'ya gittiğimiz sürece, bunun bir önemi yok. Hiçbir şeyin önemi yok.

Çenesi geriliyor, ifadesi hâlâ ekşi. "Sadece iki bedava koltuk alamazsınız. Oraya yolculuk için paraya ihtiyaç var. Buradan Tartus'a kadar olan onlarca sınırdaki her muhafıza rüşvet vermemiz gerektiğini söylemiştim."

Bunu düşünmek için bir dakika ayırdım. Adam haklı. Yol, orada konuşlanmış askerlerin herkesi sürükleyip götürebileceği sınırlarla dolu.

Çenemi dışarı çıkarıyorum. "Sana bin dolarla birlikte altın bir kolye vereceğim. Kolye yaklaşık bin dolar değerinde. İşe yarar mı?"

Layla'nın çeyizinin bir parçası olarak aldığımızda annemle birlikteydim. Dudaklarını büzdü, düşündü. "Evet."

Yatakta, Samar'ın nefesleri yavaşça hırıldayarak çıkıyor ve kalp atışlarını kontrol ettiğimde normale döndüğünü görüyorum.

"Kanım artık onun damarlarında dolaşıyor," diyorum kısık bir sesle. Mide bulantısı dilime dolanıyor ve ağırlaşıyor. Kanımı vermenin bir yan etkisi. "Ben onun bir parçasıyım. Bana borçlusun."

Plastik sandalyeye ağır ağır oturuyor ve Samar'ın minik elini kaba elinin içine alıyor. "Yarın sabah dokuzda para ve altınla birlikte burada ol." Duraklıyor ve bana bakıyor, yarı inanmaz bir halde. "Seni hafife almamalıydım, Salama. Göründüğünden daha acımasızsın."

Elimi dirseğimin yarığındaki deliğin üzerine bastırıyorum. "Kimsenin bundan haberi yok."

"Belli ki."

"Sen burada kal. Ben sana antibiyotik getireceğim."

Esprili bir şekilde gülüyor. "Kızımı bırakmayacağım, Salama. Hayatı senin ellerindeyken olmaz."

Gözlerimde biriken yaşları hızla silerek uzaklaşıyorum ve titreyen ellerimi göğsüme bastırıyorum.

Ne yaptım ben?

İlaçları almak için geri dönmeden önce ellerimi yıkıyorum. Cildim rahatsızlıktan isyan ederken, kırmızılık kandan değil çiğlikten gelene kadar ovuyorum.

Sonra, küçük depoda tek başıma, karnımı tutuyorum ve yere çöküyorum. Titremem durmuyor ve dağ büyüklüğündeki suçluluk duygumun teşvik ettiği gözyaşlarım görüşümü bulanıklaştırıyor. Annem ne derdi? Hamza mı? Bu hastanede asistan olacak olan kardeşim?

Küçük bir kızın hayatını teminat olarak kullandım. Onun hayatını riske attım.

"Yapman gerekeni yaptın," diyor Khawf arkamdan. "Ve işe yaradı. Hamza anlayacaktır. Anlamasa bile, bunlar tehlikeli zamanlar. Yaşamanız gerek."

"Samar ölebilirdi." Hıçkırdım. "Masum bir kızın öldürülmesi vicdanımı sızlatacaktı."

"Ama o *yapmadı,*" diyor Khawf. "O yaşıyor ve senin de teknen var. Şimdi kalk, burnunu sil ve Am'e bugünlük antibiyotiğini ver. Bunların hepsi Layla için, unuttun mu?"

Layla. Anlayacak mıydı? Yoksa dehşete mi kapılırdı? Ona asla söyleyemem.

Khawf ayağına vurur. "Gitmek *zorundasınız.* Eğer bu duyulursa, Dr. Ziad'ın ne yapacağını sanıyorsun? İtibarınız lekelenir."

Am'a antibiyotik hapları verdiğimde, olanlara hâlâ inanamıyormuş gibi başını bana sallıyor. Ben de inanamıyorum. Kendimi vücudumun dışında gezinen, kaslarımın kendi kendine hareket etmesini izleyen bir seyirci gibi hissediyorum.

Aceleyle depoma geri dönüyorum, Dr. Ziad'ın yanından geçiyorum, gülümsüyor ve utancım derinleşiyor. Buraya girmeme izin verilmemeliydi. İnsanların hayatları konusunda bana güvenilmemeliydi.

Küflü deponun sığınağında tek başıma, kalan ilaçları istiflerken sessizce hıçkırıyorum.

"Papatyalar... Da-daisies... tatlı... tatlı kokulu-" Sesim kesiliyor

ve korkunç bir farkındalıkla gözyaşlarım ayaklarımın yanındaki zemine damlıyor.

Suriye'den kaçabilirim. Ayaklarım Avrupa kıyılarına değebilir, denizin dalgaları titreyen bacaklarıma vurabilir ve tuzlu hava dudaklarımı kaplayabilir. Daha güvende olurum.

Ama hayatta kalamayacağım.

Vardiyamı bitirdiğimde KENAN'ı ön kapının yanında durmuş, yüzünde konsantre bir ifadeyle fotoğraf makinesiyle oynarken buluyorum. Hayranlıkla bakmak için olduğum yerde duruyorum: endişe, acı ya da utançla kaplı olmayan bir ifade. Bana geç bahar öğleden sonralarını hatırlatan bir ifade. Yün kazağının içinde bu kadar rahat bir şekilde durması, benden çalınan kudretli hayat için midemde bir sızı yaratıyor. Bizden.

O hayatta, ben burada antrenman yapıyor olurdum ve o da beni hastanenin merdivenlerinde bekliyor, eskiz defterine bir şeyler karalıyor olurdu. Bana Al-Halabi Tatlıları'nda booza ısmarlayacak ve taşınmamızı istediği şirin Japon kasabasını anlatacaktı. Garip telaffuzuma gülerek bana birkaç Japonca karakter öğretirdi. Ama ben onları doğru söyleyene kadar sabreder, bana gururla gülümserdi. Bir sonraki farmakoloji sınavımda beni sorguya çekerdi. Ama hemen dikkatimiz dağılır, başka bir sohbete dalardık. Ona aklımda Studio Ghibli'den esinlendiğim hikayelerden bahsederdim. Benim de dünyamızda küçük sihir parçaları bulduğumu ve bunları hikayelerimde güçlendirdiğimi.

"Hey," diyorum, sıçrıyor ama beni görünce gülümsüyor. "Bir sorun mu var? Bir şeye ihtiyacın var mı?"

"Hayır, ben iyiyim. Vardiyan bitti mi?" "Evet

mi?"

"Güzel." Doğruldu ve gözlerinin içine bakabilmek için başımı biraz geriye eğmek zorunda kaldım. "Seni eve götürüyorum."

Aman Tanrım.

"Bunu yapmak zorunda değilsin."

Başını sallar. "Sorun yok."

"Lama'yı kurtardığım için bana para ödemek zorunda değilsin. Beni eve götürmen, dışarıda daha fazla zaman geçireceğin anlamına geliyor. Bir hedef olarak."

Bana bakarken avuçlarım terlemeye başladı. Sanki o

herkesi ayarladım ve burada sadece ben varım.

"Salama." Adımı telaffuz ettiğinde kalbim küt küt atıyor. Yumuşak ve sıcak. "Bunu yapmak istiyorum."

Eğer istiyorsa, aptal tarafım bana fısıldıyor, *o zaman bırak yapsın.*

"Seni rahatsız etmiyorsam," diyor aceleyle, yüzü panikle kaplanmış. "Özür dilerim, fark etmedim bile-"

Başımı hızlıca sallıyorum. "Hayır, yapmayacaksın. Söz veriyorum."

Tereddütle gülümsüyor ve tüm endişelerim aklımdan uçup gidiyor.

Yan yana yürüyoruz, ayak seslerimiz çakılların üzerinde yankılanıyor, sesler kulaklarımda büyüyor. Ölü yaprakların hışırtısı, çıplak dalların üzerinde hüzünlü bir kuşun çığlıkları ve evlerinin dışında duran insanların hafif tartışmaları. Aldığı her nefesi duyabiliyorum ve kalp atışlarım kulak zarlarımı sağır ediyor.

Ellerime bakıyorum ve tenimde kırmızı lekeler görüyorum. Samar'ın kanı gibi kırmızı. Bir çığlık atıyorum çünkü ellerimi yıkadığımdan eminim. Bunu yapmak için on dakika harcadım. Tekrar baktığımda kırmızılık gitmişti ama etrafımdaki sesler hala çığlık atıyordu: *katil*.

"Salama." Kenan'ın sesi feryatların arasına karışıyor ve ben keskin bir nefes alarak duruyorum.

Etrafıma bakıyorum ve yerde oturduğumu, Kenan'ın da karşımda durduğunu fark ediyorum. Gözlerinin arasındaki kırışıklıkta korku dolu bir ifade var.

Benim için, fark ettim.

"Salama, iyi misin?" Yanımda çömeldi. "Yaralandın mı?"

Sesime güvenmediğim için başımı sallıyorum. Benimle göz hizasında ve o kadar yakın ki üzerindeki hafif limon kokusunu alabiliyorum. Ya da belki bunu da halüsinasyon olarak görüyorum.

"O zaman nedir?"

Etrafıma bakınıp Khawf'ı arıyorum ve onu Kenan'ın birkaç adım gerisinde buluyorum. Keskin bir sırıtışı var, bugünkü işlemlerden memnun. Gözlerimi kapatıyorum, uzaklaşmasını istiyorum. Onun varlığı göğsümde bir çapa, beni daha da derine batırıyor, yaptıklarımın bir hatırlatıcısı. Kaybettiğim ve kaybedeceğim her şeyi.

Sessiz yolda birkaç yıkık bina sıralanıyor. Evimden sadece birkaç dakika uzaklıkta ve şu anda burada sadece Kenan ve ben enkazın yanında diz çökmüş durumdayız.

Ama Khawf hâlâ *burada* ve ben yaptıklarımdan başka bir şey düşünemiyorum.

Vücudumdaki kan çekiliyor ve hızla "Bana iyi bir şey söyle" diyorum.

Kenan biraz geri çekiliyor, şaşkınlığı daha da derinleşiyor. "Ne-"

"Kenan, lütfen," diye yalvarıyorum ve gözlerimi tekrar ona dikiyorum. *"Lütfen."*

Benim baktığım yere bakıyor ama Khawf'ı göremiyor. Kenan'a bakıyorum, yüz hatlarını inceliyorum ve nefesimin altında mırıldanıyorum, "*Papatyalar. Tatlı kokulu papatyalar. Beyaz yapraklı. Ortaları sarı.*"

Kenan'ın yanakları çukur. Bu yetersiz beslenmenin bir işareti ama eminim sağlıklı bir kiloda olsaydı bile o elmacık kemikleri dokunsam beni kesecekmiş gibi görünürdü. Bana dönüp bakıyor ve dilinin ucunda dolaşan milyonlarca soruyu sormamak için kendisiyle savaştığını görebiliyorum.

Sonunda derin bir nefes alıyor ve şöyle diyor: "En sevdiğim Studio Ghibli filmi *Castle in the Sky*. Dünyayı farklı görmemi sağladı. İçinde çok fazla sihir var, Salama. Yüzen bir ada görme hayali olan bir çocuk. Halkının sonuncusu olan bir kız. Bu iki çocuğun dünyayı güce aç bir adamın kötü emellerinden nasıl kurtarabildikleri. İçinde robotlar, sihirli bir tılsım ve gelmiş geçmiş en iyi final şarkılarından biri var."

Sessizce gülüyor, kendi sözlerinin içinde kaybolmuş. Nefesim yavaşlıyor ve söylediklerini dinliyorum. *Gökteki Kale'yi* en son ne zaman izlediğimi hatırlamıyorum ama hala zihnimde çok net bir şekilde canlandırabiliyorum.

"Bir sahne var," diye devam ediyor Kenan, "Pazu ve Sheeta zeplinin tepesinde duruyorlar ve gece. Animasyonda bile gökyüzü uçsuz bucaksız. Korkularından ve bir dizi talihsiz olayın onları nasıl bir araya getirdiğinden bahsediyorlar. İlk izlediğimde sadece on yaşındaydım ama o sahne beni başka hiçbir şeye benzemiyordu. Bu, benimle aynı yaşta olan, korkan ama yine de doğru olanı yapan çocuklar hakkında bir hikayeydi. Bende de cesur olma isteği uyandırdı. Kendi hikayelerimi anlatmak istememi sağladı. Kendi dünyalarımı yaratma isteği uyandırdı. Ve belki bir gün kendi maceramı yaşar ve Sheeta'mla tanışırım diye düşündüm."

Bunca zamandır bana bakıyor ama beni gördüğünü sanmıyorum. Gözleri rüya gibi bir parıltıya büründü ve sözlerinin yüz ifadesine çizdiği huzur beni büyüledi.

Etrafımızdaki dünya sessizleşti, aramızdaki tek ses esinti. Ve işte böyle, paniğim yatışıyor ve keşke burada kalabilseydik, sonsuza kadar yerde oturabilseydik, onun sözleriyle çevrili bir sığınakta

yarattık.

Ama sonra bakışları keskinleşiyor ve nihayet beni gördüğünde yanakları karanfil gibi pembeleşiyor. Benden daha solgun ve yüz ifadesini saklamakta pek iyi değil.

Boğazını temizliyor ve büyü bozuluyor. "Bu iyi bir şey miydi?"

Başımı sallıyorum ve bu anı saklıyorum, hüzün geri geldiğinde tekrar ziyaret etmek üzere kalbime gömüyorum.

Gülümsüyor. "Pekala."

Ayağa kalkıp yürümeye devam ediyoruz. Ne olduğunu sormadığı için minnettarım ama sessiz kalmak da doğru gelmiyor.

"İhtiyacın olanı aldın mı?" Kamerasına doğru başımı salladım.

"Ah, evet. Keskin nişancı kurbanlarını kaydettim ve yüzlerinin bulanıklaştırılmasını istemeyen bir aile vardı. Gerçeğin ortaya çıkmasını istiyorlar."

Midem boş hissediyorum. Keskin nişancı kurbanlarını kaydetmiş. Etrafımda olup olmadığını kontrol ettiğimden emin olduğumu sanıyordum, ama yine de adrenalin ve sinirle koşuyordum ve onu kolayca görmemiş olabilirdim.

"Oh," diyorum gelişigüzel. "Ne tür çekimler yaptınız?"

Başını sallıyor. "Keskin nişancı kurbanları içeri girdiğinde başka bir odada bir aileyle görüşüyordum. Oraya vardığımda ceset denizinde hareket edemiyordum ve kimsenin yoluna çıkmak istemedim. Bana en yakın olan Dr. Ziad'dı, ben de onu ve hastasını kaydettim."

Göğsüm rahatlamayla genişliyor ama aldığım her nefesi suçluluk duygusu ekşitiyor.

"Ama o kızın hayatını kurtardığını gördüm," diyor huşu içinde. "Yukarı baktım ve boynuna dikiş attığını gördüm. Kurşun doğruca içinden geçmişti, değil mi?"

Bocalamamaya çalışıyorum. "Evet."

Evim bir sonraki köşede, üç metre ötede.

"Onun hayatını kurtararak babasının da hayatını kurtardın," diyor, neyse ki yüz ifademden silmeye çalıştığım utancı fark etmiyor. Ama ses tonunda ona bakmama neden olan bir şey var ve baktığımda neredeyse dehşete düşmüş görünüyor. Gözlerimiz buluştuğunda ve o nazik gülümsemesiyle bu korku kayboluyor. "İnanılmazsın."

İltifatın tadı ağzıma siyanür gibi geliyor ve gözyaşlarımı yutuyorum. Tanrım, bunu hak etmiyorum. Onun iyiliğini ya da hayallerini hak etmiyorum.

"Geldik," diyor ve mavi kapım görünüyor. Anahtarlarımı

çıkarıyorum, ellerim biraz titriyor.

"Hey, dinle," diyor ve ben ona bakıyorum, yüzümü hızla karartıyorum. "Layla'nın yedi aylık hamile olduğunu söylediğini hatırlıyorum, değil mi?"

"Evet," diyorum yavaşça.

Bir elini saçlarında gezdiriyor, aniden utangaç görünüyor. "Dün tanıştığımızı biliyorum. Ama alternatif bir evrende bunun" -aramızda bir işaret yapıyor- "olağanüstü bir şekilde sonuçlanacağına inanmak istiyorum. Senin ya da onun ihtiyacı olan bir şey varsa, lütfen bana söyle."

Kirpiklerim titriyor.

Ben bir şey söylemeyince, her zamankinden daha telaşlı bir şekilde devam ediyor, "Özellikle de, bilirsin, keskin nişancılar falan olabilir ve Layla bu durumda market alışverişi yapmamalı. Ve sen de almamalısın-"

"Teşekkür ederim," diye araya giriyorum ve o da rahatlamış bir iç çekiyor. "Ama Layla zaten evden çıkmıyor."

Kaşlarını çatıyor. "O iyi mi?"

Başımı sallıyorum, anahtarlarla oynuyorum. "Geçen Ekim ayında bir keskin nişancıyla kıl payı kurtulduk. Layla süpermarketten dönüyordu. Aslında, tam şurada-" Tozlu yolun sonunda, ikiye ayrılmış, metalik derisi öğleden sonra ışığında parıldayan devasa bir elektrik direğini gösteriyorum. Paslanmış kan, altındaki kaldırımı kaplıyor. "Keskin nişancılar ateş etmeye başladı. Oradaki tek kişi o değildi. O gün üç kadın ve bir erkek öldü. Layla ve diğer bir çocuk hayatta kalan tek kişilerdi. Güvenli olana kadar başıboş bir enkaz parçasının altına saklandı." Derin bir nefes alıyorum. O gün mahallemizde askeri bir keskin nişancı olduğunu duyduğumda hissettiğim dehşetin eşi benzeri yoktu.

Güvenliğimi umursamadan eve geri koşmuştum. Tek duyabildiğim Hamza'nın yalvarışları bozuk bir kaset gibi beynimde tekrarlanıyordu. Karısını kurtarmam için bana yalvaran sesiydi. Oraya vardığımda cam kırıkları ve molozların arasında sokaklardan akan kan izlerini buldum. Şehitler mezarlığa götürülmüştü. Sanki Eski Humus'un bu köşesinin özü şoka girmiş gibi, geriye sadece ruh kırıcı bir sessizlik kalmıştı. Kapıyı açmadan önce bacaklarım beni güçlükle ön kapıya doğru itti.

Ve Layla oradaydı, sırtı soyulmuş duvar kağıdına dönük bir şekilde yerde oturmuş, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Yüzü gözyaşı lekeleriyle doluydu, alnında ve kollarında küçük kesikler vardı. Ona sarıldığımda moloz ve duman kokuyordu.

kan, ama önemli değildi. O yaşıyordu.

"Yaşıyorsun," diye haykırırken boğuldum ve onu daha da yakınıma çektim. "Yaşıyorsun."

O günden sonra Leyla Suriye'den ayrılma konusunda kararlı hale gelir.

"Aman Tanrım," diye fısıldıyor Kenan. "Bu... Hayal bile edemiyorum."

"Evet," diye cevap veriyorum ve anahtarları canımı acıtana kadar sıkıca tutuyorum. "Tahmin *edebilirsin* Kenan. O zaman Leyla'ydı ve sadece Tanrı'nın merhametiyle zarar görmeden kurtuldu. Bugün, yarın, iki hafta sonra Lama ya da Yusuf olabilir. Ama onlar o kadar şanslı olmayabilir."

Kenan kederli görünüyor ama onu daha fazla zorlamıyorum. Umarım keskin nişancı kurbanları, konuştuğu aile ve şimdi de benim hikâyem yavaş yavaş onun kararlılığını kırmaya başlar. Bu yeni keşfedilen korku duygularının belirsiz, kaotik formlardan sağlam düşüncelere ve karar verme mekanizmalarına dönüşmesi için zamana ihtiyacı var. Tek yapabileceğim bu düşünceleri onun için hecelemeye çalışmak.

"Sanırım," diyorum yüksek ve net bir sesle ve o da doğruldu. "Bence maceran burada bitmek zorunda değil."

Gözleri yumuşuyor ve irislerini çevreleyen altın rengini görüyorum. Bir an daha birbirimize bakıyoruz ve sonunda eski kazaklı, dağınık kahverengi saçlı, kalbini koluna takmış bu çocuğun güzel olduğunu fark ediyorum. Bu harap olmuş, yıkılmış şehrin ortasında dururken, o güzel ve *gerçek*.

Ne düşündüğünü merak ediyorum. Benim söylemeye utandığım cümleye devam edip etmediğini. *Sheeta'sını bulabileceğini.* Bir şekilde gülümsemesi bana öyle olduğunu söylüyor.

"Yarın görüşürüz o zaman?" diye soruyor, sesi bir fincan zoorat çayı gibi sıcak. Artık yanaklarında pembe bir renk yok, sadece sanki ödünç alınmış bir zamanda değilmişiz de önümüzde sonsuzluk uzanıyormuş gibi engin bir sakinlik var.

"Evet, kesinlikle," diye cevap veriyorum gülümseyerek.

"YÜREĞİNİN İYİLİĞİNDEN DOLAYI, BİN DOLAR VE ALTIN KOLYEYİ KABUL ETTİ Mİ?" Layla kollarını kavuşturarak kapıma yaslandı. "İkimiz için mi? 'Bir alana bir bedava' gibi bir anlaşma mı?"

Omuz silkiyorum. "Ne diyebilirim ki? Ona şişmiş ayaklarından ve nasıl Açlıktan ölüyorsun. Sen mükemmel bir pazarlık kozusun."

"Yani hamile olduğumu biliyor mu?" diyor, hâlâ şüpheyle bakarak. "Bunun daha pahalıya falan mal olması gerekmez mi?"

"Evet, biliyor," diye cevap veriyorum. "Ve hayır, hamileliğin daha pahalıya mal olacağıyla ilgili bir şey söylemedi. Ve bu konuda aptallık etmeyeceğim, Layla. Ona yarın beş yüz dolar vereceğim, diğer yarısını ve altın kolyeyi de tekneye gittiğimizde vereceğim."

Bir nefes hava üflüyor. Saçları topuzundan sıyrılıyor, kumral tutamlar omuzlarına düşüyor. Çilleri, odamın sönmekte olan güneş ışığında neredeyse görünmez. "Bilmiyorum, Salama. Endişeliyim. Yani, teknelerdeki mültecilerle ilgili hikâyeleri biliyoruz. Dolandırıldıklarını ve boğulduklarını biliyoruz. Akdeniz'de köpekbalıkları olduğunu biliyorsun, değil mi? Bu bir tuzak gibi geliyor."

Dilimi çiğniyorum. "Öyle değil."

"Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun? Sen, tanıdığım en paranoyak insansın."

Yatağıma oturup en kalın çoraplarımı giyiyorum. Soğuk akşam, duvarlarımızdaki çatlaklardan sızıp iliklerimize kadar işlemişti bile. "Hayatta kalanların kanıtlarını gördüm. Avrupa'da çekilmiş fotoğrafları ve videoları var. Bu bir aldatmaca değil. Herkes ölüyor olsaydı kimse teknelere binmezdi."

Bu doğru değil ve bunu biliyorum ama Layla'nın yalana inanmasını tercih ederim. "Hâlâ hoşuma gitmiyor," diyor inatla.

"Ben de öyle Layla, ama gitmemiz gerek," diye tekrarlıyorum zayıfça. Çünkü eğer

O zaman bugün yaptığım şey bir hiç uğrunaydı. Hipokrat yeminimi bozdum. Ahlaki pusulamı bulandırdım ve okunu kırdım. Samar ve Ahmad'ın yüzleri gözümün önüne geliyor. Başka bir kırık çocuk görmeye dayanamıyorum. Ellerimdeki yaralar karıncalanmaya başlıyor ve onları ovuyorum. Bunların hepsi sadece zihnimde. Bunu biliyorum. Suçluluk duygusu hayali bir acıya dönüşüyor.

"Gitmek istiyorum," diye ekliyorum sessizce. Layla'nın beni duymamış gibi yapabileceği kadar alçak sesle. Ama duyuyor. Ellerimi ellerinin arasına alıyor. Dokunuşu yumuşak ve acı yok oluyor.

"Onları kurtaramam," diye fısıldamaya devam ediyorum, birleşmiş ellerimize bakarak. Odamda, düşüncelerimi dökerken kendimi güvende hissediyorum. Beni yargılayacak kimse yok. Burada sadece kız kardeşim var. "Küçük bir çocuğu kurtaramadım. Kurtaramadım..." Hıçkırıklarımı bastırarak titreyerek nefes alıyorum. "Herkes ölüyor. Yaptığım hiçbir şey işe yaramıyor. Beynim ağrıyor. Bir yılı aşkın süredir iyi uyuyamadım. Her şeyi yutan bir uçuruma doğru çığlık atıyormuşum gibi hissediyorum. Yakında beni de yutacak."

Kafamı kaldırıyorum ve Layla saçlarımı geriye taramak için ellerimi bırakıyor. Nazikçe gülümseyerek başını sallıyor. "Seni yutmayacak."

Ona sulu bir gülümseme veriyorum. "Bana benden daha çok güveniyorsun. Layla, hiçbir şey yapmamayı özlüyorum. Yatakta uzanıp film izlediğim günleri. Ya da saatlerce telefonda konuştuğumuz günleri. Hatırlıyor musun?"

Başını sallıyor. "Diktatörlük hepimizi devrim başlamadan önce bile yaşlandırdı. Ama şimdi kendimi doksan yaşında gibi hissediyorum."

"Keşke kendimi doksan yaşında hissetseydim. Bin

yaşında gibi *görünüyorum,*" diye alay ediyorum.

Layla bana sert bir bakış attı. "Hayır, öyle değilsin."

Omuz silkiyorum ve kollarımla oynuyorum. "Peki ona hangi kolyeyi vermek istiyorsun? Ortasında fiyonk olanı düşünüyorum."

Burnu kırışır. "Kolye umurumda değil. Hangisini istersen onu seç. Hiçbir şey senden ve Bebek Salama'dan daha değerli değil."

Ses tonundan hüzün damlıyor. Bu hoşuma gitmiyor. Bize borçlu olunan rahatlığın bir kısmını geri getirmek istiyorum; sürekli ilerleyen melankoliden bir kaçış. "Kenan bugün beni eve bıraktı." diyorum.

Nefes nefese kaldı. "*Ne?* Ve sen bununla başlamadın!"

Bingo.

Yüzümü ellerinin arasında tutarak beni yukarı bakmaya zorluyor.

"Kenan," diyor ciddiyetle, gözlerimin içine bakarak ve yüzüm anında

ısınıyor.

"Ha!" diye bağırıyor. "Ondan hoşlanıyorsun!"

Elinden kurtulmaya çalışıyorum. "Affedersiniz*? Hayatımda hiç*- vay be, sen bile *biliyorsun- kapa çeneni*!"

Sırıtarak yatağıma düşüyor. "Yüzüne bak! Olgun bir domates gibi."

"Değil," diye karşılık veriyorum, yine de aynaya koşuyorum. Dehşete düşmüş görünüyorum ama
Ölmek üzereyim tarzında değil.

"Seni hiç bu kadar gergin görmemiştim." Gülüyor, saçlarını tokasından tamamen ayırıyor ve bir elini saçlarında gezdiriyor. "Üniversitede diş hekimliğindeki o sevimli çocukla bile."

İnliyorum ve yatağa, onun yanına uzanıyorum. Gözlerinde bir parıltıyla bana bakıyor.

"Hayır, bekle, adını hatırlıyorum. Sami." Bir parmağını çenesine vuruyor. "Senden hoşlanıyordu." Başını avucuna yaslıyor. "Sen de onu çok sevmiştin. Ama böyle değil genç Seleme. Hayır, senin kalbin Kenan'ı bekliyordu, değil mi?"

Yastığımı başımın üzerine koyuyorum ve o gülüyor. "Duyguları kucakla," diye şarkı söylüyor.

"Elimde olsalar bile," diyorum, sesim yastığa karşı boğuk, "hiçbir şey olmaz. O burada kalmak istiyor. Ben gitmek istiyorum."

Layla'nın kalktığını hissediyorum ve yastığın altından ona bakıyorum. Hiç de sıkıntılı görünmüyor. Onun yerine yüzünde bilmiş bir ifade var.

"Şu an ile ayrılacağımız zaman arasında çok şey olabilir." Odanın etrafında dönüyor. "Bir sürü *keşke, belki* ve *belki.*"

Duruyor ve bir elini kalbinin üzerine koyuyor. Alacakaranlık üzerine turuncu ve pembenin tonlarını saçıyor ve yumuşak parıltının içinde ruhani görünüyor. Sanki bir ayağı öbür dünyada, bir ayağı da burada.

"Hisler insana umut verir, Salama." Gülümsüyor. "Sence de şu anda biraz buna ihtiyacımız yok mu?"

Başımı salladım.

"Yani." Mavi gözleri ışıl ışıl. "Ondan hoşlanıyor musun?"

Kazağımın eteğiyle oynuyorum. "Koşullar tam olarak romantizm çığlıkları atmıyor, Layla!"

Burnuma fiske vuruyor.

"*Ow!* Bunu neden yaptın?"

"Ne dedim ben?" diye soruyor. "Duyguların sana umut verdiğini söyledim. Olanlar karşısında teselli bulmakta yanlış bir şey yok, Salama."

Burnumu ovuyorum. "Diyelim ki ondan hoşlandım. Seçeneklerimiz sınırlı. Nereye gideriz, Layla? Yıkılmış pazarın etrafında dolaşmaya mı? Ya da belki Eski Humus'un dışına çıkar, mermilerden kaçarak Asi Nehri'ne gider ve kıyısında piknik yaparız? Ayrıca, refakatçimiz yok! Annem, babam ve Hamza burada değil."

Gülmeden önce dudağını ısırıyor. *"Şaperon!"*

"Ne?" Öfkeyle söylüyorum.

Gözlerini siliyor, hâlâ kıkırdıyor. "Yok bir şey. Çok tatlısın." Yanıma oturuyor, ayaklarını altına alıyor ve "Bana ondan biraz daha bahset" diyor.

Bakışları altında kıpırdanıyorum. "O... dürüst. Her şeyiyle. Düşüncelerinde, ifadelerinde. Nazik biri. Bu nadir bir nezaket, Layla. Eminim hala rüya görüyordur. Belki de bu şehirde geceleri hâlâ rüya gören tek kişi odur. Ve o bana baktığında, hissediyorum... görüldüğümü hissediyorum ve... bir parça umut var."

Sırıtıyor ve elini benimkine geçiriyor. "Şuradaki," diye fısıldıyor. "Buna tutunmanı istiyorum. Ne olursa olsun, bu dünyanın içerdiği ıstıraptan daha fazlası olduğunu hatırla. Mutluluğa sahip *olabiliriz,* Salama. Belki bir kurabiye kalıbı biçiminde gelmeyebilir ama parçaları alıp yeniden inşa edeceğiz."

Çürük kalbim sızlıyor.

"Salama," diye devam ediyor ve tutuşu sıkılaşıyor. "Mutlu olmayı hak ediyorsun. *Burada* mutlu olmayı hak ediyorsun. Çünkü Suriye'de denemezsen Almanya'da da denemezsin. Avrupa'ya gitmek senin sorunlarını çözmeyecek."

Duraksadım. Bunu daha önce hiç düşünmemiştim.

"Neşeyi arayacağına söz ver bana." Hüzünle gülümsüyor. "Anılar bu şekilde daha tatlı."

Sözlerinde Hamza kaçırıldığından beri kullandığı başa çıkma mekanizması yatıyor. Hayatının aşkıyla çocukken tanıştığını ve onunla bir ömür geçirdiğini. Onun anıları onu ayakta tutuyor, aksi takdirde acıdan kendi üzerine çökmüş olurdu.

"Ben... ben söz veriyorum," diyorum, kelimeler dilimde ağırlaşıyor.

Güneş battığında, Layla'yı kanepeye yatırıyorum, soğuk ısırmasın diye battaniyeyi sıkıca etrafına sarıyorum. Birkaç dakika sonra bana gülümseyerek uykuya dalıyor ve ellerim onun şişkin karnına gidiyor. Yeğenim diğer tarafta ve yeterince konsantre olursam onun minik avuçlarını benimkinin hemen altındaki plasentaya bastırdığını hayal edebiliyorum. Layla üçüncü üç aylık dönemine girdiğine göre, Bebek Salama'nın beyin ve nöron gelişimi tam anlamıyla devam ediyor, ancak Layla kadar yetersiz beslendiği ve düşük kilolu olduğu için böbreklerinin etkileneceğine şüphe yok. Bebek Salama Humus'ta sert bir kışa dayanamaz. Üç ay boyunca gitmemiz gerekip gerekmediğinden şüphe ettiğim için kendime sessizce lanet ediyorum. Nasıl bu kadar bencil olabildim?

Hayır.

Bu noktaya nasıl geldik?

Layla usulca horluyor ve ben sessizce yas tutuyorum. Ben burada olsam da o yalnız. Sanki dün gibi: Leyla ve Hamza balayından dönüyorlar, gözleri Ramazan fenerleri gibi parlıyor.

Leyla evimizin balkonunda oturdukları yerde başını Hamza'nın omzuna yasladı. Yüzü pembenin koyu bir tonuna bürünmüştü ama halinden memnun görünüyordu.

Oturma odasında, aralarında geçen ve sadece saksılarındaki papatyalarımın duyabildiği mahrem sırları izliyordum.

Layla gözüme çarptı ve bana el salladı, kumral saçları omuzlarına dökülüyordu. Hamza ona bakabilmek için saçlarını hemen geriye taradı.

"İkiniz derin bir sohbete dalmış gibiydiniz," dedim gülümseyerek ve balkona çıktım. Aylarca süren kışın ardından ılık sabah esintisi iyi gelmişti. "Sizi rahatsız etmek istemedim."

Hep birlikte başlarını salladılar.

"Bizi rahatsız mı ediyorsun?" Layla güldü ve beni kendine çekti. "Kız kardeşim asla rahatsız etmez."

"Bana Ölü Deniz'den bahset o zaman," dedim aralarına girerek. Hamza bana bıkkın bir bakış attı. Kenara çekildi ama Leyla'nın elini tutmaya devam etti, parmakları tam önümde iç içe geçmişti.

"Çok tuzlu," dedi Layla hemen.

"Kaşınıyor. Biraz da yandı," dedi Hamza ve Leyla güldü.

"Evet, biri suda çok uzun süre kalmış."

"Yüzüyordum! Suyun içinde! Hem de hiç çaba harcamadan! Tabii ki kalmak zorundaydım."

"Herkes bize bakıyordu çünkü Hamza sanki daha önce hiç deniz görmemiş gibi davranıyordu," diye kulağıma fısıldadı Leyla. "Onu tanımıyormuş gibi davranmak zorunda kaldım. Çok utanç vericiydi."

Ben güldüm, Hamza da gözlerini devirdi.

"Sanat sergilerimde böyle davranacaksan," dedi Layla yüksek sesle, "davetli değilsin."

Hamza kızın elini dudaklarına götürüp parmak boğumlarına bir öpücük kondurduğunda ona inanamayarak baktım. Ben tam orada oturuyordum ama onun gözleri sadece Leyla'daydı.

"Çok daha kötü olacağım aşkım," dedi usulca. "İnanılmaz derecede gururlu ve yüksek sesle seni herkese göstermekten başka bir şey yapmayacağımı düşünüyorsan, o zaman tekrar düşün."

Layla kızardı ama yüzü gülüyordu.

"Oh, Salama." Başını iki yana salladı. "Onunla ne yapacağım ben."

İçimi çekiyorum ve odama giriyorum, hayatta kalamayan o yıldız gözlü kızı aklımdan çıkarıyorum. Onun yasını tutmak bana yardımcı olmuyor. Beni beslemiyor ve Suriye'den çıkmamı sağlamıyor.

Khawf çoktan odamın penceresine yaslanmış, sigara içiyor. Başını benden yana çevirmiş, ben de onu görmezden gelerek şifonyerin önünde diz çöküp son çekmeceyi açıyorum. En sağ köşedeki eski giysilerin altında Layla'nın altınları ve elimizdeki paranın geri kalanı duruyor. Beş yüz dolar çıkarıp bir kolye seçiyorum ve bir kenara koyuyorum. Hamza bunu ona Fatiha gününde hediye etmişti. Kalın, karmaşık bir ip ve ellerimde ağırlaşıyor. Boğazımda bir yumru oluşuyor ve gözyaşlarım dökülmeden önce kolyeyi geri sokuyorum.

"Bugün iyi iş çıkardın," diye mırıldanıyor Khawf ve bir duman bulutu üflüyor. "Düşündüğümden çok daha iyi geçti. Artık burada kalıp kana bulanmış ellerinin hastaları iyileştirmesine izin vermen için bir nedenin yok."

Başımı sallayarak kulaklarımı tutuyorum ve Layla'nın bana söylediği sözlere odaklanıyorum.

Umut. Sefaletin ötesinde sevgi ve mutluluğu bulmak.

Khawf gözlerini devirir. "Seni o gemiye bindirecekse tek boynuzlu atlara inanabilirsin, umurumda değil ama hadi ama Salama, *umut mu*? Gerçekçi olalım." Parmağını kıvırarak beni kendisine doğru çağırıyor ve ben de buna uyuyorum. "Dışarıya bak."

Şehir gri bir gökyüzünün altında siyaha boyanmış. Ayın ışığı pıhtılaşmış bulutların ardına hapsolmuş, tıpkı bizim Eski Humus'ta hapsolduğumuz, geçemediğimiz gibi. Penceremin önündeki binalar birer hayalet.

Hiçbirinden alevler titremiyor. Gözlerimi kapatıp işitme duyumun devreye girmesine izin verirsem, uzak mahallelerde protesto gösterisi yapan insanların boğuk seslerini yakalayabiliyorum. Tek bir gece bile durmadılar ve ayaklanmanın yıldönümüne bir ay kala ruhları daha da güçleniyor.

"Bu gece uçaklar yüzünden ölmeyebilirsin," diyor Khawf, hemen yanımda durarak. "Gökyüzü bulutlarla kaplı."

"Leylaklar." Derin bir nefes alıyorum. *"Leylaklar. Leylaklar. Leylaklar."*

"Seleme," diye devam ediyor, ama bana bakmıyor, benimle aynı ufka bakıyor. "Bu çorak topraklarda nasıl bir mutluluk bulabilirsin? Hm? Burada senin için *hiçbir şey* yok. Ailen gitti. Ve Kenan, ona karşı hisler beslemeye devam edersen sana sadece kalp ağrısı getirecek. O gitmeyecek. Enkazdan çıkarabileceğin bir mutluluk yok. Ama Almanya bir olasılık barındırıyor ve" -sonunda bana bakıyor ve gözleri bana kışın donmuş gölleri hatırlatıyor- "burada kalmaktan daha iyi. Layla'nın hayatta olması daha iyi. Ve uzakta olmak Samar'a yaptıkların için duyduğun pişmanlığı köreltecektir. Burası başarısızlıklarını ve ölümünün kaçınılmazlığını hatırlatmaktan başka bir işe yaramıyor."

Parmaklarımla oynuyorum. "Ama Layla dedi ki-"

"Layla?" diye tekrarlıyor, sonra sigarasını yakıyor; sigara pencerenin camına çarparak dağılıyor. "Sana *Layla'yı* göstereyim."

Parmaklarını şıklatıyor ve benim kederli şehrim pencerenin önünden kayboluyor, yerini bir anıya bırakıyor. Bir an için şaşırıyorum, çünkü bu beklediğim anı değil. Acıyla dolu değil ama kalbime çok yakın bir anı.

Layla ve Hamza'nın düğünü.

Sanki bir film izliyormuşum gibi, ama bu ellerimi soğuk cama bastırmama engel olmuyor.

Büyükannem ve büyükbabamın çiftlik evinde, limon ağaçlarının altındaki bahçelerin arasında düzenleniyor. Her yeri peri ışıklarıyla kapladık ve hoparlörlerden bangır bangır müzik çalıyor. Kadın konuklar etrafa dağılmış, kendi aralarında konuşuyor ya da dans pistinin ortasında dans eden Layla'yı alkışlıyorlar.

Layla'nın yüzünde hiç acı yok. Yaptığı her hareketle dalgalanan kirli beyaz, prenses kesim elbisesinin içinde salınıyor. Gerçek ve dolu dolu kahkahası kulaklarıma ulaşıyor ve içimi sıcaklıkla dolduruyor. Hayat onu zarifçe renklendiriyor. Onun

Uzun kumral saçları yumuşak bukleler halinde sırtından aşağı dökülüyor, saçlarının arasına onun için seçtiğim beyaz güller ve bebek nefesi dokunmuş.

Annem pırıl pırıl mor bir ferace içinde yanında duruyor, kollarını neşeyle sallıyor ve ben camı daha fazla itiyorum, yok olmasını istiyorum. Anneme koşmak ve kendimi onun kollarına atmak istiyorum. Zamanı geri döndürmek istiyorum. Khawf bana annemi daha önce hiç böyle göstermemişti. Sağlıklı ve canlı.

"*Anne,*" diye boğuluyorum.

"*Bu* Leyla'nın mutluluğu, Salama," diyor Khawf yanımda.

Önceden kaydedilmiş DJ, Hamza'nın gelişini anons ederken aniden tüm kadınlar başörtülerini sarmak için acele ediyor. Leyla'ya doğru yürürken utangaç bir şekilde gülümseyen ağabeyimi görünce bir iniltiyi bastırıyorum. Bakışları sadece Leyla'nın üzerinde, gözleri gökyüzündeki yıldızlar gibi parlıyor. Ona ulaştığında, elbisesinin dolgun eteğine rağmen kucaklaşıyorlar ve Layla'nın telaşlı kıkırdamaları pencerenin camında yankılanıyor.

Baba, en güzel takım elbisesini giymiş, parmaklarını anneminkilerle birleştiriyor ve dizlerim özlemden zayıflıyor. Hepsine sarılmayı o kadar çok istiyorum ki, haykırıyorum.

Gözlerim çölde kavrulan bir adam gibi bu anıyı içerek her yerde dolaşıyor. Annemin konuşurken ellerini zarif bir şekilde döndürmesi, Baba'nın sürekli geriye ittiği kırlaşmış saçları, Hamza'nın Leyla'nın onu sabit tutmak için kolunu tutmasıyla ileri geri sallanması. Gözlerim sonunda tepeden tırnağa mükemmel bakımlı bir kadına takılıyor. Koyu kahverengi saçlarının bir kısmı başörtüsünün üstünden alnına doğru uzanıyor. Yüzü çok güzel, gözlerinin etrafında yumuşak kırışıklıklar var. Gözleriyle uyumlu orman yeşili bir ferace giyiyor. Ela yeşili. Nefesim kesildi. Bu gözleri tanıyorum. O gözleri daha önce görmüştüm. Dağınık kestane-kahverengi saçlı, uzun boylu bir çocukta.

Her şey böyle mi başladı? Bir düğünde mi? Ne kadar da Suriyeli. Bu düşünceye neredeyse gülümseyeceğim.

"Salama," diyor Khawf, bakışlarımı kendisine çekmeye çalışarak, ama ben bu güzel illüzyonu bırakmayı ve onun acımasız bakışlarıyla yüzleşmeyi reddediyorum. "*Salama*, geçmişte yaşayamazsın. Sana gerçek mutluluğun ne olduğunu hatırlatıyorum. Artık *böyle bir şey yok.* Burada bulabileceğin bir şey değil."

"Hayır," diye homurdanıyorum, Layla'nın bana söylediklerine tutunarak. Buradaki hayat korkudan çok daha fazlası. *"Hayır."*

İç çeker ve parmaklarını tekrar şıklatır. Düğün yavaşça dağılır,

molekül molekül, korkunç bir anıya dönüşüyor. Yaşadığım sürece asla tekrar ziyaret etmek istemediğim bir anı.

Kalbim göğüs boşluğumdan koparılmış gibi hissediyor ve acı içinde inliyorum.

Layla, Temmuz ayında evimizin koridoruna yayılmıştı. Hardal sarısı elbisesi canlı rengini kaybetmiş ve vücudunun etrafında rahatsız edici bir şekilde buruşmuş. Okyanus mavisi gözleri boş bakıyor. Gözyaşları yanaklarından iki çizgi halinde süzülüyor ve elleri titriyor ama o hiçbir şey yapmıyor.

Bu Hamza'nın kaçırıldığı gündü.

Üç gün boyunca orada oturdu, yemek yemedi, zorlukla nefes aldı ve onunla konuşmaya çalıştığımda bana hiç cevap vermedi. Saçları saman gibi ince ve kırılgan bir şekilde yanaklarına yapışmıştı. Gözleri şişip kızarana kadar orada oturup sessizce ağladı ve üçüncü günün sonunda hafif dehidrasyon ve şoktan muzdarip bir şekilde yan dönüp kustu. Daha sonra bunun sabah bulantılarından da kaynaklanmış olabileceğini fark ettik. Ve loş koridorda önümde Layla oturuyordu, içi boşalmış bir kız çocuğu kabuğu. Kırık bir bebek. Ölüme yaşamdan daha yakın. Çaresizliğin tanıdık mide bulandırıcı hissi beni ele geçirdi ve pencerenin camını çizdim. hayal kırıklığı ile cam.

"*Bu*"-Khawf uzun parmağını cama vuruyor-"Humus'ta sahip olduğunuz şey. Layla'nın depresyondan çıkması bir mucizeydi."

Tırnağımı ısırdım.

Cevabımı beklemiyor. "Sanırım Layla bebek dışında son ailesinin siz olduğunuzu fark etti. Kendini toparlamaya ve ailesi için güçlü olmaya karar verdi. Sadece siz güvende olana kadar. Acıya boyun eğmenin size zarar vereceğini biliyordu, bu yüzden içine attı."

"O şimdi iyi," diyorum dişlerimi sıkarak.

Khawf gözlerini devirir. "Şu anda tanıdığın Layla iyi *değil,* Salama. Tüm acılarını içine atıyor. Layla Avrupa'ya gidene kadar solup gidecek. İkinizin de orada mutlu olup olmamanız *önemli değil*. Sen *hayatta olacaksın* ve Hamza'ya verdiğin sözü yerine getirmiş olacaksın."

Sözleri derimin üzerinde geziniyor, gözeneklerimde çözünüyor ve yavaşça varlığını kavrayarak ona bakıyorum. Sanırım hayatta kalmamı sağlamak için burada olduğunu hep biliyordum, ama şimdi görebiliyorum. Bana mutluluk ya da kapanış vaat etmiyor. Almanya garantili bir hayatın cevabı değil.

Burası ev değil. Ama güvenli. Layla ve benim şu an ihtiyacımız olan şey de bu.

Parmaklarını son bir kez şıklatıyor. Yaşlı Humus unutulmaz gözleriyle bana bakıyor. Hava ölü ruhlarla ve günahımın ağırlığıyla dolu.

"Gitmek demek, burada yaptıklarını geride bırakmak demek," diye fısıldıyor Khawf. Kalbim boğazıma düğümleniyor. "Hayatının geri kalanında Samar'a yaptıklarınla asla huzura kavuşamayacaksın. Bir kanser gibi seni içten içe yiyip bitirecek. Çoktan başladı bile. En azından Almanya'da, hatırlatıcılardan kilometrelerce uzakta olacaksın. Bu noktada, Salama, umabileceğin tek şey hayatta kalmak. Mutluluk değil."

"Ç A L I Ş M A Y I HİÇ BIRAKIYOR MUSUN?" SHAHED SORDU ve ben başımı kaldırıp *Okuduğum* Tıbbi Terminoloji *ders kitabı.*

Üniversitenin ilk dönem sınavlarından bir hafta önceydi ve Shahed, Rawan, Layla ve ben derslerden sonra şehir merkezinde bir kafeye gitmeye karar vermiştik. Sokaklar insanlarla dolup taşıyordu. Restoranların içindeki ve dışındaki masalar, akla gelebilecek her türlü Suriye yemeğinden oluşan erken bir akşam yemeğinin tadını çıkaran ailelerle doluydu. Kömürde mangalda içli köfte, mükemmel şişte kuzu pirzolası, tabbouleh, wara'a enab, kırlardan toplanmış taze sıkılmış portakallar. Yoldan geçenler arasında şansları yaver gitmemiş gibi görünen birkaç kişi vardı. Yırtık pırtık giysileri ve zayıf yüzleriyle ellerini uzatmış dileniyorlardı. Ama çoğu insan onlara bakmadan geçip gidiyordu.

Canımız tatlı çekiyordu ve hepimiz ikişer tabak sipariş ettik. Masamızın her yeri tatlılarla kaplıydı. Ben bir booza ve rez bhaleeb sipariş ettim. Serin esintiye rağmen dondurma erimeye başladığı için boozanın hızlıca yenmesi gerekiyordu. İkincisi, üzerine portakal çiçeği suyu serpilmiş en tatlı sütlaç, üniversitede geçen uzun bir gün için mükemmel bir sondu. Lise her zaman zorlu olmuştu ama eczacılıktaki ilk yılımla kıyaslandığında alfabeyi öğrenmekle eşdeğerdi. Aradaki fark hayret vericiydi ve yine de onları ayıran tek şey bir yaz tatiliydi.

"Cidden, çalışmayı bırak!" Rawan da kaşığını bana doğru sallayarak katıldı. "Havanın tadını çıkar. Yemeğin."

Kaşlarımı çattım. "Yapamam. Pazartesi sabahı sınavım var ve eğer ulna ile humerus arasındaki farkı bilmezsem sınıfta kalırım."

"Dirsek kemiğini ve kol kemiğini kıracağım," diye mırıldandı Shahed.

Kollarımı kavuşturdum. "Vücut parçaları için bilimsel isimler zordur! Yapacağım *başarısız!"*

"Çok dramatiksin, drama kraliçesi." Layla gözlerini devirdi. Soğutulmuş limonatayı aldı, elmas yüzüğü parlıyordu. "Hep böyle söylüyorsun ve sonunda en yüksek notu alıyorsun."

"Evet, biz on iki yaşına geldiğimizde herkes sana inanmayı bırakmıştı," dedi Rawan. Sonra benim sesimi taklit etti: "Aman Tanrım. Sınav çok zordu. Hiçbir şeye cevap veremedim. Geçip geçemeyeceğime dair hiçbir fikrim yok-"

Bir sırıtışımı geri çektim. "Ben böyle yapmam-"

"Kesinlikle öyle," dedi Shahed ağız dolusu halawet eljebn'inin arasından. "Ve sonra biz burada oturup senin cinayetini düşünürken sen geçip onur belgesi alacaksın."

Ders kitabımı kapattım ve oldukça sert bir şekilde masanın üzerine bıraktım ve cam kaseler zıpladı. Etrafımızda oturan birkaç kişiyi de ürküttüm. Özellikle de dağınık kestane-kahverengi saçlı bir çocuğu. Kafasını kaldırıp gözlerini kırpıştırdı. Çıkardığım kargaşa yüzünden kızardım ve aceleyle gözlerimi kaçırmadan önce göz göze geldik.

Hayatımda gördüğüm en yeşil gözlerdi bunlar.

"Peki," dedim. "Ders çalışmayacağım."

O öğleden sonranın geri kalanını dizüstü bilgisayarıyla meşgul olan en yeşil gözlü çocuğa bakmamaya çalışarak geçirdim. Yalnızdı ve masada içinde dört porsiyon künefe bulunan büyük bir tabak vardı. Birinin tüm bunları yiyebilmesine ve şeker komasına girmemesine hayret ederek iki kez baktım.

Beynime bakmamasını emretmeye çalıştım, ama hain gözlerim dinlemeyi reddetti ve bakışlarımın ona doğru kaydığı milisaniyeler içinde onun anlık görüntülerini yakaladım. Benim yaşımda görünüyordu. Belki bir yaş daha büyük. Sevimli. Dizüstü bilgisayarının ekranını daha iyi görebilmesi için gözlerinin üzerine düşen saçlarını geriye itmek istedim.

Yedinci bakışta aniden başını kaldırdı ve doğrudan bana baktı, gözlerimiz ikinci kez kilitlendi. Yanaklarım yandı ve o anda bir ömür doğdu. Gözlerinde narin bir bakış, dudaklarının yukarı doğru kıvrılışında meraklı bir ilgi vardı ve ben-

Bir sarsıntıyla uyandım, nefes nefese kaldım. Saçlarım terden enseme yapışmış ve göz kapaklarım gözyaşlarımdan arta kalanlarla ağırlaşmış. Yataktan kalktığımda titriyorum, sabahın serin havası kemiklerimi donduruyor.

Bu bir rüya mıydı yoksa bir anı mı? Başımı sallıyorum, ne olduğunu bulamıyorum.

Gerçeği ortaya çıkarmak için enerji. Buna zamanım yok. Giyiniyorum ve Layla'nın uzattığı bayat ekmeği yemeyip beş yüz dolarla birlikte çantama atıyorum.

Hastaneye vardığımda Am'in üzerinde dünkü kıyafetler vardı, uyuyan kızının yanında otururken sırtı kamburlaşmıştı. Ana avluda hâlâ dünkü keskin nişancı saldırısının yaralıları yatıyor. Çürümüş lezyonların ve paslanmış kanın pis kokusu burnuma geliyor ama öğürmüyorum. Artık değil.

Samar'a bakmaktan kaçınarak kısaca "Am," diyorum.

Dönüyor. Gözlerinin altında gölgeler var ve tıraş olmaya ihtiyacı var. Sanki on yıl yaşlanmış gibi görünüyor ve gözlerimin arkasında yanan suçluluk duygusunu görmezden geliyorum.

"O nasıl?" Mırıldanıyorum.

Sert bir bakışla beni sabitliyor. "Daha iyi. Henüz boynunu oynatamıyor ama bugün eve gidecek. Burada yeterince yatak yok."

"Ben... Anlıyorum. Dikişleri alıncaya kadar biraz daha dayanması gerekiyor." "Biliyorum. Her şeyi getirdin mi?"

Etrafıma bakıyorum ama Dr. Ziyad'ı ya da Kenan'ı göremiyorum, bu yüzden bir tomar banknotu çıkarıp hızla ona uzatıyorum. Sayarken bakışları konsantrasyonla kırışıyor ve sonra çirkinleşiyor.

"Burada ne oynuyorsun, Salama?" diyor tıslayarak. "Bu sadece beş yüz dolar. Peki altın nerede? Beni kandırıyor musun?"

Sırtımı dikleştirip ellerimi ceplerime sokuyorum. "Hayır. Gerisini bizi tekneye götürdüğünde vereceğim."

Bir kahkaha atmadan önce bir saniye bana bakıyor. Birkaç kafa bize doğru dönüyor ve ben paniğimi bastırmak için karnımı tutuyorum. Başka tarafa bakıyorlar, her biri gülen bir adamı umursamayacak kadar kendi endişelerine dalmış.

"Seni küçümsemeye devam ediyorum. Pekala, bir ay içinde bir gemi gelecek. Standart bir rota, birçok kez kullanılmış. Akdeniz üzerinden Siraküza'ya, oradan da bir otobüsle Münih'e. Tartus yakınlarında yelken açacaksınız. Sizi oraya kendim götüreceğim."

Her şey kulağa yeterince basit gelse de durum bundan çok uzak. Akdeniz'e bakan Tartus, bir zamanlar Humus'a bir saat uzaklıktaydı. Ancak bu, yeni sınırlar ve zehirli karıncalar gibi güzergâhı saran ordu olmadan önceydi. Şimdi saatler sürüyor. Siraküza hakkında tek bildiğim İtalya'nın kıyısında olduğu ve Münih'in Almanya'da bir şehir olduğu. Birbirlerine ne kadar uzak oldukları hakkında hiçbir fikrim yok.

"Bu kadar kontrol noktası varken Tartus'a nasıl gideceğiz?" Sesimin ardındaki dehşeti ele vermemesini umarak soruyorum.

Omuz silkiyor. "Ordu için endişelenme. Paranın geldiği yer orası. Daha önce hiç gözaltına alınmadım."

Hiç bitmeyen stresin bir sonucu olan baş ağrısı beynimin merkezinden kaynaklanıyor ve donuk bir zonklama üretiyor. Bu yolculuk imkânsız geliyor. Almanya ve İtalya imkânsız geliyor. Şu an itibariyle, onlar sadece kitaplarda okuduğum ve haberlerde duyduğum kelimeler. Onları zihnimde canlandıramıyorum bile.

Boğazımı temizliyorum. "Teknenin neden dört haftaya ihtiyacı var? Daha erken bir tane yok mu? Layla sekizinci ayına girecek."

Dilini şaklatıyor. "Birkaç gün içinde geri dönecek ama buradaki limana ulaşması biraz zaman alacak. Adamların her şeyin yolunda gittiğinden emin olması gerekecek. Ayrıca, gemide yolculuk edecek tek kişi sen değilsin. Bir hafta içinde daha fazlasını öğreneceğim. Bu işler zaman alır."

Çaresiz. Kendimi çaresiz ve kontrol edemediğim olaylara zincirlenmiş hissediyorum. Layla'nın kaderini belirleyen olaylar.

Hastanenin kapıları kayarak açılıyor ve ben başka bir cansız bedene tanık olmaya hazır bir şekilde tetikte bekliyorum, ama bu sadece Kenan. Gözleri ışıl ışıl ve yıpranmış kahverengi ceketinin altına farklı bir kazak giymiş. Fotoğraf makinesi yanında sallanıyor. Onu görünce kalbim sıkışıyor.

Onu kolayca sevebileceğimi biliyorum. Kendim için kurguladığım fantezilerle dolu bir hayatta, onun orantısız gülümsemesine ve tutkulu hayallerine kapılmak çok kolay olurdu. Layla'nın sözlerini düşünüyorum. Acaba gitmeden önce Humus'ta mutluluğu bulmaya değer mi? Yoksa bu mutluluk kalp kırıklığına ve hayatımı paylaşmak isteyebileceğim birini kaybetmeme mi yol açacak?

Layla pembe bir dünya hakkında vaaz verebilir, ancak Khawf ve onun sinizmi gerçektir.

Kenan'ın gözleri üzerime düştüğünde gülümsüyor, tüm yüzü bir bahar günü güneşi gibi parlıyor ve kalbim hızlanıyor.

"Bekle bir dakika," diyorum Am'a dalgınca. "Panadol'um ne olacak?" diye itiraz ediyor.

"Ben getiririm. Bir dakika," diyorum, aceleyle yanına giderken gözlerimi Kenan'dan ayırmadan.

Ben onun karşısındayken gülümsemesi derinleşiyor ve kalbim sakinleşmiyor.

"Konuşmamız gerek," diyorum nefes nefese.

Endişeli ses tonum karşısında ifadesi ciddileşiyor ve beni avlunun diğer tarafındaki boş bir köşeye kadar takip ediyor. Benimle arasında hatırı sayılır bir mesafe bırakıyor ama fısıldayamayacağım kadar da uzak değil.

Sadede geldim. "Senin ve kardeşlerinin Suriye'den ayrılmanız için bir yol var."

Şaşkınlıkla gözlerini kırpıştırıyor ve kaşları

çatılıyor. "Ben... Ben gidiyorum," diyorum.

İki kelime, aramızda kurduğumuz o çürük illüzyonu yıkmaya yetti.

Tek söylediği "Oh".

Kırık bir sesle söylenen tek bir hece ruhumdaki umudun sönmesi için yeterli. Khawf haklıydı. Burada mutluluk yok.

Botlarını inceliyor, tedirginliği yüzünden okunuyor ama beni yargılamadığını biliyorum. Dehşeti biliyor. Bunu her gün yaşıyor.

Yanağımı ısırdım. "Bir ay içinde İtalya'ya bir gemi kalkacak. Sen ve kardeşlerin için üç kişilik yer ayarlayabilirim. Bu uğurda kendini öldürmene gerek yok."

Bir kez sertçe yutkunuyor. İki kez. Boynunda bir damar atıyor ve yüzünde bir dizi duygu uçuşuyor. Üzüntü, acı, suçluluk, rahatlama.

Sonunda, "Çok şey istediğimin farkındayım ama sen yanlarında olursan kardeşlerimi yalnız göndermekten çok daha iyi hissedeceğim. Hiçbir şey yapmana gerek yok, sadece İtalya'ya ulaştıklarından emin ol. Amcam onlarla orada buluşabilir."

"Kenan, dinle-"

Başını sallar. "Salama, lütfen. Lütfen gitmemi isteme. Neler olduğunu dünyaya göstermek zorundayım."

Sözleri kesin ama yüzü tek bir duyguya odaklanmış durumda. Korku. Dünkü katliamın bedelinin, kararlılığına tüm yılın toplamından daha fazla zarar verdiği açık. Boşuna çabalıyor, kendisine hayatından daha pahalıya mal olacak korkunç gerçeklerden bilerek yüz çevirmeyi seçiyor. Çatışma gözbebeklerinde bir fırtına yaratıyor ve sanırım merkez üssündeki karanlık gerçeği okuyabiliyorum. Gitmek istiyor ama suçluluk duygusu onu geride tutuyor. Ülkesine olan görevi. Kırık bir Hamza halüsinasyonumu hatırlıyorum ve bunun Kenan'ın gerçekliğine ne zaman dönüşeceğini merak ediyorum.

Omzunun üzerinden Am'in bana baktığını görüyorum, ilgileniyor ve Kenan'a geri dönüyorum. Omuzları kamburlaşmış, hissettiğim acının aynısını görüyorum.

ona yansıdı.

"Baba'ya verdiğim sözü böyle tutacağım," diye mırıldanıyor ve görünüşe göre bu benden çok kendisine yönelik.

Derin bir nefes alıyorum. "Ayrılmanın korkakça bir şey olduğunu sana kim söyledi bilmiyorum ama değil. Kendini seni öldürmek isteyen insanlardan kurtarmak korkaklık değildir."

Başını iki yana sallar. "Her şey tek bir gerçeğe dayanıyor, Salama. Bu topraklar benim evim. Başka bir evim yok. Ayrılmak başlı başına bir ölümdür."

Ellerimi yumruk yaptım. Ben çoktan öldüm. Baba ve Hamza'nın götürüldüğü gün öldüm. Annemin öldürüldüğü gün öldüm. Bir hastayı kurtaramadığım her gün ölüyorum ve dün küçük bir kızın hayatını rehin aldığımda öldüm. Belki Almanya'da bir parçam yeniden canlanabilir.

"Tekne kişi başı bin dolar tutuyor," diyorum. "Genelde iki bin dolar ama pazarlık yapabilirim. Bunu karşılayabilir misiniz?"

"Evet," diye yanıtlıyor hemen.

Başımı sallıyorum. "Bir ayın var Kenan," diyorum kısık bir sesle. "Fikrini değiştirmezsen kardeşlerinin İtalya'ya gitmesini sağlarım ama bil ki ben bir kızım ve yol tehlikeli. Kimsenin güvenliğini garanti edemem."

Bununla birlikte, topuklarımın üzerinde dönüyorum ve depoya gidip çantamdan Am'in Panadol şeridini almadan önce onun şok olmuş yüzüne son bir kez bakıyorum.

"Fazladan iki koltuk," diyorum

ona. Am kaşlarını çattı. "Ne?"

"İki ekstra koltuğa ihtiyacım var. İki bin dolar."

Kısa bir kahkaha attı. "Hayır. Bu anlaşmanın bir parçası değildi."

"Artık öyle," diye çıkıştım. "Onlar çocuk. Fazla yer kaplamayacaklar."

Bana taş gibi bakıyor ve ben de ona karşılık veriyorum.

Kollarımı kavuşturuyorum. "Altın kolye artık daha değerli. Muhtemelen en az üç kişi. Ayrıca fazladan iki bin dolar alacaksın. Panadol'den bahsetmiyorum bile. Bence benden *çok iyi* kâr ediyorsun."

Ağzı alaycı bir ifadeyle kıvrılıyor. "Peki, tamam. Ama yemin ederim Salama, eğer anlaşmanın sana düşen kısmını yerine getirmezsen, ordu kız kardeşini sürükleyip götürürken sana geminin gidişini izlettiririm."

Laboratuvar önlüğümü sıkıca kavrıyorum. Tehdidinden bir an bile şüphe duymuyorum ve Layla'yı bu işe karıştırmaya cüret ettiği için yüzünü tırmalamak istiyorum. Bunun yerine, ben

sabit bir tonda cevap vermeye çalışın, "Biliyorum."

"Güzel. Arkadaşına paranın yarısını yarın getirmesini söyle."

Sadece saatler sonra, şarapnel parçalarıyla dolu bir bomba bir apartmana isabet eder ve kurbanlar parçalar halinde hastaneye taşınır. Yerler kısa sürede kanla kayganlaşıyor ve taze metalik koku bayat havayı bastırıyor. Et ve kemik arasına sıkışmış enkaz parçalarını ayıklayarak durmadan çalışıyorum. Bandajlıyorum ve yatıştırıyorum. Titreyen parmaklarımla süt beyazı gözleri kapatıyorum ve şehitlerin ruhları için dualar mırıldanıyorum. Uzuvlarım yorgunluktan isyan edene kadar çalışıyorum ve sonra daha da çok çalışıyorum. Dün yaptıklarımı unutmak için her şeyi yapıyorum. Önüme serilen her kişi Samar ve her biri Kaydetmediğim tek kişi Ahmad.

Zamanın geçtiğini hissetmiyorum. Ta ki brachii kaslarım çığlık atana ve neşterim tıbbi leğene çarpana kadar. Yüksek sesle çınlıyor ve laboratuvar önlüğümün üzerine kan parçaları püskürtüyor. Kollarım titriyor ve boynum tutuluyor. Başımı kaldırdığımda gözlerim şaşıyor ve biraz sallanıyorum.

"Oha!" Birinin bağırdığını duyuyorum ve yere yığılmadan önce bir el kolumu tutuyor.

Üstümde sallanan iki Kenyalı görüyorum. Saçları dört bir yana dağılmış, alınlarında ter parlıyor ve gözlerini endişe kaplıyor.

"Salama?" diye soruyorlar, sesleri uzak ve yankılı. "Aman Tanrım."

Gözümü kırpıyorum ve Kenan'ın tek yüzü yeniden odaklanıyor. Yakınımda, çok yakınımda. Yukarı bakıyor, avluda yardım arıyor ve bir anda beni yarı yarıya desteklediğini, bir elinin sırtımda olduğunu fark ediyorum. Ayaklarım yeri buluyor ve bu bana kendimi yukarı itip ondan uzaklaşmam için gereken desteği veriyor. Parmaklarının kalıcı sıcaklığı hala sırtıma baskı yapıyor, kumaştan tenime doğru yanıyor.

"Özür dilerim." Ellerini kaldırıyor, utanmış ve pembeleşmiş. "Düşüyordun ve ben-"

"Sorun yok," diyorum, sesim kısık ve boğazım pürüzlü. Yanlış kullanımdan mı, bütün gün kaslarını sıkmaktan mı, bilmiyorum. Etrafıma bakıyorum ve tek gördüğüm kırmızı ve gri, birbirinin üzerine yığılmış figürler ve

Umutsuzluk havaya yapışıyor. Yiyecek eksikliği ve yorgunluktan başım hafifliyor ve bir kez daha sallanıyorum.

"Salama!" Kenan bir kolunu uzatıyor, midem bulanıyor. Ellerime bulaşan kanda boğuluyorum ve yıkamak için arkamı dönüyorum. Kıyafetlerim ikinci bir deri gibi üzerime yapışıyor ve beynimin bana bağırmayı kesmesini istiyorum.

"İhtiyacım var-" diyorum, sonra kusacakmışım gibi hissederek duruyorum.

Başını sallayarak beni hızla hastaların arasından geçiriyor ve ön kapıları açıyor. Yüzümdeki teri donduran kış sonu rüzgârıyla karşı karşıya kalıyorum.

Kolundan destek alıyorum, onu sıkıca kavrıyorum, burnumdan nefes almaya ve kesilen kemiklerin kemirici sesi dışında herhangi bir şeye odaklanmaya çalışıyorum.

Şakayık. Güzel kokulu çiçekler. Yapraklarından elde edilen bir tonik kas gevşetici olarak kullanılabilir. Şakayık. Şakayık. Şakayık.

Bacaklarım hala beni taşıyamıyor ve neredeyse takılıyorum ama Kenan'ın kolu altımdan geçip beni yukarı çekiyor, böylece yanağım ceketine bastırıyor. Kumaş yıpranmışlıktan yumuşamış ve kokusunu içime çekiyorum. Limon. Nasıl olduğunu bilmiyorum ama en taze limonlar gibi kokuyor ve bu içimdeki paniğe karşı beni rahatlatıyor.

Daha önce hiç bir erkek tarafından yakın tutulmamıştım, hele ki gerçekten hoşlanabileceğim biri tarafından. *Olası bir* hayatta şimdiye kadar evlenmiş olacağım biri değil. Ona bakıyorum. Dümdüz karşıya bakıyor. Çenesinde ve yanaklarında belli belirsiz, açık kahverengi bir tüy var ve aniden ona dokunma isteği duyuyorum. Bu düşünce beni şok ediyor, dengeliyor. Titreyen elimi göğsüme bastırıyorum.

Ah, aşık olmak çok kolay olurdu, diye düşünüyorum hüzünle. *Çok kolay olurdu.*

Aşağı bakıyor. "İyi misin?"

Nefesim boğazımda düğümleniyor. Umutsuzca aşık olma eylemini açıklamak için bilimsel bir şeyler bulmaya çalışıyorum. Belirtiler göstermeye başlamadan önce vücutta ne kadar süre kuluçkada kalır? Kronik mi yoksa geçici mi? Savaşla ilgili koşullar süreci hızlandıran bir faktör mü?

Bir ay içinde ondan ayrılacak olmam kalbimin umurunda olacak mı?

"Salama?" diye tekrar soruyor, ben bir dakikadır hiçbir şey söylememişken.

"Evet," diye fısıldıyorum.

Yüz hatlarımı inceliyor ve sinapslarım nörotransmitter üstüne

nörotransmitter ateşliyor. İfademi analiz ediyor ve bazı duygular

onun gözlerinden.

Kaybolmadan önce yakalıyorum ve daha sonra yalnız kaldığımda tekrarlamak üzere kalbimin içine katlıyorum.

Beni hastanenin ana yola bakan kapısının çatlak basamaklarına oturtuyor. Çatlak kaldırımın üzerinde birkaç dal parçası var. Ön kapılardan uzaktayız, bu yüzden içeridekilerin seslerini duyamıyoruz. Aramızda birkaç santim bırakarak yanıma oturuyor ve soğuktan kurtulmaya çalışıyormuş gibi ellerini birbirine sürtüyor. Parmakları uzun ve narin. Bir sanatçının parmakları gibi. Onlara bakıyorum ve bunun bir hayat *olabileceğini* hayal ediyorum: Tam burada oturuyor, kalın atkılar ve paltolarla birbirimize sokuluyor olurduk. Parmaklarını benimkilere geçirirdi ve ben onun elinin ne kadar büyük olduğuna hayret ederdim. Parmak eklemlerimi öperdi ve ben kendimi bir bulutun üzerinde süzülüyormuş gibi hissederdim.

"Özür dilerim," diyor tekrar, alt dudağını ısırarak. "Sana dokunmamam gerektiğini biliyorum. Birbirimize söz vermedik ve ben-" Suçlu bir ifadeyle saçlarını karıştırıyor ve bir elini yüzünde gezdiriyor. "Senden faydalandığımı falan düşünmeni istemiyorum. Salama, ben-"

"Konuşmayı kes," diyorum ve susuyor, yanakları hâlâ pişmanlıktan kıpkırmızı. "Ben üzgün değilim."

Dişlerim takırdıyor ve kazağımın kollarının kenarlarını donmuş ellerimin üzerine çekip laboratuvar önlüğümü sıkıca kendime sarıyorum.

"Size ceketimi verebilir miyim?" diye soruyor ve ben ona bakıyorum. Sorusu karşısında şaşırmış görünüyor ama kararlı. Başımı sallıyorum.

Onu silkeliyor ve onsuz daha zayıf görünüyor.

Hayır. *Açlıktan ölüyorum*.

Onu omuzlarıma örtüyor ve ben de hâlâ iç kısımlarına yapışmış olan vücut ısısına gömülüyorum. Limonlar. Pişmanlığımı bastırıyor, kurtaramadıklarımın çığlıklarını susturuyor ve Samar'ın hastane yatağında kanlar içindeki görüntüsünü bulanıklaştırıyor.

Ceketinin yakalarını daha da yakınıma çekiyorum, mide bulantım geçene kadar nefesime odaklanıyorum.

"Salama," diyor ve bakışlarım ona takılıyor. Fotoğraf makinesi elinde, düğmelerle ve kapaklarla oynarken gözüme takılıyor, sanki aklımdan geçenleri okuyormuş gibi bakıyor. Ama biliyorum ki duygularım yüzümde herkesin görebileceği şekilde sergileniyor. "Bana iyi bir şey söyle."

"Neden?"

Bana yarım bir gülümseme veriyor. "Neden olmasın?"

Zihnimi hastane dışında bir şeyle meşgul etmek istiyor. Bunun sonu kalbim için iyi olmayacak ama şu anda umurumda değil. Burada yanımda ve bir süreliğine öyleymiş gibi davranmak istiyorum.

Layla'nın sözlerine inanmak istiyorum.

Başörtümün ucunu omzuma atıyorum ve gökyüzüne bakıyorum, dün gecenin kalın bulutlarının dağılmayı reddetme şeklini izliyorum. İyileşen bir kabuk gibi görünüyorlar. Kümeler arasında koyu gri sırtlar var ve ikindi güneşinin ışınları aradaki kütleyi aydınlatıyor.

"I-" Boğazımı temizliyorum. Rüzgâr bize karşı esiyor ve buruşuk bir kâğıt parçası yol boyunca dans ediyor. Kaldırımda yürüyen kimse yok. Sokağın sonunda terk edilmiş bir araba var, çerçevesine kadar yanmış, alevler yanındaki yolu simsiyah kavurmuş.

Kenan bana bakıyor ama ben onun yerçekimsel bakışlarına bakmaya kıyamadığım için uzanıp bir dal alıyorum. Kışın dokunuşundan dolayı hafif ıslak. Parmaklarımı çıkıntıların ve pürüzlü kenarların üzerinde gezdiriyorum.

"Eskiden mavi rengi rüyamda görürdüm," diyorum ve şaşkınlığını hissediyorum. Biraz daha yaklaşıyor ama bunun farkında olduğunu sanmıyorum. Dalın yaraları benim ellerimdekileri yansıtıyor. Artık yeni bir yaşam sürdüremiyor. "Layla o kadar eşsiz bir resim yapmıştı ki ellerime bulaşacağını düşünmüştüm. Sessiz bir deniz ve gri bulutların resmiydi. Hayatımda daha önce hiç böyle bir renk görmemiştim. Ve ona baktıkça gerçeğini görmek istedim."

Dilimi çiğneyerek dala odaklanıyorum. "O zamanlar Suriye bana çok küçük geliyordu. Humus çok küçük geliyordu. Ve dünyayı görmek ve her ülkedeki mavi hakkında yazmak istedim çünkü eminim ki her biri kendi tarzında özel ve farklıdır. Bir ton diğerine benzemiyor. Layla'nın resmini gerçek hayatta görmek istedim."

Bir nefeste ürperiyorum, uzun zamandır kapattığım hayal tabutlarını yeniden açıyorum. Farkına vararak küçük bir kahkaha atıyorum. "'İyi bir şey' bedavaya gelmiyor Kenan. Şimdi hüzünle lekelenmiş. Burada mavi yok, zaten ilham veren bir mavi de yok. Sadece donma ve hipotermi yüzünden kurbanların derisini çürüten bir mavi var. Tüm renkler sessiz ve donuk ve içlerinde hayat yok."

Dalı sıkıca kavrıyorum ve ona dönüyorum. Gülümsüyor. Nazik ve

kalbimi sızlatıyor.

"Bu hâlâ güzel bir hayal Salama," diyor. "Gerçekleşebilecek bir hayal."

Öyle demek istemedim ama homurdandım. "Nerede? Almanya'da mı? Orada eskisi gibi renk göreceğimden emin değilim." Ve o zaman bile, benim gibi insanlar onları görmeyi hak etmiyor. Ne kadar istesem de.

Kenan her parmağını uzatıyor, bileklerini esnetiyor. "İlk başta zor olabilir. Dünya çok gürültülü ya da çok sessiz olabilir. Neon parlaklığında ya da zifiri karanlık olabilir ama yavaş yavaş kendini toparlayacaktır. Normal bir şeye benzeyecek. Sonra renkleri göreceksin, Salama."

Dudaklarım ayrılıyor ve kalbimde bir arzu uyanıyor. "Onları görmeyi hak ediyor muyuz ki Kenan?" Bir dakika sonra fısıldıyorum ve yüz ifadesinden renklerden bahsetmediğimi anladığını biliyorum. Hayatta kalanların pişmanlığı, sonsuza dek giymek için lanetlendiğimiz ikinci bir deridir.

Gözlerini kaçırıyor, dudakları geriliyor, çünkü bu cevaplaması kolay bir soru değil. Zaman, kanayan yaralarımızı yara izlerine dönüştürmek için en iyi ilaçtır ve bedenlerimiz travmayı unutabilir, gözlerimiz renkleri görülmesi gerektiği gibi görmeyi öğrenebilir, ancak bu tedavi ruhlarımızı kapsamıyor.

Etmez. Zaman günahlarımızı affetmez ve ölüleri geri getirmez.

Dalla oynuyorum. "Buna cevap vermek zorunda değilsin." Bana suçlulukla bakıyor. "Selam-"

Başımı salladım. "Bir süre burada oturalım, tamam mı? Bir sonraki fırtına vurmadan önce."

Parmaklarını çıtlatıyor ve başını sallıyor, saçlarının telleri kirpiklerine takılıyor.

Yan yana oturuyoruz, ellerimizi kaldırıma dayıyoruz, parmaklarımız birbirinden birkaç santim uzakta. Ve zihnimin en son ne zaman bu kadar sessiz olduğunu, sessizliği dolduran söylenmemiş kelimelerle rahatladığını hatırlayamıyorum.

Ve bu sessizlikte bana sarıldığında gözlerindeki o kısacık bakışı tekrar hatırlıyorum.

Özlem.

"KESİNLİKLE KIYAFET DEĞİŞTİRMEMİZ GEREKECEK," diye haykırıyor Layla, mutfaktan oturma odasına, oradan da benim odama giden koridorda koşturarak.

Kanepede bağdaş kurmuş oturmuş paramızı sayıyorum.

İki bin otuz dolar.

Beş yüzlük altın kolye ile birlikte bu ayın sonunda Am'a gidecek.

Zihnim yabancı topraklarda bu kadar az parayla nasıl hayatta kalacağımıza dair plan üstüne plan yapıyor. Bizi Münih'e götüren adam da bir çeşit ödeme talep edecek mi? Am her şeyin dahil olduğunu söyledi ama denizin ötesinde ne olacağını asla bilemezsiniz. Açgözlülük bir hastalıktır ve zayıf ve çaresiz olana acımaz.

Bunun bir önemi yok. Önemli olan tek şey oraya varmamız.

Başımı kaldırdığımda Layla'nın nefes nefese karşımda durduğunu görüyorum, gözleri yeni keşfedilmiş bir heyecanla parlıyor. Şimdi önünde net bir hedef var. Tutunabileceği ve tüm enerjisini harcayabileceği sağlam bir şey.

"Yanımıza iki kapüşonlu ve üç kot pantolon alacağız. Bu yeterli mi?"

Düşünerek başımı sallıyorum. "Ağır bir şey değil a m a . Battaniye gibi bir ş e y .

Bu bize yük olacak."

Bana dikkatle bakıyor. "Ve biz ayrıldığımızda Mart ayı olacak. Hava *buz* gibi olacak. Seni sıcak tutacak tek bir şeye iznin var."

İç çekiyorum. "Peki. Bir palto o zaman. Ve ağırlığı dengelemek için sadece birer kıyafetimiz var!"

Bana üzgün bir bakış atarak suratını astı. Layla bir moda ikonuydu. Louvre Müzesi'ne asılabilecek, ilham saçan, yürüyen bir sanat eseriydi. Ve şimdi, kendi yarattığı kimliğinden vazgeçmeye zorlanıyor.

kendisi için.

"Almanya'da daha fazlasını alacağız," diye onu rahatlatıyorum ve gözleri parlıyor. "Yeni kotlar, bluzlar. Her şey. Küçük Salama için bir moolid bile yapacağız. Onun için bir kutlama."

Şaşkın ve neşeli bir gülümseme yüzünü aydınlatıyor ama hemen suçluluk duygusuna dönüşüyor. "Hayır, sorun değil. Yapmak zorunda değiliz... özellikle de Hamza'dan sonra-"

Başımı salladım. "O da bunu isterdi. Sen ve ben onun kızını kutluyoruz."

Elimi uzattım ve o da tuttu.

"Sen benim kardeşimsin ve seni seviyorum." Sıkıyorum. "Küçük Salama için mutlu olmamızı istiyorum."

Gülümsemesi naziktir. "Mutluluk burada başlar, Salama. Bu evde. Eski Humus'ta. Hatırladın mı?"

Kenan'ı ve dün nefesim sakinleşene kadar benimle oturuşunu hatırlıyorum. Gözlerindeki özlemi hatırlıyorum.

Beni özlüyorsun.

Birden kazağımın altının ısındığını hissediyorum ve dikkatimi dağıtmak için çabalıyorum. "Peki yanımıza başka ne almamız gerekiyor?"

Layla'nın dudakları bilmiş bir gülümsemeye dönüştü, ama ben meydan okurcasına ona bakıyorum, aklındakini söylemesi için cesaretlendiriyorum.

O zaman o izin verir o git ve diyor,

"Bizim PASAPORTLAR ve yüksek okul sertifikaları."

Başımı salladım. "Bunlar olmazsa olmazlar. Düşün Layla, denizde bir teknedeyiz.

Üşüyoruz, bu yüzden paltolarımız var. Başka ne var?"

"Panadol," diyor ve damarlarımın buza dönüştüğünü hissediyorum. "Başımız falan ağrırsa diye. Hala zulan var, değil mi?"

"Evet," diye cevap veriyorum hemen, ses tonumu rahat olmaya zorlayarak ve kazağımın eteğiyle oynuyorum. Tekneye varana kadar Layla ve benim için bir şerit kurtarabilirim. Umarım bundan fazlasına ihtiyacımız olmaz ve İtalya'ya varana kadar elimizdekileri neden takas ettiğimi anlamaz. O zaman benden istediği kadar nefret edebilir. Bana aynada kendime baktığım gibi bakabilir.

Katil.

Midem bulanıyor ve Layla'yı korkutarak hızla ayağa kalkıyorum. Banyoya koşuyorum, çoraplı ayaklarım halı kaplı zeminde gümbürdüyor, lavaboya ulaşıp kusmadan önce. Ellerim kenarları sıkıca kavradı, kan

safra kusarken kılcal damarlardan kayboluyor.

İki gündür küçük bir parça kuru ekmek dışında bir şey yemedim. Banyo aynasına baktığımda ağlamamak için kendimi zor tutuyorum. Ekşi tat boğazımı yakıyor. Gözlerim kan çanağına dönmüş, saçlarım terli alnıma öbek öbek yapışmış. Siyah gölgeler gözlerimi çevreliyor. Suçluluk duygusu yüzünden kötüleşiyorum.

"Salama!" Leyla'nın sesi ağır havayı yararak geliyor.

Ellerimi su kovasına sokup yüzüme su sıçratıyorum.

"*Salama,*" diye tekrarlıyor Layla ve omzumu tutup beni döndürüyor.

Endişeli gözlerle karşılaştım ve hemen *her şey yolunda* havasına girdim. yüz.

Beni sıkıca kavradı. "Ne oldu *böyle*?"

Gönülsüzce omuz silkiyorum. "Sanırım kötü bir şey yedim."

Gözleri kısıldı. "Hastaneden döndüğünde hiçbir şey yememiştin."

Ağzımda ekşi bir tat beliriyor. "Hastanede yemek yedim," demeyi başarıyorum inandırıcı bir sesle.

Başka bir şey söyleyemeden onu geçip oturma odasına yürüyorum ve kanepeye yığılıyorum. Bir saniye sonra Layla beliriyor, kollarını kavuşturmuş ve dudakları askıya alınmış bir şekilde kıvrılmış.

"Benden bir şey mi saklıyorsun?"

İnliyorum ve uzanıp kapüşonluyu alıyorum ve ona sarılıyorum. Küflü bir dolap kokusu var. "Hayır, saklamıyorum. Layla, senden bir şeyler saklayacak enerjim yok."

Calendula, diye düşünüyorum, karalama defterime yapıştırdığım kurutulmuş çiçeği ve yanında karaladığım notları hatırlıyorum. *Parlak turuncu yapraklar. Yanık ve yaraları iyileştirmek için kullanılır. Mükemmel antibakteriyel, antiviral ve iltihap önleyici özelliklere sahiptir.*

Layla sesleniyor ama ona baktığımda endişeli görünüyor. "Ben iyiyim," diye fısıldıyorum. "Söz veriyorum."

Ama ben iyi değilim.

Ertesi gün geldiğimde Samar hastanede değildi, bu da Am'ın onu gece eve götürdüğü anlamına geliyor. Kalbim genişliyor, ağır sargılı boynunu görünce acıdan sıkışmayacağına seviniyorum. Yine de utanç damarlarımda dolaşıyor, kanımı zehirliyor.

Bir hasta beni çağırıyor, ampute bacağındaki ağrıdan şikayet ediyor ve ben de ona koşuyorum, rahatsız edici düşünceleri hızla uzaklaştırıyorum.

Görüşüm bulanıklaşana kadar dün çalıştığım gibi çalışıyorum ve dumanla koşmayı bıraktığımda vicdan azabıyla koşuyorum. Bugün, bir askeri uçağın Eski Humus'un güneyindeki bir yerleşim bölgesine yağdırdığı bombaların kurban dalgası geliyor. Evimizin olduğu yerin hemen diğer tarafında. Şimdilik, bir gün daha, Layla güvende.

Hastalar sivillerden Özgür Suriye Ordusu'nun birkaç askerine kadar çeşitlilik gösteriyor. Nour'un yardımıyla, sağ kolu sadece birkaç tendonla tutunan birini ameliyat ediyorum. Yüzü acıdan iki büklüm olmuş ama dudaklarından bir inilti çıkmıyor. Bunun yerine, sessiz gözyaşları ve kan gölünün içinden usulca şarkı söylüyor.

"Özgürlük Ne Kadar Tatlı."

Yırtık, kanlı kaslar kırık humerusun üzerinde kıvrılıyor, tendonlar pembe ve elastik bir bant gibi gergin. Midem bulanıyor ama bulantımı yutuyorum. Kolunu dikkatlice kaldırıyorum ve askerin uyluğundaki yırtığı ameliyat eden Dr. Ziad'a baktığımda başını sallıyor. Hasta çok fazla kan kaybetmiş. Elle kan nakli bile yeterli olmayacaktır ve başka bir hayatı kurtarmak için harcanabilecek çok fazla zaman ve çaba gerektirecektir. Yüksek enfeksiyon riskinden bahsetmiyorum bile. Hastanemiz uzuvları korumak üzerine değil, hayatı korumak üzerine inşa edilmiştir.

Asker aniden şarkı söylemeyi bıraktı ve bana baktı. "Onu keseceksin, değil mi?"

Yavaşça başımı sallıyorum, gözlerim yaşlarla doluyor. Üniforması parçalanmış, yeşili kanla kararmış. Göğsündeki dikişli devrim bayrağının içine sızıyor ve beyaz şeridi kırmızıya boyuyor. Benden çok da büyük değil, kirli sarı saçları keçeleşmiş ve orman yeşili gözleri yaşlarla parlıyor. Başka bir hayatta olsa, ölümle yaşamazdı. Dünya onun istiridyesi olacaktı ve gözleri parlayarak içindeki yerini bulmaya çalışacaktı. Savaşlar ve devrimler hakkında okul kitaplarında okuyacaktı, ama bunlar sınırlı kalacaktı. Asla gerçek olmayacaklardı.

Ama *bu* gerçekliğe rağmen yüzünde histeri belirtisi yok. Sanırım bu bir

Şok ve ona verdiğimiz minimum doz anestezinin birleşimi. "Yap şunu," diye homurdandı.

Kolu birden ellerimde gerçekmiş gibi hissettirdi. Genelde hastalar çığlık atar, onları kurtarmamız için yalvarırlar. Tek bildikleri acıdır.

"Ama nasıl savaşacaksın?" Ben soruyorum.

Sırıtıyor ve sol kolunu işaret ediyor. "Hâlâ bir tane daha var, değil mi?"

Bu kez acı, yanaklarımdan süzülen kendi gözyaşlarıma dönüşüyor. Asker başını tekrar hastane yatağına koyuyor, gözlerini tavana dikiyor ve şarkı söylemeye devam ediyor.

Kolu, mezarlığa gömülmek üzere bugün ölen diğer yaralılarla birlikte gönderilir.

Zamana karşı yarışmaya ve ruhları bedenlerinden çıkmadan yakalamaya çalışırken zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorum. Ancak Dr. Ziad fiziksel olarak müdahale edip neşterime el koyduğunda duruyorum.

"Salama," der, gözleri alev alev yanar. "Yeter. Evine git."

Bakışlarım kurumuş kanla yapış yapış olmuş ellerime düşüyor.

Ana avlunun ışıkları daha sönük, acı çekenlerin iniltileri daha az ve doktorlar ile aileler duvarlara ve yerlere yayılmış, nefeslerini tutmaya çalışıyorlar. Pencerelerden süzülen güneş ışınları renklere sert bir ton veriyor. Kırmızı hırçın ve gri ıssız. Alacakaranlık dünyayı ele geçirdiğinde görülen tonlar bunlar. Daha önce hiç bu kadar geç kalmamıştım. Gün boyunca renkler elektrik gibi, parmaklarımdan kayıp yok olmadan önce beni daha hızlı çalışmaya itiyor. Kırmızı canlıdır, hayat taşır ve gri yağmurun düşüşünü vaat eder.

Avlu aniden bir tabut gibi hissettiriyor.

"*Tamam,*" diye boğuluyorum.

"Tamam."

Ellerimi temizledim ve çantamı aldım. Dr. Ziad bana güven verici bir baş selamı veriyor. Hastane kapılarını sonuna kadar açana kadar ayaklarımı sürüyerek hastaların arasından geçiyorum. Serin hava beni tepeden tırnağa yıkıyor ve derin bir nefes alarak ağzımdaki safra ve kan kalıntılarını temizlemesi için yalvarıyorum.

Papatyalar. Papatyalar. Papatyalar.

Gün batımının eşiğinde duruyorum, bal-turuncu boya gökyüzünü ele geçiriyor ve üzerimdeki ufuk zengin bir laciverte dönüşüyor. Yıldızlar için bir tuval.

Ürkütücü görünüyor.

Biri hareket ediyor ve gözlerim hastanenin merdivenlerinde, göğsünde fotoğraf makinesiyle yatan Kenan'a kayıyor. Uzun bacakları önünde uzanıyor ve alacakaranlık gökyüzünün altında parlıyor. Gözlerinde yıldızların parıltısı ve dudaklarının küçük kıvrımı onu bir hikâyeden fırlamış gibi gösteriyor. Bir dakikalığına, günün sonunda, sanki yüksek sesle rüya görüyormuş gibi görünüyor.

Tanrım, çok güzel.

Bir süre onu izliyorum, dün gece beni eve bırakırken ne kadar yakınımda olduğunu hatırlıyorum. Her yerimin ısındığını hissediyorum.

Ellerim laboratuvar önlüğümün kumaşına sıkıca sarılmış, hayal kırıklığı kalbimi ikiye bölmek üzere. Sessiz zamanlarda başını kaldırıp kayıp gençlik yıllarımla alay ediyor. Biz çok genciz. Böyle acı çekmek için çok genciz. Ve kendimi ona aşık olmaktan alıkoyduğumu biliyorum. Ama onun nezaketi bağımlılık yapıyor ve kendimi onun benim için yarattığı imajın tadını çıkarırken buluyorum. Kendi güvenliğini hiçe sayarak yaralıları kurtaran özverili bir kız.

Bu *olası* hayatta, parmağımda parıldayan yüzüğüyle, bir Perşembe gecesi akşam yemeği için sokağın gülen insanlarla ve kışın bitişini kutlayan çiftlerle dolu olduğu, sıcak çay içen şık bir restorana g i d e r d i k . Dükkanlar geç saatlere kadar açık olurdu, ışıklar geceyi uzakta tutar, yüzyıllık taş duvarlarda sarı güneş patlamalarına dönüşürdü. Herkesin konuşmalarının sustuğu ve saatin oklarının bulanıklaştığı kendi dünyamıza çekilir, o beni eve götürene kadar zamanın kanunlarına meydan okurduk. Ve apartmanımın dışındaki çiçekli limon ağaçlarının altında, lunula ayının şahitliğinde yanaklarımı okşar ve beni öperdi.

İstemeden bir iç çekiyorum ve çenesi tekrar aşağı iniyor, gözleri siluetime takılınca parlıyor.

"Salama," diyor, sesi bir yaz günü kadar sıcak.

"Kenan." Adından zevk alıyorum. Dilimde tatlı bir tat bırakıyor.

Ayağa fırlıyor, kollarını başının üzerinde geriyor.

"Gidelim mi?" diye soruyor, ben de çok hevesli görünmemeye çalışarak başımı sallıyorum.

Adımlarını hızlandırıyor ve omuzlarıma örttüğü ceketin aynısını giydiğini fark ediyorum. Parmaklarım karıncalanıyor, dikişi ve yakası boyunca gezinmek istiyorum.

"Sen-" Ben

başlıyorum.

"Nasılsın-" diyor.

O kızararak başka tarafa bakıyor, ben de aynısını yapıyorum. Bu aşık olmanın bir belirtisi mi? Yoksa aşık olmanın mı? Aldığı ve verdiği her nefesin aşırı farkındayım.

"Özür dilerim. Önce sen git," diye mırıldanıyor.

Çantamın askısını tutuyorum ve derin bir nefes alıyorum. Eğer bu bir hastalıksa, bir tedavisi de olmalı. "Bugün kayıt yaptınız mı diye soracaktım?"

Başını sallıyor. "İyi görüntüler aldım. Konuştuğum iki kişi Hama'dan. Annemin memleketi hakkında hikâyeler dinlemek güzeldi. Orada neler olduğu hakkında da. Her şeyi bir belgeselde derlemeyi ve YouTube'da yayınlamayı düşünüyorum. Ama çok uzun olmasın. Doğrudan konuya girelim."

Ona küçük bir gülümseme verdim. "Bu harika."

Başının arkasını kaşıyor ve sonra "Parayı da getirdim" diyor.

Ben başlıyorum. Am'i bütün gün görmedim ve parasını alma fırsatını kaçırmayacağını biliyorum. Ama hastanede kalamasa bile kızının durumu hâlâ kritik.

"Dün konuştuğun adam. Tekneleri o alıyor, değil mi?" Kenan soruyor.

Başımı salladım. "Bugün geldiğini sanmıyorum."

"Ben de öyle. Tüm hastane kayıtlarını dolaştım ama hiçbir yerde yoktu."

"Yarın orada olacağına eminim." Ve bir kalp atışından sonra ekliyorum, "Lama ve Yusuf senin onlarla gelmeyeceğini biliyorlar mı?"

Yüzüne bir gölge düşüyor ve fotoğraf makinesini kavrıyor. "Evet. Onlar... mutlu değillerdi. Lama küplere bindi ve Yusuf... doğruca yatağa gitti ve o zamandan beri yüzüme bile bakmadı."

Gökyüzü artık iris rengine bürünmüş durumda ve gruplar halinde yürüyen, hepsi de el yapımı dövizler taşıyan insanların yanından geçmeye başlıyoruz. Birkaçının boynunda Suriye Devrimi bayrağı var. Her gece yapılan bir protesto. Başka bir gösteride silahlardan kaçmaya çalıştıktan sonra dikiş attığım genç bir kadını tanıyorum. Beni görünce sırıtıyor ve diğerlerinin peşinden koşmadan önce ağzından bir "merhaba" çıkıyor.

"Kenan," diye başlıyorum ve etrafındaki auranın endişeyle büküldüğünü hissediyorum. "Hâlâ bizimle gelebilirsin."

Gergin enerjisi buharlaşıyor ve kamerayı bırakıyor. Kamera aşağı doğru sallanır ve yan tarafına çarpar. Bakışlarını ön tarafa çevirir. O da mı

Bana ayrılmak istediğini söylemeye utanıyor mu? Aramızdaki benzerlikleri çok net görüyorum. Ama Layla nasıl benim zayıflığımsa, kardeşleri de onun.

"Yapamam," diye fısıldıyor. "Kendimi affetmeyeceğim."

"Yapacağımı mı düşünüyorsun? Bu kolay bir seçim değil ama yanlış da değil."

Yürümeyi bırakıyor ve telefonunu çıkarmadan önce birkaç saniye bana bakıyor. Açıyor, ekrana basıyor ve sonra önümde tutuyor. Bir YouTube videosunun yorumlar bölümü. "Yorumlara bak, Salama."

Gözlerimi kısıyorum. Yaklaşık elli kişi var ve hepsi Suriye'nin güvenliği ve özgürlüğü için dua ediyor. Birkaç kullanıcı kanalın olan biteni tüm haber kanallarından daha iyi aktardığından bahsediyor.

"Bu benim videom. Benim kanalım," diyor Kenan. "Ben bir fark yaratıyorum. İngilizce altyazılar ekliyorum ve neler olup bittiğini açıklıyorum ki dünya bilsin. Araplar biliyor ama dünyanın geri kalanı bilmiyor. Bunun bir devrim olduğunu bilmiyorlar. Elli yıldır bir diktatörlükte yaşadığımızı bilmiyorlar. Haberler ordunun insanları öldürdüğünü gösteriyor. Özgür Suriye Ordusu'nun kim olduğunu bilmiyorlar. Ordunun kim olduğunu. Suriye onlar için sadece bir kelime. Ama bizim için o bizim hayatımız. Onu bırakamam."

Kalbim acıyla çarpıyor.

Telefonunu cebine geri koyar. "Dün amcamla konuştum. Geminin ne zaman kalkacağını öğrendiğimizde ona söyleyeceğiz ve o da Syracuse'a gelecek. Lama ve Yusuf'u alacak."

Bundan hoşlanmadım. Kendisini dahil etmemesini sevmiyorum.

"Kenan-" "Yani Münih'e arabayla gitmelerine gerek yok. Amcam da Sana yardım edeceğim, elbette. Ona söyledim. Senin ve Layla'nın güvende olduğunuzdan emin olacak."

"Kenan."

Konuşmayı bırakıyor, yürümeyi bırakıyor ama gözlerinde vahşi bir çaresizlik var. Sanki kelimeleri yutuyor ve dudaklarından dökülmekle tehdit ediyor. Görevine yanan bir kömür gibi sarılıyor. Bu işte parmağım olduğu için duyduğum vicdan azabını görmezden geliyorum ve onu nasıl kurtarabileceğime odaklanıyorum.

"Syracuse'a yolculuk uzun," diyorum. "*Tekneyle* gidiyoruz. Bunu anlıyor musunuz? Beş çeşit yemeği olan lüks bir gemi değil bu. İnternette resimlerini görmüşsünüzdür. Hepimiz gördük. Tekneler eski ve zayıf, hatta bazıları... bazıları bunu bile başaramıyor. Aşırı kalabalıklar. Akdeniz'de kanun diye bir şey yok. Herkesin zihniyeti, bu süreçte kimin zarar

göreceğine bakmaksızın hayatta kalmak olacaktır. Ve insanlar yaralanacak.

Lama ve Yusuf mükemmel adaylar."

Omuzları sanki dünya ve yedi kat gökyüzü onun üzerindeymiş gibi sarkıyor. Yorgun ve onu dırdırımın yarardan çok zarar getirip getirmediğinden emin olacak kadar iyi tanımıyorum. Ben de Layla'nın kitabından bir sayfa almaya karar verdim. Ona mutluluğu hatırlatacağım. Ya da en azından geçmişi, böylece bu acının sonsuz olmadığını bilecek.

"Anneni hatırlıyorum," diyorum sesimi nazikleştirerek ve bana şaşkınlıkla bakıyor. Yangından simsiyah olmuş bir binanın önünde duruyor. Gözlerinin içine bakabilmek için çenemi yukarı eğmek zorunda kalıyorum. O güzel, acıyan gözlerine.

Sessizce kendimi azarlıyorum. Onu bu şekilde düşünemem. Yanan bir kömüre tutunuyor olabilir ama bırakmaya hiç niyeti yok. Doğduğundan beri buna tutunuyor. Bir ay içinde ben yelken açmış olacağım ve o karada sıkışıp kalacak, her geçen saniye daha da uzaklaşacak. Almanya'da yalnız kaldığımda ziyaret ettiğim, *kudretli* hayatımın yasını tuttuğum ve hala hayatta ve özgür olup olmadığını merak ederek herhangi bir güncelleme için YouTube hesabını takıntılı bir şekilde kontrol ettiğim bir hayal olacak.

Başörtümün gevşek ucunu kavrıyorum ve hayal kırıklığıyla sıkıyorum.

Bu değil

adil.

"Kardeşim ve Layla'nın düğünündeydi," diye devam ediyorum. "Onu gördüğümü hatırlıyorum. Sende onun gözleri var."

Aynı gözler yumuşuyor ve bir adım daha yaklaşıyor.

"Biliyor musun, annem o gece bana senden

bahsetti." Midem bulanıyor.

Hafifçe gülüyor, acının tüm izleri kayboluyor. Bir duygudan diğerine iyi koordine edilmiş bir dans gibi nasıl geçebildiğimizi asla bilemeyeceğim. "Evet, eve döndüğünde hayat dolu bir kızdan bahsediyordu. Kendine güveni ve neşesi etrafındaki herkese bulaşmış."

Sıcaklık beni tamamen

sarıyor. O kızı

özlüyorum.

"Tanışmamız konusunda kesinlikle kararlıydı." Bir elini saçlarında gezdiriyor ve saçları daha da dağılıyor. "İkimizin bir elmanın iki yarısı gibi olduğumuzu söyledi. Merak ediyordum ama annen tanışmadan önce derslerine odaklanmanı istedi. Açıkçası, senin daha kibirli olacağını düşünmüştüm."

Ben sıçrıyorum ve o sırıtıyor. *"Pardon?"*

Yine gülüyor ve sesi cennet gibi, hayat dolu. Khawf'ınki gibi değil.

Gül.

"Özür dilerim. Sizi görünüşünüze göre yargıladım. Eczacılık fakültesinde birinci sınıf öğrencisi, iyi bir soyadı, doktor bir erkek kardeş, ailenin tek kızı, en küçüğü. Yani, tüm faktörler buna işaret ediyordu. Benim gibi birinin sizin standartlarınızı karşılayacağını düşünmemiştim."

Göz kırpıyorum.

Suçlu bir ifadeyle parmaklarını çıtlatıyor. "Belli ki yanılmışım." Bana utangaç bir gülümseme veriyor. "Özür dilerim."

"Başıma gelen onca şeyden sonra daha az kibirli olmadığımı nereden biliyorsun?" Cevabı bilmeye ihtiyacım var ama yine de endişeliyim.

Başını iki yana sallar. "Hiç sanmıyorum. Sen hep böyleydin, eminim. Tuzağa düşürüldüğüm için kendimi garip hissediyordum, bu yüzden böyle aptalca bahaneler uydurmaya devam ettim."

"Bilgin olsun diye söylüyorum," demek üzere olduğum sözlere inanamayarak, "standartlarınıza uymayacağımı düşünmüştüm."

Başını yana eğiyor, şaşkın.

"En büyük çocuksun, tüm sorumluluk senin omuzlarında. Tıp okumak gibi güvenli bir yolu seçmek yerine, ki bunu yapabilirdin, kalbinin sesini dinledin ve sevdiğin şeyi okudun. Yaşadığın onca şeyden sonra bile gözlerinde ışık var. Hâlâ gülüyorsun. Bu yüzden daha önce nasıl olduğunu sadece hayal edebiliyorum. Ne kadar özgür ruhlu olduğun konusunda kendimi mahcup hissederdim. Dünyayı tüm renkleri ve güzellik tonlarıyla nasıl gördüğünü. Sana ayak uyduramayacağımdan endişelenirdim." Konuşmayı kesiyorum çünkü bana bakışı midemde kelebeklerin kanat çırpmasına neden oluyor.

"Şey," dedi bir süre sonra. "Demek ki korkularımızın bir temeli yokmuş."

"Sanırım öyle," diye fısıldıyorum ve titreyerek nefes alıyorum. "Bu... bu utanç verici Kenan."

"Neymiş o?" Sesi kısık ve ne söyleyeceğimi bildiğini biliyorum.

"Birbirimizin Pazu'su ve Sheeta'sı olup olmadığımızı öğrenme şansımız hiç olmadı."

Bir şey söylemeyince, boynundaki çilleri sayabileceğim kadar yaklaşıyorum. Nefesi boğazında düğümleniyor ve bakışları dudaklarıma düşüyor.

"Keşke o kadar zamanımız olsaydı," diye fısıldıyorum.

"Gerçekten isterdim. Keşke-" Duruyorum.

Dudaklarıma bakıyor ve söylemeye utandığım kelimeleri okuyor.
Keşke benimle gelsen.
Keşke aşık olabilseydik.

KHAWF Kenan'la konuşmamdan memnun değil, ama onunla konuşmayı reddediyorum, bunun yerine yatağıma uzanıp duvara bakarak Kenan'ın gözlerini ve bugünkü etkileşimimizi düşünüyorum.

"Bugün Am'i görmediğin için endişelenmiyor musun?" diye devam etti. Ben de diğer tarafa döndüm. O da orada beliriyor ve yüksek sesle inliyorum. "Ya paranı alıp kaçtıysa?"

"Nereye kaçacak? Para kazanmasının tek yolu insanları gemilere götürmek ve yiyecek fiyatları bu haldeyken ona verdiğim para sonsuza kadar yetmeyecek. Onu yarın göreceğim. Kızı yaralanmıştı, hatırladın mı? Daha fazla ilaç alma şansını kaçırmak istemeyecektir."

Khawf dudaklarını büzüyor, gözleri karanlık odada buz sarkıtları gibi parlıyor. "Peki," diyor sonunda. "Kenan fikrini değiştirmiyor, değil mi?"

Bir nefes çekiyorum. "Hayır. Ben her zaman Layla'yı seçeceğim. Herkese tercih ederim." Memnun bir şekilde gülümsüyor. "Ama kendini de seçiyor musun?"

Kaşlarımı çattım.

Bana eliyle işaret etti. "Bütün gün hiçbir şey yemedin."

Çenemi sıkıyorum. Beynimin beni bu şekilde pençesine alması ne kadar can sıkıcı.

Daha önce zeytinyağı ve tuza batırılmış konserve ton balığından oluşan bir akşam yemeği hazırladım ve midem her şeyi dışarı atma tehdidinde bulunmadan önce bir ısırık aldım. Artık aç hissetmiyorum. Samar'a yaptıklarımdan sonra olmaz. Leyla da yemedi ve ona bir şey yiyip yemediğini sorduğumda aç olmadığını söyledi. Yolculuk için olabildiğince çok yiyecek saklamak istiyor.

Khawf'ın sesi itüzümü kadar ölümcül. "Eğer dikkatli olmazsan, Salama, kendi yıkımının aracı haline gelebilirsin."

"Gitme fikrimi çoktan değiştirdim," diye homurdanıyorum. "Öyleyse neden

Bana eziyet mi ediyorsun?"

Dudakları yavaş bir gülümsemeyle kıvrılıyor. "Yaptın. Ama şu an ile geminin kalkışı arasında çok şey olabilir. Buna izin verememem. Kontrol sende değil, Salama. Kontrol bende. Unutma: Eğer tutuklanırsan, ben hiçbir yere gitmiyorum. Sana her türlü korkunç şeyi göstereceğim. Kenan'ın canı çıkana kadar dövüldüğünü. Hamza, bir kabuk." Öne doğru eğiliyor ve dudaklarımın titremesine izin vermeyerek yerimde duruyorum. "İlginç olan şu ki Seleme, tüm bu senaryoları kuran sen olacaksın. Ben senin zihninin bir parçasıyım. Tüm bu korkunç halüsinasyonlara *ihtiyacın var.* Bana ihtiyacın var."

Kaşlarımı çatıyorum. "Bunun beynimin Layla'yı ve beni korumaya çalışması olduğunu biliyorum. Bunu açıkça belirttin. Ama bu hoşuma gitmesi gerektiği anlamına gelmiyor!"

Parmaklarını şıklattı ve Layla yatağımın yanında yere yayıldı.
Döşeme tahtalarına kan sızıyor ve kadın seğiriyor.

Kalbim boğazıma düğümleniyor ve gözlerimi tekrar Khawf'a çeviriyorum. Tepkimi inceliyor.

"O değil," diyorum, sesim güçlükle titriyor. "Burada kontrolün kimde olduğunu asla unutma."

Kendi kendime "papatyalar" diye fısıldayarak gözlerimi kapatıyorum ve açtığımda halüsinasyon Layla gitmiş oluyor. Ama o hala zihnimde yaşıyor.

İçim rahatladı, Am ertesi gün hastaneye geldi. Gözleri donuk ve sakalı yamalı. O da benim gibi perişan görünüyor.

Beni görünce durdu, içinde Panadol tableti olan elimi uzattığımda gözleri kısıldı.

"Al."

Am yanağını çiğner ve avucunu açar.

"Kenan birazdan gelecek. Paranı alacak."

Homurdanıyor.

"Sana ne almamız gerektiğini sormak istiyorum. Yolculuk için neye ihtiyacımız var?"

Alnına masaj yapıyor. "Önemli belgeler. Yiyecek. Kendi suyunuz. Deniz tutmasına karşı bir şeyler. Çok ağır bir şey olmasın."

Başım dönüyor. "Tamam,
tamam. Tamam." "Hepsi bu
mu?"

Başörtümün ucuyla oynuyorum. "Samar nasıl?" Bakışları
hoşnutsuzlukla dolu. "İyi."

"Dikişleri mi?"

"İyi olduğunu söyledim," diye tersliyor. "Bak, bu bir iş anlaşması, tamam mı? Sen bana para veriyorsun, ben de sana bir tekne veriyorum. Kişiselleştirmemize gerek yok."

Boğazım kurudu, o yüzden başımı salladım.

Yanımdan geçti ama bir an durdu. "Af dilemeyi aklından bile geçirme," diyor ve uzaklaşıyor.

Mide asidinin birikmesiyle midem çalkalanıyor ve ilaç deposuna doğru koşuyorum. Duvara yaslanıyorum, nefeslerim düzensiz ve gözlerimin arkasında donuk bir ağrı var.

"Unut onu," diyor Khawf ve ben başlıyorum.

Benden birkaç adım ötede duruyor ve kırmızı bir aripiprazol kutusunu inceliyor. "Söylediklerini unut, Salama. Büyük resim o değil. Önemli olan Almanya. Layla ve bebeğiyle yeni hayatın."

Alıç. Kan basıncını düşürmek için kullanılabilen kırmızı meyveler. Mükemmel antioksidan özelliklere sahiptir ve kalp kasını güçlendirir. Alıç. Alıç. Alıç.

Kapalı göz kapaklarımın ardında o beyaz alıç yapraklarını görene kadar depoda biraz daha kalıyorum. Sonra kapıdan giren taze cehennemle yüzleşmek için dışarı çıkıyorum.

Bu kez öğle saatlerinde bir keskin nişancının açtığı ateşin kurbanları geldiğinde, yaptıklarımı telafi etmek için korkumu bastırarak güçlü duruyorum. Cesetlerin ve çığlıkların arasında, Kenan'ın yüzünün yarısını kapatan kamerasıyla kenarda durduğunu görüyorum.

Ve ölümü ne kadar yenmeye çalışsam da, yine de o kazanıyor. Bugün beş çift gözü kapatıyorum. Üç çocuk, bir genç kadın ve bir genç adam. Yüzleri kana bulanmış, ağızları açık, yüzlerinde sonsuza dek kazınmış bir ihanet ifadesi.

Ruhları için Fatiha okuyorum ve Kenan'ın yanımda durduğunu
hissediyorum. "Her şey yolunda mı?" diye mırıldanıyor.

Başımı sallıyorum, gözlerimi cesetlerden ayırmadan.

"Salama," diyor Kenan nazikçe. "Hadi gidelim. Beni Am'a götür."

Kımıldamıyorum.

Parmakları belli belirsiz kolumun manşetini okşuyor ve keskin bir nefes alıyorum. "Sen elinden gelen her şeyi yaptın. Bu senin hatan değil."

Dudaklarım titriyor ve çığlıklarımı yutuyorum.

"Yalla," diyor ve ben de arkamı dönüp gitmeme izin veriyorum.

Ana avlu yeni ve eski yüzlerle dolu. Am'ı şehitlerin mezarlığa nakledildiği arka kapının yanında buluyoruz.

Am ve Kenan'ın ne konuştuğunu bile duymuyorum, düşüncelerim çok karanlık ve çarpık hale geliyor, hayat kurtarmak için çok yavaş, çok acınası olduğum için beni suçluyor.

"Salama." Kenan'ın sesi havayı yarıyor ve ona bakıyorum.

Şaşkın görünüyor ve Am merakla beni izliyor. Aşağı bakıyorum ve her yerim titrerken tırnaklarımı avuçlarıma geçirdiğimi görüyorum.

"Ben iyiyim," diyorum boş bir sesle.

Am hoşnutsuz bir ses çıkarır ve Kenan bir şey söyleyemeden, "Size can yeleklerini vereceğiz ama o kadar. Çok az şey taşıyın. Canlarınız dışında her şey değiştirilebilir."

"Gitmem lazım," diyorum birden, Kenan bana dönüyor. "Tamam." Bana doğru ilerliyor. "Dur ben alayım-"

Elimi kaldırarak başımı sallıyorum. "Sorun değil."

Kalbim kulaklarımda gümbür gümbür atarken arkamı dönüp aceleyle uzaklaşıyorum ve hastaneden çıkıyorum. Artık dayanamıyorum. Başka bir cesede daha katlanamam. Bu suçluluk duygusuna dayanamıyorum. Yorgunum ve midem açlıktan kendini parçalıyor. Avuçlarım tırnaklarımdan kıpkırmızı, yaralarım korkunç. Kan, safra ve bağırsak olmayan bir şey solumaya ihtiyacım var. Layla'ya sarılıp onun hayatta olduğunu kendime hatırlatmalıyım.

Çığlık atmak
istiyorum.
Annemi
istiyorum.

Evime vardığımda nefes nefese kalmıştım ve hırıltılıydım.

"Layla!" Kapıyı arkamdan çarparak seslendim.

"Salama?" Şaşkın sesi oturma odasından cevap veriyor. Bir saniye sonra saçları omuzlarına dökülmüş halde beliriyor. Solmuş hardal rengi elbisesi şişkin karnının üzerine uzanıyor ve ben kendimi kollarına atıp ona sarılıyorum.

"Hey, her şey yolunda mı?" Beni daha yakın tutuyor. "Aman Tanrım, bir

şey mi oldu? Kenan iyi mi?"

"Hayır," diye kekeledim. "Ben iyiyim. Her şey yolunda. Sadece seni görmem gerekiyordu."

Beni geride tutuyor, gözleri beni arıyor. "Gözlerinin altındaki halkalar daha koyu." Kolumu kavrıyor. "Yüzün daha ince. Bir şeyler olmuş. Salama?"

"Ben iyiyim," diye zayıfça tekrarlıyorum.

Bana inanmıyor. "Saat neredeyse dört oldu. Vardiyan beşe kadar bitmeyecek."

Kendimi ondan ayırıp kanepeye doğru ilerliyorum ve orada yığılıp kalıyorum. Laboratuvar önlüğümü silkip başörtümü çıkarıyorum ve kanepenin koluna atıyorum. "Çok yorgunum. Lütfen, saçımla oynayabilir misin?"

Nefes verip oturuyor ve ben de başımı kucağına koyuyorum. Saçlarımdaki düğümleri çözerken nazikçe dokunuyor. Kafa derimdeki damarlarda kanın hareket ettiğini hissediyorum ve rahatlayarak iç çekiyorum.

Gözlerimi kapatıp fısıldıyorum, "Teşekkür
ederim." "Senin için her şeyi yaparım,
şapşal."

Bir süre sessiz kaldık ve ben yüzümde bir sivilce çıktığında ne kadar dramatikleştiğimi hatırladım. Kitaplığım, topladığım otlar ve çiçeklerden hazırladığım ev yapımı karışımlarla doluydu ve alfabetik sıraya göre yan yana dizilmişlerdi. Reçel kavanozları çay ağacı dalları, cadı fındığı tomurcukları, kurutulmuş gül yaprakları ile doluydu. Onlardan macunlar yapardım.

Her zaman gönüllü kobayım olan Layla'ya bir keresinde "Gözlerinin altına sür," dediğimi hatırlıyorum. Yatağımın üzerine tünemiş, kocaman mavi bir kupadan kahve içiyordu. Onu masamın üzerine koydu ve kavanozu açtı.

"Mmm." Pembe kremi elmacık kemiklerine ve gözlerinin altına sürdü. "Çok güzel kokuyor. Nedir bu?"

"Arap yasemini, papatyalar ve bir tutam badem yağı." Kavanozların etiketlerini inceledim. "Cildinizi pürüzsüzleştirmesi ve koyu halkalarınızı silmesi gerekiyor."

Layla gücenmiş gibi yaparak ofladı. "Cildime dikkat etmediğimi mi söylüyorsun?"

Güldüm. "Layla, güzelliğinin yarısını bana borçlusun."

Saçlarını yana doğru savurdu. "Bu konuda yorum yapmayacağım."

Şimdi cildim kuru ve pul pul, dudaklarım çatlamış ve koyu halkalar

Gözlerimin altı kalıcı hale geldi. Yaşlı Salama beni tanıyamazdı.

"Salama," diyor Layla ve ben gözlerimi yarı açıyorum. "Konuş benimle."

Sorunları sıralıyorum, hangisinin beni acımdan yeterince uzaklaştıracağına ve Layla'ya yük olmayacağına karar vermeye çalışıyorum.

"Sanırım," diye fısıldıyorum, "Kenan'dan hoşlanabilirim."

Parmakları hareketsiz ve kendimi kaçınılmaz sevinç çığlıklarına hazırlıyorum ama bunu yapmıyor. Dudaklarında hüzünlü bir gülümseme görmek için yukarı bakıyorum.

"Ne yapacaksın?" diye soruyor.

"Ağlamak mı?" Kanallarımdaki gözyaşlarını bastırmak için elimden geleni yapmama rağmen zayıf bir şekilde şaka yapıyorum. Artık kelimeler ortada olduğuna göre, daha fazla görmezden gelinmeyi reddediyorlar. Görünüşe göre Suriye'den mümkün olan her şekilde incinmiş olarak ayrılacağım.

"Özür dilerim," diyor.

"Çığlık atacağını ve zıplayacağını düşünmüştüm."

Başını hafifçe sallıyor. "Aşık olacağın gün için heyecanlandığımı biliyorum ama böyle olacağını hiç düşünmemiştim."

"Burada kalmak istediği için ondan biraz nefret etmem sorun olur mu?" Küçük bir kahkaha attı. "Evet, hiç sorun değil."

Islak kirpiklerimi ovuşturarak inliyorum. "Bir ay sonra ayrılacağımızı biliyorum ama Layla, onunla görüşmeyi kesmek istemiyorum. Düşünüyorum da... her şey hiç yoktan iyidir. Almanya'da canımın çok yanacağını biliyorum. Günlerimi ve gecelerimi onun güvende olması için dua ederek geçireceğimi biliyorum. Bunu biliyorum ama yine de *duramıyorum, durmak istemiyorum.*"

Layla bir süre bana bakıyor. "Bu da sorun değil, Salama. Ne demek istediğini anlıyorum. Her şey hiç yoktan iyidir. Sana Humus'ta mutluluk kırıntıları bulmanı söylemiştim. Kenan mutlu bir an."

Kalın bir şekilde yutkunuyorum.

Ön kapımızın çalınmasıyla irkiliyoruz ve bakışıyoruz. Ayağa kalkıyorum, başörtümü başıma sarıyorum ve parmak uçlarımda yavaşça kapıya doğru ilerliyorum. Mercekten Kenan'ı görüyorum. Elleri cebinde, yere bakıyor.

"Kim o?" Leyla kısık bir sesle soruyor.

"*Kenan," diyorum* ağzımdan.

Şaşkınlıktan ağzı açık kalıyor ve sersemlemiş gibi görünerek sessizce ellerini çırpıyor. "*Kapıyı aç,*" diye karşılık veriyor, hareketi taklit ederek.

Derin bir nefes veriyorum, kendime sakin kalmamı ve kapıyı açmamı emrediyorum,

Yüzümde tuhaf bir his uyandıran sıradan bir gülümsemeyle - umarım öyledir -. "Kenan," diyorum, başını kaldırıp bakıyor. "Merhaba."

Yüz ifadesi afallamıştı ama çabucak toparlandı. "Böyle geldiğim için özür dilerim ama hastaneden çok çabuk çıktınız ve ben de iyi olduğunuzdan emin olmak istedim."

Kazağımın eteğiyle oynuyorum, onun ilgisinden dolayı içim ısınıyor. "Evet. Ben iyiyim. İyiyim, söz veriyorum."

"Buna sevindim."

Başının arkasını kaşıyor ve bu hareket kazağını vücuduna bastırıyor.

Kendini toparlıyor, topuklarının üzerinde sallanıyor ve parmak eklemlerini kırıyor. "Benimle bir yere gelir misin diye merak ediyordum."

Oh.

Oh!

Layla oturma odasından soluk soluğa geliyor ve ben nasıl nefes alacağımı hatırlamaya çalışıyorum.

Kenan şaşkın şaşkın ona baktığımı görünce panikliyor. "Eğer istemiyorsan sorun değil."

"Hayır," diyorum çok hızlı bir şekilde. Yüzüm kızardı, kendime sarıldım. "Ben-evet."

Rahatlamış görünüyor, göğsü hava ile genişliyor ve yüzünü bir gülümseme aydınlatıyor. Sanki güneşe bakıyor gibiyim.

"Bir saniye." Aceleyle oturma odasına gidiyorum, Layla hâlâ kanepeye çömelmiş, ağzı bir karış açık, hızla ellerimi avuçlarının arasına alıyor.

"*Aman Tanrım,*" diye haykırarak beni sarsıyor. Bu, acının içinden sızan eski hayatımıza dair bir ipucu gibi geliyor. Neredeyse nostaljiden başım dönecek.

Endişeli düşünceler devreye girer. "Bu kötü bir fikir mi? Bu kalbimi incitecek mi? Aniden hastalanmışım gibi mi davranmalıyım?"

Gülüyor. "Hayır, aptal. Bu *hala* mutluluk. Ve sen mutlu olmayı hak ediyorsun."

Hastane yatağına yayılmış Samar gözlerimin önünden geçiyor.

"Bunu hak ediyorsun," diye tekrarlıyor Layla kararlılıkla.

"Şimdi git."

Başımı sallıyorum ve o da bırakıyor.

"Geç kalmayacağım." Gülümsüyor.

"Biliyorum."

Deniz resmine bakıyorum, bana verdiği duygudan güç alarak kapıya

doğru yürüyorum. Koridorda asılı aynadaki yansımamın yanından geçiyorum ve iç çekiyorum. *Olası* hayatımda, en sevdiğim koyu renk elbisemi giymiş olurdum.

mavi kot pantolon, yumuşak gül rengi bir bluz, uyumlu bir polar ceket ve ayak bileği botları. Başörtüm ütülenmiş ve omuzlarımdan bir şelale gibi dökülüyor olacaktı. Layla ve benim spontane bir buluşma ihtimaline karşı hazırladığımız gündelik bir kıyafetti.

Ama aynada eski, yıpranmış bir kot pantolon ve kenarları yıpranmış siyah bir kazak giyen bir kız görünüyor. Hüzünlü ve iskelet gibi, gözleri umutsuzluk ve açlıktan kararmış.

Gözlerimi kaçırıyorum ve kapıyı arkamdan kapatarak evden çıkıyorum.

Kenan duvara yaslanmış, gökyüzüne bakıyor, çene çizgisi daha da belirginleşmiş. "Gidelim mi?" diye soruyor.

"Nereye?"

Kendini duvardan itiyor, gözleri bir sırla parlıyor. Bulutlar dağıldı, güneşin son mandalina ışınları kıyamet şehrimin oyulmuş binalarındaki deliklerden içeri süzülüyor.

"Bu bir sürpriz," diyor ve hastanenin aksi yönüne doğru yürüyor.

Aceleyle peşinden gittim. "Sürpriz mi?"

Gülümsüyor. "Sürprizleri sevmez misin?" "Ben... Bilmiyorum."

Bir an durdu ve bana şaşkın bir bakış attı. "Bilmiyor musun?" Omuz silkiyorum. "Eskiden onları severdim. Şimdi beni endişelendiriyorlar sanırım."

Ciddiyetle başını sallar. "Bu adil. Bu iyi bir tane olacak. Umarım." Sonra ekliyor, "Ama... eğer istersen sana anlatabilirim."

Kalbim parlıyor. "Hayır, sorun değil."

Yaşanan onca şeyden sonra hala dimdik ayakta duran bir caminin önünden geçiyoruz. Büyük bir köşesi patlamadan dolayı yok olmuş, içindeki yeşil halı çamurlanmış. Duvarlardan birine sprey boyayla KAHROLSUN *HÜKÜMET!*

Her yerde bulanık yağmur suyu birikintileri var. Birkaç çocuk yanımızdan hızla geçiyor, ayakkabıları yıpranmış ve yanakları ince. Daha sıcak bir şeyler giymeleri için arkalarından seslenmek istiyorum çünkü hala Şubat ayındayız.

Bazı adamlar caddenin diğer tarafındaki bir süpermarketin önünde durmuş derin bir sohbete dalmışken, diğer insanlar alışveriş yapıyor ya da bir yere yetişmek için acele ediyor. Bu bölgeyi biliyorum ve ilerideki sağa saparsak, evim -eski evim- beş dakikalık yürüme mesafesinde olacak. Buraya sadece bir kez gelmiştim, o da enkazdan kurtarabildiğim kadarını kurtarmaya çalıştığım zamandı.

Ama Kenan sağa dönmüyor. Dümdüz yürüyor, sonra sola dönüp dar bir ara sokağa giriyor. Burada yol engebeli; bir binanın katları domino taşları gibi üst üste yıkılmış.

"İşte!" der sonunda ve bir binanın içine dalar. Tozlu kırmızı kapıları menteşelerinden sökülmüş ve yerde kırık dökük duruyor. Takip etmeden önce bir an tereddüt ediyorum. Bir dizi seramik merdiveni tırmanıyor. Bacakları benimkilerden daha uzun ve benden en az beş adım önde.

"Yalla!" diye sesleniyor, benden bir kat yukarıda. "Çatıya!"

Yukarı doğru bakıyorum ve beş kattan fazla yol olduğunu tahmin edebiliyorum. "Deniyorum!" Ben de bağırıyorum.

Onlarca yıl sonra, Kenan'ın çoktan dışarıda durduğu çatıya ulaşıyorum. Soğuğa rağmen terliyorum ve nefes nefese kalıyorum. Kalbimin boğazıma çarptığını hissederek tökezleyerek kapıdan çıkıyorum.

"Burası neresi?" Homurdanmayı başardım.

Kenan gülümsüyor. Sekiz kat merdiven çıkmaktan en ufak bir rahatsızlık duymuş gibi görünmüyor. "Burası benim eski evim. Okuldan sonra çatıya çıkıp ödevlerimi yapardım."

Etrafıma bakıyorum. Basit, standart bir bina çatısı ve yan tarafa süpürülmüş üç kırık uydu dışında zemin çıplak. Manzara Eski Humus ve gün batımı. Manzarayı kapatan başka hiçbir bina yok ve güneşin ufukta alçalmaya başlamasına tanıklık edebiliyorum.

Kenan bacaklarını kenarda sallayınca bir uyarı çığlığını bastırıyorum. Yavaşça yanına geliyorum ve yavaşça kenara yaklaşıyorum ama bacaklarımı sallamıyorum.

Bana doğru dönüyor, gülümsemesi dingin. "Gün batımını en son ne zaman gördün Seleme? Doğru dürüst."

Kaşlarımı çattım. "Hatırlamıyorum."

"Aşağıda yaşanan onca yıkım varken, buradaki güzelliği unutmak çok kolay. Yağmur yağdıktan sonra gökyüzü çok güzel oluyor."

En güzel gün batımları her zaman yağmurdan sonra gelenlerdir, demiştim Layla'ya bir keresinde ailesinin kırsaldaki yazlık evindeyken. Bütün gün içeride mahsur kalmış, pencerelere vuran fırtınayı izlemiş, bahçelerin yanındaki nehirde yüzmeye gidememiştik. Baba'nın dizüstü bilgisayarından *Castle in the Sky'ı* izlerken Layla saçlarımla oynadı. Bulutlar griyken ve yağmur damlaları pencerelerde birbirini kovalarken mükemmel bir rahatlama filmiydi.

Ve haklıydım.

Gökyüzü şimdi mandalina turuncusunun arasından mor ve pembe renklere bürünüyor, bulutlar lavanta rengini alıyor.

"Bana renkleri tekrar görüp göremeyeceğini sormuştun Seleme. Eğer onları görmeyi hak ediyorsak," diyor Kenan sessizce. "Bence hak ediyoruz. Bence görebilirsiniz. Ölümde bunun çok azı var. Acıda. Ama dünyadaki tek şey bu değil. Suriye'nin sahip olduğu tek şey bu değil. Suriye bir zamanlar dünyanın merkeziydi. İcatlar ve keşifler burada yapıldı; dünyayı onlar inşa etti. Bizim tarihimiz Al- Zahrawi Sarayı'nda, camilerimizde ve toprağımızdadır."

Aşağıdaki zemini işaret ediyor ve ben de düşme korkusuyla sinirlerim gerilmiş bir halde çıkıntının üzerinden bakıyorum. Gözlerimi kısıyorum ve iki küçük oğlanla üç kızın gülerek bir tür oyun oynadıklarını görüyorum.

"Şunlara bak," diyor Kenan. "Acı bile masumiyetlerini nasıl da yok etmemiş."

Sonra caddenin kenarındaki bir ağacı işaret ediyor. Üç kalın gövdesi birbirine dolanmış, dalları kırılgan görünümlü, gözeneklerinden yeşil yapraklar fışkırıyor. "Bu limon ağacı uzun zamandır burada. Gençken hep ona tırmanırdım. Sanırım Baba'nın çektiği bir fotoğraf var, Yusuf yanımda asılı dururken tepesinde otururken."

Sessiz kalıyorum ve ona bakıyorum. Sesi melankoli dolu, gözleri altın ışığı yakalıyor.

İç geçiriyor, anıları silkeliyor ve gülümseyerek bana bakıyor. "Hala güzellik var, Salama. Humus'ta hâlâ hayat ve güç var." Güneşe doğru başını sallıyor. "*Renk var.*"

Yavaşça bacaklarımı uçurumun kenarından sarkıtıyorum, aramızda birkaç santim kalıyor. Katı bir şeyle hava arasında dengede durmak bana bir adrenalin patlaması yaşatıyor. Tatlı bir esinti burnumu gıdıklıyor ve gözlerimi kapatıp derin derin içime çekiyorum.

Onları açtığımda, önümde beliren sihir beni şaşkına çeviriyor. Bulutların arasından birkaç yıldız parıldıyor. Onları safir gibi süslüyorlar, yukarıya bakanlar için değerli hediyeler. Yerden sekiz kat yüksekte olmak eşsiz bir huzur veriyor. Geç bir kış gecesine eşlik eden bir sessizlik. Sanki evrende süzülüyormuşuz, bizi ağırlaştıran her şeyden kopmuşuz gibi.

Bu bir Studio Ghibli filmi.

"Renkleri görüyor musun Seleme?" Kenan fısıldar.

Gün batımı muhteşem ama onun yanında sönük kalıyor. Ölmekte olan günün ışıltısıyla sırılsıklam olmuş, yüzünde bir kaleydoskopun tonları dans ediyor. Pembe, turuncu, sarı, mor, kırmızı. Sonunda masmavi bir maviye yerleşiyor. Bana Layla'nın resmini hatırlatıyor. O kadar sade bir renk ki dokunsam parmaklarımı lekeleyecek.

Güneş batarken, dünyanın gece ile gündüz arasında sıkışıp kaldığı o birkaç değerli anda Kenan'la aramızda bir şeyler değişiyor.

"Evet," diye nefes alıyorum. *"Evet."*

BOMBALARIN YERLE BİR ETTİĞİ TARİHİ BİR ŞEHİRDE YAŞAM SÜRÜYOR. Bunu, kış uykusundan uyanan, molozların arasında kıvranan yeşil sarmaşıklarda görüyorum. Nergisler çiçek açıyor, taç yaprakları utangaçça açılıyor. Bunu Layla'da görüyorum, artık ben gülümsediğim için daha çok gülümsüyor. Hastaneye giderken bu ince yaşam belirtilerini gördüğümde kalbim genişliyor.

Ama öyle zamanlar oluyor ki, içimdeki her şeyi bir kenara bırakıp Umutsuzluk. İçimde hala kırgınım, öldürmekle tehdit ettiğim küçük bir kız peşimi bırakmıyor.

Yine de Am ve ben bir rutine girdik: Ona bir Panadol tableti veriyorum; o da bana tekneyle ilgili güncellemelerle güven veriyor. Güncellemeler hiç değişmese de umuda sarılıyorum.

Kenan ise hastanede geçirdiği süre arttıkça hayattan kopmaktadır. Fotoğraf makinesini tutarken elleri titriyor ve gözleri hep yaşlarla doluyor. Bir bombanın patlaması sonucu alevler içinde kalan yedi aylık bir bebeği gördüğünde nasıl baktığını asla unutmayacağım.

Bana YouTube videolarına aldığı yorumlardan daha fazlasını gösterdi. Herkes hayranlık içinde, bizim için dualar gönderiyor ve olanları belgelemek için hayatını riske attığı için onu övüyor. O anlarda yüzünde belli bir parıltı var. Diğer zamanlarda görmediğim bir dinginlik. Sanki tüm bunlara değiyormuş gibi. Ama sadece bu kısa anlarda var oluyor ve ölüm bir kez daha hastaneyi ele geçirdiğinde tamamen kayboluyor.

Üç hafta önce eski evinin tepesinde bana söylediği sözler beni canlandırırken, onun mücadele ruhunda bu kırılmaya neden olduğumu bilmek acı veriyor. Birlikte geçireceğimiz günler sayılı ve ben onu tanımaktan kendimi alıkoyamıyorum. Onun benim için bir mutluluk ve teselli kaynağı haline gelmesi uzun sürmedi. Acaba ona Khawf'tan bahsedebilecek miyim? Ne yapacağını merak ediyorum.

Bugünkü nöbetten sonra hastaneden çıktığımda akşam gökyüzü koyu mavi bir tuval ve Kenan ona bakıyor.

"Hey," diyorum ve bana gülümsüyor.

Hastane dışında ve her gün belgelediği üzücü gerçeklerden uzakta, Kenan genellikle kendini toplamayı başarıyor. Her ne kadar örtmeye çalıştığı çatlakları görsem de. Yürüyüşlerimiz sırasında ya sessiz kalıp beynimize bir düğüm daha atan travmayı çözüyoruz ya da gerçekten kötü bir gün geçirdiysek ve kafa dağıtmaya ihtiyacımız varsa başka şeyler konuşuyoruz. Bana çizim yazılımından ve dizüstü bilgisayarında kayıtlı yarım kalmış bir çizgi romanı olduğundan ve bitirmek istediğinden bahsetti. Ona hatıra defterlerimden ve çiçek dolu kavanozlarımdan bahsettim ve bana öyle bir huşu ile baktı *ki, o kudretli* hayat için içim sızladı. Keşke bunları ona odamda bizzat gösterebilseydim, o zaman beni kendine bastırır, dudaklarımı dudaklarıma yapıştırırdı.

Eve dönerken aklıma bir düşünce geldi ve daha düşünemeden, "Birlikte bir kitap yazdığımızı düşünsene," dedim.

Duruyor, bana öyle dikkatle bakıyor ki, tenime dokunduğunu hissediyorum. "Yazıyor musun?" diye soruyor sonunda.

Kollarımla oynayarak başımı sallıyorum. "Yani istiyorum. Bir çocuk kitabı için birkaç fikrim var. Sen çizersin, ben de yazarım diye düşünüyordum."

Bana merakla bakıyor. "Bana hikâyelerinden birini anlat."

Bakışlarımı kaçırıyorum. "Ben... onlardan kimseye bahsetmedim."

Başını sallıyor ve sonra sakince gülümsüyor. "Pekâlâ. O zaman yeni bir tane uyduralım."

Kalbim takla atıyor, onları benden zorla almaya çalışmadığı için minnettarım. "Bir ayarım var."

O sırıtıyor ve biz yürüyoruz. "Devam et."

"Bir okyanus, ama su yerine bulutlara dokunan devasa ağaçlar var."

Sırıtışı genişler. "Bunu kesinlikle çizebilirim. Yeşil yerine mavi yapraklar? Gövdeler mercan pembesi?"

Çekingenliğim yavaş yavaş kayboluyor. "Ne kadar yükseğe çıkarsan, yapraklar o kadar büyük olur. Oh! Su yerine hava akımlarıyla uçan balıklar!"

"Evet!" diyor heyecanla. "Sularla dolu okyanusları görmeyi arzulayan bir kız hakkında bir hikaye!"

"Onlar onun dünyasında bir efsane ama ihtiyacı olan bir şeye sahipler," diye ekliyorum, neredeyse coşkuyla sıçrayarak.

Ve bu şekilde devam ediyoruz, kaotik düşünceler birbiri ardına dökülüyor, çoktan evime ulaştığımızın farkında değiliz. Kapının önünde durup yirmi dakika daha konuştuktan sonra uzaktan gelen bir uçak gürültüsü hayallerimizi yıktı. Titreyen eller ve yukarı doğru fırlatılmış gergin gözlerle gerçeğe dönüyoruz.

Ve ona baktığımda bu acıyı görüyorum. O ve ben asla birlikte bir kitap yazamayacağız.

Acaba kalbimdeki bu sızı hiç dinecek mi? Yoksa daha da mı büyüyecek.

Ertesi gün, Am nihayet tekneyle ilgili yeni bilgiler edinir.

"On gün içinde burada olacak. Mart'ın yirmi beşi. Sabah onda Halid Camii'nin yanında buluşacağız. Nerede olduğunu biliyor musun?"

Başımı sallıyorum. Baba ve Hamza her Cuma orada Cuma namazı kılardı. Layla'nın evinden on dakikalık yürüme mesafesinde.

"Güzel. Parayı getir yoksa tekne yok."

Dişlerimi gıcırdatıyorum. "Biliyorum." Ama ben Samar'ı soramadan başını sallıyor ve uzaklaşıyor. Midem bulanıyor ve Dr. Ziad'ın bana ihtiyacı olana kadar ilaç depomda saklanıyorum.

Aklım teknede dolaşıyor ve içimde bir beklenti oluşuyor, parmaklarım güvenlik vaadiyle karıncalanıyor. Leyla'nın nihayet hapisteki kocasını hatırlatmayan bir yatak odasında uyuyabilmesi için. Bebek Salama'nın çiçeklerle ve taze pişmiş fatayer kokusuyla dolu bir evde ilk adımlarını atacağı yer.

Deponun kapısının hızla çalınmasıyla hayallerim dağılıyor. Kenan gülümsüyor. "Merhaba."

"Hey."

"Dr. Ziad sizi arıyor."

Ayağa fırladım. Dr. Ziad ofisinde ve ben içeri girdiğimde ayağa kalkıyor.

"Salama." Yüzü bembeyaz, ifadesi sessiz bir acıyla çarpılmış.

Hemen gerildim. "Ne?"

Dr. Ziad Kenan'a bakar. "Bize biraz izin verir misiniz?"

Kenan yavaşça başını sallayıp kapıyı arkasından kapatmadan önce bana bakıyor.

Dr. Ziad ellerini masanın üzerine koyar. "Bunu ballandıra ballandıra anlatmayacağım Salama, çünkü bu senin için adil değil ve bilmeye hakkın var." Derin bir nefes alıyor ve ben titremeye başlıyorum. "Özgür Suriye Ordusu askerlerinden biri, ordunun gözaltı tesislerindeki tutuklularla ilgili bilgi vermek için buradaydı. Hayatta olanlarla ilgili. Kardeşin de listede."

Rüzgâr içimden çıktı.

Dr. Ziad onun alnına masaj yapıyor, gözleri yaşlarla parlıyor. "O yaşıyor ama baban vefat etti."

Vücudumdan ayrıldım, ağzım tanımadığım bir sesle "Nerede o?" diyor.

Dr. Ziad'ın gözleri benimkilerle buluşmuyor. "Sednaya Hapishanesi."

Zemin parçalanıyor ve kapının kolunu yakalamadan önce sallanıyorum. Sednaya Hapishanesi Suriye'deki en acımasız gözaltı tesislerinden biri. Şam yakınlarında, Humus'a arabayla iki saat uzaklıkta. Burası bir ölüm cezasından daha kötü. Mahkûmlar nefes alınamayacak kadar küçük hücrelerde üst üste yığılmış durumda.

"Özür dilerim, Salama," diye fısıldar. "Çok üzgünüm. Lütfen, kendine iyi bak-"

"Gitmem gerek," diye araya giriyorum, kapıyı açıp dışarı fırlıyorum. Dışarı çıkana kadar ayaklarım hızlanıyor ve hastanenin merdivenlerine yığılıyorum. Nefes alıp veriyorum.

"Seleme!" diye bir ses geliyor, dönüp baktığımda Kenan'ın merdivenlerin başında durduğunu görüyorum. "Aman Tanrım, titriyorsun."

Ceketini silkiyor ve yanıma oturmadan önce omuzlarıma örtüyor. Gözlerimi kapatıyorum, limon kokusunu içime çekiyorum, karanlığı yerine geri koymaya yetmesi için dua ediyorum. Dakikalar ya da saatler geçiyor, bilmiyorum, ama o kırık basamaklarda yanımda duruyor, bekliyor.

O sormuyor ama benim kelimeleri oluşturmam gerekiyor. Birine söylemem *gerekiyor.* Kelimeler beni boğmadan önce dökülmeli.

"Kardeşim," diye kısık sesle başladım. "Hamza. Baba'yla birlikte tutuklandığında... Leyla ve ben, ikisinin de öldüğünü düşündük. Buna inanmak istedik. Ama Hamza hâlâ hayatta."

Kenan'ın keskin nefes alışını duyuyorum.

Hamza şu anda hayatta ve işkence görüyor, ben ise dışarıda Suriye'den kaçmayı planlıyorum. Ellerim titriyor ve

sakinleşmeye çalışıyordu.

"Yasemin," diye mırıldanıyorum. "Yapraklarından yapılan bir çay vücut ağrılarını hafifletir ve endişeye yardımcı olur. Yasemin. Yasemin. Yasemin."

Kalbimin derinliklerinde, hala gitmemiz gerektiğini biliyorum yoksa Layla ve ben Hamza'nınki gibi bir kaderle yüzleşeceğiz. Bunu biliyorum. *Biliyorum*. Yine de...

Çenem kalktı. Layla. Bu kalbimde tutamayacağım kadar büyük bir sır. Yalan kulemin tepesine yığamam.

Khawf hastane merdivenlerine çıkan patikada beliriyor ve vurdumduymaz bir ifadeyle beni izliyor. Gözlerinde hesapçı bir bakış var ve tepkimi ölçüyor.

"Eve gitmem lazım," diye boğuluyorum ve ayağa kalkıp Kenan'ın ceketini düşmeden yakalıyorum. Henüz geri vermek istemiyorum; bana verdiği güven duygusunun biraz daha sürmesine ihtiyacım var.

"Çok özür dilerim," diye fısıldıyor Kenan.

Ona baktığımda, acı dolu gözleri hala üzerimde ve beynimde bir düşünce uyanıyor. Kederim onu ikna etmek için kullanılabilir. Khawf gülümsüyor.

"Gerçekleri görmüyor musun Kenan?" Sesimin titremesini engelliyorum. "İşkence. Ölüm. Bunlar oluyor. Gitmezsen senin de başına *gelecek.*"

"Selam-" diye başlar, ayağa kalkar.

"Hayır!" Onu sarsmak yerine ellerimi yumruk yaparak bağırıyorum. "Neden bunu kafana sokmuyorsun? Kardeşlerin *asla* iyileşmeyecek. Suriye dışında kimsenin umursamadığı bir amaç uğruna öleceksin. O YouTube yorumları harika ama kimse bize yardım etmiyor. Hapiste çürüyecek ve hayatının geri kalanında seni kurtaracak kimse olmadan işkence göreceksin. Cidden kardeşlerini kurtlara mı bırakıyorsun? Avrupa'daki mültecilere neler olduğunun farkında mısınız?"

Boğazını kabaca temizliyor. "Ben... duydum."

Gözyaşları görüşümü bulanıklaştırıyor ve bir nefeste titriyor.

"Kenan, sen özverili olduğunu sanıyorsun." Sesim bu sefer kırılıyor. "Ama öyle değilsin. Lama ve Yusuf'un Siraküza'ya ulaştığını ve bir şey olduğunu ve onlardan ayrı kaldığımı düşün. Amcanı asla bulamazlar. Onların güvenliğini garanti edemem. Ne yaptığımı bile bilmiyorum. Çok kolay kaçırılıp satılabilirler. Bunun olduğunu ve senin burada, bir gözaltı tesisinde sıkışıp kaldığını, hayatının senden parça parça koparıldığını düşün." Tırnaklarım kollarıma batıyor. "İstediğin bu mu?"

"Hayır, tabii ki hayır!" diyor yüksek sesle ve bakışlarını kırarak bir kolunu sulu gözlerine götürüyor.

"Gemi yirmi beş Mart'ta kalkıyor," diyorum, şüphe tohumlarının zihnine doğru ilerlemesi için dua ederek. Tere gibi büyüsünler diye. "Burada kimin hayatını riske attığınızı düşünün."

Beynimin sinaptik sinyalleri arızalanıyor ve Layla'ya geri dönmek dışında hiçbir şeye odaklanamıyorum. İnsanlardan uzakta olmak, çığlık atmak, ağlamak ve yas tutmak istiyorum.

"Ben eve gidiyorum," dedim.

Başını sallıyor. "Çantan bende."

Ben bir şey söyleyemeden merdivenlerden indi. Kendi ıstırabımın içinde kaybolmuş, gözyaşlarım yanaklarımdan süzülürken beni eve götürmesi için kas hafızama güveniyorum. İskelet sistemimde aşağı yukarı titremeler oluyor, kemiklerim çatırdıyor. İçimde bir savaş sürüyor ve görünüşe göre tek kayıp benim.

"Geldik," diyor ve neredeyse sırtına çarpıyordum.

"Teşekkür ederim," diyorum sessizce, ona ceketini geri veriyorum ve bir parçam ceketin bir günlüğüne bende kalıp kalamayacağını soruyor. Bu düşünce karşısında yaşadığım şok, hissettiğim üzüntünün bir kısmını hafifletiyor. Ceketi alıyor ve çantamı bana uzatıyor.

Yüzümdeki gözyaşı izlerini fark ediyor, gözlerinde bir farkındalık beliriyor. "Salama," diyor usulca ve kirpiklerim titriyor. İsmimi söyleyiş şekli, her bir sesli ve sessiz harfi telaffuz edişi, şu anda bile damarlarımda çiçeklerin büyüdüğünü h i s s e t t i r i y o r.

"Evet?" Ses tonuna uyarak söylüyorum.

Dudağını ısırıyor. "Lütfen kendine iyi bak."

Kollarımı göbeğime doluyorum.

"Bakıyorum."

Hüzünle gülümsüyor. "Öyle misin?"

Bakışları keskin elmacık kemiklerimden kemikli bileklerime doğru kayıyor. Renkleri görmeye başlamış olabilirim, Leyla'nın ve Kenan'ın sözlerine inanıyor olabilirim, ama bunun suçluluk duygum üzerinde hiçbir gücü yok. Sanki yavaş yavaş zehirleniyor gibiyim. Mutluluğu bulmak, her geçen dakika daha da güçlenen hastalığın nedenini değil, yalnızca belirtilerini tedavi etmek anlamına geliyor. Midem yiyecekleri yeterince uzun süre tutamıyor ve gecelerimi ya çaresizce kâbuslar görerek ya da uykusuzluk çekerek geçiriyorum. Sonuç, parçalanmak için bir felaketin fısıltısını bekleyen, kırılgan bir zihne sahip zayıf bir beden.

Kenan bir adım daha yaklaşıyor, aramızdaki samimiyet uçurumunu

aşıyor ve fizik kuralları gereği basınç artıyor. Bir hale,

Öğleden sonra güneşinin izniyle kestane rengi saçlarında dinleniyor. Altın rengine bürünmüştü ve nefesimin kesildiğini hissediyordum.

"Sana zarar veren yeterince insan var," diye fısıldıyor. "Onlardan biri olma."

Elini kaldırıyor ve parmakları kolumu sıyırıyor. Nefesleri kısık, her zamankinden daha yakın ve ben ona bakıyorum. Bakışlarından özlem damlıyor ve bir ayağım uçurumun kenarında.

"Yarın görüşür müyüz?" diye soruyor, sesi umut ve endişe karışımı.

"Evet," diyorum nefes nefese ve bir saniye sonra uzaklaşırken sırtı bana dönük.

Ön kapıyı kapatıp ona doğru kaydığımda kalbim hâlâ tehlikeli bir şekilde çarpıyor. Layla beni fark etmeden önceki birkaç saniyelik sessizlikte şok gerçeğe dönüşüyor. Koca koca gözyaşları döküyorum. Sanki gözyaşlarım aylardır gözlerimin arkasında birikmiş, bir damla daha akmak için bekliyormuş gibi hıçkırıyorum. Hayal kırıklığı kalbimi parçalıyor.

Ayak sesleri koridorda hızla ilerliyor ve Layla kayarak önümde duruyor.

"Salama!" diye bağırıyor. "Ne oldu?"

Konuşamıyorum, ellerimle yüzümü kapatıyorum, dizlerimi göğsüme çekiyorum. Yanımda oturuyor ve beni hemen sıcaklığına çekiyor.

Beni kendine yakın tutuyor, başımı göğsüne yaslıyor. "Bana neler olduğunu anlat."

Gözyaşlarımın arasından her kelimeyi nefes nefese çıkarıyorum. Ona bakamıyorum. Kolları beni gevşetiyor ve kaskatı kesiliyor. Uzun bir süre hiçbir şey söylemiyor. Dışarıdan gelen boğuk sesler kapıdan içeri süzülüyor. Ona bakmaya cesaret edemiyorum, göğsümün içindeki yanma hissinde kayboluyorum.

"Kalmalı mıyız?" Hıçkırıklar arasında söylüyorum.

"Salama." Sesi sessiz, yenilmiş. "Bana bak."

İsteksizce gözlerimi onunkilere dikiyorum ve okyanus mavisi gözyaşlarının yanaklarından süzüldüğünü görüyorum.

"Gidiyoruz," diyor garip bir sesle. "Ama-"

"*Lütfen.* Gitmek zorundayız. O da bunu isterdi." Sesi tutmaya çalıştığı acıyla çatallaşıyor.

Kafamı kapıya vuruyorum. Evet, yapacaktı. Ona *söz vermiş*tim.

"Eğer burada ölürsek, bu onu d a h a da mahvedecek," diyor. "Salama, biz

ölmüş olmasını diledi. Ama bu sadece bir dilekti. Bir parçamız her zaman onun ölmediğinden şüphelendi."

Boğazımı temizliyorum.

Başını iki yana sallar. "Yapamam... Şu anda bunu düşünemem, Salama. Eğer yaparsam-" Sesi kırılıyor. "Kendimi iyi olmaya ikna edebileceğimi sanmıyorum." Ellerimi tutuyor. "Başka bir şey hakkında konuşalım."

Yüzünde çaresizlik var; kederine yenik düşmeden önce çılgınca dikkatini dağıtacak bir şeyler arıyor.

"Bana Almanya'dan bahset," diye nefes alıyorum. "Bana Münih'te ne yapacağımızı söyle."

Gözlerini kısa süreliğine kapatıp derin bir nefes alıyor ve eli sıkılaşıyor. "Orada kendi restoranımız olmalı diye düşünüyordum."

Şaşkınlık gözyaşlarımı dondurdu. "Ne?"

Bu hayalden güç alarak başını sallıyor. "Yemeklerimiz lezzetli ve bir keresinde Facebook'ta Almanya'da yerel halkla başarılı olan bir Suriye restoranı hakkında bir şeyler okumuştum. Üniversiten, bir daire ve bebeğin ihtiyaçları için para kazanabiliriz. Bu aynı zamanda burada olanları duyurmanın da bir yolu."

Hayretler içindeyim, sonsuz iyimserliği karşısında şaşkına dönmüş durumdayım. "Ve mutluluğu bulmak?" Zayıfça gülümsüyorum.

Gülümsememe karşılık vermiyor ama parmak eklemlerimi öpüyor. "Mutluluğu bulmak."

Gözleri kan çanağına dönmüş ama bana bakıyor ve ben bu anın bitmesini istemiyorum. "Ama künefeyi benim yapacağımı biliyorsun, değil mi?"

Dudaklarından kısa bir kahkaha kaçıyor. "Tabii ki. Cazibeniz yüzünden her Suriyeli büyükannenin onayını alacak değilsiniz."

Gülümsemeler şimdi daha kolay geliyor. "Biliyor musun, bence Kenan bu yüzden-" Duruyorum.

Layla'nın kaşları çatıldı. "Ne?"

"Ben... annemin onlar geldiğinde benden defalarca bunu yapmamı istediğini hatırlıyorum," diyorum yavaşça, eski hayatımdan kesitler etrafımda uçuşuyor. "Tüm malzemelerin bende olup olmadığını soruyordu. Çok ısrarcıydı." İnanmayan bir kahkaha attım. "Ben bile... Vay canına! Farkına varmam için bir savaş ve koca bir yıl geçmesi gerekti: Sanırım Kenan künefeyi *gerçekten* seviyor!"

Ellerimi sıkıyor. "Gerçekten çok şey kaçırdı."

Bu düşünce beni üzüyor. *Evet, kaçırdı.*

Layla erkenden uyuyor, yalnız kalmak istiyor ve ben de battaniyeyi sıkıca üzerine örtüyorum. Benden uzaklaşıyor ve kendi üzerine çöküyor; odama gitmeden önce bir dakika onu izliyorum.

Khawf tam ortasında duruyor. Kenan bana gün batımını gösterdiğinden beri Khawf'la uğraşmak benim için daha kolay hale geldi. Bana gösterdiği imgelemler artık daha az kapsayıcı geliyor ve zamanın çoğunu konuşarak, en kötü durum senaryoları üzerinde çalışarak geçiriyoruz. Konuşmalar suçluluk duyguma yardımcı oldu ve kalbime gitmesi için gereken motivasyonu verdi.

"Merak etme," diyorum yorgunca, yatağıma çöküp saçlarımı savurarak. "Yine de gidiyorum."

Parmaklarını dirseğinin üzerine vuruyor, neredeyse sempatik görünüyor.

"Güzel.

Paranızı geri alamayabilirsiniz. Bundan bahsetmiyorum bile.

"Yakalandı," diye araya giriyorum, yatak örtüsünün üzerine düşüyorum. "Su tahtası. Elektrik verildi. Tecavüze uğradı. Layla'nın bebeği rahminden koparıldı ve ölüme terk edildi. Evet, dehşeti biliyorum. Onların üstünden geçtik."

Beni sessizce izliyor. "Sevdiğin çocuğun başına gelebilecek bir utanç."

Parmaklarım kâğıt inceliğindeki kapakların etrafında kıvrılıyor ve sonunda bedenimde çoğalan korkuya teslim olarak yana dönüyorum. O olmadan Almanya'daki tüm renkleri takdir edebilecek miyim? İsteyecek miyim? Kenan'ı ve bana verdiği umudu kalbimde kalan her şeyle seviyorum ve onu bırakmaya hazır değilim.

Yastığımı göğsüme bastırıyorum, düşüncelerimi onun rahat gülümsemesine ve nazik gözlerine odaklıyorum. Sözlerine.

Onun üzerine.

Çünkü eğer yapmazsam, Hamza'yı düşünürsem, nefes alamayacağım. Yaşayamam.

Ertesi gün KENAN'ı gördüğümde, elimdeki haloperidol hapları torbasını neredeyse düşürüyordum. Bir hastanın yatağının yanında duruyordu. Altı yaşlarında küçük bir çocuk, başının bir tarafı ağır bir şekilde sargılı ve sağ gözünü kapatıyor. Kenan çömelmiş, hararetli bir şekilde konuşuyor ve küçük çocuğun yüzü büyülenmiş gibi. Sanki başına gelenleri unutmuş gibi. Kenan'ın elleri bir maestro gibi hareket ediyor, parmaklarının arasında hikâyelere hayat veriyor.

Çantayı dolaba yerleştirip Kenan'a yaklaşıyorum, dalgın dalgın yüzük parmağıma dokunuyorum. Kendimi azarlıyorum. Ona aşık olabilirim, ama bu gerçek mi, yoksa sadece bu dehşetten kaçmak için duyduğum özlem mi? O sıradan bir çocuk, ben de sıradan bir kız olsaydık, sıradan hayatlar yaşasaydık ve başka bir yerde tanışsaydık, yine de birbirimize aşık olur muyduk?

Ayrıca, bu gerçek olsa bile, kurbanlık koyun olmaya kararlı olduğu sürece hiçbirinin önemi yok. Hamza'nın neler yaşadığını bilmenin yanında bu acı hiçbir şey.

Bu sabah Kenan'a kızgın olduğuma karar verdim. Kalbim onda ve onu kırıyor. Lama'nın ve Yusuf'unkiyle birlikte. Son bir ayda zırhını çizmekten başka bir şey yapmadıysa, tamamen parçalanması için daha ne kadar zamana ihtiyaç var? Onun felaketi ne olacak?

"Ve sonra oğlan ve kız korsanlar tarafından kurtarıldı," diyor Kenan. Küçük çocuk hâlâ gözlerini ondan alamıyor. "Yedi denize açılmışlar ve canavarlarla birlikte savaşmışlar."

"Sonra ne olacak?" diye sorar çocuk.

Kenan biraz daha yaklaşıyor, sesi kısılıyor ve ben bir adım daha atıyorum. "Kız, annesinin verdiği elması güvende tutmak istiyordu. Oğlan da dedesini bulmak istiyordu. Korsanlar her ikisinin de cevabına sahipti ve bu yüzden-" Durup arkasını döndü ve yüzümdeki hayranlık ifadesini yakaladı. "Salama. Günaydın."

"Günaydın."

Eğer hala dün ona nasıl bağırdığımı düşünüyorsa, bunu belli etmiyor. "Nasılsın?"

Başörtümün uçlarıyla oynuyorum. "Elhamdülillah."

Bana usulca bakıyor. "Bir şeye ihtiyacın var mı?"

Sen. Benimle gelmeni istiyorum. Onun yerine "Hayır," diye cevap veriyorum.

Gülümsüyor ve cebinden bir şey çıkararak ayağa kalkıyor. Elini uzatıyor. Düzgünce katlanmış bir kağıt parçası. "Aç şunu."

Yapıyorum ve usulca nefes alıyorum. Okyanus ormanını çizmiş. Devasa ağaçlar küçük bir kızı çevreliyor, yapraklar rüzgarda dalgalanıyor. Kızın yanında, vücudu boyunca çizgileri olan küçük bir balık var.

"Bu bir alev melek balığı," diyor Kenan. "Alev renginde bir arkadaşı olur diye düşünmüştüm. Hava karardığında yolunu aydınlatabilir."

Nabzım hızlanıyor ve kâğıdı göğsüme bastırıyorum. "Teşekkür ederim."

Ensesini kaşıyor, yanakları pembeleşiyor. "Bilirsin işte, seni neşelendirmek istedim."

"Bunu sonsuza dek saklayacağım." Cesur bir gülümsemeyle idare ediyorum.

Geri veriyor ve sonra küçük çocuğa işaret ediyor. "Hikayeyi onunla birlikte dinlemek ister misin?"

Gülüyorum. "Evet."

Hevesli küçük çocuğun yanında durarak çizimi cebime sokuyorum ve Kenan'ın nasıl aydınlandığını izliyorum. Kelimelere komutlar veriyor, her birine bir mucize katıyor ve çok geçmeden etrafımız, acılarını unutup başka bir dünyaya kaçmak isteyen, birbirlerine sokulan insanlarla doluyor. Kenan ayağa kalkıyor, uçan gemiler ve sizi ölümün eşiğinden döndüren sihirli limonlar yaratırken sesi daha da yükseliyor. Büyüleyici, doğuştan bir hikâye anlatıcısı.

Ama her kelimesinde kalbime bir ağırlık çöküyor ve kalabalığın arasından yavaşça geri çekiliyorum, ta ki sadece onun dağınık saçlarını ve geniş omuzlarını görebilene kadar. Dünyayı etkileyebilecek güce sahipken onu yürüyen bir ölü olarak görmek acı veriyor.

Arkamı dönüyorum ama ben daha avludan çıkamadan Kenan adımı sesleniyor. Arkasındaki insanlar kendi aralarında konuşup yataklarına ve ailelerine dönüyorlar, gözleri biraz daha parlıyor. İki kişi Kenan'ın sırtını sıvazlıyor, o da onlara gülümsüyor. Bana doğru yürüyor, kaşları çatık ve ben olduğum yere çakılıyorum, her hücrem onu yanımda istiyor

Ben.

"Bir sorun mu var?" diye sorar.

Gözlerimin arkasında yankılanan donuk bir ağrı var, gözyaşlarımı dökmekle tehdit ediyor.

"Ne düşünüyorsun Kenan?" Fısıldıyorum. Her şey onun okuyabilmesi için yüzümde özgürce yazılı.

Bir an için gözlerini kapatıyor, düşüncelerimi anlıyor. "Salama," diye başlıyor. Sesi alçak, neredeyse boğuk. "Bunun zor olduğunun farkına varmalısın."

Sanki sallanan bir zeminde duruyormuşum gibi hissediyorum. "Gitmemin *kolay* olduğunu mu sanıyorsun? Annem burada gömülü! Babam da öyle. Kardeşim-" Duruyorum, ellerimle yüzümü kapatıyorum, kendimi derin nefesler almaya zorluyorum.

Lütfen Tanrım, bırak ölsün. Bırak o huzuru bulsun.

Ben ona dönüp baktığımda Kenan hâlâ bana acıyla bakıyor.

"Seçimlerimizden mahrum bırakıldık, bu yüzden hayatta kalmamızı sağlayacak şeylere tutunuyoruz." Tüm duygularımı bir kenara itiyorum. Sesim hesapçı ve soğuk çıkıyor. "Dünya tatlı ya da nazik değil. Dışarıdakiler bizi yemek ve kemiklerimizden dişlerini çıkarmak için bekliyor. Kardeşlerine de böyle yapacaklar. Bu yüzden kendimizin ve sevdiklerimizin hayatta kalmasını sağlamak için her şeyi yaparız. Ne gerekiyorsa."

Gözbebeklerinin ardında korku beliriyor, ama söyleyeceği her ne ise, görüşü arkama takılıp gözleri dehşetle açıldığında kayboluyor.

Arkamı döndüğümde Yusuf'un iskelete benzeyen kollarında Lama'yı taşıdığını görüyorum ve evlerinden buraya kadar gelmeyi nasıl başardığını merak ediyorum. Kenan onlara doğru koşuyor, dehşeti bana da bulaşıyor. Lama'nın gözleri yarı kapalı, kuru dudakları açık. Kenan onu Yusuf'un elinden alıyor, başını omzuna yaslıyor ve çılgınca bana bakıyor.

"Onu buraya getirin." Boş sarı bir yatağı işaret ediyorum ve onu nazikçe yatırıyor, sevgi sözcükleri mırıldanıyor, saçlarını geriye doğru tarıyor, sonra ellerini ellerinin arasına alıp dudaklarına bastırıyor ve dua ediyor. Yusuf onun yanında duruyor, kendi yüzü dehşetten bembeyaz olmuş ve alt dudağı titriyor.

"Ne oldu?" Kenan, elleriyle işaret ederek başını sallayan Yusuf'a sorar.

Karnındaki yarayı kontrol ediyorum ama büyük ölçüde iyileşmiş, derisi pembe, irin ya da enfeksiyon belirtisi yok.

"Lama, habibti." Steteskopumu kalbine bastırıyorum. Kalbi küt küt atıyor.

göğüs kafesine karşı. "Nasıl hissediyorsun? Ağrın nerede?"

Kıpırdanıyor, göz kapakları titriyor. "Kendimi... hasta hissediyorum. Ve başım ağrıyor."

Elimi alnına koyuyorum. Soğuk. Kızarmış cilt. Çatlamış dudaklar. Baş ağrısı. Her şey bir araya geliyor.

"Susuz kalmış."

Kenan şaşkınlıkla bana bakıyor, yanaklarından sessiz gözyaşları süzülüyor. "Ne?"

"Bana elini ver," diyorum ve o da veriyor. Tırnak yatağını bembeyaz olana ve Lama rahatsız bir şekilde kıpırdayana kadar birkaç saniye çimdikliyorum. Baskıyı azalttığımda, pembe rengini geri kazanması biraz zaman alıyor. "Evet. Dehidrasyon."

Sağlık dükkanına koşup serum torbalarından birini aldım ve damarına takmak için geri döndüm. İğnenin ucunu derisine batırdığımda itiraz bile etmedi.

"Kenan, git ona bir bardak su bul" diyorum, şaşkın şaşkın bana bakıyor. "O iyi olacak inşallah. Ama içmesi lazım."

Başını sallar ve kısa bir süre sonra suyla dönerek küçük yudumlar almasına yardım eder. Nur olanları duymuştur ve Yusuf'a oturması için bir sandalye getirir. O bakarken sırtını sıvazlıyor. Kimse böyle yaşamamalı. Kardeşi susuzluktan ölecek mi diye endişelenerek.

"Serum kaybettiklerini yerine koyacak." Dudağımı ısırdım. "Elhamdülillah daha kötü bir şey değildi."

Kenan'ın çenesi gergin, omuzları sessizce titriyor. Ayağa kalkıyor ve ön kapıya doğru yürüyor. Şaşkınlıkla gözlerimi kırpıştırıp peşinden gidiyorum. Ellerini saçlarında gezdirerek aceleyle merdivenlerden iniyor.

"Kenan," diyorum tereddütle.

Arkasını dönüyor, fiziksel acı çekiyormuş gibi görünüyor.

Sesi kırık geliyor. Yenilmiş. "Dün sen Avrupa'daki mültecilere ne olduğunu anlattıktan sonra eve döndüm ve daha fazlasını araştırdım." Duruyor, zoraki bir nefes üflüyor. "İnsanlar kandırılıyor, soyuluyor, ıssız bir yerde yalnız bırakılıyor. Kızlar... kaçırılıyor ya da evlendiriliyor. Ve oğlanlar çocuk işçiliğine zorlanıyor."

Bacakları artık onu taşıyamıyormuş gibi yere çöküyor ve ben de yanına koşuyorum.

"Kenan!" Yanına diz çöktüm.

Boğazından boğuk bir ses çıkar. "Haklısın. Babama onlara bakacağıma söz verdim. Onları gözlerimde taşıyacağıma. Ama yapamam.

İtalya'ya indiklerinde amcamı bulacaklarını garanti edemem. Lama'nın susuzluktan kurtulacağını bile garanti edemem. Ama ülkeme karşı da bir görevim var." Ellerini kirin içinden geçiriyor ve donuk kırmızı-kahverengi, tırnak diplerine ve derisindeki çatlaklara bulaşarak ellerini lekeliyor. "Salama, en azından bunun *doğru olmadığını* kabul etmelisin."

"Tabii ki değil!" Ben haykırıyorum. "Bu adil değil ve doğru değil. Ama sen

Lama ve Yusuf'u terk *edemez*."

"Teker teker herkes gidiyor," diye fısıldıyor ve gözlerini ovuşturuyor, Suriye'yi alnında çiziyor, atalarımızın topraklarını kendine bulaştırıyor. "Çok yakında Suriye'yi savunacak kimse kalmayacak."

"Doğru değil. Sen, herkesten daha fazla, dünyayı değiştirebilirsin. Hayal gücünün neler yapabileceği hakkında bir fikrin var mı? Orada insanların sana nasıl baktığını görmedin mi?" Koyu yeşil gözlerinde bir pırıltı parlıyor. "Mücadele bitmedi ve sadece burada da değil. Suriye'nin tüm tarihi insanların hafızalarında silikleşti. Onun nasıl bir mücevher olduğunu bilmiyorlar. Bu ülkenin sahip olduğu sevgiyi bilmiyorlar. Bunu onlara borçlusunuz. Bunu *bize borçlusunuz*" diyorum şiddetle.

Bir elini yüzünde gezdiriyor, sonra boğazını temizliyor. "Peki ya suçluluk duygusu?"

"Suriye'ye olan sevginiz sizi yönlendirecek. Suçluluk duygusu sadece bir yan etki." Hüzünle gülümsüyorum. "Bu sevgi olmasaydı, hikayeleriniz anlamını yitirirdi."

Koluyla silmeden önce birkaç damla gözyaşını kırpıştırıyor. "Bunu yapacağıma inanamıyorum," diye fısıldıyor.

Kalbim yumuşuyor, kırılıyor. "Kenan. Suriye sadece üzerinde durduğumuz şey değil. Lama'nın büyümesi, iki ağabeyinin yanında ergenlik çağına ulaşmasıdır. Yusuf'un en yüksek notları alması ve herkese Humus'taki limon ağaçlarını anlatmasıdır. Savaşma nedenimizi asla unutmamamızı sağlayan sensin. Sen ve-" Duruyorum, aptalca bir şey söylemeden önce kendimi yakalıyorum. *Güçlü* bir hayat hakkında bir şeyler.

Sonunda dudaklarına küçük bir gülümseme yerleşiyor ve kızardığımı hissediyorum. "Haklısın," diye fısıldıyor.

Rahatlayarak iç çektim.

Toprağımızda diz çöküyoruz, molozlar dizlerimize batıyor, çamur kotlarımıza bulaşıyor. Ve o anda, yaşamak zorunda olduğumuz acı gerçeklerle çevrelenmişken, bir şekilde gelecek artık o kadar da kasvetli

gelmiyor. Renkler canlı.

"Am'i yarın bulurum," diyorum. "Erken ayrıldı."

Dudağını ısırıyor. "Ya çok geç kaldıysa? Ya bütün koltuklar doluysa?"

Başımı sallıyorum. "Para her şeyi satın alır Kenan. Almazsa da yapacağım son şey olsa bile seni gemiye kaçırırım."

Bana bakıyor ve acaba çok mu şey söyledim diye düşünüyorum. Eğer ona karşı hislerim yüzümde bu kadar özgürce ortaya çıkıyorsa, kelimeleri söylememe gerek yok.

Gözlerinde bir şeyler değişiyor. İfadesini yumuşatmıyor; tanıştığımız günden beri benim hakkımda düşündüğü her şeyi bir anlığına görmeme izin veriyor. Kaşlarının arasındaki kırışıklıkta, dudaklarının nazikçe kalkışında, gözlerindeki özlemde.

Boğazımı temizliyorum. "Lama'ya geri dönmelisin."

Bunun üzerimizdeki büyüyü bozmaya yeteceğini düşünürken Kenan gülümseyip daha da yaklaşıyor ve burnumu saran limon kokusuyla nefesim kesiliyor. "Bugün seni eve bırakmasam olur mu?"

Başımı salladım.

"Ama yarın gelebilir miyim?" "Evet," diye nefes alıyorum.

Cevabımdan tatmin olmuş bir şekilde ayağa kalkıp hastaneye doğru yöneliyor ama o içeride kaybolmadan önce hiç düşünmeden soruyorum: "Nasıl oluyor da sürekli limon gibi kokuyorsun?"

Duraklıyor ve şaşkınlıkla yavaşça arkasını dönüyor. "Bu Baba'nın kolonyası."

LAYLA'NIN FİKRİ, DENİZ HASTALIĞIYLA SAVAŞMAK İÇİN LİMON KULLANMAK

tekne.

"Elbette," diyorum. "Bunu ben neden düşünemedim?"

Aralarında karar vermekte olduğu üç kıyafete bakarak gülüyor. "Çünkü aşkın çiçek açmasını yaşayan ben değilim. Kenan'ın aramıza katılmasıyla her zamankinden daha fazla."

Onu görmezden gelip kontrol listesini gözden geçiriyorum, Kenan'ın çiziminin bulunduğu cebimdeki hacmin farkındayım. Ağır bir palto. Pasaport ve okul belgesi. Ayaklanmanın başında, bir şey olur ya da son anda kaçmak zorunda kalırız diye pasaportumu her yere taşımaya başlamıştım.

Diğer ihtiyaçları saydım. Sekiz kutu ton balığı ve üç kutu fasulye.
Bir şerit Panadol. Birkaç bandaj. Dört su şişesi.

"Bilmem için bir şey söylemene gerek yok." Layla sonunda lacivert bir elbise ve kalın yün çoraplar giydikten sonra kanepeye uzanıyor. "Benden hiçbir zaman sır saklayamadın. Hayatım boyunca seni tanımanın avantajları."

Samar'ın çelimsiz, kanlı bedeni gözlerimin önünden geçerken parmaklarım sıkıca sarılmış dolarların üzerinde kasılıyor. Beş kaşık mercimek çorbasından fazlasını yememiş olmama rağmen kusmamak için kendime emir veriyorum. "Kaçırdığımız başka bir şey var mı?" diye soruyorum ve Kenan'ın da benimle birlikte o teknede olacağı gerçeğine odaklanıyorum.

İçini çekiyor ve yerde yanımda duran USB belleğe doğru başını sallıyor.

Ben alırım.

"Aile fotoğraflarımız var. Orada Hamza da bizimle olacak. Ve ailemiz de."

Boğazıma bir yumru oturdu. "Bunu ne zaman yaptın?"

Başını sallıyor. "Hamza yaptı. Devrimin ilk haftasında." Bir elimi ağzıma bastırıp gözlerimi kaçırıyorum, gözyaşlarım gözlerimi yakıyor. *Sana ne yapıyorlar Hamza?*

"Bunun olacağını biliyordu," diye fısıldıyor Layla. "Ya da en azından şüpheleniyordu."

"O her zaman akıllı olandı," diye fısıldıyorum.

Layla'ya bakıyorum. Gözyaşları gözlerini safir gibi süslüyor. Ellerini uzatıyor ve ben de tutuyorum.

"Elhamdülillah," diyor. "Bize, ona ne olursa olsun, inancımıza sımsıkı sarılacağım."

Başımı sallıyorum, boğazım sırlar ve pişmanlıklarla kayganlaşıyor.

Ertesi sabah, hastaneye adımımı atar atmaz Am'e doğru ilerliyorum. Ana avluda durmuş, pencereden dışarı bakıyordu.

"Am," diyorum ve bakışları bana kayıyor. "Salama."

Bir Panadol tableti çıkarıp eline tutuşturuyorum. "Bir kişi için daha yere ihtiyacım var."

Bana inançsızlıkla bakıyor. "Ve gelecek hafta bir tane daha olacak. Ve bir tane daha ve bir tane daha."

"Hayır," diye zorladım. "Sadece bu."

Tableti önümde sallıyor. "Elinde çok fazla koz var, Salama. Panadol indirim için yeterli olmayacaktır."

"Zaten altınımı alıyorsun!"

Omuz silkiyor ve izmariti botunun topuğunun altında ezmeden önce yere atıyor. "Yeterli değil. Hangisi daha önemli? Altın mı yoksa bir insanın hayatı mı?"

Alay etmek, dilini kaplayan ikiyüzlülük için yüzüne vurmak istiyorum. Onun yerine, "Bir yüzük." diye mırıldanıyorum.

Düşünüp taşınıyor. "Peki."

Uzaklardan gelen bir çarpışma sesi ikimizi de irkiltiyor ama o an geçiyor ve dışarıda birkaç kuş bulutlarla kaplı gökyüzüne çıkıyor.

Am sigarasını kurcalıyor. Bana tekrar baktığında, sanki beni ilk kez görüyormuş gibi.

"Ne?" Kollarımı kavuşturarak savunmaya geçiyorum.

"Her zaman böyle miydin" -beni işaret ediyor- "içi boş muydun?"

Kendimden utanarak başörtümle uğraşıyor, onu diğer omzuma doğru çekiştiriyorum. Eminim yaptığım şeyin suçluluğunun beni bir deri bir kemik bıraktığını bilmek onu memnun edecektir. Ama cevap veremeden Dr. Ziad adımı sesleniyor ve arkamı döndüğümde gözlerinde telaşlı bir bakışla beni yanına çağırdığını görüyorum.

Ona doğru acele ediyorum, kalbim boğazımda çılgınca atıyor.

"Doktor, ne oldu?" Soruyorum ve beni avlunun bir köşesine götürmeden önce hızlıca etrafına bakıyor.

"Dün Karam el-Zeytun'da olanları duydun mu?" Sesi boğuk, acı dolu.

Ağzım kuruyor ve başımı sallıyorum.

"Ordu... toplu halde-" Duruyor, gözleri acıyla parlıyor ve devam etmeden önce derin bir nefes alıyor. "Boğazları kesilmiş kadınlar ve çocuklar. Hiçbiri canlı kalmadı. Tek bir silah sesi bile duyulmadı. Çocuklar... onlar-" Bir kez daha soğukkanlılığını kaybediyor, gözleri parlıyor ve benim gözlerim yaşlarla doluyor. "Künt cisimlerle vurulmuşlar ve bir kız ciddi şekilde sakatlanmış. Yanlarındaki mahalleler çığlıkları duymuş. Özgür Suriye Ordusu az önce bana doğruladı."

Midem bulanıyor ve fısıldamayı başarıyorum, "Ne... sırada biz varız, değil mi?"

Bir elini saçlarında gezdiriyor ve sırtını düzeltiyor, ifadesindeki tüm korku izleri kayboluyor. O bizim baş doktorumuz, gücümüzü ondan alıyoruz. O yıkılırsa, hepimiz yıkılırız. "ÖSO bu sabah yakınlarda planlanan bir saldırı hakkında hayati bir istihbarat almayı başardı ve tüm hastaneleri uyardılar. Daha önce yaşadığımız her şeyden daha kötü."

"Füzelerden daha mı kötü?" Başka ne kullanabileceklerini hayal edemediğim için soruyorum.

Başını sallıyor ve gözlerindeki damarların daha belirgin, daha kırmızı olduğunu fark ediyorum.

"Ne gibi?"

Ciğerlerinde bir yerlerde kaybolan derin bir nefes alır. "Cenevre Sözleşmesi'ni ihlal eden saldırılar."

Kaşlarımı çattım. "Yani şimdiye kadar yaptıkları her şey yasal mı?"

"Hayır, elbette değil!" diye haykırıyor, gözlerini ovuşturuyor ve elleri titriyor. "Ama bu bir tabu." Alnında ter parlıyor.

"Sen neden bahsediyorsun?" Sesim boğuk çıkıyor.

"Olmayabilir," diyor ama ses tonundaki yalanı duyabiliyorum.

"Doktor, bahsettiğimiz rejim bu. Eğer isterlerse üzerimize nükleer bomba atabilirler." Esprili bir şekilde gülüyorum ve bir elimi alnıma bastırıyorum.

Gardenya. Depresyon, anksiyete ve stresi hafifletir. Gardenya. Gardenias. Gardenias.

Gözleri kapılardan bana doğru gidip geliyor. "Salama, ben seni kızım olarak görüyorum. Bu yüzden lütfen böyle bir şey olursa hastaneden kaçma. Hiçbirimiz bununla başa çıkmaya hazır değiliz, ama *iyi* olacağız."

"Eğer ne olursa?" Neredeyse bağıracaktım. "Özgür Suriye Ordusu sana ne söyledi?"

Ama bana söylemesine gerek yok. Bir çığlık havayı yırttı ve ben şok olmuş bir şekilde arkamı döndüm. Hayatımda hiç böyle bir çığlık duymamıştım. Kapılar açıldığında bir sürü kurban içeri doluştu, ama hiç yaralı görmedim.

"Neler oluyor?" Anlamaya çalışarak çığlık atıyorum.

Sedyelerde ya da yerde yatan düzinelerce yaralı, sanki biri onları elektrikle çarpmış gibi kıvranıyor.

Başlarını arkaya doğru uzatmış, kolları ve bacakları kontrolsüzce titreyen gençler.

Küçük çocuklar ağızlarından köpükler saçarak başlarını kaldırmış, başlarına gelenleri anlamaya çalışıyorlar.

Ayaklarım yere sağlam basıyor. Neler olduğunu bilmiyorum. Anlamıyorum.

"Kimyasal saldırı," dediğini duydum Dr. Ziad'ın. "Sonunda sarin gazı kullandılar."

ELLERİM DEHŞET İÇİNDE AĞZIMA GİDİYOR. Zihnim sarin gazına karşı kullanılabilecek ilaçların listesiyle dolup taşıyor ama bir *şey bulamıyorum. Hiç* kimse kimyasal bir saldırıya hazırlıklı değildir.

"Bunu nasıl tedavi edebilirim?" Tırnaklarım boğazımda soruyorum.

"Atropin," diye bağırır, böylece diğer personel de kurbanlara doğru ilerlerken onları duyabilir. "Konvülsiyonlar için diazepam."

Arkasına baktı ve beni olduğum yerde sabitlenmiş gördü.

"*Salama!*" diyor sertçe. "Hemen harekete geçmeliyiz! Dakikalar içinde ölecekler, anlıyor musun? İnanılmaz derecede az miktarda sarin yetişkin bir adamı öldürmeye yeter. Bunlar çocuk. Gidin*!*"

Zihnim harekete geçiyor ve ayaklarımı koşmaya ve ellerimi çalışmaya motive edecek olanlar dışında tüm korkular kapanıyor. Nour kollarıma bir avuç dolusu atropin şırıngası bırakıyor ve ben de kaçmaya başlıyorum. Hastalardaki gazlı sinir ajanlarına karşı kendimizi koruyacak hiçbir şeyimiz yok, bu yüzden eldivenler işimizi görecek.

Önce kiminle ilgilenilmesi gerektiğini değerlendiriyorum. Ne kadar çok nefes alırlarsa, o kadar az zamanları olur. Yerde yatan ve şiddetle titreyen bir çocuğun yanına sıçrıyorum ve feryat eden annesini kenara itiyorum. İğneyi damarına batırırken hiçbir şey açıklayacak zamanım yok, bir yandan da dua ediyorum. Yanıt verip vermediğini bile kontrol etmiyorum. Zaman şu anda karşılayamayacağımız bir lüks. Başka bir hasta için ayağa kalkar kalkmaz Nur benim yerimi alıyor ve kalp masajı yapıyor.

Yüzünden yaşlar akan ve ağzından köpükler gelen bir başka kız bana bakmadan bakıyor ve onu kaybetmiş olmaktan korkuyorum. *İntravenöz enjeksiyonlar hızlı çalışıyor,* beynimde zikredip duruyorum. Nabzı zayıf ve gözleri yarık. Nefesim boğazımda düğümleniyor. Dirseğinden tutup şırınganın ucunu orta kübital damarına saplarken gözlerine bakmamaya çalışıyorum. Bir sonraki kurbana geçiyorum. Küçük Ahmet'in son sözleri bütün gün kulaklarımda çınladı.

ve onun hayaletinin birilerini kurtarmak için çok yavaş hareket etmemi izlediğini hissediyorum. Gözleri başımın arkasındaki sıcak madeni paralar gibi yanıyor, panzehiri yeterince hızlı enjekte etmeyen halsiz ellerime sabırsızlanıyor.

Tanrı'ya her şeyi anlatacağım.

Kaç tanesini kurtaramadığımı sayamıyorum. Gözleri yıldızsız bir gece gibi simsiyah, donmuş bir korku ve şaşkınlık ifadesi sonsuza dek yüzlerine kazınmış. Ellerim çaresizce genç bir kadının zayıf omuzlarını kavrayıp ona yeniden hayat vermeye çalıştığında titrediğimi fark ediyorum.

"*Hayır,*" diyorum dişlerimi sıkarak. "Lütfen, ölme!"

Nefesi solunum maskesini buğulandırmıyor ve bana cansız bir şekilde bakıyor. Çamaşır suyu kokusu burun deliklerimi yakıyor.

Klor.

Sadece sarin kullanmadılar.

Kahretsin. Lanet olsun. Lanet olsun.

Ellerimin değdiği sonraki bedenler ölü. Kimse hayatta değil. Çok geç kalmıştım. Tam oradaydılar ve ben onlara zamanında ulaşamadım. Bacaklarım titreyerek yavaşça doğruluyorum ve etraftaki felakete bakıyorum.

Ceset üstüne ceset etrafımı sarıyor ve ben ortada durup beni yargılamalarını izliyorum. Kurbanları kaplayan gaz yüzünden ellerim çiğ ve kırmızı. Aynı hikaye farklı karakterlerle tekrarlanıyor ama sonu hep aynı. Ve yine de, bunu bilmeme rağmen, acı büyük. Başa çıkabileceğimden daha büyük.

Her şey ağır çekimde önümde açılıyor.

Küçük çocukların koruyucularının yanlarını tutuşlarını, acıyla inlemelerini izliyorum. Birbirlerinin yanına uzanmış, el ele tutuşmuş aileler görüyorum, cennete yükseldiklerinde hala sarmaş dolaş olacaklarını umuyorum. Yavaşça yürüyorum, gözlerimi çıkış kapısına dikiyorum. Havaya ihtiyacım var. Klor olmayan bir şey solumalıyım.

"Salama!" Ön kapıyı açmadan önce Nur kolumu tuttu. "Ne yapıyorsun?"

"Dışarı," diye mırıldanıyorum. Hastaları tedavi ederken kullandığım sarin sonunda cildime nüfuz etti ve boğazımı kapatmaya başladı. *Tanrım, yakıyor.*

"Bu olmadan değilsin." Elime bir ameliyat maskesi tutuşturdu. "Fazla bir şey yapmaz ama yardımı dokunur."

Hiçbir şey yapmayacak. Ama nereden bilebiliriz ki? Kimyasal saldırıya hazır değildik. Normal doktorlar buna hazırlıklı mı?

Tepeden tırnağa titreyerek hastanenin merdivenlerine yığılıyorum. Ben farkına varmadan saatler geçmiş ve şimdi öğleden sonra olmuş. Ölüm saniyeleri bizden çalıyor. Oksijen yavaş yavaş ciğerlerime geri giriyor ve sonunda ailemi hatırlamaya başlıyorum.

"Layla!" Ayağa fırlayıp evimize doğru bakıyorum. O güvende. Güvende olduğunu biliyorum. Çünkü kurbanların hiçbiri hastaneye on beş dakikalık yürüme mesafesinde olan bizim mahallemizden değildi. Sarin hastaneye ulaşmadı, bu da demek oluyor ki benim evime de ulaşmadı.

Bir sonraki düşüncem Kenan ve kardeşlerine kilitleniyor. Midem dehşetle kendi üzerine dönüyor. Bugün gelip gelmediği hakkında hiçbir fikrim yok. *Allah'ım ne olur mahallesi etkilenmesin.*

Maskeyi çıkarıp kurcalıyorum ve mantıklı düşünceler toplamaya çalışarak etrafta dolanıyorum.

Etkilenmiş olsalardı buraya getirilirlerdi. Ama... ya gazı soludukları anda ölmüşlerse? Oh Tanrım. Aman Tanrım!

Derin bir nefes alıyorum ve hemen gitmem gerektiğine karar veriyorum, Leyla'yı kontrol ettikten sonra her şeyin yolunda olduğundan emin olmak için hemen Kenan'ın evine gidiyorum.

"Salama!" diye bağırıyor arkamdan bir ses ve dönüp baktığımda Kenan'ın hastane kapısının önünde durduğunu, yüzüne derme çatma bir bez tuttuğunu görüyorum. Yaşıyor. İçimde hissettiğim derin bir nefes veriyor.

Rahatlamaktan dizlerimin bağı çözüldü ve merdivenlere yığıldım.

"Salama!" diye tekrar bağırıyor, aceleyle bana doğru geliyor. "İyi misin? Aman Tanrım, lütfen bana iyi olduğunu söyle."

Yanıma çömeliyor, ağzındaki bezi çıkarıyor ve ben gözlerimi onunla dolduruyorum. Parlak yeşil gözleri, güzel, dürüst yüzü.

"Ben iyiyim," diye fısıldıyorum. "Sen iyi misin? Lama? Yusuf?"

Hızla başını sallıyor, elleri başımın yanında geziniyor, onları geri çekmeden önce kendini çelikleştiriyor. Yine de sıcaklıklarını, damarlarından fışkıran kanı hissedebiliyorum.

"Saldırı... bulunduğumuz yere yakın değildi, ama hayatta olduğundan emin olmak için buraya gelmek zorundaydım," diyor ve sanki enerjisi aniden çekilmiş gibi yanıma yığılıyor. Duman, gaz kalıntıları ve limon kokuyor. Bacaklarım yorgunluktan titriyor, kollarım ağrıyor ve tek istediğim bu yontma basamaklara uzanıp sonsuza dek uyumak.

Yaralıların cılız sesleri hastane duvarlarındaki çatlaklardan sızıyor ve ben gözlerimi kapatıyorum, kendi içime kapanıp ölene kadar ağlamadan onların acısını kalbimde tutamıyorum. Neden? *Neden* kimse bize yardım etmiyor? Neden ölüme terk ediliyoruz? Dünya nasıl bu *kadar* acımasız olabiliyor?

Başımı kollarımın arasına alarak dizlerime sarılıyorum. "Çok yorgunum," diye fısıldıyorum.

"Ben de," diye yanıtlıyor Kenan.

Başımı salladım. "Hayır. Tüm bunlardan yoruldum. Boğuluyoruz ve kimsenin umurunda değiliz. Sonradan düşünülen bir şey bile olmadığımız için yoruldum. Temel insan haklarına bile sahip olamamaktan yoruldum. *Tükendim* Kenan."

Gözlerini üzerimde hissediyorum ama başımı kaldırdığımda onun yerine yıkılmış binaların arasından görünen gökyüzünün ufkuna bakıyorum. Mavi ve griye.

"Ben de kızgınım," diye devam ediyorum.

Ve öfkenin her zaman orada olduğunu, yavaş ve emin adımlarla büyüdüğünü fark ettim. Uzun zaman önce, kemiklerim kırılana kadar baskı uygulamaya devam eden bir diktatörlüğün parmağı altında doğduğumda başladı. Protestocuların gırtlaktan gelen sesleri mutfak duvarlarımızdan sekerken annemle el ele tutuşup dua ettiğimizde küçük bir aleve dönüştü. Baba ve Hamza götürüldüğünde kemiklerimle kaynaştı, alevleri miyokardımı yaladı, ardında çürümüş hücreler bıraktı. Önüme serilen her bir bedenle inşa edildi, inşa edildi ve inşa edildi. Ve şimdi, sinir sistemim boyunca çatırdayan kükreyen bir ateş.

"Yarın devrimin yıldönümü," diyorum, Kenan kayıyor. "Ben de gitmek istiyorum."

Bu dört kelime dudaklarımdan dökülüyor ve o tanıdık dehşet duygusunun içimi parçalayarak dileğimi bozmasını bekliyorum. Ama öyle bir şey olmuyor. Hayır. *Yeter artık*.

Khawf gözlerimin ucunda beliriyor ama orada destek bulamayacağımı bildiğim için ona doğru bakmayı reddediyorum. Bu benim seçimim, onun yönettiği bir seçim değil. Onun yerine gözleri duygu yüklü Kenan'a bakıyorum.

"Emin misin?" diye soruyor ve ben neredeyse gülümsüyorum.

Başımı sallıyorum. Bu karar zihnimi temizliyor. Sesimin halkımınkine katılmasını istiyorum. Acılarımın şarkısını söylemek istiyorum. Şehitlerimizin yasını tutmak istiyorum. Gemi beni alıp götürmeden önce belki de son kez Suriye'nin bir parçası olduğumu hissedeceğim. Artık bu

korkuyu istemiyorum.

Kenan ayağa kalkıyor, uzaklara bakıyor ve sonra oldukça sert bir ses tonuyla "Devrim dediniz" diyor.

Spor ayakkabılarıma bakıyorum. "Şey... işte bu."

Bana dönmeden önce ceketinin koluyla oynadı. "Seni eve bırakayım."

Yukarı baktım. "Kardeşlerin mi?"

"Bana güvenin. İyi olduklarından emin olmasaydım teklif etmezdim," diyor. "İnşallah."

"O zaman çantamı alayım." Kendimi toparlayıp kapıya doğru ilerliyorum ama elim kolu sıkıca kavrıyor, kaslarım beni donduruyor. Öfke orada, ama ölülerin omuzlarımda bıraktığı ağırlığı silmedi.

"Ben alırım. Depoda, değil mi?" Kenan usulca söylüyor. Başımı sallıyorum. İçeri girmek için kapıyı açtığında, yaralıların öksürükleri ve yumuşak çığlıkları boğazımı daraltıyor, sonra kapı kapanıp sesleri kesiliyor.

Dönüş yolumuz sessizlikle dolu ve omuzlarının çöküşünü fark ederek ona bakmama izin veriyorum. Onun zihninde de bir fırtınanın k o p t u ğ u n u hissediyorum. Bugün gördükleri gitme kararlılığını hızla parçalıyor. Ama bu denklemde doğru cevabın olmadığını biliyor olmalı. Ayrılmak kötünün iyisi. Dış dünya kardeşlerinin kendi başlarına gitmeleri için güvenli değil ve onlara bir şey olursa Kenan mahvolur. Ama bilmeye ihtiyacım var, kelimeleri bir kez daha *duymaya ihtiyacım var.*

Ön kapıma vardığımızda başını kurşunlarla delik deşik olmuş duvara yasladı.

"Hâlâ bizimle geliyorsun, değil mi?" Fısıldıyorum ve bana bakıyor. "Evet," diyor sessizce.

Kendini itiyor, bir elini saçlarında gezdiriyor. Gözlerinde camsı bir bakış var ve başıboş bir çakıl taşını tekmeliyor. Taş sekerek uzaklaşıyor, acınası bir şekilde bir enkaza çarpıyor.

"Ben sadece-" diye başlıyor, güçlü bir şekilde üfleyerek. "Salama, kendimi çok çaresiz hissediyorum. Onları geride bırakıyorum. Ve bugün olanlardan sonra?" Acı gözlerini yakıyor. "Suriye'nin bana ihtiyacı var ve ben onu terk ediyorum."

Başımı salladım. "Hayır, değilsin. Halkımız burada ne yapıyor, protestolar mı? Bu güzel ve çok ihtiyaç duyulan bir şey ama burada kimin fikrini değiştiriyorsunuz? Dışarıdan *çok şey* yapabilirsiniz. Videolarınıza yorum bırakan insanlara fiziksel olarak ulaşabilirsiniz. Yeteneğinizle

hikayeler dokuyorsak, buradakileri güçlendirmek için sizin sesinize ihtiyacımız var. İşte böyle
savaş."

Bana bakıyor, yanaklarında belli belirsiz pembe bir kızarıklık var.

"Ve geri *döneceğiz,*" diyorum, sesim titreyerek. "İnşallah eve geri döneceğiz. Yeni limon ağaçları dikeceğiz. Şehirlerimizi yeniden inşa edeceğiz ve özgür olacağız."

Dönüp batmakta olan gün batımına, sonra da ışığı yutan alacakaranlık mavisine bakıyorum. Gece hızla yaklaşıyor ama bunun sonsuz olmadığını biliyorum. Bu karanlık örtü bizim sonsuzluğumuz değil. Onların kötülüğü de sonsuza dek sürmeyecek. İnancımız ve Suriye'nin tarihi damarlarımızda aktığı sürece değil.

"Salama," diye fısıldıyor Kenan.

Bana bakış şekli alveollerimdeki havanın kaybolmasına neden oluyor. Bu sadece kitaplarda okuduğum ve filmlerde gördüğüm bir bakıştı. Gerçek hayatta yaşayacağımı hiç düşünmemiştim, hele ki bu koşullarda.

Yaklaşıyor, parmakları laboratuvar önlüğümün kenarına dokunuyor ve her şey duruyor. Ayaklarımızın yanında dans eden ölü yapraklar, soğuk esinti, cıvıl cıvıl kuşlar. Her şey. Zihnim bile.

Kalbim göğüs boşluğumdaki yerinden yemek boruma doğru yer değiştiriyor ve cebimin üstünü kavrayan uzun parmaklarına bakıyorum.

"Haklısın. Geri döneceğiz," diye fısıldıyor ve başımı kaldırıp bakmaya cesaret ediyorum.

Bana bakışı beni sarhoş ediyor. Çok yakın, çok nazik, çok güzel.

Yanaklarına dokunmak, onu yaklaştırmak ve ellerimin altında kirli sakalını hissetmek için içimde yeni keşfedilmiş bir ihtiyaç yükseliyor. Tüm bu acıyı unutmak için.

Zümrüt gözleri birkaç saniyeliğine dudaklarıma düşüyor ve sonra başka tarafa bakıyor.

"Selam," diye fısıldar ve sonra gider.

Dünyaya hayat geri geliyor, yapraklar hışırdıyor. Ve ben daha fazlası için özlem duyuyorum.

"Yani gidiyor musun?" Layla sessizce soruyor, ben de başımı omzuna yaslıyorum, kolum onunkine dolanıyor. Bu noktadan hiç ayrılmadık.

Eve geldiğimden beri kanepede oturuyoruz, bacaklarımız bugün yaşadığımız dehşet yüzünden hâlâ biraz titriyor.

"Sence yapmamalı mıyım?"

Başını iki yana sallar. "Hiç de değil. Bu senin hayattaki yolun, Seleme. Üstelik sen Hamza'nın kız kardeşisin, hiç şaşırmadım. Ama gitmeye karar vermene ne sebep oldu?"

Dudağımı ısırarak kolunu sıkıyorum. "Çok uzun zamandır korkuyorum. Elbette rejimden nefret ediyorum ama bir parçam - korkak bir parçam - protestolara gitmezsem ve Allah korusun, biz gemiye binmeden önce ordu kazanırsa, işkence görmeyeceğimi düşündü. Baba ve Hamza'yı serbest bırakırlardı. Ama şimdi... Baba öldü ve Hamza..." Duruyorum. "Bir parçam her şeyin eski haline dönmesini istiyordu. Korku içinde yaşamaya geri dönmek. Ve bu düşüncelerden *nefret ediyorum.*" Layla'nın gözlerindeki sempatiyi görmek için başımı kaldırıyorum. "Kendimi ikiyüzlü gibi hissediyorum."

"Salama, korkmak insani bir şey. Ve sen ikiyüzlü değilsin."

"Umarım öyledir," diye fısıldıyorum. "Suriye için bir damarı yarabilirim. Eğer kanım onu kurtarabilecekse. Eğer ölümüm halkımıza adalet getirecekse, yapmazdım... buna hiç şüphe yok."

"Biliyorum."

Gözlerimi kapatıyorum. "Var olmaya en yakın hissedeceğim şey bu - bu benim gittiğim için af dileme şeklim."

Layla yanağını başımın üzerine koyuyor. "Biliyorum."

Birkaç dakikalık sessizlikten sonra, "Yarın ne olacağını bilmiyorum. Ama eğer ben... eğer... lütfen Am'i bul. O tekneye bin. Benim ve Hamza için yaşa. Bebek Salama'yı büyüt." Arkama yaslandım ve iki elini de şiddetle tuttum. *"Söz ver bana."*

Derin bir nefes alıp kendini toparlıyor. "Sadece ölmemek için her şeyi yapacağına söz verirsen. Bana geri döneceksin, inşallah." Sesi yumuşar, çok yumuşar. "Salama, lütfen. Şehit olma. Hayatta kalmak için savaş."

Sözleri bir gölün dibindeki küçük taşlar gibi düşüyor ve gözlerimin arkası yanıyor. "Söz veriyorum."

Elleri kavrayışımda gevşiyor. "O zaman ben de söz veriyorum."

Yatak odamın kapısını kapattığımda Khawf pencerenin yanında beni bekliyor.

"Bu bir hata," diyor. Bana karşı öfkeli görünüyor. "Ayrılmaya çok yakınsın. Neden kendini riske atıyorsun?"

İçimi çektim ve yatağıma oturdum. "Beladan uzak durmamı istediğini biliyorum.

Ama Suriye'de hiçbir yer güvenli değil. Şu anda bombalanabilirim."

Önümde duruyor, kollarını kavuşturmuş. "Yarın tüm güçleriyle protestolara odaklanmayacaklarını düşünüyorsan aptalsın."

Başımı salladım. "Haklısın. Ve tüm bu süre boyunca bana huzur vermeyeceksin. O yüzden bir anlaşma yapalım."

Sırtını dikleştiriyor. Korkutucu bir hava yaymıyor, sadece ilgi gösteriyor. Çenemi dışarı çıkarıyorum. "Bana en kötü senaryoyu göster."

Gülüyor. "Yine mi geldin?"

"Bana mümkün olan en kötü sonucu göster. Bana geçmişi gösteriyorsun. Bana geleceği göster. Bana Layla'nın acısını göster. Eğer bununla başa çıkabilirsem, bütün gece beni yalnız bırakacaksın. Beni tehdit etmeyeceksin."

Başını yana eğiyor, gözleri parlıyor. "Tutuklanmanı göstereyim sana. Kenan işkence gördü. Kardeşleri öldürüldü. *Her şey* yarın gitmeni engellemek için mi?"

Alnımdan soğuk terler boşanıyor. "Evet."

Bir dakika beni inceliyor, sonra parmaklarını kaldırıyor. "Seni mahvederse beni suçlama. Bunlar artık halüsinasyon olabilir, Salama." Eğilip yüzünü bana yaklaştırıyor. "Ama bunlar *çok* gerçek olasılıklar."

Ellerim titriyor ve onları yumruk yapıyorum. "Yap şunu," diyorum, sesim titreyerek.

Sırıtıyor ve parmaklarını şıklatıyor.

ERTESİ GÜN BİR VIZILTI İÇİNDE GEÇTİ, BOĞAZIM safra tadıyla yanıyordu. Gözümü bile kırpmadım ve Khawf'ın dün yaptıklarından sonra başım kurşun gibi. Gözlerimi ovuşturarak zihnimde hâlâ çınlayan işkence çığlıklarını bastırıyorum. Dün ne kadar çok ağladığım için göz dışı kaslarım ağrıyor ama sağlam duruyorum.

"Her şeyi paketledin mi?" Ona Panadol'ünü verdiğimde Am bana soruyor tablet. "Çok ağır bir şey değil. Bu bir mülteci teknesi, yolcu gemisi değil."

"Biliyorum," diye karşılık veriyorum. Her tarafa dağılmış hastalarıma bakıyorum; kızarmış gözlerini görüyor, kaburgalarını çatlatan öksürüklerini duyuyorum. "Askeri sınırlardan nasıl geçeceğiz?"

Kulak misafiri olmadığımızdan emin olmak için yan gözle bakıyor. "Orada görevli muhafızları tanıyorum. Bazıları para kazanmak istiyor. Doğru fiyat karşılığında geçmenize izin vermekten çekinmezler."

İğrenme dilimde safradan daha kötü bir tat bırakıyor. Am

omuz silkiyor. "Bu bir iş, Salama."

Homurdanıyorum. "Ne dersen de ama bana yalan söyleme."

Mola sırasında depoya çekilip sakinleşmeme yardımcı olması için ilaçların üzerindeki etiketleri okudum.

"Hey," dediğini duyuyorum Kenan'ın kapı aralığından.

Kalbim küt küt atıyor ve onun dövülmüş, göz çukurlarından kan akan görüntüsünü kovuyorum. "Hey."

"Size katılabilir miyim?" Kazağının eteğiyle oynuyor. Yüzü çizgilerle kaplı, saçları dağınık ve hiç uyumamış gibi görünüyor. Ayrılma kararının ağırlığı onu çok etkilemiş olmalı.

"Elbette," diyorum ve elimi önümdeki boş alana doğru sallıyorum. "Lama nasıl?"

Oturuyor ve sırtını dolaplardan birine yaslıyor. "O *çok*

Daha iyi. Elhamdülillah. Kalp atışları normal, kendim saydım. Bol bol su içtiğinden emin oluyoruz. Yusuf şimdi daha rahat nefes alıyor." Parmaklarını uzatıyor ve bir kalp atışından sonra, "Bu gece için. Bana bir söz vermen gerekiyor."

"Ne?"

"Birlikte olacağız. Ama bana bir şey olursa, kendini kurtar. Beni sürüklenirken görürsen, kaç. Anlaşıldı mı?"

Hayır. Bu hoşuma gitmiyor. "Kenan-"

Yüz ifadesi çok sert. "Salama, bana bunun için söz ver." Ben bir şey söylemeyince daha sert bir şekilde tekrarlıyor. *"Salama."*

"Peki," diye fısıldıyorum, bunu düşünmekten bile nefret ederek. "Kardeşlerinin amcanı bulmasını sağlayacağım, eğer..." Sustum. Söyleyemiyorum bile. "Ve eğer bana bir şey olursa, lütfen Layla'ya iyi bak."

"Yapacağım." Parmaklarını çıtlatıyor.

"Yusuf'a Layla'nın nerede yaşadığını söyledim, ikimizin de..." Ve onun sözleri de ölür.

"Doğru."

Gözleri beni inceliyor ve yüzümü kapatma dürtüsüyle savaşıyorum. Bunun yerine boğazımı temizleyip bir ilaç kutusu alıyorum.

"Bu da ne?" diye soruyor.

"En sevdiğim," diye cevap veriyorum, bana bakma şeklinden başka bir şeye odaklandığım için mutluyum. "Epinefrin. Kalbin sihirli ilacı. Pek çok hayat kurtarıyor."

"Nasıl veriliyor?" diye soruyor, sesi alçak ve ben de bir kadeh içmeye ihtiyacım varmış gibi hissediyorum.

"Doğrudan kalbe. Ama gerçekten fark etmez. Damardan veriliyor ve anında etki ediyor."

Başını sallıyor ama bakmayı kesmiyor ve ben de yüzümde bir şey olup olmadığını merak etmeye başlıyorum. "Um, öyle-"

"Gözlerin nasıl hep böyle parlıyor?" diye araya giriyor.

"Ne?" Gülüyorum.

"Seninle ilk tanıştığımda bunun bir ışık oyunu olduğunu düşünmüştüm. Ama öyle değilmiş. Bu depoda korkunç bir ışıklandırma var ve hala erimiş bal gibi görünüyorlar."

Nefesim boğazımda düğümleniyor. Yüzü kızarıyor ve bakışmayı keserek kapıya doğru bakıyor.

"Özür dilerim," diye kekeliyor. "Bu kadar ileri gitmek istememiştim."

"Sorun yok," diye fısıldıyorum, epinefrin kutusuyla oynuyorum. Ben mi? Güzel gözler mi? Bunu uzun zamandır duymamıştım.

Sesler açık kapıdan içeri süzülür. "Onu öldürdüler. Gülleri olan adamı."

"Ghiath Matar mı?" diyor yaşlı bir kadın, şok olmuş bir halde.

"Evet. Tek yaptığı orduya çiçek vermekti. Karısı oğullarına hamile. Facebook'ta yazıyor. Ölene kadar işkence görmüş."

Epinefrin kutusu parmaklarımdan kayıyor ve bir gümbürtüyle yere düşüyor. Kenan gözlerini kapatıyor ve yüz hatları kederle acılaşıyor. Sonunda gözlerini açtığında ayağa kalkıyor ve kapının önünde duruyor. "Al-Ameer fırınında buluşuruz, tamam mı?"

Başımı sallıyorum ve o uzaklaşıyor. Kalbim tekrar normal atmaya başlıyor ama hüznüm gözyaşlarına dönüşüyor. Başımı arkaya eğiyorum ve derin bir nefes alıyorum.

"Geri çekilmeyi mi düşünüyorsun?" Khawf önümde belirerek soruyor.

"Hayır," diye fısıldıyorum ve sesim titriyor. Bu sefer korkudan değil. "Onlardan nefret ediyorum."

"Biliyorum," diye nazikçe yanıtlıyor Khawf. "Ve söylemeliyim ki, sana çok yakışmış." Duraksıyor. "Dün gece sana gösterdiğim şey, Salama... tüm bu senaryolar gerçek olabilir."

Yutkunmak acı veriyor ama yüzleştiğim dehşetten daha güçlü olma arzum her şeyden çok daha ağır basıyor. Kalbimi sabitliyor.

"Bugün gidersen çok heyecanlanacağımı söyleyemem. Peki bu sonuçlarla yüzleşmeye kesinlikle hazır mısın?"

Yavaşça başımı sallıyorum. "Özgür bir geleceğin bedeli bu, Khawf. Hamza'nın her gün ödediği bir bedel. Ama ben Suriyeliyim. Burası *benim* toprağım ve tıpkı yüzyıllardır burada yetişen limon ağaçları gibi, dökülen kan bizi durdurmayacak. Benim Tanrı'ya inancım var. O beni koruyacaktır. Bana zorla zulüm yedirildi ama artık onun acı tadını yutmayacağım. Ne olursa olsun."

Bugünkü protestonun yapılacağı yere doğru koşuşturan insanların arasından geçerken ensemdeki küçük tüyler beklentiyle kabarıyor.

Özgürlük Meydanı.

Ay yukarıda geziniyor, nazik dokunuşuyla yolumuzu gösteriyor. El yapımı zayıf pilli lambalar ve el fenerleriyle birlikte her şeyi görebiliyorum. Genç adamlar yanımdan aceleyle geçiyor, bazıları kırmızıya boyanmış büyük tabelalar taşıyor.

Kulağıma ulaşan konuşma parçaları umut ve kararlılıkla dolu; insanlar bir yıl sonra hala güçlü oldukları için gurur duyuyorlar. Ruhları gerçekten ezilene kadar daha kaç ölüm, daha ne kadar travma olacağını merak ediyorum. İnançları güçlü. Hem Tanrı'ya hem de devrime. Ve şimdi gerçek özgürlüğü tattıklarına göre, karanlık günlere geri dönemezler.

Meydanın Özgür Suriye Ordusu'nun yetkisi altında olması gerekiyordu, bu yüzden gecenin bir kısmında güvende olacağız, ama ordu her zaman geliyor. Kimsenin yüzümü görmemesi için kapüşonumu başıma sıkıca geçiriyorum. Karanlık, herhangi birinin yüz hatlarını ayırt etmeyi zorlaştırsa da, güvende olmak daha iyi. Sonuçta bunun pek bir önemi yok; ordunun gözünde masum diye bir şey yok. Protestocu olsun ya da olmasın hepimizi öldürecekler. Onlara göre özgürlük fikri bulaşıcıdır ve yayılmadan önce yok edilmemiz gerekir.

Layla'yı ve vedalaşmamızı düşünmemeye çalışıyorum. Beni bırakacağını sanmıyordum. Ama bu gece ne olursa olsun, pişman olmayacağım.

Khawf yanımda dimdik duruyor, bir ölüm alameti gibi görünüyor.

"Anlaşmamızı unutma," diyorum ve o da gözlerini deviriyor.

"Çocuk buradayken seninle konuşmayacağım. Ama sandığınız kadar habersiz değil. Zaten bir şeylerden şüpheleniyor."

Sonunda meydana ulaştık ve protestoların başladığını duyabiliyorum.

Sesler gırtlaktan geliyor, zedelenmiş ruhların derinliklerinden geliyor, her biri birbirine karışmadan önce kendi ayakları üzerinde durmaya çalışıyor, güçlü ve birleşik. Her biri, her kelimenin son kelimeleri olabileceğini çok iyi biliyor.

"Bunu bilmiyoruz. Bilse bile bu sadece bir şüphe," diye karşılık veriyorum ve Kenan'ın bana buluşmamızı söylediği yeri bulana kadar itiraz eden insanların arasından dikkatle ilerliyorum. Gözlerden uzak, harekete yakın ama kaçmamız gerekirse yeterince uzakta. Büyük bir beton parçasının bir top mermisi tarafından yok edildiği duvara yaslanıyorum. Cam parçaları spor ayakkabılarımın altında çıtırdıyor.

"Tamam. Sadece kapüşonunun yüzünü örttüğünden emin ol." Khawf etrafına bakar. "Güvende olalım, üzülmeyelim."

Boynumu eğiyorum ve sanki tek bir ruhmuş, herkesin içinden geçen tek bir hayatmış gibi toplanan insanları izliyorum. Ergenlik çağının eşiğindeki çocukları görüyorum, yüzlerindeki korku silinmiş. Burada buna yer yok. Ebeveynlerinin terörünün gölgesinde büyümüş, bu ülkeyi kendilerinin yapmaya karar vermiş genç adamlar. Diktatörlüğün üzerlerine basmasından bıkmış, tüm hayatları boyunca bu tiranlığı yakıp kül edecek ateşi yakacak bir kıvılcım bekleyen yaşlı adamlar.

Korku burada ölür.

Benim yaşlarımda ya da daha küçük bir çocuk yanımdan geçiyor. El fenerleri çıplak göğsünün üzerinde parıldıyor. Kaburgaları deriyle kemiğin birleştiği yerden dışarı çıkıyor. Göğsüne kömürle ÖZGÜRLÜK çizilmiş.

"Hey!" diye seslendim şaşkınlıkla.

Bana doğru döndü.

"Korkmuyor musun?" Yüksek sesle soruyorum.

Sırıtmadan önce bir saniye bana bakıyor. "Her zaman. Ama kaybedecek bir şeyim yok."

Arkasını döner ve kalabalığın arasına dalarak protestonun merkezine doğru ilerler. Burası, ölümün karo zeminlere yapıştığı hastaneden farklı bir düzeyde işliyor. Burada hayat o kadar güçlü parlıyor ki şüpheleri silip süpürüyor. Huzur hissediyorum.

Ciğerlerim tam bir hava nefesiyle seviniyor. Göğsümdeki baskı kalkıyor ve kendimi daha hafif hissediyorum. Başım dönüyor ve dilim ilahi söylemeye ve şarkı söylemeye başlamak için kaşınıyor. Khawf yanımda duruyor ama tek kelime etmiyor, kitleyi ilgiyle izliyor.

Kalabalığın nabzını tutan bir adam mikrofonuna dokunur. Sesi gürlüyor ve insanlar çılgınca tezahürat yapmaya başlıyor. Söyledikleri diğer herkes tarafından yarı yarıya bastırılıyor ama ana fikri anlayabiliyorum; son bir yılda neler olduğunu anlatıyor. Bunun üç yüz altmış beş gündür devam ettiğini düşünmek gerçek dışı. Zaman burada farklı akıyor. Keder bunu yapar. Her gün bir yıl ve her biri geçtikçe yarının daha iyi olacağını umuyoruz.

Birçok insanın telefonlarını çıkarıp kayıt yaptığını fark ediyorum. Bazıları ceketlerinin altından üzerinde tarih ve yer yazan kağıt parçaları ve birkaç cümle çıkarıyor: "*Cehenneme git Esad,*" "*Senin için geliyoruz," "Allah'tan başka kimseden korkmuyoruz,"* ve "*Esad bir katildir.*"

İçlerinden biri dikkatimi çekiyor. Mükemmel kırmızı harflerle eski bir şiiri heceliyorlar.

"Her limon bir çocuk doğuracak ve limonlar asla tükenmeyecek."

Limonlar hâlâ büyüyor, çiçek açıyor, devrimi besliyor. Annemin yazları benim için yaptığı limonatayı hatırlıyorum. Neredeyse soğuk, ekşi tatlı tadını alabiliyorum ve düşündükçe ağzım sulanıyor. Kalbim o taze toplanmış limonları ve annemin bana limonatayı uzatırkenki sevgi dolu bakışlarını arzuluyor. Başımı sallayarak bu özlemi kovuyorum.

Burada değil.

Şimdi sinirlerim kendime adrenalin enjekte etmişim gibi titriyor. Ellerim titremeyi durduramıyor, ben de onları birbirine sürtüyorum. Beni destekleyen sağlam beton levha beni rahatlatıyor ama aşağı baktığımda griye çizilmiş kırmızı ipuçları görüyorum. Sertçe nefes alıyorum ve kendimi önüme bakmaya zorluyorum.

Devrimin bayrağı başımızın üzerinde dalgalanıyor ve bu bana onu okullarımızda gururla milli marşımızı söyleyerek göndere çekebileceğimiz bir günün hayalini kurduruyor. O zaman bizi dünya çapında temsil edecek. Şimdilik bu bayrak soğuk kışlara, gökten yağan bombalara ve bedenlerimizi parçalayan kurşunlara karşı bizim kalkanımız. Ölümde kefenimizdir, korumaya yemin ettiğimiz toprağa dönerken cesetlerimiz ona sarılır.

Bireysel sesler tek ve hayattan daha yüksek. "How Sweet Is Freedom" havaya yükseliyor, kameralar tarafından tüm dünyaya iletilmek üzere düşük kalitede çekiliyor. Bu şarkıyı sayamayacağım kadar çok duydum. Her yerde. Bu bizim devrimimizin alfabesi. Çocuklarımız

konuşmayı öğrenir öğrenmez öğretilmelidir. Hastaların yorgun sesleri hastanemizin duvarlarını onunla çınlatıyor. Bu onların yaralarına merhem oluyor. Ameliyat masamda bilinçsizce kendi kendine mırıldanan pek çok hastam oldu. Beyin hücrelerinde kök salmıştır ve hiçbir şey onu yok edemez.

Yumuşak bir şekilde şarkı söylüyorum, sesim üstümüzdeki gökyüzünde gürleyen derin yankılara karşı bir tezat oluşturuyor. Şarkılı bir dua.

"Salama."

Sesi güneş ışığı gibi üzerime vuruyor. Bir gülümsemeyi bastırmaya çalışarak dönüyorum. Kıyafetleri benimkilerle aynı. Eski bir kot pantolon ve siyah kapüşonlu bir tişört. Saçları geriye taranmış ve sanki kafasını bir kase suya daldırmış gibi ıslak damlacıklar saçıyor.

"Selam." Kayıtsızca başımı sallıyorum, o depoda gözlerinin beni nasıl aradığını ve söylediği kelimelerin kaburgalarımın arasında nasıl katlanıp kırık kalbimi nasıl yumuşattığını hatırlıyorum. Onu seven kalbimi.

"Nasılsın?" Bakışları utangaç bir şekilde benden yere doğru kayıyor. Muhtemelen o da o anı düşünüyordur.

"İyiyim," diye
fısıldıyorum.

"Layla nasıl?"

Onun endişesi solmuş kalbimin çiçek açmasını sağlıyor. "Benim için korkuyor ama iyi." Bir damla serotonin getirecek bir konu bulmak için duraklıyorum. "Geleceğini söylediğinde Lama ve Yusuf ne kadar mutlu oldular?"

Gülümsüyor. "Uzun zamandır olmadıkları kadar mutlular. Lama gözyaşlarına boğuldu ve Yusuf beni bırakmadı."

"Yusuf hâlâ -yani o-" Duyarsız görünmeden kelimeleri nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum.

"Hayır," diyor üzüntüyle. "Hâlâ konuşmuyor."

Yusuf bazı yönlerden bana kendimi hatırlatıyor. Acaba zihninde nasıl ifade edeceğini bilemediği kasırgalar mı var? Khawf, kimseyle nasıl paylaşacağımı bilmediğim bir yük. Umutsuzca istiyorum. Yalnızlık boğazımın düğümlenmesine ve gözlerimin yaşarmasına neden oluyor. Bu, derimi ve kemiklerimi çatlatana kadar biriken ve biriken bir baskı.

"Almanya'da ona yardım bulacağız," diye temin
ediyorum Kenan'ı. Başının arkasını kaşıyor. "Biz mi?"

Kulaklarım yanıyor ve derin bir nefes alıyorum. Neden bunun etrafında dans ediyoruz? Onun hakkında ne hissettiğimi çok iyi biliyorum ve yüz ifadeleri yalan söylemiyor. Onun da aynı şeyi hissettiğini biliyorum. "Orada

ayrılmayacağız, değil mi?"

Tamamen bana doğru dönüyor ve eli cebine gidiyor. Umutlu görünüyor. "Salama, hiç istemiyorum-" diye başlıyor usulca.

Birdenbire kalabalıktan bir tezahürat yükseliyor ve biz zıplayarak kızarıyoruz. Mikrofonu tutan adam derin ve kasvetli sesiyle yeni bir şarkıya başlıyor. Kenan'ın fotoğraf makinesini getirmediğini fark ediyorum.

Sessizce durup kalabalığın içindeki duyguların cızırdamasını izliyoruz. Şarkılar arasında şehitlerin ruhları ve hapishanede acı çekenler için dualar gönderiyoruz. Gözümdeki bir damla yaşı siliyorum. Hamza ne kadar yalnız olmalı.

Bir süre sonra Kenan, "Renkleri görüyor musun?" diye sorar.

Dudaklarım hüzünlü bir gülümsemeye dönüşüyor. "Evet." Sokağın bir tarafını kaplayan ağaçlara bakıyorum. Yapraklar ağaç gövdelerinin üzerinde daireler çizerek tepeye doğru uzanıyor. "En küçük, en basit şeylerde bile hayat var. Bunun neden olduğunu anlıyorum. Özgürlük hiçbir zaman kolay bir bedel olmadı; bedeli-"

"Kan. Mümkün olabileceğini düşündüğümüzden daha fazla,"

diye bitiriyor acı bir şekilde. "Evet," diye mırıldanıyorum.

"Ama sen bunu başından beri biliyordun." Önüne bakıyor. "Sence buna değer mi?"

Şarkının beş mısrası daha havada süzülüyor.

Sağ kolu kesildiği için huzur içinde olan sarışın Özgür Suriye Ordusu askerini hatırlıyorum. *Hâlâ bir tane daha var, değil mi?*

"Bilmiyorum. Buna değmesini *istiyorum.* Şehitlerin mezarları üzerinde büyüyen çimlerin, olmak istedikleri kişi olabilecek bir nesle hayat vereceğini bilmek istiyorum. Ama bunun ne zaman olacağını bilmiyoruz. Yarın da olabilir, on yıllar sonra da."

"İşte bu yüzden inancımız var, Salama. Savaşmak, yaşamak ve yolu açmak bizim görevimiz."

Bunu kendinden emin bir şekilde söylemesine hayranım.

"En sevdiğin şarkı hangisi?" diye soruyor aniden.

Hazırlıksız yakalandım. "Um...'How Sweet Is

Freedom.'" "Ben de."

"Onu götürmelerinden önce Baba hep bu şarkıyı söylerdi. Bu şarkıyı her söylediğinde ona öyle bir bakardı ki, sesinin kanarya gibi olması da cabasıydı."

"Ibrahim Qashoush bunu bulmakla çok akıllıca

davranmış." "Tüm şarkıları harika."

İbrahim Kaşuş devrimimizin köklerinden biriydi. Bize savaşma gücü veren popüler şarkıların çoğunu kaleme alan Hama'lı basit bir adam.

Kenan'ın sesi sessiz. "Allah rahmet eylesin."

Sanki haberi yeni almışım gibi kalbim onun kaybı için yas tutuyor. Ordu onu yakaladı. Ses kutusunu boğazından öyle bir kesmişler ki neredeyse kafası kopacakmış. Sonra da keşfetmemiz için Asi Nehri'ne attılar.

"Ameen," diye fısıldıyorum.

"Özgürlük istiyoruz! Özgürlük istiyoruz! Özgürlük istiyoruz!"

Kalabalık, elli yıldır geliştirdikleri güçle her kelimeyi söylemeye başlıyor. Kenan da onlara katılıyor, sabit, güçlü bir sesle şarkı söylüyor ve her saniyeyi yakalamak için iPhone'unu yüksekte tutuyor. Ona yaklaşıyorum, güzel sesi beni büyülüyor.

Göz ucuyla kollarını kavuşturmuş Khawf'ı görüyorum. Baktığımı fark ediyor ve göz kırpıyor.

Yüzümü buruşturuyorum.

"Bu iş düşündüğümden daha uzun sürecek," diyorum Kenan'a. Kaydını durduruyor ve beni dinlemek için eğiliyor. "Canımızı kurtarmak için ne zaman kaçmamız gerekiyor? Onlar gelene kadar ne kadar zamanımız var?"

"Özgür Suriye Ordusu'nun yetki alanındayız. Eğer ordu gelirse, ilk saldırı hattı ÖSO olacaktır ve inanın bana, böyle bir şey olursa haberimiz olur."

Başımı sallıyorum ama kulaklarım uçakların ölüm frekanslarını yakalamak için zorlanıyor. Kendime yalan söyleyemem ve yarın güneşin doğuşunu göreceğimden eminmişim gibi davranamam.

Elimi boğazıma götürüyorum ve yutkunurken kaslarımın nasıl kasıldığını hissediyorum. Bu hareket kendimi canlı hissetmemi ve çevremden daha fazla haberdar olmamı sağlıyor. İstesem bir kelebeğin kanat seslerini duyabilirim.

"İyi misin?" Kenan'ın sesi her yerde yankılanıyor. Başımı sallıyorum. Neyse ki konuyu uzatmıyor.

"Bu ilham verici," diyorum o benim beyaz yalanımı ortaya çıkarmaya vakit bulamadan. "Açıkçası kendimi bu kadar cesaretlenmiş hissetmeyi beklemiyordum."

"Evet, ne zaman YouTube'a bir protesto görüntüsü koysam ve yorumları okusam, kendimi büyük bir değişimin parçasıymışım gibi hissediyorum. Önemli bir politikacı ya da tanınmış bir aktivist falan değilim. Eğer ölürsem, birilerinin beni

dünya bilirdi. Ben sadece bir sayı olurdum ama yine de insanların düşüncelerini değiştirdiğimi hissediyorum. Gerçeği görmelerini sağlıyorum. Tek bir görüş olsa bile. Bu mantıklı mı?" Utangaç bir şekilde bana bakıyor.

"Öyle." Gülümsüyorum. "Ne zaman bir insana dikiş atsam ve acısını dindirsem - geçici de olsa - bir şey yapmış gibi hissediyorum. Bu insanlar birer sayı *değil*. Hayatları ve sevdikleri var ve *belki de* onlara doğru yönde yardım ettim. İnsanların korktuğu bir şey varsa o da unutulmaktır. Bu mantıksız bir korku, sizce de öyle değil mi?"

Başının arkasını kaşıdı ve kitaplara ilham verebilecek yarım bir gülümsemeye dönüştü ve midem bulandı. Gözleri yaralı ellerime kaydığında, onları kollarımla kapatmıyorum. Haftalardır onları düşünmemiştim. Önceleri kaybettiklerimi hatırlatmalarından nefret ederdim ama şimdi gücümün bir kanıtı oldular.

Derin bir nefes alıyorum, havanın kanla lekelenmemiş olmasının tadını çıkarıyorum. Temizleyici bir esinti yanımızdan geçiyor ve Kenan'ın gördüğü dünyaya bir göz atıyorum. Görüyorum ve seviyorum. Gerçekten. Ama bu okyanusu sevmek gibi bir şey. Tahmin edilemez, mavi köpüklü su bir saniyede cennetten dehşete dönüşüyor.

"Sanırım-" diye başlıyorum ama cümlemi bitirmeye fırsatım olmuyor. Kulaklarım sesi algılamadan önce uyarıyı hissediyorum. Ölümün kendine özgü bir tonu var.

"İhtiyacımız olan-" Tekrar deniyorum ama sözlerimi bitiremiyorum bile.

İLK OLARAK, BULUNDUĞUMUZ YERDEN İKİ BLOK ÖTEYE BİR BOMBA DÜŞÜYOR ve yer gümbürdüyor ve kırılıyor.

İkinci olarak, sanki biri televizyonu kapatmış gibi şarkılar kesilir ve panik başlar.

Üçüncüsü, bedenim geçen yılı yeniden yaşadığıma inanmayı reddederken anılar gözlerimin önünden hızla geçiyor. Bunu bekliyor olsam da vücudum umursamıyor.

Başımı hızlıca sallıyorum. Kendimi kapatamam yoksa öleceğim. Tereddüt benim ölüm fermanım.

"Buradan hemen çıkmalıyız!" Kenan'ın bağırdığını duyuyorum ama gözümün önünden o kadar çok şekil geçiyor ki, bulanıklaşmaya başlıyorlar. Bir el koluma yapışıyor ve beni bombanın düştüğü yerin aksi yönüne doğru sürüklüyor. Kenan'ın peşinden tökezleyerek gidiyorum, bırakmaması için dua ediyorum. Bedenler yanımızdan geçip gidiyor, aceleleriyle bizi birbirimizden ayırmaya çalışıyorlar ama onun tutuşu zayıflamıyor. Aciliyet çaresizliğe dönüşürken ayağımın takılmaması için elimden geleni yapıyorum.

"Salama!" Kenan'ın sesi kaosun gürültüsünden yükseliyor. Başını bana doğru çeviremiyor, yoksa ikimiz de tökezleyeceğiz.

"Devam et!" O durmadan önce bağırıyorum.

Bir adam akıntıya karşı hareket ederek "Buradan çıkmam gerek" diye bağırmaya devam ediyor. "Gitmem gerek, *lütfen.* Bomba evime düştü!"

Beni boğan histeriye rağmen ilerlemeye devam ediyorum.

Bir tane daha düşüyor, gökyüzünü aydınlatıyor. Bu sefer daha yakından. Çığlıklar geceyi parçalıyor ve dizlerim bükülüyor.

"Salama!" Kenan'ın eli bileğime dolanıyor ve izdihamın ortasında durup kalkmama yardım ediyor. İnsanlar koşarak etrafımızda dönüyor. Kenan beni omuzlarımdan tutup kaldırıyor. Gözleri kararlılıkla gözlerime bakıyor.

"Seleme," diyor Kenan ürkütücü bir sakinlikle. "Panik yapma ve elimi bırakma."

Başımı salladım. Eli benimkine kayıyor ve bir kez daha kalabalığın arasına dalıyoruz. Silahların patladığını ve bir bombanın daha düştüğünü duyuyorum. Özgür Suriye Ordusu ile topyekûn bir çatışma olmalı şimdi. Kenan sağa dönerek bizi kalabalıktan ayırıyor ve ara sokaklara dalıyor. Bağrışmalar durmuyor ve sadece protestodan gelmiyor. Binalar uyuyan çocukların üzerine yıkılmış, anneler çaresizce ağlıyor, birileri bebeklerini çıkarsın diye. Geri dönüp yardım etmediğim için suçluluk duygusu içimi parçalıyor ama yardım etseydim öleceğimi de biliyorum.

Nerede olduğumuzu biliyorum. Layla hâlâ buradan biraz uzakta ama sığınabileceğimiz başka bir yer var.

"Bekle!" diye bağırıyorum ve Kenan bir an duraksıyor. Önüne atılıyorum, diğer elini tutup koşuyorum. "Nereye gideceğimi biliyorum."

"Nerede?" diye bağırıyor gürültünün

üzerine. "Eski evime."

"Daha hızlı koşmalıyız. ÖSO burada zemin kaybetmiş olabilir." "Keskin nişancılar." Mideme bir çukur düştü.

"Ya da ordu."

Arkama baktım. "Telefonundan kurtulmalısın."

Tanrı korusun, yakalanırsak ve telefonundaki videoları bulurlarsa. Derisini yüzerlerdi.

Eli benim elimde esniyor. Ayak seslerimiz kırık kaldırımda yankılanıyor. "Bunu yapamam."

"Ama-"

"Merak etme. Eğer yakalanırsak, sana zarar vermelerine izin vermeyeceğim."

Isırarak karşılık veriyorum. Bunu sadece kendini daha iyi hissetmek için söylüyor. Kötülüğün gözünde masum yoktur. Neyse ki sokaklarda kimseyle karşılaşmıyoruz ama bombaların yaklaştığını hissedebiliyorum. Onu daha hızlı çekiyorum ve ciğerlerim itiraz ediyor. Aldığım her nefes ateş gibi geliyor. Kendimi frenlemek için dudağımı ısırıyorum ve daha sert itiyorum.

İnsanlar gözleri korkudan kocaman açılmış bir şekilde binalardan dışarı dökülmeye başladı. Yollar kurtarılamaz durumda ama insanların gidebileceği hiçbir yer yok. Çocukların ağladığını ve insanların merhamet için dua ettiğini duyuyorum. Bir adam kucağında bir bebek taşırken karısı da onunla birlikte dışarı fırlıyor. Bizim için ayrılıyorlar ve ben ne yaptıklarını görmek için arkama bakmıyorum. Kaçmak için mantıklı olmaları için dua ediyorum.

"Tanrım, *lütfen,* kurtar bizi!" Fısıldıyorum.

Bir top mermisi daha yakına düşüyor; patlamasıyla cam parçaları

bizimkileri sıyırıp geçiyor.

kıyafetlerimizi ve tenimizi acıtıyor. Tıslamamıza neden olacak kadar acıtıyorlar ama daha kötü acılarla da uğraştık. Bomba eskiden künefe yemeye gittiğim mahalleyi havaya uçurmuş. Tekrar tökezliyorum, enkazdan öksürüyorum ve Kenan beni kaldırıyor, elleri güçlü ve sabit. Onu tekrar çekiyorum ve koşuyoruz. Sadece on beş dakika önce nefes alan insanları düşünmemeye çalışıyorum. On beş dakikanın dünyadaki tüm farkı nasıl yaratabileceğini. Hayal gücümün bir ürünü olduğunu bildiğim ağlayan bir bebeğin sesini duymamaya çalışıyorum.

Nihayet yavaşlayıp soluklanabileceğimiz kadar uzaklaşmıştık. Kenan'ın elini isteksizce bırakıyorum ve o da benimle aynı hizaya geliyor. Nefeslerimiz sert, kansız kanımız oksijen sağlamaya çalışırken kaburgalarımız gıcırdıyor. Hem titriyor hem de terliyorum ve nefesimi sabitlemeye odaklanmaya çalışıyorum.

Kenan bir şey söylemiyor, ben de konuşarak teselli bulamıyorum. Uzaktan bombaların sesini duyuyoruz ve her biri kalbimde yeni bir delik açıyor. Yüzündeki ifadeyi görmek istemiyorum. Üzüntü mü, öfke mi, çaresizlik mi bilmek istemiyorum. Her neyse, beni korkutacak ya da kıracak ve ben ikisini de istemiyorum. Sırtını kamburlaştırdı ve ne zaman bir çığlık bize ulaşsa daha da daralıyor.

Yıllar önce apartmanımın bulunduğu eski mahallemden geçiyoruz. Yan yana dizilmiş yerel dükkanlar solmuş, tabelaları okumak neredeyse imkansız. Burada ailesinin işini kurtarmaya çalışan kimse yok. Sokaklarda tek bir ruh bile dolaşmıyor ve bu da bedenimi ürpertiyor. Burası, burada yaşamış olanların hayaletleri tarafından lanetlenmiş, teslim edilmemiş bir adalet için çığlık atıyor. Dükkânlar yağmalanmış, eşyalar etrafa fırlatılmış, camlar kırılmış. Staj yaptığım eczane kana bulandı.

Eski binam bir sonraki sağ köşede ve yaklaştıkça kalbim güm güm atıyor.

Temmuzdan beri buraya gelmedim.

Ayak izlerim buranın her yerine kazınmış. On yaşındaki halim kıkırdayarak yanımdan geçiyor, arkadaşlarıyla okul servisinden iniyor, eve koşuyor, sırt çantası her adımda sallanıyor. On beş yaşındaki ben tökezleyerek yanımdan geçiyor, gözleri okuduğu kitaba yapışmış, çalışma seanslarına geç kalmış. On yedi yaşındaki Salama, Layla, Shahed ve Rawan ile el ele yürüyor. Bugünkü alışveriş çılgınlığından memnunlar, her biri birkaç adım ötedeki restorandan aldıkları lezzetli shawarma'ları taşıyor. Tüm bu hayatlar gözümün önünde akıp gidiyor. Umutlu ve sağlıklı yüzümden yansıyan ışığı görebiliyorum. I

kendinden emin adımlarımı ve berrak gözlerimi görebiliyor. Tüm cadde canlanıyor, kaldırım kenarlarında çiçekler açıyor, tüccarlar mallarını söylüyor ve iris yaprakları rüzgarda dans ediyor, yasmine elsham'ın kokusunu taşıyor.

"Salama!" Bir ses hayalimi soğuk su gibi kesiyor.

Karanlık halüsinasyonumun yerini alırken gözlerimi kırpıştırıyorum ve keskin bir nefes alıyorum. "Salama," diyor Kenan tekrar ve ona dönüyorum. "Her şey yolunda mı?"

Endişeli; elbiselerini is kaplamış. Kollarında çentikler ve yüzünde kesikler var. Gergin görünüyor, neye baktığımı görmek için etrafına bakınıyor.

"Evet," diyorum ve sesim tutuklaşıyor. Boğazımı temizleyerek tekrar deniyorum. "Ben iyiyim. Sadece burada olmak bunaltıcı. Eve dönmek."

Sempatik bir şekilde gülümsemeden önce tereddüt ediyor. "Ne kadar zor olduğunu hayal bile edemiyorum."

Elbette hayal edebiliyor ama özverisi her şeyin önüne geçiyor. "Hadi gidelim." Yanından geçip gidiyorum.

Khawf'ın yanımda yürüdüğünü hissediyorum ve mırıldanıyor: "Burası senin travmanla dolu. Neden gitmen gerektiğini anlıyor musun, Salama?"

Hızlıca başımı sallıyorum, gözyaşlarımı dikkatlice saklayarak annemin cesedinin buradan sadece birkaç adım ötede parçalanmış halde yattığını düşünmemeye çalışıyorum.

BİNAMIN HARABELERİNİ ÖNÜMDE GÖRÜYORUM VE ironiye hayret ediyorum. Annemi öldüren yere sığınıyorum. Yere dikkatsizce saçılmış moloz ve kayalara takılmamaya çalışıyorum. Elimde olmadan kırık mobilyalara ve burada benimle birlikte yaşamış insanların anılarına basıyorum. Basacak güvenli bir yer yok.

"Tam burada." Beton ve tuğladan oluşan küçük bir tepeyi işaret ediyorum.

Kenan tırmanıyor ve ben de onu takip ediyorum, taşların keskin kenarlarının spor ayakkabılarıma battığını hissediyorum. Ona ulaşmak için acıyı zorluyorum, her yerde duran camlar elimi kesmesin diye uğraşıyorum. Aşağıda ve gözden uzakta saklanma yerimiz var. Büyük bir dolap onu gizliyor. Fırtınanın gözü gibi, felaketten kurtulan bir merkez. Sanki tüm bina, bir zamanlar içinde yaşamış nesillerin anılarıyla birlikte, bu gece bizim için bir yuva yapmaya karar vermiş gibi.

Atlıyoruz, ağır bir şekilde yere iniyoruz.

Ay bir lütuf gibi parlıyor, böylece yanlarımıza bir şey batmadan nereye oturacağımızı biliyoruz. Kenan ayakkabısıyla yeri biraz süpürüyor ve kırık bir duvara yaslanarak oturuyor, nefesi kesiliyor. Kendimi tekmeleyebilirdim. Kendi dertlerime o kadar dalmışım ki, onun nasıl olduğunu düşünmedim bile. Alnında ter birikiyor ve başını taşa yaslayıp gözlerini kapatıyor.

"Hey," diyorum belli belirsiz. "Her şey yolunda mı?"

Bir elini yüzüne siler ve her zamanki kadar parlak görünmeyen bir gülümsemeyi başarır.

"Evet," diye mırıldanıyor. "Bunun için endişelenme. Sadece nefesimi tutuyorum." Ona doğru ilerliyorum. "Telefonunu alabilir miyim?"

Başını sallayarak uzatıyor, ben de ışığını açıp yüzüne tutuyorum.

"Ne?" diye soruyor.

"İyi olduğundan emin olmak için."

Başını sallıyor ve doğrudan ışığa bakıyor. Gözbebekleri küçülüyor ve beyninde hücre ölümü olmadığına dair bana güvence veriyor.

"Her şey iyi görünüyor," diyorum birkaç saniye sonra. Bakışlarım gözlerinden dudaklarına kayıyor ve aynı hızla tekrar geri dönüyor. O da aynısını yapıyor, ama benden çok daha uzun süre kalıyor ve kalbim kulaklarımda gümbür gümbür atıyor.

Salama, hiç istemiyorum-

Cezasının nasıl biteceğini merak ediyorum.

Biraz kıpırdanıyor, elini kaldırıyor ve eli yanına düşmeden önce yanağıma santimetrelerce yaklaşıyor.

"Özür dilerim," diye fısıldar. "İsteyerek yapmadım-"

"Sorun değil," diye fısıldıyorum ve telefonu ona veriyorum. Diğer tarafına oturmak için hareket ediyorum.

Kenan başını bir kez daha levhaya yaslıyor. Boynumu ovuşturup gökyüzüne bakıyorum. Bu kadar vahim bir durumda olmasaydık, burası çok güzel olurdu. Karanlık önümüzde uzanıyor, ay gümüşi ışıltısıyla yakındaki yıldızların ışığını azaltıyor. Diğer insanların kendi ülkelerinde gördükleri gökyüzünün aynısı. Ama biz burada onu izlerken, saklanırken, bir sonraki nefesimizin son nefesimiz olup olmadığını bilmezken, diğerleri yataklarında güvenle uyuyor ve aya huzurlu bir iyi geceler diliyor.

Khawf gölgelerden çıkıyor.

Gülümsüyor. "Sadece izlemek için buradayım." Dudaklarını kilitleyen bir anahtar taklidi yapıyor ve duvara yaslanıyor. "Sessizlik sıkıcı olsa da."

Derin bir nefes alıyorum ve Kenan'a dönüyorum. "Buna değeceğine inanmak istiyorum," diyorum. "Devrime yani. Ama korkuyorum."

"Sanırım öyle olacak." Kenan usulca gülümsüyor. "Tarih boyunca imparatorluklar çökmüştür. Yükseldiler, inşa ettiler ve yıkıldılar. Hiçbir şey sonsuza kadar sürmez. Acılarımız bile."

"İşte bu bir umut ışığı," diye fısıldıyorum.

Başka tarafa bakıyor ve yüz hatlarında utangaçlık
görüyorum. "Demek hâlâ YouTube'a video
yüklüyorsun?"

"Evet." Telefonunu açıyor; sert ışık yüzünün yarısını aydınlatıyor.

"Düşündüm ki," diye başladım, dikkatli davranarak. "Artık gitmeye karar verdiğine göre, biraz daha güvenli oynar ve protestoları artık kaydetmezsin belki?"

Khawf yüzünü buruşturur. "Direkt konuya giriyorsun,
değil mi Salama?" Kenan telefonunu bırakıp bana

bakıyor. "Ne?"

"Yani-"

"Salama, ben çoktan ayrılma kararı aldım. En azından o zamana kadar kendimi daha az suçlu hissetmemi sağlayacak bir şey alamaz mıyım?"

"Tutuklanma ihtimalinizi artıracaksa hayır."

"Neden beni tek bir konuda desteklemiyorsun?" diye soruyor bıkkınlıkla.

"Çünkü bu sadece seninle ilgili değil. Kardeşlerini de bu işin içine sürüklüyorsun.

Bencilce davranıyorsun."

"Bunun seni ilgilendirdiğini sanmıyorum." Sesi her saniye daha da soğuklaşıyor.

"Burası artık özgür bir ülke, değil mi Kenan? Ne istersem söyleyebilirim!" Patladım.

İnliyor ve gözleri kızgınlıkla parlıyor. "Neden umursuyorsun ki? Bu benim hayatım, benim ailem ve benim işim, Salama. Küçük de olsa bir fark yaratmaya çalışmamı neden takdir etmiyorsun?"

Ona bakıyorum, şok buzlu su gibi omurgamdan aşağı süzülüyor.

"Hayatın," diye tekrarlıyorum sessizce. Onu boğmak istiyorum. "*Hayatın* mı?"

Ayağa kalkıyorum, ellerim titriyor. Onları göğsümde birleştiriyorum ve şok, ateşli bir hayal kırıklığına dönüşüyor. Bu *kadar yeter.* Sevdiğim herkes ya öldü, ya işkence görüyor ya da bu durumlardan birine doğru yol alıyor.

"Salama," diye başlıyor temkinli bir şekilde. Gülmek istiyorum. "*Senin.* Hayatın."

Bir elimi yüzümde gezdiriyorum, bir daire çiziyorum, ona doğru dönmeden önce kelimelerin boğazımda birikmesine izin veriyorum.

"*Bu ne cüret*?" Fısıldıyorum, şimdi öfkeyle titriyorum. "*Cidden* orada oturup sana bir şey olursa beni etkilemeyecekmiş gibi mi davranacaksın?"

Dudakları aralandı. "Ordu yaptıklarımın izini sürmeyecek-"

Kısa bir kahkaha attım. "Umursadığım şeyin *bu olduğunu mu* sanıyorsun?" Şaşkın, hatta korkmuş görünüyor.

"Bunu yapamazsın." Kelimeler kırık bir baraj gibi dökülüyor içimden, her biri diğerine takılıyor. "Artık eylemleri kaydedemezsin çünkü yemin ederim Kenan, tutuklanırsan, ölürsen seni *asla* affetmem!"

Gözleri yaşlarla doluyor. "Öyle söyleme."

Önünde dizlerimin üzerine çöküyorum. Nefes nefese kalıyorum, çaresizliğim ciğerlerime engel oluyor. "Seni affetmeyeceğim Kenan. Benim evime giremezsin.

ve bana renklerini göster ve bana hayallerinden bahset ve ayrılmamıza *altı* gün kala her şeyi riske at!"

"Tutuklanabileceğim için mi?" Sesi kırılır.

"Çünkü beni kendine aşık ettin!" Kalbim sertçe çarparak karşılık veriyorum.

Gözlerim, aşırı ısınmış yanaklarımdan aşağı süzülen yaşlarla yanıyor. Onunki de taşıyor, çenesinden damlayan iki nehir gibi ve alt dudağı titreyerek onları koluyla örtüyor.

Başka tarafa bakmayı, ondan duymak istediğim şey dışında bir cevap almayı reddediyorum.

Fısıldıyorum, "Bunu bana yapamazsın. Kalbim buna dayanmaz." Kolunu indiriyor, gözleri parlıyor. "Ben de seni seviyorum."

Sesi yumuşak ve sessiz çıkıyor ama tek duyduğum bu. Humus'ta bir kasırga kopsa bile tek duyduğum o olur. İçimdeki her gergin kas ve sinir hücresi gevşiyor ve küçük çim bıçaklarının beni dürttüğünü hissederek toprağa gömülüyorum.

"O zaman bunu benim için yap," diye yalvarıyorum. "*Lütfen*. Bunu benim için yap."

Ona uzanmak, sarılmak istiyorum ama yapmayacağım. Parmağımda yüzük yok ve birbirimize söz vermedik.

Yüz ifadesinden daha fazlasını istemediği belli olsa da bana uzanmıyor. Ama aramızda bir çiçek sapının düşebileceği kadar boşluk kalmayana kadar öne doğru eğiliyor.

"Selama," diye nefes alıyor ve kalbim yerinden fırlıyor, kendini toparlıyor ve tekrar fırlıyor. Gümüşi ay ışığının altında, nezaketi ve güzel ruhuyla büyülü görünüyor. Bu dünyanın sunduğu zalimliği hak etmiyor. "Kaydetmeyeceğim."

Bir elimle ağzımı kapatıyor ve rahatlamış gözyaşlarımı siliyorum. "Teşekkür ederim."

Gülümsüyor.

"Ağlama." "Sen de ağlıyorsun!"

Ondan bir kahkaha kaçıyor ve yüz kaslarım sertçe gerilerek ışınlanmayı başarıyorum. Ama sözünü tuttuğundan emin olmak için Khawf'a baktığımda o an çabucak geçiyor. Eğlenmiş görünüyor.

"İşe yaradı," diye kıkırdıyor.

Kenan'ın bakışları huzursuz parmaklarıma düşüyor. "Salama, sana bir şey sorabilir miyim?"

Hafifçe irkildim, endişeliydim. "Elbette."

"Bazen ne kadar ürkek olduğunu fark ettim," diye başlıyor yavaşça. "Sanki birini arıyormuşsun gibi gözlerin her yere dalıyor. Bir de daha önce olanlar vardı. Sen... iyi misin?"

İşte oldu. Eninde sonunda olacaktı. Dilimi ısırıyorum ve Khawf bu sefer gülüyor.

"Ona söyleyecek misin, Salama?" diyor. "Yoksa artık seni sevmeyeceğinden mi korkuyorsun?"

Ürperiyorum ve kaburgalarımın üzerine çöken bir ağırlık onları çökertiyor. Midem sinirden çukurlaşıyor. Ona Khawf'tan nasıl bahsedeceğim? Anlatmak istiyorum. Bu istek bana gün batımını ilk gösterdiğinde başladı. Kafamın arkasında bir fısıltı gibi.

Ellerimdeki yara izlerine bakıyorum, gümüşi kesiklerin izini sürüyorum.

"Salama?" Kenan söylüyor. Endişe her hecesine sinmiş.

Ona bakıyorum ve nefesimi sabit tutmaya çalışıyorum. Kim olduğumdan ve yaşadığım mücadelelerden utanmıyorum. Khawf hayatımın ayrılmaz bir parçası ve geçtiğimiz aylarda kim olduğumu büyük ölçüde şekillendirdi. Bunu ona söyledikten sonra Kenan'ın benden uzaklaşmasının karnıma inen bir yumruk gibi olacağını inkar etmeyeceğim. Ama eğer birlikte gerçek bir hayatımız olacaksa, buna bir yalanla başlamak istemiyorum.

"Ben, uh...," diye başlıyorum, sonra boğazımı temizliyorum.

"Hayır. İyi değilim." "Ne demek istiyorsun?" Ses tonu korkutucu. Benim için.

Yerime yaslanıyorum ve çatlak betonun arasında büyüyen küçük bir bitkiye uzanıp parmaklarımın arasında çeviriyorum. Kelimeleri hızlıca söylüyorum, sanki bir yara bandını yırtar gibi, sırrımı açığa çıkarıyorum. "Geçen Temmuz'dan beri... imgelemler görüyorum. Sanırım halüsinasyonlar."

Bitkinin yavru yapraklarına bakarak duraksıyorum ama duyduğum tek ses Khawf'ın yavaşça alkışlaması. Etkilenmiş görünüyor ve gözlerinde bir gurur parıltısı var.

Kirpiklerimin altından Kenan'a bakıyorum ve ifadesindeki şaşkınlığı yakalıyorum.

"İmgelemler mi?" diye soruyor ve Khawf'ın durduğu yerden birkaç adım öteye bakıyor. "Yani bir şeyler görüyorsun demek istiyorsun..." Bocalıyor.

"Gerçek değil," diye bitiriyorum onun yerine. "Çoğunlukla tek bir kişi görüyorum."

Khawf sırtını dikleştirir ve takım elbisesinin tozunu alır. "Aman Tanrım,

beni tanıştıracak mısın?"

Khawf'ı görmezden geliyorum ve devam ediyorum. "Khawf. Annem öldüğünden beri hayatımda. O gün başımın üzerine oldukça sert düştüm ve bilmiyorum, belki de TSSB ile birleşen bir kafa travması beynimin ön lobu ile duyusal korteksi arasındaki ilişkiyi etkiledi, ama kontrol ettirene kadar emin olamayacağım."

Kenan afallamış görünüyor. "Khawf?"

Başımı sallıyorum, bitkiyi fırlatıp atıyorum ve ses tonumu sakin kalmaya zorluyorum. "Bana anılarımı gösteriyor. Pişmanlıklarımı." Her birinden sonra hissettiğim travmanın derecesini atlıyorum. Tüm detayları bilmek zorunda değil. Derin bir nefes alıyorum. "Bununla yaşamayı öğrendim." Nefes veriyorum. "Artık biliyorsun."

Dizlerimi göğsüme çekiyorum, ağlamaklı gözlerimi saklamak için başımı kollarıma gömüyorum, kalbim söyleyecekleriyle titriyor. Khawf'ı kabullenmem uzun zaman aldı ve Kenan'ın bunu kabullenip kabullenemeyeceği konusunda hiçbir fikrim yok. Onun hatalarının peşini bırakmayan birini değil de *beni* görebilecek mi?

Kenan bir süre bir şey söylemiyor, ben de ona izin veriyorum. Az önce söylediğim kelimeleri çözmesi, onun için ne anlama geldiğini anlaması gerekiyor. Benim için. Bizim için.

"Salama, bana bak," diye sonunda Kenan nazikçe
ikna ediyor. İsteksizce kollarımın kıvrımlarına
bakıyorum.

"Hiçbir yere gitmiyorum." Gülümsüyor. "Sen benim Sheeta'msın."

Sevinç kalbimi yeniden ele geçiriyor ve kendimi aptal gibi hissediyorum ama yine de söylüyorum: "Sen benim Pazu'msun."

Kenan uzaklara bakıyor, yanaklarına bir gölge düşüyor ve bir elini alnına bastırıyor. Sonra bana doğru dönüyor.

Gergin görünüyor ama farklı bir gerginlik. "Salama, bunu doğru yapmak istiyorum. Ailelerimiz bizimle ilgilenmese, randevularımıza eşlik etmese bile. Khawf etrafta olsa bile. Ve bunu yapmak için Münih'e gidene kadar beklemek istemiyorum. Bunu bir teknede yapmak istemiyorum. *Burada* yapmak istiyorum. Evimizde."

İçimdeki ateş yükseliyor. "*Ne* yapacaksın?" Kekeliyorum.

Sertçe yutkunur ve elini cebine sokar. Avucunu açtığında üzerinde bir yüzük parıldıyor. "Seninle evlenmek istiyorum. Eğer beni kabul edersen."

"*Ne?*" Khawf tersledi.

"*Ne?*" Ciğerlerimdeki hava kaybolurken
haykırıyorum. Sırıtmakla savaşıyor. "Bu iyi bir şey
mi yoksa kötü bir şey mi?"

Ağzım açık kaldı. "Bunu *burada* yapacağını düşünmemiştim!"

"Devrimin yıldönümünde evlenme mi teklif ediyorsun?" Gözleri parlıyor. "Bunu bir haftadır planlıyordum."

Ellerimi yanaklarıma bastırarak, "Sen imkânsızsın," diye nefes alıyorum.

Kenan dudağını ısırarak, "Ben de böyle bir şey söyleyeceğini düşünmüştüm. Salama, sen ve ben hayatımızı saniye saniye yaşıyoruz. O gemiyle Siraküza'ya gidecek kadar yaşayabiliriz. Münih'e yerleşebiliriz. Almanca öğrenebilir, dairemizi Humus'ta uzun zamandır görmediğimiz canlı renk tonlarına boyayabilir ve bir hayat kurabiliriz. *İnanılmaz* bir hayat. Sen tüm hastanelerin işe almak için birbirini ezdiği bir eczacı olursun, ben de hikayelerimizi çizerim. Kendi maceralarımızı yaşardık." Utangaç bir ifadeyle başka tarafa bakıyor, kelimelerinde tökezliyor. "Bir kitap yazardık. Birlikte. Ama... bu altı gün boyunca hayatta kalamayabiliriz de. Buraya gömülebiliriz. *Her şey* olabilir ve ben daha fazla beklemek istemiyorum. Kimse geleceği bilemez. Ama ben nasıl hissettiğimi biliyorum. *Senin* nasıl hissettiğini de biliyorum. O yüzden mutluluğu burada, Humus'ta bulalım. *Kendi* ülkemizde evlenelim. Başka bir yerde ev yapmadan önce burada bir ev yapalım."

Sözleri, mümkün olduğunu hissettiren *keşkeler*, *ihtimaller* ve *belki'lerden oluşan* bir evreni resmediyor. Bu evreni o kadar çok istiyorum ki ateşinin içimi yaktığını hissediyorum.

Yüzüğü havaya kaldırır ve tereddütlü gözlerle ve kızarmış yanaklarla "Salama, benimle evlenir misin?" diye sorar.

Ona bakıyorum. Hayatımdaki diğer her durumda, karar vermeden önce tüm sonuçları iliklerime kadar incelerim. Ama bu konuda? Karar vermek nefes almak kadar kolay. Muhtemelen barış gibi hissettiriyor.

Ama nefes almak bile bazen acı verici olabiliyor ve eğer evet dersem, Kenan ve kardeşleri sonsuza dek kalbimin bir parçası olacaklar.

Gerçek olacak.

Yüzüğe bakıyorum ve geleceğimizdeki belirsizliklerin umurumda olmadığını fark ediyorum. Tek bildiğim onu sevdiğim ve etrafımızı saran karanlıkta bile onun benim neşem olduğu. Tüm ölümlerin ortasında, bana yaşama isteği verdi.

Cevap dudaklarımdan kolayca dökülüyor.

"Evet," diye fısıldıyorum, gözyaşlarımı siliyorum, kalbimin parladığını hissediyorum. *"Evet."*

GÜNEŞİN YÜZÜME VURAN IŞINLARI BENİ UYANDIRIYOR VE EVDE OLMADIĞIMI ANLAMAM BİR SANİYEMİ ALIYOR. Üstümden bir kuş uçuyor, silueti soluk mavi gökyüzünde süzülüyor. Bakışlarım onu takip ediyor.

Bu doğru. Evimdeyim.

Yanımda Kenan uykusunda kıpırdanıyor, ona bakıyorum. Göğsü sürekli inip kalkıyor, beni rahatlatıyor. Yüzünü buruşturuyor, umarım kabus gördüğünden değil de yerin sırtına iyi gelmemesinden kaynaklanıyordur. Saçları onunla tanıştığım zamankinden daha uzun ve kılları daha belirgin. Parmaklarımı saçlarında gezdirmenin nasıl bir his olduğunu merak ediyorum.

Dün geceyi hatırlayınca sinirlerim geriliyor. Yüzüğü cebimden çıkardım ve ışıkta hayranlıkla bakarak yukarı kaldırdım. Parmağımda nasıl parladığını göremeyeceğim karanlıkta takmak istemedim. Pembe altın, ortası bir sıra beyaz altınla kaplanmış, minik elmasları andıracak şekilde mükemmel bir şekilde modellenmiş. Çok güzel ve sade; dükkânda olsaydım ben de bunu seçerdim.

"Annemindi," diyor Kenan ve ben sıçrıyorum.

O da ayağa kalkıyor. Gözleri parlıyor ve yanaklarında sabah allığı beliriyor.

Yüzük birden avucumda ağırlaşıyor. "Çok güzel," diye fısıldıyorum. "Ben... Başka ne diyeceğimi bilmiyorum."

Hüzünle gülümsüyor. "Bir şey söylemek zorunda değilsin."

Başımı salladım. "Ailen için çok üzgünüm. Anneni tanımış olmayı çok isterdim."

Parmaklarıyla oynuyor. "Neden tıp okumak yerine animatör olmaya karar verdiğimi hiçbir zaman anlamadı ama yine de beni destekledi. Ve o zaman bile beni çok iyi tanıyordu. Sadece seni kardeşinin düğününde gördüğünde bile birbirimiz için mükemmel olacağımızı biliyordu." Gözleri parlıyor

bir an düşündü, sonra başını salladı. "Yüzüğünün sende olmasını çok isterdi."

"Bunu takmaktan onur duyuyorum." Sığacağını umarak parmağıma geçirmeye çalışıyorum.

Ama öyle değil. Parmaklarım deri ve kemikten oluşuyor ve gevşekçe sarkıyor. "Çok mu büyük?"

"Evet." İçimi çektim ve sonra kolyemi hatırladım. Yakamın altından çıkardım. "Bende bu var. Mezun olduğumda ailem vermişti."

Ona bakıyor. "Yüzüğe mükemmel uyuyor."

Zinciri halkanın içinden geçiriyorum ve güzelce parlıyor. "Ne düşünüyorsun?"

"Çok güzel." Ama kolyeye bakmıyor.

Kızarıyorum ve kolyeyi kazağımın altına sokuyorum.

Ensesini kaşıyor. "Bir haftamız kaldı ve Suriye'de evlenmek istediğimi söylediğimi biliyorum ama sana sormadım-"

"Ben istiyorum ki..." diye araya girdim. "Suriye'deki son eylemlerimden birinin bu olmasını istiyorum.

İyi bir şey."

Işıldıyor.

"Ne derler? 'İyi işlerde acele et' mi?" Gülümsüyorum. İki kez düşünmediğim ama duygularıma yaslanarak verdiğim bir kararın heyecanıyla başım biraz hafifliyor. "Bugün evlenelim."

Gülüyor ve ayağa kalkıyor. "Neden önce Layla'yı kontrol etmiyorsun?"

Nefes nefese kaldım, ayağa fırladım. "Aman Tanrım. Aklını kaçıracak kadar endişelenmiş olmalı!"

Başını salladı. "Hadi gidelim."

Nefes alış verişlerimizden başka bir şey duyamıyorum, umarım bu da evimin yıkıntılarının dışında tehlikeli bir şey olmadığı anlamına gelir. Molozlara tırmanmak için hamle yapıyorum ve Kenan elini uzatarak beni durduruyor.

"Bırak beni," diyor. "Lütfen."

Başımı sallıyorum. Kenan kendini enkazın üzerine atıyor. Bir o yana bir bu yana bakarken yavaşça görüş alanımdan çıkıyor. Sonra acı dolu bir homurtuyla diğer taraftaki ayaklarının üzerine düştüğünü duyuyorum. Kuş sesleri dışında hiçbir ses olmadan birkaç dakika geçiyor.

"Tamam, güvenli," diye sesleniyor Kenan ve birkaç saniye sonra ben de yanına atlıyorum.

Gün içinde, dün geceki felaketin daha fazla izi ortaya çıkıyor:

gökyüzüne yayılan belli belirsiz dumandan mezarlık sessizliğine kadar.

İlerlerken yüzümüzü buruşturuyoruz, gerçeklik mutluluk kalkanımızı tırmalıyor.

Uzun zaman önceki evime bakıyorum ve kalbimin sıkıştığını hissediyorum. Acaba geri dönecek miyim yoksa bu onu son görüşüm mü?

Leyla'nın evine vardığımızda, Kenan kendi başına yürüyerek evine dönmesinin sorun olmayacağı konusunda ısrar eder.

"Kardeşlerimi kontrol etmem gerekiyor. Lama hâlâ iyileşiyor." Dilimi çiğniyorum.

"İyi olacağım, Salama," diye gülüyor. "Bugün benimle evleniyorsun. Ben *daha çok* daha iyi."

Kızaran yüzümü saklamak için başımı eğiyorum. "Evet, sadece Layla'ya haberleri vereceğim ve sonra bunun üzerinde çalışabiliriz."

Göz kırpıyor. "Hastanede görüşür müyüz?"

Başımı sallıyorum, sonra aklıma bir düşünce geliyor. "Neden Yusuf ve Lama'yı da getirmiyorsun? Yani, eğer Lama kendini iyi hissediyorsa. Ayrıca Yusuf'un dikkatini dağıtabilir... yani her şeyden. Eminim orada olmak isteyeceklerdir."

Kenan'ın gülümsemesi o kadar sıcak ki, bunu tüm uzuvlarımda hissediyorum. "Evet," diyor usulca. "Onlara soracağım."

Kapıyı tıklatarak açıyorum ve arkamdan kapattığımda Layla'yı koridorda otururken buluyorum, bacakları önünde uzanmış ve karnı hala şişkin. Başı yana düşmüş, göz kapakları kapalı.

Yanına çömeliyorum. "Layla," diye fısıldıyorum ve o da başlıyor.

"*Ne-*" diyor halsizce, bakışlarını üzerimde toplamadan önce hızla gözlerini kırpıştırıyor. "Selama! Oh, elhamdülillah!"

Hemen ona sarılıyorum, papatya kokusunu içime çekiyorum. "Dün ne oldu?" diye soruyor.

"Sana anlatacağım ama sonuna kadar sözümü kesemezsin."

Yüz ifadesi meraka dönüşüyor ve biraz bitkin göründüğünü fark ediyorum. "Peki."

Layla'ya her şeyi anlattım. Hakkını yemeyelim, tek bir ses bile çıkarmadı ama sözümü bitirir bitirmez kolumu tuttu ve "*Aman Tanrım!" diye bağırdı.* Ona yüzüğü gösterdim ve ciyakladı.

"*Ne zaman?*" diye soruyor, nefesi kesilmiş bir halde.

Elimde olmadan sırıtıyorum.

"Şimdi."

Bir başka *Aman Tanrım krizine* giriyor ve "Birinin seni benden

koparacağını *söylemiştim!*" diyebilmek için krizini durdurabiliyor.

Gülüyorum. "Sen her zaman benim önceliğim olacaksın."

Kıkırdıyor ama sesi her zamanki gibi hayat dolu çıkmıyor. "Güzel. O zaman seni kutsuyorum. Seninle kim evlenecek?"

Başörtümle oynuyorum. "Dr. Ziad'ı düşünüyordum. Hastanede. Böylece şahitler de olur."

İç çekiyor. "Mükemmel."

Derin bir nefes alıyorum. "Kenan ve kardeşlerinin bize taşınıp taşınamayacağını merak ediyordum. Benden bu kadar uzakta olmasını istemiyorum."

Layla ışınlanıyor. "Tabii ki! Gidene kadar birbirimizden ayrılmasak iyi olur."

Nefes veriyorum, omuzlarımdan bir yük kalkıyor. "Peki o zaman, orada olmanı istediğimi biliyorsun. Gelebilir misin?"

Hafifçe gülüyor ve hamile karnını okşuyor. "Keşke! Ama Bebek Salama zorlanıyor. Kendimi biraz yorgun hissediyorum."

Avucumu alnına bastırıyorum. Çok sıcak değil.

"İyiyim," diyor. "Sadece yorgunum."

"Tabii ki yorgunsun. Koridorda uyudun!" Onu azarladım ve kanepeye uzanmasına yardım ettim.

O yerleşir rahatça altında ve kapakları önce
fark etmemek Yüzümdeki hayal kırıklığı ifadesi.

"Salama, gerçekten gelmek istiyorum." Elimi sıkıyor. "Yapabilseydim sürünürdüm ama şimdi onu bile yapamıyorum."

Suçluluk duygusu üzerime çöktü. Bencil olamam. "Biliyorum. Sadece, düğünde sen olmadan evleneceğimi düşünmemiştim. Bu çok garip."

Yüzünü buruşturuyor.

"Kenan'dan Almanya'ya gidene kadar ertelemesini isteyebilirim. Ya da yarına. Bana uyar."

Başını iki yana sallar. "Hayır. Bugün. Bugün evleniyorsun. Asla bilemezsin-" Durdu. "Benim için mutluluğunu erteleyemezsin. Ayrıca, Almanya'da kesinlikle bir parti ve başka bir düğün töreni yapacağız. Ve tabii ki, gelin sen olsan bile o zaman ilgi odağı ben olacağım."

Gülüyorum, zihnimde yarattığı güzel görüntü karşısında hüznüm dağılıyor. Ayrılmaya bu kadar yakın olmak, bastırılmış hayallerin uyanmasına ve çatlaklar arasında sarmaşık gibi büyümesine izin veriyor. Layla ve ben elbiselerimizi seçiyoruz ve annesinin gözlerine ve babasının saçlarına sahip olacak olan Küçük Salama için daha küçük bir elbise seçiyoruz. Onu kollarımda tutmak bana

Hamza'ya yaklaşıyor. Tombul eli başparmağımı sıkıca kavrıyor ve küçük burnu duman ve ölümle kirlenmemiş havayı soluyor.

Suriye'de geçireceği zaman anne karnında gördüğü bir rüya olacaktı. Sadece annesinin ve benim ona anlattığımız hikâyelerde var olan bir rüya. Ta ki bir gün ülkesine dönüp limon ağaçlarını yetiştirene kadar.

Layla'nın omuzlarına biraz masaj yapıyorum. Ellerimin altında sert ve kemikli duruyorlar ve hayallerimin üzerine buz gibi bir kova su dökülüyor.

"Teşekkür ederim," diye mırıldanıyor, gözleri yarı kapalı. "Şimdi git." Hareket etmediğimde, "Git! Burada olacağım." diye tekrarlıyor.

Elimi tutuyor, kirpiklerinin arasından bana bakıyor. "Senin adına çok mutluyum. Gurur duyuyorum. Ailen ve Hamza da gurur duyardı. Bak ne kadar değişmişsin."

Laboratuvar önlüğümü almadan önce onu son bir kez sıkıyorum. Bugün bu benim gelinliğim ama Almanya'da gerçek bir gelinliğim olacak. Layla ile birlikte. Sağ salim.

KENAN HASTANEYE GELDİĞİNDE, KARDEŞLERİ DE YANINDADIR.

Lama'nın gözleri merakla açılmış, Yusuf'un ifadesi ise meraklı ve hüzünle gölgelenmemiş, bana onun gerçekten ne kadar genç olduğunu gösteriyor.

"Hey," diyor Kenan, beni görünce gözleri parlıyor.

"Selam." Gülümsüyorum, başım dönüyor.

"Hey," diyor Lama ve ben bakışlarımı Kenan'dan ayırıp onun yanını tutan küçük kıza bakıyorum.

Daha güçlü görünüyor, hayat yüz hatlarını canlandırıyor. "Nasılsın, Lama?" diye sordum.

"Güzel," diye yanıtlıyor ve sonra başıyla onu selamlayan Kenan'a bakıyor. "Hayatımı kurtardığın için teşekkür ederim."

Oh, ya albi. Kalbim.

Elimi uzatıyorum ve onu kucaklamadan önce usulca tutuyor. "Güçlü olduğun için teşekkür ederim."

Yüzü utangaçlıktan pembeleşiyor ve yüzünü Kenan'ın yanına saklamak için beni bırakıyor. Bir kahkaha atıyor ama gözbebeklerinde yıldızlar var ve ben burada, onca yer varken hastanede yaşadığım mutlak huzura inanamıyorum.

Yere bakmakta olan Yusuf'a bakıyorum, görünüşe göre beni görmezden gelmeye kararlı.

"Selam Yusuf," diyorum elimi kaldırıp sallayarak. Bana kısa bir bakış attıktan sonra elleri cebinde, kaşları hafifçe çatılmış bir şekilde başka tarafa bakıyor.

Yanlış bir şey yapmış olabileceğimden korkarak Kenan'a bakıyorum ama o başını sallıyor.

"Biraz kıskançtır." İç çekiyor. "Her şeyin değişmek üzere olduğunu ve senin beni onlardan çaldığını düşünüyor." Sonra daha yüksek bir sesle, "Ama ona her şeyin daha iyiye doğru değiştiğini söyledim; sadece fazladan üç kişi var

artık bir aile gibi."

Yusuf omuz silkiyor, hâlâ göz teması kurmuyor. Kenan yine iç geçiriyor. "Kendine gelecektir."

"Sorun değil. O ve ben yakında çok iyi arkadaş olacağız."

Dr. Ziad'ın avlunun sağ tarafından bir hastasıyla konuştuğunu duyuyorum. "Evlenelim mi?" Kenan sırıtıyor.

Kızardım. "Bugün için planladığım bir şey yok, tabii ki."

Hastayla işini bitirmek üzere olan Dr. Ziad'ın yanına gidiyoruz. Saçları dağınık ve omuzları yorgunluktan kamburlaşmış. Ama arkasını dönüp beni gördüğünde gülümsüyor.

"Salama!" diyor. "Günaydın."

"Günaydın Doktor Bey," diyorum ve en az benim kadar utangaç görünen Kenan'a dönüp bakıyorum.

Dr. Ziad aramıza bakıyor. "Her şey yolunda mı?"

Avuçlarım terliyor ve midemde gerginlik çalkalanıyor. "Evet. Ben-Dr. Ziad, senden bir iyilik isteyeceğim."

Doğruldu. "Tabii ki. Ne istersen."

"Yani ne oldu-" diye kekeliyorum, Kenan araya giriyor.

"Salama'ya evlenme teklif ettim, nikâhı senin kıyıp kıyamayacağını merak ediyorduk," diyor berrak bir sesle ama yüzü ve kulakları kıpkırmızı.

Dr. Ziad neşeyle gülmeden önce aramızda bakışıyor. Bu ses birçok kişinin başını döndürüyor ve ben ateşleniyorum.

"Ben- ben-" diye kekeliyor, mutluluktan hazırlıksız yakalanmıştı. Dr. Ziad'ı daha önce hiç böyle görmemiştim. Gözlerini ovuşturuyor ve tekrar gülüyor. "Bu harika bir haber! Salama, siz ikiniz ne zaman...?"

Başörtümün uçlarıyla oynuyorum. "Uzun hikâye ama" -Kenan'a bakıyorum- "kaderdi."

Kenan gülümsüyor.

"Bunu burada mı yapmak istiyorsun? Şimdi mi?" Dr. Ziad soruyor. Sırıtışı bir hilal kadar geniş.

Başımı salladım. "Sonraki anlarımız için söz vermedim. Ve sen benim için her zaman bir baba gibi oldun."

Yorgunluğu kayboluyor ve on yaş daha genç görünüyor. "Töreni yönetmek benim için bir onurdur."

Dudaklarımın yukarı doğru seğirmesine engel olamıyorum. Kendimi bir rüyadaymışım gibi hissediyorum. Umut tomurcukları kalbimde yavaşça çiçek açmaya başlıyor, yapraklar

Güneşle tanış. Keşke Layla burada olsaydı, elimi tutsaydı. Ama Lama ve Yusuf'un bu hastanede travmadan başka bir şeyin ortaya çıkışını izleyebilmeleri beni rahatlatıyor.

Etrafımızda bir kalabalık oluşmaya başlıyor, solgun yüzler neler olduğunu merak ediyor. Hastalar tebriklerini sunuyor ve Kenan başını eğiyor. Normalde bu mahremiyet ihlali hoşuma gitmezdi ama insanların yüzünde acı ve ıstıraptan başka bir şey görmek buna değer. Am'i kalabalığın kenarında gizlenirken yakalıyorum, bakışları yargılıyor. Başka tarafa bakıyorum.

Sonunda kendini toparlamış olan Dr. Ziad'ın önünde duruyoruz. Zorlukların içinden mutluluğu bulmakla ilgili küçük bir konuşmayla başlıyor ve herkes sakinleşiyor. Ardından hep birlikte Fatiha okuyoruz ve Kenan, Dr. Ziad'ın ardından evlilik yeminini ediyor. Küçük bir sesle onay veriyorum.

Ve sonra evlendik.

Laboratuvar önlüğüm, üç beden büyük kazağım, başörtümdeki toz ve kot pantolonumdaki kir izleriyle evleniyorum. Pastamız, düzgün bir gelinliğimiz, hatta temiz kıyafetlerimiz bile yok. Ama önemli değil. Sanki her şey anlık görüntülerden ibaretmiş gibi geliyor. Söylenen her kelimeyi, her hareketi ve bakışı ezberlemeye çalışıyorum ama yetişmekte zorlanıyorum. Kenan şaşkın görünüyor, sanki bir hayalin içinde yürüyor. Birbirimize utangaç bakışlar atıyoruz.

Hiçbir şey bu anı benim için mahvedemez. Tadını çıkarmak, sevmek, mutlu olmak bana ait.

Herkes alkışlıyor ve hatta bazıları tezahürat yapıyor. Lama'nın yüzü dolunaydaki ay gibi görünüyor ve ayaklarının üzerinde zıplıyor, Yusuf ise kendini tutamazmış gibi küçük bir gülümseme veriyor.

Nur kalabalığın arasından sıyrılıp ellerimi tutuyor ve yanaklarımdan öpüyor, gözleri ışıl ışıl parlıyor.

Kalabalık yavaş yavaş dağılıyor ve Dr. Ziad tüm personelin işe başlamasını istiyor ama hastaneye güç veren enerji artık farklı. O kadar özenle beslediğim umut artık sadece kalbimde değil.

"Ofisim boş," diyor Dr. Ziyad alçak sesle Kenan'a ve bana. "Eminim ikinizin özel olarak konuşacak şeyleri vardır."

"Teşekkür ederim Doktor," diye kekeliyorum utancımdan.

"Dünyadaki tüm mutluluğu hak ediyorsun, Salama." Bana sıcak bir şekilde gülümsüyor ve bu bana Baba'yı hatırlatıyor. "İkinizi de tebrik ederim, Tanrı hayatınızı neşe ve bereketle doldursun."

Görevine koşturmadan önce Kenan'ın elini sıkar.

"Bir süre çocuklara ben bakacağım," diyor Nur. Lama ve Yusuf'a gülümsüyor, Lama da ona gülümseyerek karşılık veriyor. Yusuf plastik sandalyelerden birine çöküyor ama içeri girdiğinden daha az gergin görünüyor.

Neyse ki herkes Dr. Ziad'ın ofisine girdiğimizi fark etmeyecek kadar meşgul. Kenan toz zerreciklerini rahatsız ederek kapıyı usulca kapatıyor.

Kazağımın içinde sıcak hissediyorum. *Bir şey söylemeli miyim? Kollarım nereye gitti?* Onları birkaç saniye beceriksizce salladım, sonra durdum.

"Salama?" diyor ve ben yavaşça arkamı dönüyorum. Bana doğru birkaç adım atıyor ve birden hiç olmadığı kadar yakınlaşıyor.

Gergin bir şekilde ona bakıyorum ve yüz ifadesinde hiçbir gerginlik olmadığını görünce şaşırıyorum. Gözlerindeki ela lekelerini görebiliyorum ve konsantre olursam onları sayabiliyorum. Saçları dün geceden ve ellerinin sabahtan beri kaç kez saçlarına saldırmasından dolayı dağınık. Sol kaşını ikiye bölen belli belirsiz bir yara izi görüyorum ve bunu daha önce nasıl fark etmediğime şaşıyorum. Sanki onu ilk kez görüyormuşum gibi hissediyorum. Hiçbir şey söylemiyor, sadece bana sıcak bir şekilde gülümsüyor ve ben daha konuşamadan öne doğru eğilip kollarını altımdan geçirerek beni kendine çekiyor. Nefesim kesiliyor ve birkaç dakika tereddüt ettikten sonra ellerimi omuzlarına doluyorum. Başını başörtümün kuytusuna gömüyor ve bana sıkıca sarılıyor. Sinirlerim zangırdıyor; milyonlarca düşünce içimde yarışıyor, zihnimi dolduruyor.

Birdenbire üzerimize bir dinginlik çöküyor ve her türlü gergin düşünce ve duygu dağılıyor. Kendimi huzurlu hissediyorum. Nefes alabiliyorum ve onu içime çekiyorum. Suriye'nin eski günlerindeki gibi kokuyor. Bahçelerden toplanmış bir tutam limon, moloz ve toprakla karışmış. Ev gibi kokuyor. Duymadığım bir şeyler mırıldanıyor, sözleri başörtümün kumaşına takılıyor.

"Ne?" Fısıldıyorum.

"Yok bir şey," diyor daha yüksek bir sesle, ama sanki gözyaşlarını tutmaya çalışıyormuş gibi sert bir sesi var. Birkaç dakika sonra, "Sana düzgün bir düğün yapamadığım için üzgünüm," diyor.

Kendimi onun kucağından koparıyorum ve merakla ona bakıyorum. "Üzgün olduğumu mu düşünüyorsun?"

"Bilmiyorum," diyor utangaç bir ifadeyle, bir eli ensesinde. "Şu anda şansımızın yaver gitmediğini biliyorum ve ikimize de yetecek kadar sağlayamıyorum. Ama yemin ederim sağlayacağım. Ailemin birikmiş biraz

parası var ve arazimiz de var.

burada da. Ama henüz hiçbirini kullanamıyorum. *Kahretsin,* sana bir şey vermeliydim. Belki bir elbise? En azından bir gelinliğin olmalıydı. Ben çok, çok-"

Parmak uçlarımda durup yanaklarını ellerimin arasında sıktığımda sözünü kesiyorum. Bana bakıyor.

"Ben evlilik istiyorum. Düğün değil." Gülümsüyorum. "Ayrıca, bu *çok* daha romantik."

"Gerçekten mi?" diye soruyor kararsızca.

"Kesinlikle! Devrimin ortasında bir düğün. Bu bir hikaye için iyi bir öncül değil mi?"

O da gülümsüyor. "Kulağa harika bir plan gibi geliyor."

"Aynen öyle. Ben tecrübeli bir eczacıyım Kenan. Sen evde oturup resim yapan bir babayken ben ikimize de bakabilirim," diyorum alaycı bir gülümsemeyle.

"Ha ha."

Terlemeye başlamadan önce ellerimi yanıma alarak topuklarımın üzerine düşüyorum.

"Merak ediyordum da..." diyorum laboratuvar önlüğümün etekleriyle oynayarak. "Layla ve benim yanıma taşınmak ister misin?"

Nefesimizi tuttuğumuz bir saniye var.

"Balkonunuzda kocaman bir delik var ve buranın pek sıcak olduğunu sanmıyorum," diye açıklıyorum.

Kıkırdıyor ve ellerimi tutarak üzerlerinde yumuşak daireler çiziyor. "Gerçek sebep ne?"

Yüzüm kızardı. "Bu birçoğundan biri."

"Tamam o zaman." Gülümsüyor. "Kardeşlerimi eve götüreceğim, eşyalarımızı toplayacağız ve vardiyanın sonunda seninle buluşacağız."

"Tamam."

İçimdeki tüm cesareti toplayıp uzanıyorum ve yanağına bir öpücük konduruyorum. Donup kalıyor, nefesi boğazında düğümleniyor. Kekeleyerek veda ediyor ve bana dönüp bakmadan önce kapıya doğru yöneliyor.

"Sonra
görüşürüz."

"Görüşürüz."

Khawf beni depoda bekliyor ve onu gördüğümde sıçrıyorum. "Bu neşeli günde beni beklemiyor muydun?" Dudakları hoşnutsuzlukla bükülüyor.

İç çekerek kapıyı kapatıyorum. "Peki şimdi neden üzülüyorsun? Kenan'ın kocam olması, onunla ayrılmam için bana daha fazla motivasyon sağlıyor."

Başını salladı. "Bu doğru ama riskleri de yok değil." "Nasıl yani?"

Bir adım daha yaklaştı. "Tanrı korusun, tabii ki Kenan ya da kardeşleri öldürülse ya da daha kötüsü tutuklansa. Yine de gider miydin?"

Korku midemde kayıyor.

"Beş gün içinde çok şey olabilir," diye devam ediyor Khawf soğukkanlılıkla. "Kimi seçeceksin? Leyla'yı mı Kenan'ı mı?" Gözleri parıldıyor. "Yoksa kendini mi?"

Boğazımı temizliyorum. "Kardeşimi terk ediyorum, değil mi?"

Çenesine vuruyor. "Doğru. Ama başka bir trajedi sözünüzü bozmanıza neden olur mu? Hayatta risk almaktansa burada ölmek istemene neden olur mu?"

"Hayır," diye cevap veriyorum.

Bana doğru adım atıyor. Nefesi soğuk ama gözlerinde endişe var. "Umarım senin iyiliğin için yapmazsın. Seni buraya gömmek utanç verici olur."

KHAWF'IN SÖZLERİ GÜN BOYUNCA BENİM ÜZERİMDE AĞIRLIK TAŞIYOR. Kalbim

Savaş, mutluluk kırıntılarına tutunmaya çalışmak. Umut, bedenimde dolaşan bir hayalet.

Turuma devam ederken ara sıra birileri beni tebrik ediyor. Kısa süreliğine sevinç pırıltıları parlıyor, ama bu sise tutunmaya çalışmak gibi bir şey. Nur bana tekrar sıkıca sarılıyor ve ben de onun sevincini özümsemeye çalışıyorum.

"Senden hoşlandığını biliyordum!" Nur yanımda yürürken haykırıyor. "Biliyor muydun?"

"Evet. Sen çalışırken hep sana bakıyor. Ürkütücü bir şekilde değil... Bilmiyorum," diyor düşünceli bir şekilde. "Sanki var olan tek kişi senmişsin gibi."

Yüzüm kızardı. "Bunu kimsenin gördüğünü sanmıyordum."

"Sürekli koşuşturan hastalar için güzel bir kafa dağıtma oldu. Yani aklımızın başımızda olması bir mucize!"

"Biliyorsunuz, Batı'da ve insanların normal hayatlarının olduğu diğer yerlerde, sağlık personeli hastalarıyla ilgilenirken gördükleri şeyler için terapi alabiliyor."

"Ne tuhaf bir kelime! Nasıl telaffuz ediyorsun? *The-ra-pee*?" diye alaycı bir şekilde sorar.

İçten bir gülümseme takınıyorum. "Elhamdülillah mizahımız canlı ve iyi durumda." "Bizi kırmak için bundan daha fazlası gerekecek." Aceleyle yanıma gelmeden önce göz kırpıyor.

Ağlayan bir çocuk.

Onun gidişini izliyorum, sözleri beni etkiliyor. Kalbime baktığımda, Khawf'ın sözleri ve ordunun eylemleri sayesinde onu darmadağın bulmayı bekliyorum, ama bulamıyorum. Belki başlangıçta durum böyleydi, ama şimdi karanlıkta yanan bir mum var, yolumu aydınlatıyor. Bir hayat vaat ediyor.

"Tebrikler, Salama," diyor Am arkamdan ve ben sıçrıyorum. Yıpranmış kahverengi bir ceket giyiyor ve kirli sakalının gölgesi

yüz.

"Teşekkür ederim," diyorum ama ağzımda talaş tadı var.

"Mutlu damat senin bozuk ahlaki pusulanı biliyor mu?" Gülümsemesi hiç de nazik değil.

Kıpırdamadan duruyorum. "Beni tehdit mi ediyorsun?"

Ellerini kaldırdı. "Tanrım, hayır! Bir anlaşmamız var. Ama neredeyse hayatımı mahvettikten sonra seni korkutmaya hakkım olduğunu düşünüyorum."

Elini uzatıyor, ben de cebimdeki Panadol tabletini arıyorum, sonra avucuna bırakıyorum. Ama o uzaklaşmadan önce, "Samar nasıl?" diyecek cesareti buluyorum.

Durdu, sırtı kaskatı kesildi ve bana doğru döndü. Gözleri hoşnutsuzluktan bulanık kahverengiye dönmüştü.

"Sana bunun bir iş olduğunu söylediğimi sanıyordum-"

"Umurumda değil," diye araya giriyorum. Midemde asit kaynıyor, ama dayanıyorum. "Korkunç bir şey yapmış olabilirim ama hâlâ bir vicdanım var."

Alnında bir damar atıyor, sonra yavaşça cevap veriyor, "O iyi. Dikişler alındı. Enfeksiyon yok."

İçimin derinliklerinden rahatlamış bir nefes aldım, asidin gücü azalıyordu.

"Bir yara izi var," diyor Am. "Böylece seni ve *vicdanını* her zaman hatırlayacağız."

O uzaklaşıyor ve ben lavaboya kusmak için atılmadan önce midem kendini sindirmeye devam ediyor.

Mesaimin sonunda dışarı çıktığımda Kenan ve kardeşleri hastane merdivenlerinin önünde duruyorlar. Yusuf'un sırtında yıpranmış bir Örümcek Adam çantası var ve ayakkabısıyla çakıl taşlarını eşeliyor, Kenan ise kenarları yıpranmış pembe Barbie sırt çantasıyla Lama'nın elinden tutuyor. Kenan'ın çantası siyah.

Onları gördüğümde kalbim yerinden çıkacak gibi oluyor ve aceleyle merdivenlerden iniyorum. "Merhaba," diyorum ve Kenan bana gülümsüyor. "Görüşmeyeli uzun zaman oldu."

Lama'nın açık kahverengi saçlarını taramak için onun yanına gidiyorum.

"Seni özledim."

Kenan'ın elini tutan elini sallayarak gülümsüyor.

Hâlâ yere bakmakta olan Yusuf'a dönüyorum. "Ben de seni özledim Yusuf."

Bana bakmayı reddediyor ve bir çakıl taşı daha basamaklara çarpıyor. Kenan'a bakıyorum, kafam karışmış. Törenden sonra neşesi yerine gelmişti; bunu gün boyu taşıyacağını düşünmüştüm.

Kenan üzgün bir şekilde başını sallıyor ve kısık bir sesle, "Evimizden ayrıldığımız için üzgün. Bugün çok şey değişti."

"Oh."

Kenan boştaki eliyle uzanıp ağabeyinin saçlarını karıştırıyor. Yusuf onun elini itiyor ama gözlerindeki gizli sevinci fark etmemek mümkün değil; ağabeyinin ona ilgi göstermesinden mutlu.

"İyi misin?" diye soruyor ve Yusuf omuz silkiyor.

Kenan iç geçiriyor, bana dönüyor ve Lama'yı kucağına alıyor. "Bunu ne kadar takdir ettiğimi anlatamam. Kimyasal saldırıdan sonra mahallemiz savunulması en zor yerlerden biri haline geldi. Daha fazla kalabileceğimizi sanmıyorum."

Elimi ağzıma bastırıyorum, şok olmuş bir halde. Gözlerim soluk turuncu gökyüzünde geziniyor ve uçakları arıyorum. "Hadi gidelim."

Geri dönerken Lama'nın konuşmaları sessizliği dolduruyor; utangaçlığını üzerinden atmış gibi görünüyor. Yanına gidiyorum ve bana bakıyor. Bir ton daha koyu olmasına rağmen, gözleri Kenan'ınkilerle aynı yoğunluğa sahip.

"Kaç yaşındasın?" diye sorar aniden.

Eğlenen bir gülümseme dudaklarımı yukarı kaldırıyor. "On sekiz."

Kaşlarını çatıyor, kendisinden ne kadar büyük olduğunu hesaplamaya çalışıyor. "Kenan on dokuz yaşında," diyor sonunda.

"Biliyorum."

"Ve sen onunla evlendin," diyor gerçekçi bir tonda.

"Evlendim."

"Neden? Her zaman bilgisayarının başında. Bazen beni duyması için üç kez bağırmam gerekiyor."

Bunu öyle ciddi bir tonda söylüyor ki kahkahayı patlatıyorum ve Kenan'ın omuzları kendi bastırılmış kahkahasıyla sarsılıyor. Yusuf öne fırlıyor ve Kenan'ın kazağının eteğinden tutuyor.

"Neden gülüyorsun?" Lama talep ediyor.

Uzanıp yanağını okşadım. "Özür dilerim. Çok tatlısın."

Bunu daha fazla analiz etmeli mi yoksa iltifatı kabul mü etmeli diye kendisiyle tartışırken burnu kırışır. İkincisinde karar kılar.

Yusuf'a bakıyorum ve gülümsüyorum. "Sırt çantanı beğendim. Örümcek Adam gerçekten çok havalı. En sevdiğin süper kahraman o mu?"

Onunla tanıştığımdan beri ilk kez Yusuf'un gözleri parlıyor ve dudaklarını birbirine bastırıp kayışları tutmadan önce bir kez başını sallıyor. Kalbimi kırıyor. O kadar ani büyümeye zorlandığı belli ki, kaybettiği masumiyete benzeyen her şeye tutunmaya çalışıyor. Normalde on üç yaşına geldiğinde Örümcek Adam sırt çantasını video oyunları için bir kenara atar ve arkadaşlarıyla ara sokaklardan birinde futbol maçı için buluşurdu. Duygusal büyümesi, insanların sulamayı unuttuğu bir bitki gibi, bu yüzden yakalayabildiği her nemi yakalamaya çalışıyor.

Mahallemden bir kalabalık çıkıyor. Genç erkekler, kadınlar ve gençler, hepsi bir protesto için çeşitli işaretler ve pankartlar taşıyor ve Kenan'ın gözleri onların peşinden gidiyor. Çenesi sıkılıyor ve hemen dirseğine dokunuyorum, umutsuzca onu bana geri bağlamaya çalışıyorum. Verdiği söze geri dönmesi için. Bana baktığında ateşli bakışları kayboluyor ve tekrar nefes alabiliyorum. Elimi yüzüğüme bastırıyorum. Gözleri hareketin üzerine düşüyor ve bakışları yaralarımın izini sürüyor.

Evim uzakta beliriyor ve anahtarlarımı çıkarıyorum. Kapıyı açtığımda Kenan'la aynı çatı altında yaşayacağımızı fark ettiğimde sinirlerim birden canlanıyor.

Birlikte.

Nerede uyuyacak? Leyla, Lama ve Yusuf için kendi odasını kullanmama izin verecek. Belki o benimle kalır, Kenan da kanepede yatar.

Benden adım adım uzakta olacak. Sadece bir koridor ötede.

"Leyla," diye sesleniyorum içeri girdiğimde, midemdeki kelebekleri kovuyorum. "Ben geldim, Kenan ve kardeşleri de burada!"

Sessizlik bana cevap veriyor ve ensemdeki tüyler diken diken oluyor. O iyi. Ben sadece her sessizliği tehlike olarak gören paranoyak bir insanım.

"İçeri gel," diyorum Kenan'a. "Leyla muhtemelen hâlâ uyuyordur."

Ayaklarını sürüyerek içeri girerler ve Kenan kapıyı arkalarından kapatır. Her şey çok gerçekçi geliyor. Kenan'ın boyu dar koridoru dolduruyor ve Yusuf merakla kardeşinin arkasından bakıyor. Kenan Lama'yı ayağa kaldırıyor ve ben Leyla'yı ararken ikisine de ayakkabılarını çıkarmalarını söylüyor.

Oturma odasına girdiğimde onu kanepede oturmuş, yüzünde uzaklara dalan bir ifadeyle görüyorum. Sanki her bir fırça darbesini ayırmaya çalışıyormuş gibi deniz resmine bakıyor. Saçları dalga dalga omuzlarına dökülüyor, bir eli karnının üzerinde duruyor.

"Layla!" Yüksek sesle söyledim ve

sıçradı. "Salama! Beni korkuttun!"

"Ben de seni arıyordum. Her şey yolunda mı?"

Gülümsüyor ama ürkütücü görünüyor. "Ben iyiyim."

Bir adım daha yaklaştım. "Emin misin? Neden bana öyle bakıyorsun?"

Saçlarını kulağının arkasına sıkıştırıyor. "Güzel günler için nostalji. Bunu yaptığım zamanı hatırlıyor musun?" Deniz resmine başını

sallıyor. "Tabii ki."

Hafifçe gülümsüyor. "İşim bittiğinde bundan ne kadar nefret ettiğimi hatırlıyor musun?"

"Renklerin hepsi yanlış!" diye bağırdı, alnında ve yanaklarında lacivert çizgiler vardı. Son yedi saattir resim yapıyordu, bir şey içmek ya da yemek için yerinden kıpırdamamıştı. Papatya desenli önlüğüne mavi ve gri tonları bulaşmıştı. Panik içinde beni aramış, telefonda zar zor iki kelime söyleyebilmişti. "Gölgeler! Ugh. Bu çöp*!"*

Güldüm, oturma odasına baktım. Yerleri korumak için sürülen lateks boyanın üzerinde lekeler vardı. Mobilyaların geri kalanı Layla'nın yaratıcılığına yer açmak için duvara yığılmıştı. Kasırganın ortasında durmuş, gözyaşları içinde tuvali tutuyor, saçlarını dağınık bir topuzla bağlıyordu.

"Dalga mı geçiyorsun benimle?" Açılmış akrilik boya setini tekmelememeye dikkat ederek ona doğru bir adım attım. "Şuna bakın!"

"Öyleyim!" diye feryat etti. "Hayatımın yedi *saatini aldı, Salama*!"

Tuvali ondan aldım ve şöminenin üzerine koydum. Ortada durmasını, yüzünü ona dönmesini sağladım. "Hayır, yapmayacaksın. Gözlerini kapat."

O yaptı.

"Bir fırtına düşünün, denizin içinden geçip geçmeyeceğine karar veriyor. Hiçbir yerin ortasında. Görünürde gemi yok. İnsan yok. Hiçbir insanın göremeyeceği renkleri hayal edin. Fırtına dalgaları yırtıp geçecek ve buna tanıklık edecek kimse olmayacak. Ya da belki de olmayacak. Belki bulutlar dağılacak ve güneş parlayacak."

Derin bir nefes aldı.

"Şimdi gözlerini aç."

Gülümsedim. "Daha önce hiç kimsenin görmediği bir şeyi yakalamışsın. Bunu senin hayal gücün yaptı."

Bana döndü, gülümsüyordu. "Teşekkür ederim."

"Bunu hatırlıyor musun?" Layla kanepeden tekrar soruyor ve boğazımda garip bir yumru oluşuyor.

"Evet."

"Onu en sevdiğim resimlerimden biri yaptın." Sesinde çözemediğim bir şey var. Melankolik bir şey.

"O zaman neden bu kadar üzgün görünüyorsun?"

Başını iki yana sallar. "Yapmıyorum. Ne kadar inanılmaz olduğunu bilmeni istiyorum. İnsanların hayatlarına nasıl dokunduğunu."

"Salama?" Kenan arkamdan sesleniyor ve ben hemen Leyla'nın önüne atlayarak onu ondan saklıyorum. Kaşları çatılmış, gözleri yüzüme yapışmış.

"*Kenan*!" Azarladım. "Ne yapıyorsun sen? Leyla başörtüsünü takmıyor!"

"Leyla mı?" diye yankılanıyor.

"Evet!" Ona el salladım. "Layla, atkı gibi bir şey tak." "Hiçbir

şeyim yok," diye cevap veriyor asık suratla.

"Bir şeyler bul!" Bıkkınlıkla söylüyorum.

Kenan'ın şaşkınlığı derinleşiyor ve sonra dudakları aralanıyor. "Salama."

Layla'nın b i r şal ya da masa örtüsü bulup bulmadığını kontrol etmek için omzumun üzerinden bakıyorum. Minderleri karıştırıyor, suratını asıyor.

"Salama." Kenan'ın sesi daha sert çıkıyor, ona bakıyorum.

"Ne?" Tersliyorum. "Neden hâlâ buradasın?"

Tereddüt ediyor. "Buraya geldim çünkü konuştuğunuzu duydum ve kimse cevap vermiyordu. Bir şey oldu sandım."

Şimdi kafam karıştı. "*Ne*? Layla'yla konuşuyorum."

Yaralı bir geyiğe yaklaşır gibi nazikçe bana doğru adım atıyor. "Hayır, değilsin."

Kollarım ağır ağır yanlarıma düşüyor. "Affedersiniz?"

Kenan ellerime uzanıyor, onları sıcak e l l e r i y l e sarıyor. "Salama, burada kimse yok. Leyla yok. Onu göremiyorum."

GÜLÜYORUM.

Kenan'ın yüz ifadesi üzüntü ve panik karışımıdır.

"Tabii ki onu göremezsin," diyorum. "Önünde duruyorum, aptal."

Bir elini saçlarının arasında gezdiriyor. "Önümde durmak kanepeyi saklamak sayılmaz."

Dönüp baktığımda Layla'nın söz konusu kanepeye tünediğini, elleriyle hamile karnını kucakladığını görüyorum. Saçları kumral, gözleri okyanus mavisi ve ben onu *görebiliyorum.* Koklayabiliyor ve ona dokunabiliyorum.

"Layla?" Paniklemiş bir sesle söyledim.

Hüzünle gülümsüyor. "Özür dilerim, Salama."

Yeni keşfedilmiş bir korku kalbimi kara bir uçuruma sürüklüyor ve öne doğru sendeleyerek onun önünde dizlerimin üzerine çöküyorum.

"Kenan," diyorum boş bir sesle. "Sana *yalvarıyorum.* Lütfen bana onu gördüğünü söyle. Lütfen bana onun yüzünü ve giydiği mavi elbiseyi gördüğünü söyle."

Kenan arkama geçiyor. "Yok," diyor usulca. "Sadece kanepe." Leyla yanağımı okşuyor. "Ben senin kalbinde gerçeğim."

Benden boğuk bir ses kaçıyor. "Hayır. *Hayır,* değilsin."

Dudağını ısırıyor, gözyaşları süzülüyor. "Ekim ayındaki silahlı saldırıyı hatırlıyor musun?" Ben boşum. Yanmış bir ağaç.

O devam ettikçe, söylediği her kelime bir ipliği çekiyor ve bir diğeri ve bir diğeri, ben tamamen açılana kadar. "Yolun sonundaki bakkala gittim. Bir keskin nişancı vardı. Hayatta kalamadım. Kan kaybediyordum ama son anlarımda eve taşınabildim. Kapının önünde öldüm."

Ellerim titriyor, acı iskelet sistemimi parçalıyor ve boğuk bir çığlık atıyorum.

Olay olduğunda hastanedeydim. Layla, elini tutmak için yanında ben olmadan öldü. Anılarımın parçaları sıçrayarak geliyor, sızıyor

kendim için uydurduklarımla. *Eve geri koşmuştum ama her şey bitmişti. Bir askeri keskin nişancının kurşunu kafasından girdiğinde süpermarketten geri dönüyordu. Diğeri de rahmine saplanmıştı. Dışarıda, çatlak kaldırımdaki kan izleri ona ait. Kalındı, toprakta erimeye isteksizdi. Aynen böyle, o benden alındı. Ve yeğenim elimden alındı. Ve ben yapayalnız kaldım.*

Leyla'nın cenazesi aynı gün alelacele defnedildi. Bazı komşularım onu yıkamama ve beyaza sarmama yardım etti ve ailesinin yanına konuldu.

Ama bunların hepsini unuttum.

Ertesi gün uyandığımda onu arsız sırıtışıyla yatağımda otururken buldum ve... unuttum.

Hayır. Gerçekliği değiştirdim.

Layla'nın elleri yanaklarımda ve ben titriyorum. Ellerini *hissedebiliyorum.* "Bu senin hatan değildi, anlıyor musun beni? Hamza'ya verdiğin sözü *tutmadın.*"

Hıçkırıklarım kuru, göğsümde acıyla kabarıyor ve tutarlı kelimeler oluşturamıyorum. Ekim ayından beri *yalnız* yaşıyorum. Beş aydır zihnim, çektiğim acıyı gizlemek için bir kurgu etrafında dönüp duruyor.

Yüzüne bakıp onu hafızama kazımaya çalışıyorum. Ona hayatımda ihtiyacım vardı. Tüm dünyamı kaybettikten sonra bu rahatlığa ve güvenliğe ihtiyacım vardı. Onunla yaşadığım küçük mutluluk anları bir can simidiydi. Çok şey borçlu olduğumu biliyordum, bu yüzden kendi *güçlü* hayatımı kurdum. Yavaş yavaş iyileşmeme izin verdi. O benim için her şey kadar gerçek.

Başparmakları yanaklarımı okşuyor ve gülümsüyor, mavi gözleri bir yıldızdan daha parlak. "Cennette olduğumu biliyorsun. Güvende ve mutlu olduğumu biliyorsun. Bebek Salama da öyle." Bir elini göğsüme bastırıyor. "*Burada* inancın var. Benim için, ailen için ve Hamza için yaşayacaksın. Kendini kurtararak ona verdiğin sözü tutacaksın."

"Gitme," diye yalvarıyorum. "Lütfen."

Ellerimi avuçlarının içine alıyor ve parmak eklemlerimi öpüyor. "Artık bir ailen var, Salama. Yalnız değilsin."

Omzumda ağır, sert bir el duruyor. Leyla'nın dokunuşundan çok farklı, daha çok ellerimin üzerinde fısıldayan bir bulut gibi hissettiriyor. Gözlerimi kırpıştırıyorum ve arkamı döndüğümde Kenan'ın kederli bakışlarını görüyorum.

"Salama," diye fısıldar. "Her şey yolunda. Sen iyisin."

Etrafıma bakıyorum. Oturma odası donuk ve renkler bulanık. Kanepenin yanındaki Arap halısının üzerinde kalın bir toz tabakası var. Havada soğuk bir aura asılı; mekâna terk edilmiş hissi veriyor. Bana Lama'nın ameliyatından sonra Kenan'ın beni eve bıraktığı zamanki halini hatırlatıyor. Burası Leyla ve Hamza'nın ruhlarının parçalarını koydukları eve benzemiyor. Son aylarda böyle görmüyordum. Orası Leyla'nın dokunuşuyla daha yumuşak ve daha aydınlıktı.

Ve bir süredir hiçbir şey söylemediğimi fark ettim. Şok beni Layla'nın var olduğu yere geri çekilmeye zorladı. Zihnimde.

Kenan beni kendine çekiyor ve kollarını omuzlarıma dolamasına, sırtımı göğsüne yaslamasına izin veriyorum. Yaslanabileceğim sağlam bir duvar oluyor ve kaslarım gevşiyor.

"Salama," diyor Layla usulca ve dünya yeniden aydınlanıyor.

Önümde duruyor, yanaklarımı okşuyor ama dokunuşu neredeyse hiç yok. Artık zar zor hissedebiliyorum.

"Bu senin hatan değil," diyor.

Sertçe yutkunuyorum.

"Hamza asla kendini suçlamanı istemezdi. Ben seni suçlamıyorum. Kimse suçlamıyor." Yüz ifadesi sert.

Başımı salladım.

Cevabımdan tatmin olmuş bir şekilde derin bir nefes alıyor ve gözümü kırptığımda gitmiş oluyor.

Kenan'ın bana sarılışı gevşiyor ama ben hemen ellerini tutup kucağına dönüyorum ve ona sıkıca sarılıyorum. Yüzümü kazağına gömüp limon kokusunu içime çekiyorum.

"Sen gerçeksin, değil mi?" Sonunda fısıldadım.

"Lütfen gerçek ol." Başımı kaldırıyor ve gözlerinde hâlâ yıldızlar var.

"Ben gerçeğim," diyor kararlılıkla. Elimi tutuyor ve göğsüne bastırıyor. Kalp atışları kaburgalarına baskı yapıyor ve titreşimler tenimde sıçrıyor. Birkaç saniyeliğine gözlerimi kapatıyorum ve bu hissin tadını çıkarıyorum. Onu bırakabileceğimi hiç sanmıyorum.

Lama ve Yusuf'un duvarın arkasından baktığını gördüğümde başımı sallıyorum ve ağlamamak için dudaklarımı birbirine bastırıyorum.

Kenan da onları fark eder ve yüzü değişir. Dizlerinin üzerine çöküp onlara sarılmadan önce onları yanına çağırıyor. Bu sırada elimi bırakmıyor, bu da garip bir kucaklaşmaya neden oluyor, ama bırakmamaya kararlı.

Git.

"Layla nerede?" Lama merakla etrafına bakınarak soruyor kırmızı gözlerimi gördüğünde endişeye kapılıyor.

Kenan yüzünü buruşturup bana bakıyor. Bir kez başımı sallıyorum. "Layla cennette," diyor Kenan nazikçe.

Lama kaşlarını çatar. "Ama Salama *ve* Layla ile birlikte yaşayacağımızı söylemiştiniz."

Kenan bunu ona nasıl açıklayacağını bilemediği için gözlerini kaçırıyor. Ama Yusuf'un gözleri birden farkına vararak açılıyor ve bakışları bana yöneliyor. Yüzünde duygular titreşiyor.

Aramızdaki sessiz boşlukta beni görüyor. Kız kardeşini kurtaran çelik gibi sinirleri olan kız olarak değil. Ya da kardeşine aşık olup onu elinden alan kız olarak değil. Benim onda kendimi gördüğüm gibi o da bende kendini görüyor.

Kenan kelimeleri dikkatlice buluyor ve Lama dinliyor ama ben dinlemiyorum.

Perdelerin hafif bir esintiyle dalgalandığı ve tek bir güneş ışığının geçerek Arap halısının üzerine düştüğü pencereye bakıyorum.

Gecenin büyük bir bölümünde kanepede, LAYLA'NIN YERİNDE YATTIM. Kenan mahremiyet isteyip istemediğimi sordu, ama istemiyorum. Şimdi olmaz. Son beş aydır yalnızım ve bunu düşünmek bile ensemdeki tüyleri dehşetle diken diken ediyor. Yalnızlık. Havayla konuştum. İnce havayla güldüm. İnce havayla ağladım. Şimdi gözlerimi ve kulaklarımı gerçek, nefes alan insanlarla dolduruyorum.

Lama ve Yusuf ton balığı konservesinden oluşan basit bir akşam yemeği yiyorlar ve ben neredeyse saflığıma şaplatacağım kendimi. Leyla benimle hiç yemek yemezdi; ben hastanedeyken yediğini sanırdım hep. Bu beni uyarmış olmalıydı. Tüm dokunuşları, tavırları, onunla ilgili en güçlü anılarımdakilerin yankılarıydı. Onunla ilgili her şey, katı bir hal alana kadar anılarımın büyütülmüş haliydi.

Onun cennette olduğunu bilmek kalbimi rahatlatıyor. Son anlarında yanında olamadığım için pişmanım.

Onunla geçirdiğim son günü hatırlıyorum. Gerçek onu.

Oturma odasında, kanepenin hemen önündeki Arap halısının üzerinde oturuyorduk ve arabamızın banliyöde kuma saplandığı zamanı anlatıp gülüyordu.

"Arabasını mahvettiğin için Hamza'nın seni öldüreceğini düşündün," diye kıkırdadı karnını tutarak. Hamileliğinin üçüncü ayındaydı ve karnındaki şişlik küçüktü.

Sırıttım. "Kumun derinliğini gözümde fazla büyütmüşüm."

Layla ve ben spontane davranıp şehir dışına, dedemlerin yazlık evine doğru gitmek istedik. Kestirme bir yol bulurum diye düşündüm ama akşam hızla yaklaşırken bir çukura saplandık.

Gözleri parladı. "O günü çok sevmiştim. Elbette Hamza'nın arabayı çekmeden önce yarım saat boyunca bize bağırmasına katlanmak zorunda kalmıştık ama yıldızların nasıl göründüğünü hatırlıyor musun?"

Karanlık gökyüzünden limon gibi sarkıyorlardı, almak için olgunlaşmışlardı ve çok yakındılar. "İstiyorum."

"Umarım onları tekrar böyle görebiliriz." Layla, üzerine örttüğüm battaniyenin üzerinden karnını sıvazladı. "Suriye'de değilse bile başka bir yerde."

Gitmek istiyordu ama bunu söyleyemeyecek kadar korkuyordu. Yorgun bir şekilde alnımı ovuşturuyorum ve her nasılsa hâlâ onun papatya kokusunu taşıyan yastığa gömülüyorum. Başörtüm başımdan gevşekçe sarkıyor, boynuma dolanmış. Henüz çıkaramayacak kadar utangacım. Ama kolyemi çıkarıyorum ve alyansımı zincirde aşağı yukarı gezdiriyorum.

"Hey," diyor Kenan kısık bir sesle. Oturma odasının kapısında duruyor.

"Hey."

"Lama ve Yusuf senin yatağında uyuyorlar." Telaşlı görünüyor, bu da beni telaşlandırıyor. Odama girmiş ve ben de odamı dağınık bırakıp bırakmadığımı hatırlayamıyorum. Umarım bırakmamışımdır.

Önümde diz çöküyor ve ben içgüdüsel olarak battaniyelere daha sıkı sarılıyorum. "Layla için çok üzgünüm," diye fısıldıyor.

Boğazımda bir yumru oluşuyor ve elimi uzatıyorum. Hemen tutuyor ve ben de elini yanağıma bastırarak sert hissinin tadını çıkarıyorum. Parmakları nasırlı, zorlu bir hayatın kanıtı ama damarlarında akan kanla sıcacık. "Ben iyiyim. Belki şoktandır ama... Sanırım kabulleniş bu. O iyi ve benim de onun için istediğim tek şey bu."

Hafifçe gülümseyerek yanağımı okşuyor ve ben onun dokunuşuyla eriyorum. Ama aklıma bir düşünce geldi.

"Neden şimdi gidiyorum?" Fısıldıyorum, o da duraksıyor. "Bütün sebebim Hamza'nın isteklerini yerine getirmekti. Ve şimdi... Annemi ve Layla'yı kaybettim. Sözümü tutamadım."

Kenan parmaklarını parmaklarımın arasından geçirip ellerimi dudaklarına götürüyor ve öpüyor. "Salama, kalamazsın."

Gözleri dehşet dolu.

"Halüsinasyon gördüğünü biliyordun Khawf; ama Layla'nın yaşadığını sanıyordun," diye mırıldandı. "Senin için endişeleniyorum. Burada, onun öldüğü yerde kalmak her şeyi daha da kötüleştirecek. Önce kendine yardım etmezsen kimseye yardım edemezsin."

Birkaç saniyeliğine gözlerimi kapatıyorum, evimin enkazının yanında gördüğüm halüsinasyonu hatırlıyorum. Beynim mahallemi yeniden hayata döndürdüğünde.

"Suriye'yi sensiz terk etmiyorum," diye devam ediyor Kenan. "Kendin de söyledin, mücadele sadece burada değil. Dışarıda sana da en az benim kadar ihtiyaç var. Arkama yaslanıp senin böyle acı çekmeni izleyemem ve nasıl yardım edeceğimi bilemem."

Sesi yalvarır gibi, ifadesi çaresiz. Kaydı durdurmasını istediğimde benimkini yansıtıyor. Bunu ona yapamam. Kalmamın hiçbirimize faydası olmaz. Hamza'ya verdiğim sözü çiğnemeye devam edeceğim anlamına gelir. Ben hâlâ hayattayım ve o da öyle kalmamı isterdi.

"Tamam," diye fısıldıyorum.

Yüzü rahatlamayla sarkıyor. Ama gözlerinde daha söyleyecekleri olduğuna inanmamı sağlayan bir bakış var. Bekliyorum ama onun yerine cebinden bir şey çıkarıp bana katlanmış bir kâğıt uzatıyor. "Sana başka bir şey çizdim."

Kalbim yerinden fırlıyor ama açmıyorum. Tedirgin bir his sinirlerimi zıplatıyor ve midem bulanıyor. Kenan, Khawf konusunda fazlasıyla anlayışlı davranmış, hiç tereddüt etmemişti. Ama onu Khawf konusunda uyarmıştım. Layla başka bir hikâye.

"Kenan, ne düşünüyorsun?" Sessizce soruyorum. Avuçlarım terliyor.

Bana bakıyor ve adem elması düşüyor. "Layla'yla yaşadıklarını anlıyorum. Ben de her gün ailemi tekrar görebilmeyi diledim. TSSB'nin bana, Lama'ya ve özellikle de Yusuf'a neler yaptığını gördüm. Bildiklerimle başa çıkabilirim ve kendime nasıl yardım edeceğimi öğrettim. Lama'nın yaraları, Yusuf'un şoku, benim kabuslarım. Ama Salama, bilmediğim şeylerden korkuyorum." Titrek bir nefes veriyor. "Bunu nasıl düzelteceğimi bilmiyorum. Sana yardım etmek için ne söyleyeceğimi ya da ne yapacağımı bilmiyorum. *Yapabileceklerimin* sınırına ulaştım."

Saçlarını geriye tarıyorum ve kirpikleri dalgalanıyor. O kadar genç ki, üç kişi ve koca bir ülke arasında sıkışıp kalmış. "Senin burada olman yeterli." Gülümsüyorum. "Söz veriyorum. Beni topraklıyorsun."

O da gülümsüyor. Önce çekingen, sonra içten. "Almanya'ya gittiğimizde yardım bulacağız."

Yine bunun olabileceğini düşünüyor. Ve olabilir de. Ben de başımı salladım.

"Bakalım ne çizmişsin," diyorum ve açıp bir çizim görüyorum... benim. Beni sarı bluzu ve pembe pantolonuyla Sheeta olarak çizmiş. Başörtüm uçuk pembe ve bir uçağın kanadının üstünde oturuyorum. Ve yanımda.

"Aman Tanrım, bu sen misin?" diye haykırdım. Utangaç bir şekilde gülümsüyor. "Evet. Pazu olarak."

Başka bir kağıt parçası çıkarır. "Bu da hikayemiz için başka bir taslak. Kahramanımızın yaşayacağı evi detaylandırdım. Topluluğun onları ağaçların üzerine inşa edeceğini düşünüyordum. Havada asılı duran koca bir köy gibi."

"Ağacın dallarında ekin ve çiçek yetiştirmek. Böylece ağaç, büyüyen bitkilere kendi besinini sağlayacaktı!"

Işıldıyor. "Bu harika bir fikir."

Gecenin geri kalanını yavaş yavaş hikayemizi oluşturarak, unsurlar ekleyerek geçiriyoruz.

Kenan benden önce uykuya dalıyor, başını sallıyor, ben koltuktan kalkıp iyice uzanana kadar. Bir süre itiraz ediyor ama sonunda uyku göz kapaklarını indiriyor. Battaniyeyi üzerine örtüyorum ve bunu Leyla hayattayken -ve halüsinasyonlarımda- ona yapmış olmanın nostaljisi gözlerimi yaşartıyor.

Uykusunda huzurlu görünüyor, gözlerinin etrafındaki endişe çizgileri yumuşamış. Kirpikleri o kadar uzun ki elmacık kemiklerine değiyor.

Birkaç dakika daha ona bakıyorum, kalbim ona olan sevgimle dolup taşıyor.

"İyi olacağız," diye fısıldıyorum, gecenin dileğimi yakalamasına izin veriyorum. En azından bunu borçluyuz. Çatıları taramadığımız, gece boyunca tavanın üzerimize çökmediğine şükretmediğimiz bir hayat.

Ona ve bana trajediyle bitmeyen bir aşk hikayesi borçluyuz.

Benim yatağım ve kanepenin ikisi de dolu olduğu için geriye sadece Leyla ve Hamza'nın odası kalıyor. Kapının önünde duruyorum, parmaklarım kolun üzerinde. Derin bir nefes alıyorum ve bir klik sesiyle açıyorum.

Soğuk bir hava beni karşılıyor. Odada hâlâ Leyla'nın papatya kokusunun ve Hamza'nın kolonyasının izleri var. Belki de bu bir halüsinasyondur.

Işıkları açmıyorum, bunun yerine kornealarımın ve lenslerimin karanlığa uyum sağlamasına izin veriyorum. Parmağımı unutulmuş mobilyaların üzerinde gezdiriyorum. Kalın bir toz tabakası yatak örtüsünü, komodini, dolabı ve komodini kaplıyor. Ayak basmadım

beş ay içinde. Oda, anılara ait, asla canlandırılmak istemeyen bir kalıntı haline geldi. Ya da muhtemelen canlandırılması imkansız. Tıpkı Leyla gibi. Hamza gibi.

Yataklarında oturuyorum, garip bir şekilde rahatlamış hissediyorum. Sanki onların yankıları burada. Kısa bir an için gözlerimi kapatıyorum ve açtığımda onun karşımda duracağını biliyorum.

Ve öyle.

Khawf'ın omuzlarındaki kırmızı noktalar gölgeleri ve şekilleriyle gelinciklere benziyor ve gözleri karanlıkta parıldayan mavi buz parçaları gibi. Bana orantısız bir sırıtış atıyor.

"Biliyordun," diye fısıldadım. İçimde hiç şok yok. Başımdaki yara ve temsil ettiği her şey -kederim, TSSB'm- bilinçaltımda mümkün olabileceğini hiç düşünmediğim katmanlar yarattı.

Omuz silkiyor. "Sanrılarınızın derecesini görmek oldukça eğlenceliydi."

Hiçbir şey söylemiyorum; yan taraftaki pencereye bakıyorum. Perdeler sıkı çekilmemiş, bu da ay ışığının bir kısmının içeri süzülmesine izin veriyor. Yakında güvende olacağız. Ve ben de pencereden dışarı bakıp dünya yanmıyormuş gibi davranmak zorunda kalmayacağım.

Khawf bana doğru bir adım atıyor ve bakışlarımı tekrar ona çeviriyorum.

"Neye inanıyorsun, Salama?" diye soruyor sessizce. Yüzünde bir gölge dolaşıyor, dudaklarında gizli bir gülümseme dans ediyor.

Ağzım kurudu. "Ne demek istiyorsun?"

Bir sigara çıkarır. Beyaz tüp titriyor, opak hale dönmeden önce neredeyse yarı saydam hale geliyor. "İnancına inanıyorsun. Kendine inanıyorsun. Kenan'a. Leyla'ya, o hayattayken. Kalplerini feda eden insanlarla bu devrimin başarılı olacağına inanıyorsun."

"Evet."

Bir nefes çekiyor. "*Halüsinasyon gören* Layla'ya inandın mı?"

Başımı salladım.

"Bana inanıyor musun?" Gülümsemesi genişler.

Kaşlarım çatıldı. "Tam önümdesin. Tabii ki biliyorum."

Sigaraya dokunuyor, külü dökülüyor ama yarı yolda kayboluyor. Bakışları çok uzakta. Bana bakıyor ama sanki benden ötesini görüyor. "Öyleyim. Ama her zaman öyle olmayacağım."

Doğruluyorum. Her zaman hayatımda olmayacağını biliyorum. Ama bunu söylediğini duymak beni hem üzüyor hem de sevindiriyor. "Nasıl?" diye soruyorum.

Sigarasını söndürüyor ve pencereye doğru ilerliyor. "Suriye'de korku ve dehşet çok yüksek. Sizde de artmış durumda, bu yüzden beni görüyorsunuz. Almanya'da aynı dehşeti yaşamayacağını varsaymak yanlış olmaz. Öyleyse neden seni oraya kadar takip edeyim?"

Parçaları birleştirerek ayağa kalktım. "Yani... o tekneye bindiğimde -"Ben gittiğimde"

"*Ben* gidiyorum," diye bitiriyor. Arkasını dönüyor ve birkaç dakika birbirimize bakıyoruz.

Bu anda o kadar katı görünüyor ki, sanki geceden kesilip ete kemiğe bürünmüş gibi.

"Sen nereye giderdin?" Kendimi en aptalca soruları sorarken buluyorum ama Khawf gülmüyor. Yüzü ciddi, gözleri yaşlı.

Aramızdaki boşluğu kapatıyor ve ben de ona bakmak için çenemi kaldırıyorum. "Her yerde," diye cevap veriyor ve ben gözümü kırpınca ortadan kayboluyor.

Ertesi sabah KENAN beni hastaneye götürüyor. Lama ve Yusuf evde kaldı. Lama'nın yanında susuz kalmaması için bir su şişesi olduğundan emin oldum. Kenan yanımda kalıyor, hastalarla konuşuyor ve gerektiğinde doktorlara yardım ediyor. Kimyasal saldırının yaralarını sarmaya çalışıyoruz ve bazı hastaları gece yarısı kaybettik ama Kenan'ın yanımda olması bana rahat bir nefes aldırıyor.

Dün gece Khawf ile yaptığım konuşmayı tekrar ederken zihnim bir süreliğine otomatik pilota geçiyor. Bir haftadan kısa bir süre içinde ondan kurtulmuş olacağım. İki hafta içinde Avrupa'da, yeni bir şehirde, benim dilimi konuşmayan insanlarla çevrili olacağım. Humus benden ışık yılı kadar uzakta olacak. Ama burada açılan her yarayı, düşen her bombayı, kaybedilen her hayatı hissedeceğim. Hamza'nın acısını hissedeceğim, ölüp ölmediğini asla bilemeyeceğim. Kemik olana kadar beni kesmeye devam edecek. Ve kemiğe ulaştığında, endosteumu kazıyacak, medüller boşluğa girecek ve iliğe ulaşacak.

Yine de buradaki mücadele devam ediyor.

Protestolar Suriye'nin birçok şehrine yayılmış durumda. Hama, Duma, Guta, Deyr ez-Zor. Her biri Humus'ta artan bombardımanlara karşı öfke duyuyor. Kafranbel en güzel, en yaratıcı tabelalara sahip. Dış dünyanın ne durumda olduğunu, uykumuzda katledildiğimizi bilerek geceleri nasıl uyuduklarını merak ediyorum. Bunun olmasına nasıl izin veriyorlar.

Eve dönerken Kenan'ın eli benim elime kayıyor ve zihnimi onun dışında her şeyden boşaltıyorum. Ona kaçamak bakışlar atıyorum. Daha saçımı bile görmedi ama doğru düzgün evliyiz. Benden bunu istemedi ve burada birbirimize ne derece fiziksel yakınlık gösterebileceğimizi hiç konuşmadık. Aşk hikayemiz koşullar göz önüne alındığında alışılmadık olabilir, ama neden küçük şeyleri yakalayamıyoruz?

mutluluk anları? Ayrılmadan önce Humus'ta bir yuva kurmak ve neşe bulmak istiyorum. Son anılarım acı ve kayıplarla dolu olmak zorunda değil.

Hep birlikte oturmuş, mutfakta basit bir akşam yemeği yiyor ve getireceklerimizin listesini gözden geçirirken Kenan bana bir şey hatırlamış gibi bakıyor.

"Salama, Layla'nın teknedeki koltuğu için Am'a ödeme yapacaktın, değil mi?"

Kaşığım son beş dakikadır tabağımda itip kaktığım ton balığına çarpıyor. "Doğru. Artık bunu yapmak zorunda değilim."

Birikimime beş yüz dolar daha eklendi. Am'in bunu Kenan'ın koltuğu için ona söz verdiğim daha değerli altın yüzüğe tercih edeceğinden şüpheliyim. Masaya hüzünle bakıyorum, keşke şimdi Leyla'ya sarılabilseydim.

Kenan boğazını temizliyor. "Başka neyi kaçırıyoruz?"

Dikkatimi dağıttığı için minnettarım. "Deniz tutmasıyla savaşacak bir şey. Layla limon kullanmamızı önerdi."

"Kulağa harika bir fikir gibi geliyor," diyor Kenan nazikçe. "Yarın bakkala uğrayıp var mı diye bakacağım. Hava hâlâ oldukça soğuk, biz gidene kadar dayanırlar."

Yemekten sonra hep birlikte yatsı namazını kılıyoruz. Lama ve Yusuf yatmadan önce biraz uyanık kalıyorlar ve ben de yüzümü yıkamak için banyoya gidiyorum.

Aynada Kenan'ın gördüğü o güzel gözlü kızı bulmaya çalışıyorum ama tek gördüğüm çökük yanaklarım ve sivri çenem. *Eskiden çok* güzeldim. Hayatla parlayan zeytin tonundaki tenim yumuşacıktı. Yabani bir ağacın kabuğundan daha derin olan kahverengi saçlarım gözlerime uyuyordu ve bu gurur duyduğum bir şeydi. Başörtümü çekiştirdim. Boynuma doğru sarkıyor ve saçlarım topuzundan çözülüyor. Kahverengi tonu solmuş; omuzlarıma dökülürken solgun görünüyor.

O *olası* hayatta kendime göz kırpıyor, mavi göz kalemimin çikolata kahvesi gözlerimle nasıl tezat oluşturduğuna ve keskin köprücük kemiklerimin omzu açık elbisemden nasıl göründüğüne hayranlıkla bakıyor olurdum. Kenan beni gördüğünde kızarır, gözlerini kaçıramazdı.

En azından bu benim en sevdiğim kazağım, diye düşünüyorum asık suratla. Yumuşak bir bordo. Derin bir iç çekerek kolyemi çıkarıyorum, böylece altın yüzük pamuklu malzemeye parlak bir şekilde oturuyor ve başörtümü geride bırakarak dışarı çıkmak için kendimi çelikleştiriyorum.

Titrek ışıklar salondan koridora sızıyor, gölgeler yerde dans ediyor. Kenan mumları yakmış olmalı, duvarın arkasından bakıyorum, birden

kendimi mahcup hissediyorum.

Kenan kanepede oturmuş, bir dirseğini koluna dayamış, deniz resmine bakıyor. Mum ışığı yüzünü büyülü bir şekilde aydınlatıyor, onu altın rengine boyuyor. Birden kazağım çok sıcak geldi.

Orada durduğumu hissediyor ve yüzünde bir gülümseme belirerek bana doğru dönüyor.

"Ne yapıyorsun?" diyor, sesinde biraz alaycı bir ton var. Gece ve zayıf mum ışığı beni onun gözlerinden saklıyor. "Bana mı *bakıyorsun*?"

"Belki." Duvarın kenarlarını kavrıyorum.

Sırıtıyor. "Sana söylemeliyim, ben artık evli bir adamım. Rastgele kızların beni süzmesi karımın hoşuna gitmez."

Yüzümdeki sıcaklık saç diplerime kadar yayılıyor. *Karım.*

"Ama madem bu kadar ısrarcısın, yakından yapmaya ne dersin?" Yanındaki koltuğa vuruyor.

Boğazımı temizliyorum, saçlarımı kulağımın arkasına sıkıştırıyorum ve yavaşça dışarı çıkıyorum.

Sırıtışı kayboluyor, yerini keskin bir nefes alışa bırakıyor ve ağzı açık kalıyor.

Sessiz nefeslerimiz sessizliği dolduruyor. Ona bakmakta zorlanıyorum, bu yüzden kilime bakıyorum, kıvrımlarını takip ediyorum. "Salama" demeden önce tam bir dakika geçiyor.

Sesi nefes nefese ve omurgam boyunca ürperti gönderiyor. Kendime sarılıyorum ve o ayağa kalkıyor, bir fısıltı kadar uzağıma gelene kadar yanımdan geçiyor. Limon kokusu küçücük alanı kaplıyor ve gözlerimin içine bakmak için çenemi kaldırıyor. Kalbim güneşten daha sıcak, ateşli dalları damar sistemim boyunca yayılıyor.

"Çok güzel," diye mırıldanıyor. Ses tonunda saygı ve huşu var. Dokunuşunda. Gözlerinde. "Çok güzel."

Gergin bir kahkaha attım. "Benimle dalga geçmek zorunda değilsin."

Kafası karışmış görünüyor. "Ben değilim." Parmaklarını buklelerimin arasından geçirmek için uzanıyor ve kirpiklerim titriyor. "Keşke sen de kendini benim seni gördüğüm gibi görebilseydin."

Saçımdan bir tutam tutuyor. "Saçların çok güzel."

Parmakları yanaklarımda geziniyor. "Yüzün çok güzel."

Elini göğsüme, alyansımın üzerine bastırıyor. "Kalbin çok güzel."

Dizlerim titriyor ve omurgam duvara çarpana kadar tökezliyorum. Benimle birlikte hareket ediyor, belimi tutuyor.

"Ama istersen daha açık konuşabilirim," diye fısıldıyor. "Sorun değil," diye kekeliyorum.

Yeşim yeşili gözlerinde eğlence parıldıyor ve alnıma bir öpücük konduruyor. "Alnını sevdim."

Bu beni güldürüyor ve içimde çatırdayan sinirleri hafifletiyor. "Gülüşünü seviyorum." Sırıtıyor. "Hayır, onu geç. Ben senin gülüşünü *seviyorum*."

Yumuşak bir iç çekişle, ellerimi dalgınca omuzlarında kavuşturup onu daha yakına çekiyorum. Memnuniyetle burnumu öpüyor. "Burnunu seviyorum." Sonra yanaklarımı. "Yanaklarını seviyorum." Sonra boğazımdaki nabzın üstünden. "Boynunu seviyorum."

Dudaklarımın üzerinde gezinirken dudaklarım karıncalanıyor ve dokunana kadar saniyeleri sayıyorum, ama o duruyor.

"Başka neleri seviyorsun?" Sonunda fısıldıyorum, gözlerim yarı kapalı. Kenan gülümsüyor. "Dudaklarını."

Ve beni öpüyor. Göz kapaklarımın ardında bir renk cümbüşünün dönmesine neden olan yumuşak, belirsiz bir öpücük bu. Yüzünü avuçluyorum ve kirli sakalları avuçlarıma batıyor ama öpücüğünün üzerimde yarattığı baş döndürücü etkiyi hissetmiyorum bile. Zamanın durduğu ve tüm endişelerimi yıkadığı bu gölgelikte var oluyorum.

Biri hariç hepsi.

Pişmanlık beni o andan koparıyor ve ellerimi göğsüne bastırıyorum.

Kenan duruyor, hemen bırakıyor, gözlerini endişe kaplıyor. Ellerini kaldırır. "Özür dilerim. Çok ileri gittim."

Başımı sallıyorum, kalp atışlarım hızlanıyor. "Yapmadın." Titrek bir nefesle ürperiyor, akciğer faaliyetlerimi düzenlemeye çalışıyorum. Samar'la ilgili sırrı bir saniye daha içimde tutamam. Her mutlu anıma sızmaya devam edecek.

"Sana bir şey söylemem gerek," diyorum ve kanepeye oturmak için hareket ediyorum. O da yanıma oturuyor ve gergin bir şekilde parmaklarını çıtlatıyor.

"Güçlü olduğumu söyledin. Güzel bir kalbim varmış." Saniyeler önce tenine bastırdığım ellerime odaklanıyorum. "Ama değilim. Ben... bir şey yaptım. Acele verilmiş bir karardı ve çok pişmanım."

Kenan yaklaşıyor. "Ne?"

Derin bir nefes daha aldım ve ona her şeyi anlattım. Tekneye paramın yetmemesinden Samar'ın hayatını nasıl tehlikeye attığıma kadar. Hiçbir detayı atlamıyorum. Sonunda gözlerim kapanıyor, sıcak gözyaşlarım kenarlara batıyor.

"Eğer geri alabilseydim, alırdım," diye fısıldıyorum.

Kenan'ın eli benimkini buluyor ve sıkıca sıkarak ona bakmamı sağlıyor. Gözlerinde acı var ama anlayış da var.

"Bu yüzden mi bu kadar kilo verdin? Ve onca zaman kusmanın?" diye sorar.

Boğazımda bir yumru oluştu. Tabii ki bunu fark edecekti. "Evet," diyorum nefes nefese.

Beni kendine çekiyor ve göğsüne yaslanıyorum. "Borcunu ödedin," diye fısıldıyor, kolunu bana doluyor ve alnımdan öpüyor. "Samar yaşıyor, bundan emin oldun ve önemli olan da bu."

"Ama-"

Başını şiddetle sallıyor. "Biz insanız, Salama. Köşeye sıkıştığımızda normalde vermeyeceğimiz kararlar vermek zorunda kalırız. Bunu yaptığında Layla'yı düşünüyordun. Bunun doğru olduğunu söylemiyorum ama bunun için yeterince acı çektin. Onun hayatını kurtardın ve ondan sonra da *pek* çok kişinin hayatını kurtardın."

Bir hıçkırığı yutuyorum ve yüzümü kazağının yıpranmış kumaşına gömüp onu derin derin içime çekiyorum.

Başımı kaldırıp saçlarımı geriye doğru tarıyor ve dokunuşu midemde kelebekler uyandırıyor. Ciddi görünüyor. "Sorun yok."

Alnımı göğsüne bastırıyorum ve rahatlamış bir iç çekiyorum. "Seni seviyorum," diye mırıldanıyorum.

"BUGÜN AMCAMLA KONUŞUP Syracuse'a ne zaman geleceğini öğreneceğim," diyor Kenan laboratuvar önlüğümü silkerken. "Sokağın sonundaki markete bakacağım, limon yoksa hastanenin yanındakine gideceğim."

"Tamam. Dikkatli ol." Bir esnemeyi bastırdım. Sabahın erken saatlerinde, uykusuz bedenlerimiz daha fazla çalışamaz hale geldiğinde koltukta uyuyakalmıştık. Ama Kenan'ın bana kahvaltı için hazırladığı küçük ton balıklı sandviçi mideye indirebildim. Sadece bu bile bana enerji verdi.

Yanağımdan öpüyor. "Vardiyandan sonra görüşürüz."

Hastaneye vardığımda Dr. Ziad solunum sistemleri sarinden büyük darbe almış bazı hastaları kontrol etmemi istedi. Gece boyunca birkaçı daha ölmüş, çoğu çocuk, yüzleri hala donmuş, taşlaşmış ifadeler. Yukarı çıkmakla tehdit eden kahvaltıyı yutuyorum. Su dağıtıyorum ve öğlene kadar antibiyotik ve anestezi uyguluyorum.

Sonunda ana avluya girdiğimde Dr. Ziad'ı yalnız buluyorum ve bu bana garip geliyor.

"Doktor, her şey yolunda mı?" diye sordum. Ona gideceğimi söylemedim, bunu nasıl ifade edeceğimi bilemiyorum ve suçluluk duygusu ruhumu kıvrandırıyor.

Yüzünü buruşturuyor. "Kimyasal saldırı ÖSO'nun savunmasını büyük ölçüde zayıflattı. Ordunun tanklarına karşı koymakta zorlanıyorlar."

Ciğerlerimdeki hava kayboluyor. "Bu ne anlama geliyor?"

"Bu dua etmemiz gerektiği anlamına geliyor. ÖSO elinden geleni yapıyor ama şu anda Tanrı'dan başka kimsemiz yok."

Gözlerimi kapatıyorum, dudaklarım yalvarıyor.

Dr. Ziad hüzünle gülümser. "Eğer ölürsek, Salama, en azından doğru şeyi yaparak ölürüz. Şehit olarak ölürüz."

Ve Leyla'yı, Bebek Seleme'yi, Anne'yi ve Baba'yı tekrar göreceğim. Umarım Hamza'yı da.

"Ölüm beni korkutmuyor, Doktor," diye fısıldıyorum. "Beni canlı ele geçirilmek korkutuyor." Titriyor, başını sallıyor. "İnşallah o noktaya gelmez."

Bir hasta onu çağırıyor ve o da beni düşüncelerimle baş başa bırakarak uzaklaşıyor. Dr. Ziad'ın, duvarlar yıkılmadan önce kırılgan bir güvenliğe sahip olduğumuzu düşündüğü çok açık.

Am'i bulmalıyım. Arka kapıda kürdan çiğnerken onu bulmadan önce tüm hastaların odalarını aradım.

"Am," dedim ve o da doğruldu.

"Ne?"

Bir nefes verdim. "İnsanların ne dediğini duydun mu?"

Öyle olmalı. İnsanlar konuşuyor. Özgür Suriye Ordusu üyeleri aramızda yaşıyor. Bana yarım bir omuz silkme hareketi yaptı. "Yeterince duydum."

"Ya ordu ayın yirmi beşinden önce ihlal ederse?" İhlali kendim başlatmamak için alçak sesle soruyorum.

İç çekiyor. "Salama, gemiyi alacak kişi benim. Ben asker değilim ya da nüfuzlu biri değilim. Böyle bir şey olursa paradan daha fazlasını kaybederim ama bazı şeyler benim kontrolümün dışında. Bu da onlardan biri."

"Daha erken çıkamaz mıyız?" Ben soruyorum. "Bugün gibi mi?"

Başını iki yana sallıyor. "Sınırlarda görev yapan muhafızları tanıyorum. Zamanlamalarını ve vardiyalarını biliyorum. Geçmemize izin verenler ayın yirmi beşinde orada olacaklar. Tanımadığım muhafızlarla kumar oynarsak hepimizin hayatını riske atarız. Sizi *ve* paranızı alacak olanlar var. Hiçbir yasa onları sorumlu tutmuyor." Khawf'ın protesto gösterisinden bir gün önce bana gösterdiği dehşetin görüntüleri gözlerimin önünde beliriyor ve dehşet dolu bir nefesi bastırıyorum.

Am bana doğru adım atıyor ve yüzünün acıma dolu olduğunu görmek beni şaşırtıyor. "Seleme, sen her şeyi yaptın. Gerisi Allah'a kalmış. Kadere. Eğer Münih'te olman gerekiyorsa, tüm ordu burayı yerle bir etse bile olacaksın. Ve eğer değilsen, seni alıp götürmek için Özgürlük Meydanı'nın ortasına inen özel bir uçak bile bunu yapamaz."

Şaşırdım. Bu sözlere her Müslüman gibi ben de yürekten inanıyorum. Kaderin ipleri vardır, ama onları eylemlerimizle birbirine bağlayan bizleriz. Olması gerekene olan inancım beni pasif bir oyuncu yapmıyor. Hayır. Hayatım için savaşıyorum, savaşıyorum ve savaşıyorum. Layla da

Onun. Kenan kendi için savaşıyor. Ve ne olursa olsun, her şeyi yaptığımızı bilerek sonucu kabulleniyoruz. Bu sözleri uzun zamandır duymamıştım ve bu sözleri Am'dan duymak içimde bir şeyleri uyandırdı.

"Teşekkür ederim," diye fısıldıyorum. Ona o teknede sadece dört kişi olacağımızı söylemeyi düşünüyorum ama nedense kelimeler kederin sisini aşamıyor.

"Halid Camii, sabah onda," diye hatırlatıyor bana. "Sadece üç gün daha var."

Kararlılığımın güçlendiğini hissederek başımı sallıyorum. Am'ın sözleri günün geri kalanında beni ayakta tutuyor, ta ki yorgunluk dizlerimi titretene kadar.

Gökyüzü parlak bir turuncuya büründüğünde, hastanenin kırık dökük merdivenlerinde oturup düşüncelerimin birbirini bulmasına izin veriyorum. Bu sessizlikte bir dinginlik var. Neyse ki bugün bombalardan ya da askeri saldırılardan ölen olmadı. Bu beni birkaç saniyeliğine tedirgin ediyor; daha önce saldırılara hiç ara vermemiştik. Ordunun bir şeyler planlıyor olabileceği gibi korkunç bir düşünce fısıldıyor kulağıma ama Kenan'ı hastaneden çıkarken görünce kovuyorum.

Beni gördüğünde yüzü aydınlanıyor ve ben de yüzümdeki gülümsemeye engel olamıyorum. Uzun bacaklarını önünde uzatarak yanıma oturuyor ve ben de başımı omzuna yaslıyorum.

"Uzun bir gün müydü?" diye soruyor. "Evet."

Parmaklarını benimkilerle birleştiriyor ve elimi dudaklarına götürüyor. Nefesi elimi ısıtıyor ve yaralarımı öpüyor.

"Sıkı çalışmanız için teşekkür ederim. Hayat kurtardığın için teşekkür ederim," diye fısıldıyor ve gözlerim yaşarıyor. Daha önce de insanlar bana teşekkür etmişti ama bunlar hep dehşetin doruğa çıktığı anlardı ve hiçbir zaman onların sözlerini özümseyecek kapasitem olmamıştı. Hiç kimse bana bunu sessiz anlarda söylemedi. Yaşadığım dehşeti, her gün verdiğim mücadeleyi bilen hiç kimse beni gerçekten görüp bu sözleri söylemedi.

Ruhum ona olan sevgimle genişliyor.

Gözyaşlarını fark eder ve telaşlanır. "Ne oldu? Yanlış bir şey mi

söyledim?"

Başımı sallıyorum, gözlerimi ovuşturuyorum. "Hayır. Ben iyiyim."

Hâlâ endişeli görünüyor, ben de kollarımı omuzlarına atıp ona sarılıyorum. "Ben gerçekten iyiyim. Ama aklıma bir şey getirdin."

"Ne?" diye cevap veriyor, sesi omzumda boğuklaşıyor.

"Sanırım bu son üç gün hastanede kalmak istiyorum. Ayrılmadan önce olabildiğince çok insana yardım etmek istiyorum."

Arkasına yaslanıyor. "Yani gece burada mı kalayım?"

Başımı salladım. "Benimle kalmak zorunda değilsin. Lama ve Yusuf'un sana ihtiyacı olacak."

Parmaklarını çıtlatıyor. "Ordunun yaklaştığını biliyorsun. Şehrin bizim bölgesine girmeyi başarırlarsa, hemen buraya gelecekler ve..." Sözcükleri birbiri üzerine çöküyor ve sessizliğe gömülüyor.

Gülümsüyorum, yanağına dokunuyorum ve Dr. Ziad'ın bu sabah bana anlattıklarını düşünüyorum. "Kenan, onlar da her eve gidecekler, kapıyı kıracaklar, çalacaklar, yıkacaklar, tecavüz edecekler ve öldürecekler. Ya da bizi tutuklayacaklar. Bunu sen de biliyorsun. O yüzden öleceksek de hastanede bir şeyler yaparak ölmek istiyorum. Evimde saklanarak değil."

Layla'nın benimle gurur duyacağını biliyorum. Keşke ona söyleyebilseydim.

Kenan gözlerini kaçırıyor ve kirpikleri titriyor. Dudaklarının gerginliğinden gözyaşlarını tuttuğunu anlıyorum.

"Pekâlâ," diyor sonunda ve iki elimi de avuçlarının içine alıyor. "Ama ayrılmayacağız. Lama ve Yusuf'u buraya getireceğim ve tekne gelene kadar birlikte kalacağız."

Ve ona daha çok aşık oldum. Benimle kalmasını isteyemeyecek kadar utangaçtım. Benimle kardeşleri arasında seçim yapmasını istemedim. Kardeşleri onun bir parçası. Onlar onun sorumluluğunda ve ben onun dünyasına yeni girmiş, uyum sağlamaya çalışan biriyim. Ama benim için fazlasıyla yer açtı.

"Birlikte kalacağız," diye kabul ediyorum.

Ayağa fırlamadan önce alnıma hızlı bir öpücük konduruyor. "Bir saat içinde döneceğim."

Elini tuttum ve sıktım. "Dikkatli ol."

Gülümsüyor. Elini bırakır bırakmaz özlüyorum ve kapıları geçip enkazın arkasında kaybolmadan önce bana el sallamak için dönene kadar onu izliyorum.

İç çekiyorum. Gökyüzüne bakıyorum ve onun için hızlı bir dua gönderiyorum.

"Layla," diye mırıldanıyorum, ilk yıldızların parıldamaya başlamasını

izlerken. "Anneciğim.

Baba. Umarım Hamza da sizinle birliktedir. Hepinizin yan yana oturup güldüğünüzü, yiyip içtiğinizi hayal ediyorum. Sizi çok seviyorum ve çok özlüyorum. Ama... Henüz size katılmak istemiyorum. Kenan'la daha sonra tanışmanı istiyorum. O ve ben yaşlandığımızda ve birlikte bir ömür geçirdiğimizde. İçimde daha çok şey var. Hâlâ devam edebilirim. Edebileceğimi biliyorum. Çünkü senin de böyle yapmamı istediğini biliyorum."

Derin bir nefes alıyorum ve kalbime huzurun yerleştiğini hissediyorum. Ölümden bir kıl kadar uzakta olmak beni mümkün olabileceğini hiç bilmediğim bir dinginlikle dolduruyor. Ben üzerime düşeni yaptım. Hakkım olanı almak için savaşmaya devam edeceğim ve ne olursa olsun, benim için sorun yok.

Ağaçların tomurcuklanan yaprakları arasından esen rüzgâr hışırdıyor ve Khawf'ın yanımda oturduğunu hissediyorum.

O bir şey söylemiyor, ben de söylemiyorum.

Birkaç dakika sonra kalktım ve hastaneye geri döndüm.

LAMA VE YUSUF, KENAN'A KADAR TEKRAR TAŞINMAK ZORUNDA KALMALARINI PROTESTO ETTİ

Almanya'ya gittiğimizde onlara istedikleri kadar şeker sözü verdim. Şimdi, aile üyeleri hastanede iyileşmekte olan çocuklar için ayrılan odalardan birine yerleşiyorlar.

Oradaki çocuklar zaten uyuyor, birkaçı arada bir ağlıyor, diğerleri huzursuzca bacaklarını tekmeliyor. Kenan, Lama ve Yusuf için bir köşede yer bulur. Lama, Kenan onu battaniyenin üzerine koyar koymaz uykuya dalıyor. Yusuf onun yanında yatıyor, gözleri bir baykuşunki kadar kocaman.

Bana bakıyor ve ben gülümsüyorum. Başka tarafa bakıyor ve açık kapıdan süzülen loş ışıkta bile kızardığını görebiliyorum.

Kenan kapıyı arkasından kapatmadan önce ikisinin de örtülü ve sıcak olduğundan emin olur.

"Uykun gelmedi mi?" Koridordaki saate bakarak soruyorum. Neredeyse akşam on olmuş.

Başını sallıyor. "Karım çalışırken uyuyamam." İşte yine o
kelime. *Karım.*
Yüzümdeki telaşlı ifadeyi fark ediyor ve sırıtıyor. "Karım," diye
tekrarlıyor.

Duruyorum, ellerimle yüzümü kapatıyorum, alevler içinde kalmadan ona bakamıyorum. Bileklerimi tutup sürüklüyor.

"Bana bak," diye fısıldıyor.

"Eğer yaparsam kalbim durabilir," diye cevap veriyorum, yere bakıyorum ve sonra omzunun üzerinden etrafımıza bakıyorum. "Bunu burada yapamayız. Herhangi biri geçebilir."

Elimi tutup bizi koridorda yürüterek karşılık veriyor. *Olası* bir hayatta hissetmem gerektiği gibi hissediyorum. Sevdiği çocukla gizlice kaçan bir genç, kalbi hızla çarpıyor. Depoya vardığımızda kapıyı arkamızdan kapatıyor ve beni kapıya yaslıyor.

Bana dokunmuyor, çenemi kaldırmıyor, ama benden bir nefes uzakta.

"Şimdi bana bakar mısın?" diye soruyor. Sesi alçak ve gırtlaktan geliyor, tenimin üzerinde dans ediyor. Ona bakıyorum ve gözlerindeki eğlenceyi yakalıyorum. Devrim onu bir kalkan inşa etmeye ve kendinden parçalar saklamaya zorlamadığında kim olduğuna dair bir bakış. Bunun farkına varmak beni güldürüyor ve o da kaşlarını kaldırıyor. "Beklediğim yanıt bu değildi."

"Flört ediyorsun, değil mi?" Kıkırdıyorum.

Başını sallıyor, gülüyor. "Bunu şimdi mi fark ediyorsun?" Ona

meraklı bir bakış attım.

"Salama, tanıştığımızdan beri seninle flört ediyorum," diyor. "Sanırım biraz fazla inceydi."

"Peki, elinizde başka ne var?" Bu odanın mahremiyetinde kendimi cesaretlenmiş hissederek soruyorum. Bu küçük yer gerçekliğin dışında var oluyor. Birlikte geçirdiğimiz tüm zamanlar gibi.

Dudaklarında gizemli bir gülümseme beliriyor ve başını eğiyor. İçgüdüsel olarak gözlerimi kapatıyorum, dudaklarının dudaklarıma değmesini bekliyorum ama beni öpmüyor. Bunun yerine alnını kulağımın hemen yanındaki kapıya dayıyor ve vücudu benimkiyle aynı hizada oluyor.

Nedense bu daha samimi hissettiriyor.

Kazağımın altı çok sıcak ve onunla kaynaşmak üzere olduğumdan emin olana kadar kendimi kapıya sıkıca bastırıyorum.

"Bizden çalınan zaman hakkında çok düşündüm," diye fısıldıyor ve neredeyse iç çekiyorum. Sesi çok yakın. "Eğer işler böyle olmasaydı, çoktan evlenmiş olurduk. Seni Suriye'nin her yerine yolculuğa çıkarırdım. Her şehri ve köyü ziyaret ederdik. Ülkemizde yaşayan tarihi görürdük. Lazkiye sahillerinde seni öperdim, Deyr ez-Zor'da senin için çiçek toplardım, seni Hama'daki aile evime götürürdüm, Palmira harabelerinin altında piknik yapardık. İnsanlar bize bakar ve daha önce hiç bu kadar aşık iki insan görmediklerini düşünürlerdi."

Hareket edemiyorum. Nefes alamıyorum. Umarım konuşmayı hiç kesmez.

"Çok şey istedim," diyor ve alnını omzuma yaslıyor. Ses tonundan melankoli damlıyor. "Ama seninle tanışmak, seni sevmek... Bana hayatın nasıl kurtarılabileceğini fark ettirdin. Bu uzun gecede mutluluğu hak ettiğimizi."

Sonunda arkasına yaslandı ve bana o kadar şefkatle baktı ki

Ağlıyor.

"Işığım olduğun için teşekkür ederim," diye fısıldıyor. Ve bu sefer beni öpmesini beklemiyorum.

Kollarımı boynuna dolayarak onu kendime çekiyorum. Öpücük çok tatlı ve beni onun kollarında uyanacağım, kâbusların bizi aşağı çekmeyeceği bir geleceğe dair umutla dolduruyor. Çiçekli bir bahçe ve yarısı dolu eskiz defterleriyle bir yuva haline getirdiğimiz bir evde sadece biz.

Çenemi yukarı kaldırıyor, gözlerimin içine derin derin bakıyor ve "İyi olacağız" diyor.

"İnşallah," diye fısıldıyorum.

El ele tutuşarak avluya girdiğimizde Dr. Ziad'ın yanından geçiyoruz. Hiçbir şey söylemiyor, sadece bize gülümsüyor ve bir hastayı kontrol etmek için acele ediyor. Sanırım destek için birine yaslandığımı görmek onu rahatlatıyor.

O gece Kenan asistanım oluyor ve hastanede bana yardım ediyor. Çabuk öğreniyor ve gazlı bezi ziyan etmeden bandajları nasıl değiştireceğini gösterdikten sonra, bunu kendi başına yapabiliyor.

Birbirimize gizlice bakıp aptalca gülümsedikten sonra tekrar işimize dönüyoruz ve bu çok garip bir duygu.

Hastanedeki ritim yavaşladığında, Kenan'la birlikte yere, duvarlardan birine yaslanıp oturuyoruz, yorgunluk sonunda bizi ele geçiriyor. Bütün yataklar dolu olduğu için başımı kucağına koymamı işaret ediyor, ben de öyle yapıyorum, telaşlanamayacak kadar yorgunum. Gerçeklikten kopma durumuna düşüyorum, ne tam olarak uyuyor ne de uyanıyorum. İkisinin arasında bir yerde. Sanki zihnim ve bedenim tam olarak dinlenemiyor.

Sabahın erken saatlerinde, çok uzak olmayan bir yerden gelen büyük bir gürültü hepimizi sarsıyor. Şarapnel parçası düşer gibi. Bir tankın tüfeğinin bir binayı delmesi gibi. Ben ayağa fırlıyorum, kalbim boğazımda, Kenan bir solukta uyanıyor.

"Neler oluyor?" diye çılgınca soruyor. "Bilmiyorum."

Bir çarpışma daha. Bu kez daha yakın ve hareket edebilen hastalar duvarlara ve hastanenin koridorlarının derinliklerine doğru kaçışıyor. Çocuklar ağlıyor ve panik sesleri tavanda yankılanıyor.

"Kenan, kalk," diyorum kısık bir sesle. Kalbimde aciliyet duygusu kabarıyor. "Hemen! Lama ve Yusuf'u almalıyız."

Dışarıda her ne oluyorsa buraya da geliyor ve geldiğinde hastaneyi harabeye çevirecek.

KENAN ELİMİ TUTUYOR AMA BİZ DAHA BİR ADIM ATAMADAN hastanenin kapısı açılıyor ve beş asker içeri giriyor. Yeşil askeri üniformaları cinayet kokuyor, tüfekleri Özgür Suriye Ordusu'nun bayrağından arınmış göğüslerinde asılı. Biri bir tabanca çıkarıyor ve bir hastayı infaz tarzında vuruyor. Göz bandı ve iki uyumsuz saç bağı olan küçük bir kız.

Olduğum yerde duruyorum ve Kenan'ın koluna giriyorum. Küçük kıza bakıyoruz

Yere yığılır, bir kan gölü küçük bedenini yutar ve kısa siyah saçlarını boyar.

Bir kadın çığlık atıyor ve sesi içimi parçalıyor. Kızın yanında dizlerinin üzerine çöküyor ve ona sıkıca sarılıyor, bir yandan da hayatta kalması için yalvarıyor.

"Te'eburenee!" diye feryat ediyor.

Bir el daha ateş edildi ve kızın bedeni, annesi de ona katılırken, alçak bir gümbürtüyle yere yığıldı.

"Başka bir şey söylemek isteyen var mı?" diye bağırıyor asker.

Dehşet dolu feryatlar anında kesiliyor ve boğuk iniltiler boşluğu dolduruyor. Kalbimin gümbürtüsüne zar zor odaklanabiliyorum ve kendimi düşünmeye zorluyorum. Grubunun geri kalanı nerede? Ordu ÖSO bölgesine asla sadece beş asker göndermez. Hemen arkalarında mı?

Askerler yayılıyor, hastaların arasında kasıla kasıla yürüyor, ara sıra birinin yüzüne vuruyor ya da tüfeklerinin dipçiklerini yaralarına saplıyorlar.

"Acıyor mu?" diye alay ediyorlar. Ordunun geri kalanı onlara katılmadan önce ÖSO'nun buraya gelmesi için dua ediyorum.

Kenan'ın kolu elimin altında geriliyor ve Lama ile Yusuf'u düşündüğünü anlıyorum. Onlar hemen koridorun sonundalar ve kesinlikle diğer çocuklarla birlikte uyanmış olacaklar.

Beni yavaşça yaklaştırıyor. "Laboratuvar önlüğünü çıkar," diye fısıldıyor.

sessizce kelimeleri zar zor yakalıyorum.

Korku kanımı donduruyor. Bir kız ve eczacı olmak beni özel bir hedef haline getiriyor. İsyancılara yardım etmek ve onları iyileştirmekle suçlanacağım. İnsanları kurtarmak için kullandığım aletlerle işkence göreceğim. Tecavüze uğrayacağım.

Kenan ben arkasına geçene kadar kasıtlı olarak yer değiştiriyor, sırtı beni örtüyor. Kollarımı kavrayıp hafifçe aşağı çekiyorum.

Ama bunu yaparken gözlerim, askerlerden biri ona doğru ilerlerken duvara sinmiş yedi yaşlarında küçük bir kıza takılıyor. Kolu askıda, başına eski bir sargı bezi sarılmış ve gözleri korkudan şişmiş. Onun yüzünde Ahmad'i görüyorum. Samar'ı görüyorum. Bunun Lama ve Yusuf'un başına nasıl geleceğini görüyorum. Masumiyetinin son kırıntısı da paramparça olmak üzere olan bir kız görüyorum.

Ve düşünmeden hareket ediyorum.

Atılmış bir leğeni alıp askerin sırtına fırlatıyorum. Hemen ona çarpıyor ve yere düşüyor. Avluya sadece askerin acı dolu homurtusuyla bozulan bir sessizlik çöküyor. Asker yavaşça dönerken kolum titriyor.

Küçük kızdansa ben daha iyiyim.

Bakışları üzerimde geziniyor ve titreme tüm vücuduma yayılıyor.

"Az önce onu *sen* mi attın?" diye bağırıyor.

Onun ses tonuyla Kenan hemen elini elime sıkıştırıp beni geri çekiyor ama asker daha hızlı. Diğer kolumdan tutup beni Kenan'ın elinden çekip alıyor ve aniden duvara çarpıldığımda Kenan'ın gözlerindeki şok ve dehşeti görmek için dönüyorum.

Askerin ön kolu boğazıma bastırıyor, beni sıkıca yerinde tutuyor, boğulmama ramak kalmıştı.

"Kendini gerçekten cesur mu sanıyorsun, ha?" diyor kelimeleri tükürerek.

Gözlerimin ucuyla Kenan'ın iki asker tarafından zapt edildiğini görüyorum. Yüzü öfkeyle buruşuyor, ağzından küfürler dökülüyor. İçlerinden biri silahının kabzasını Kenan'ın yüzüne vuruyor ve yanağından kan fışkırıyor. Ona ulaşmaya çalışıyorum ama asker beni duvara doğru itiyor. O kadar sert ki bir süre nefes alamıyorum.

"Burada mı çalışıyorsun? Bu isyancıları mı iyileştiriyorsun? Tüm bu hainleri mi?" diye alay ediyor.

"Bırak beni," diye hırlıyorum, cesaretin nereden geldiğini bilmeden. Ama ölümden korkmuyorum. Khawf bana en kötü sonuçları gösterdi. Ve önümde duran şey insan değil, sadece insan postuna bürünmüş bir hayvan.

Asker gülüyor ve beni bırakıyor. Ne olduğunu tam olarak anlayamadan başımın yan tarafından keskin bir ağrı giriyor ve tekrar duvara çarpıyorum. İnliyorum, gözlerim kapalı, beynimdeki çekiç sesleri arasında yönümü bulmaya çalışıyorum. Tüfeğinin metalik kısmıyla bana vurduğunu anlamam birkaç saniyemi alıyor. Kolumu dudaklarıma sildiğimde kanla kaplı olduğunu görüyorum. Nefes almak acıtıyor, hava hırıltılarla girip çıkıyor. Kenan'a bakmak ve gözlerindeki saf korkuyu görmek daha da acı veriyor.

"Bana ne yapacağımı söyleyemezsin," diye bağırdığını duyuyorum askerin. "Seni *öldüreceğim*!" Kenan bağırıyor, kan yere damlıyor.

Asker ona doğru dönüyor, silahını Kenan'ın şakağına doğru kaldırıyor ve ben çığlık atıyorum.

"Hayır!"

Durur, silahı hâlâ Kenan'ın alnına dayalıdır. Kenan'ın yüzünde korku ifadesi yok. Kendisi için değil. Sadece benim için. Asker bana bakıyor. "Hayır mı?"

Gözlerinden yaşlar damlayan nefret dolu gözlerle ona bakıyorum.

"O zaman buna ne dersin?" Bakışları parıldıyor. "Bunu izleyebilsin diye erkek arkadaşının yaşamasına izin veriyorum, ha?"

Öfke boğazımı sıkıyor.

"Bunun için vaktimiz yok," der arkadaşı kısık bir sesle ve Kenan'ı çırpınırken geri çeker. Kenan küfrediyor ve asker onun yüzüne vuruyor. "İsyancılar yakında olabilir. Ordu buraya gelemez. Onlar gelene kadar zaman kazanmamız gerek-"

"Zamanımız var," diye araya giriyor asker ve beni yakalıyor. Bana dokunduğu anda aklım başımdan gidiyor ve ona doğru dönerek tekmeliyorum.

Arkamızdaki hastalar dehşet dolu gözlerle bu ürkütücü manzarayı izliyor, hiçbiri kıpırdamaya cesaret edemiyor. Bir şey söylemeye. Ve ben onları suçlamıyorum.

Tüfeğin namlusunu çenemin altına soktu. Kan ve duman kokuyor. Öksürüyorum.

"*Cehenneme kadar yolun var,*" diye hırlıyorum, titrediğimi görme zevkini ona tattırmayı reddederek.

Gülümsüyor, tüfeğin ağzını neredeyse derimi delecek kadar derinleştiriyor.

Ben daha gözümü kırpamadan tüfek yere düştü ve kollarımdan yakaladı.

Ölümüne bir tutuş. O daha iri ve iyi besleniyor, ben ise dumanla hayatta kalmaya çalışıyorum. Beni boş bir yatağa doğru itiyor ve ben yüzünü tırmalayarak çığlık atıyorum. Bir eliyle iki bileğimi kavrıyor, beni hareketsiz hale getiriyor, vücudumun üstüne yarı eğilmiş, bana bakıyor. Bayat sigara ve ter kokuyor.

"Bırakın onu!" Kenan kafasına doğrultulan silaha rağmen bağırır. İkinci bir asker arkasından yaklaşır ve tüfeğini Kenan'ın sırtına dayar.

Askerin yüzüne tükürüyorum. Tükürüğüm yanağından aşağı süzülürken kırmızımsı bir renk alıyor ve bu onu sadece güldürüyor, diğer eli bileklerimi sıkarken tükürüğümü siliyor.

"Bir daha vur," diyor ve Kenan bir darbenin daha şiddetiyle öne doğru savruluyor, ağrıyan ciğerlerinden bir nefes kopuyor.

"Sakın pes etme, Salama." Khawf'ın sesi zihnimi kesiyor. Onu göremiyorum ama sesi keskin ve bulanık paniği dağıtmak için adrenalin salgılamama neden oluyor. *"Pes etme."*

"Birileri mücadele etmeyeli uzun zaman oldu. Bunu sevdim," diye alay ediyor asker. Serbest elini vücudumda gezdiriyor. Tiksinti kanımı donduruyor ve dizimi aramızdan kaldırıyorum ama o bunu önceden seziyor ve acıdan gözlerimde yıldızlar patlayana kadar kendi elini uyluğuma bastırıyor. Kalçam acıdan kabarıyor ve derimin morardığından eminim.

Bir kemer boyunca metal şıngırtısı duyuyorum, bir fermuar aşağı çekiliyor ve gerçeklik yerleşmeye başlıyor. Boğazım düğümlenene kadar çığlık atarak olduğum yerde dönüyorum. Beni görmezden geliyor, gözleri kötü niyetli bir neşeyle dolu ve ağzı çarpık ve elini kazağımın altına sokup çıplak tenime dokunuyor. Bir çığlığı yutuyorum ve içgüdüsel bir tepkiyle başımı onunkine çarpıyorum. Öfke içimi yakarken şokun uzuvlarımı felç etmesine yer yok. Beni körüklüyor. Güvenlik *iki* gün uzakta. Annemi, Babamı, Hamza'yı, Layla'yı ve Bebek Salama'yı kaybettim. Renkleri görmeyi öğrendim ve mutluluğun kendi versiyonunu buldum. Kendime *borçluyum.*

Ya öleceğim ya da Almanya'ya gideceğim ama bu hayvan bana dokunmayacak.

O acıdan inleyerek ve alnını tutarak geri çekilirken, ben de başım dönerek yatağa yığılıyorum. Yeterli mi? Bulanık düşünceler bal gibi süzülüyor, yoğun ve şaşkın. Kanım kafatasımda gürlüyor, kemiklere çarpıyor. Enerjimin her zerresi beni terk ediyor. Düşünemiyorum, hareket edemiyorum ve bir şey yapmaya kalkarsam Kenan'ın vurulmasından çok korkuyorum. Kenan'ın bağırışları ve askerlerin çığlıkları ile görüşüm bulanıklaşıyor.

Ama bir kez durulduğunda, askerin öfkelendiğini, mizahının tüm ipuçlarının kaybolduğunu görüyorum. Alnında kızgın bir yara kabarıyor. Neredeyse gülecektim. Kılıfından bir bıçak çıkarıyor ve keskin kenarını boynumdaki nabzın altına bastırmadan önce beni omuzlarımdan sarsıyor.

"Bir *orospu* gibi yere serilmelisin," diye hırlıyor ve boğazıma doğru sürüklüyor.

Zaman yavaşlar. Her seferinde bir kırmızı iplikle dikiş yerlerinden ayrılıyor. Ve her iplikte Karam el-Zeytun'u hatırlıyorum. Daha birkaç gün önce çocukların tam da bu şekilde nasıl katledildiğini. Hayatları için nasıl yalvarmış ve çığlık atmış olmalılar. Sadece çocuklar.

Baba ve Hamza'yı ve bana böyle işkence edildiğini görmektense binlerce kez ölmeyi tercih edeceklerini düşünüyorum.

Annemi ve onun saçlarımı geriye doğru tarayan, bana gözlerini ve kalbini açan yumuşak ellerini düşünüyorum.

Layla'yı ve onun hayattan daha büyük gülüşünü, okyanus gözlerini düşünüyorum. Ve düşünüyorum, işte *bu. İşte böyle öleceğim*.

Sonunda papatyaları koklayacağım.

Ama elleri gevşiyor ve ben bir kez daha yatağa düşüyorum. Her şey kararıyor.

Bir sarsıntıyla uyanıyorum, boğazımda ağır bir şey var ve çılgınca onu e ş e l i y o r u m .

"Oha!" diyor bir ses, telaşla ve biri kollarımı tutuyor. "Dikkat et, Salama!"

Gözlerimi kısıyorum, etrafım gözümün önünde netleşiyor. Kenan'ın endişeli yüzü beliriyor.

"Bir şeyin yok tatlım," diye mırıldanıyor. "Bir şeyin yok."

Nefes alıyorum; boğazımın etrafında sert bir kumaş var. Gazlı bez. Askerin bıçağının derimi ne kadar kolay kestiğini hatırlayınca midem bulanıyor. Beni kesip açıyor. Başımı sallıyorum, görüntünün kaybolmasını istiyorum.

Ellerim çıplak başıma gidiyor, içimde bir şok dalgası dolaşıyor.

"Başörtüm," diye nefes nefese kaldım, titriyordum.

Kenan ellerimi nazikçe avuçlarının arasına almadan önce tereddüt ediyor. "Dr. Ziad kesiğinizi sardı. Küçük dikişler gerekti. Şu anda onun odasındasın ve sadece biz varız, merak etme. Kimse gelmeyecek." Yüksek sesle nefes veriyor. "Elhamdülillah iyisin."

Nefeslerim sabit. Kenan ve benim dışımda boş olan odayı incelerken başımı yavaşça çeviriyorum. Dr. Ziad'ın hâlâ sarı kâğıtlar ve birkaç şıringayla dolu masası duvara yaslanmış, yattığım yatak ise yerin ortasında duruyor. Kapı kapalı ve panjurlar da öyle. Gece vakti.

Kenan yanımdaki plastik sandalyeye oturuyor, yüz hatlarında rahatlama ve yorgunluk var. Sol göz çukuru kıpkırmızı. Alt dudağında dikiş atılmış bir kesik var ve tomurcuklanan morluklar dikkatsizce yüzüne dağılmış. Gözleri adrenalinin kalıntılarıyla cam gibi ve üzerinde kan lekesi olmayan orman yeşili bir kazak var.

"Ne oldu?" Daha yüksek sesle konuşmaktan korkarak fısıldıyorum. Yüzüne bakmaktan kendimi alamıyorum. Ona zarar vermişler. "Yaralandın mı?"

Koltuğunda kayıyor. "Dr. Ziad beni kontrol etti. Küçük bir beyin sarsıntısı geçirmişim ama hepsi bu."

Sesi sıradan; söylediği şeyi hafifletmeye çalışıyor.

"*Küçük mü?*" Yüksek sesle tekrarlıyorum. "Sırtına vurdular. Göğsüne. İyi misin?"

Cevap vermiyor, onun yerine derin bir nefes alıyor. Ellerinin titrediğini fark ediyorum. "Susadın mı?" diye soruyor.

Öksürüyorum, birden ne kadar kavrulduğumun farkına varıyorum. Başımı sallıyorum.

Ayağa kalkıyor ve Dr. Ziad'ın masasından bir şişe su alıp içmeme yardım ediyor.

"Neredeyse bütün gün uyudun." Şişeyi tutuyor. "O askerden sonra her yerde kan vardı. Öldüğünü sandım. Ama Dr. Ziad o anda on kadar Özgür Suriye Ordusu askeriyle birlikte içeri daldı. Arka kapıdan sızmış ve onlarla temasa geçmişti. Üçü teslim oldu ama seni yaralayan ve bir diğeri teslim olmadı. Ama sayıca azdılar." Sesini soğuk, tatmin olmuş bir ton kaplıyor. "Onlar öldü."

Uzanıp parmaklarımı sıktı. "Dr. Ziad sana koştu ve kanamayı durdurmayı başardı. Sonra uyandın, hatırlıyor musun?" Cevap vermeyince devam etti. "Dr. Ziad sana uyuman için bir şey verdi. Senin

Kesik derin değil. Atardamarı kesmemiş elhamdülillah ama kana ihtiyacın vardı. Özgür Suriyeli askerlerden biri sana kendi kanını verebildi."

Ürperdim. Yerin altı metre altında olmaktan bir fısıltı kadar uzaktaydım. "Neden buradaydılar?"

"Özgür Suriye Ordusu ile sınırdaki zayıf noktadan bir yol bulabildiler. Ordunun geri kalanı onlara katılmadan önce hastanede kolayca cinayet işlediler."

"Yani dövüş yaklaşıyor mu?" Ben soruyorum.

Üzüntüyle başını sallıyor. "ÖSO'nun büyük umutları var. İnançları güçlü ve silahları var ama... Endişeleniyorum."

"Ben de." Sonra nefesim kesildi. "Lama? Yusuf mu?"

Elini omzuma koyup beni sakinleştiriyor. "Onlar iyi. Askerler odalarına ulaşamadı. Şimdi uyuyorlar ve-" Durur, sesi kırılır, gözyaşları yanaklarından süzülür.

"Ne?" Panikle, aklıma gelen en kötü sonuçlara atlayarak söylüyorum.

Yatağımın kenarına oturuyor ve beni göğsüne çekmeden önce kollarını sırtımın altından geçiriyor.

"Seni neredeyse kaybediyordum." Kelimeler boğuk boğuk çıkıyor, kuru hıçkırıklar omuzlarını sarsıyor. "Tanrım, kendimi *çok* çaresiz hissettim. Seni kestiğinde, ben... Seni gömemem, Salama. Gömemem."

Tutuşunu sıkılaştırıyor ve ben de gözlerim yaşlarla dolup taşarak ona gömülüyorum. "Başardık."

Yanaklarıma, alnıma ve dudaklarıma yumuşak birer öpücük konduruyor.

"Ben seni gömmeden sen beni göm" diye fısıldıyor dua edercesine.

"Lütfen."

Yüzünü ellerimin arasına alıp gözyaşlarını siliyorum. "I-" "Seni seviyorum," diyor ben daha söyleyemeden. Gülümsüyorum. Sadece birkaç kelime

Kalbimi saran sarmaşıkları çözmek için. Kenan böyle büyülüdür. Bana bir şey olmaz. *Biz* iyi olacağız. Buna inanmam lazım. Gözlerimi güzelliğe ve umuda kapatmak yerine renklere bakmaya ihtiyacım var.

Bunu yapmak zor olsa bile.

"Bana iyi bir şey söyle," diye fısıldıyorum ve ona yer açmak için yana kayıyorum. Yavaşça yan yatıyor ve ben ona bakıyorum, bacaklarımız birbirine dolanıyor.

Parmaklarını benimkilerin arasından geçiriyor ve parmak eklemlerimi öpüyor. "Seninle tanışmadan önce bile seni çizmek istiyordum."

"Ne demek istiyorsun?"

"Amcam Berlin'de yaşıyor. Google'da fotoğraflarını gördüğümü

hatırlıyorum.

birkaç yıl önce. Mimari nefes kesici. Brandenburg Kapısı adında bir anıtları var. Hep karımı oraya götürmeyi hayal etmişimdir. Ben onu çizerken o tam ortada otururdu. Sanki her yer sadece onun için inşa edilmiş gibi."

Fırtınanın bu gözünde, onun sözleri zihnimde canlanıyor. Berlin'de el ele dolaşırken, o sanat malzemelerini omzunda dengede tutarken görüyorum bizi. Yerel çiçekçiden karanfiller toplar ve onları bir taç haline getirirdim. Bazı günlerde, güneş bulutların arasından parladığında, ışınlar tarlaların üzerine saçıldığında, bize Humus'u hatırlatırdı. Evimizi.

"Bu hoşuma giderdi," diye mırıldandım.

Kenan elimi bırakıp bir tutam saçımı parmağında döndürüyor. "Seni hayatım boyunca tanıyormuşum gibi hissediyorum Seleme."

Gülümsüyorum. "Humus'ta herkes herkesi tanır. Muhtemelen daha önce tanışmışızdır."

"Çocukken mi? Zamanımın çoğunu oyun parkında futbol oynayarak ve kum havuzunda ortalığı dağıtarak geçirirdim."

"Oh, o zaman tanışmadık. Ya balkonda bahçeyle uğraşıyordum ya da Layla ile Barbie oynuyordum."

Gülümsüyor. "Kulağa klişe gelebilir ama ruhlarımızın bedenlerimize girmeden çok önce tanıştığına eminim. Sanırım birbirimizi oradan tanıyoruz."

Yüzüme sıcaklık hücum ediyor. Söylediği şey inancımızın bir parçası. Ölümlü bedenlerin ötesinde var olan ruhlar. Yine de bunu söylediğini duymak kulaklarımı ve yüzümü yakıyor.

Kıkırdıyor. "Bana iyi bir şey söyle o zaman."

Kolunun manşetini çekiştiriyorum, beni telaştan nasıl uzaklaştırdığını takdir ediyorum. "Studio Ghibli bana yazmam için ilham verdi," diye başlıyorum ve o da bana hayranlıkla bakıyor. "On yaşındayken *Spirited Away'i* izledikten sonra zihnim hiperaktif hale geldi. Bir gün neden hikayelerimi yazmayayım diye düşündüm."

"Yaptın mı?"

Başımı sallıyorum. "Asla tam bir hikaye değil, hayır. Okul oldu. Ama onları hiç unutmadım. Özellikle de botaniğe aşık olduğum zamanı."

Daha da yaklaşıyor. "Bana onlardan birini anlatır mısın? İstemiyorsan sorun değil."

Kanım biraz toparlanmış olmalı çünkü yüzüme hücum ediyor. Kalbim sıkışıyor. "Bu aptalca."

Alınmış görünüyor. "Aptalca mı? Ne cüretle karımın hikâyelerine aptalca dersin?"

Bir kahkahayı ısırarak geri çekiyorum. Bu mutluluk anının kum saatindeki kum gibi akıp gideceğini biliyorum ama her saniyeyi değerlendirmek istiyorum. Acıyı biraz daha uzak tutmak istiyorum.

"Tamam."

ANİDEN uyandığımda kuşlar cıvıldıyor, Kenan'ın göğsüne yaslanmış, kolu koruyucu bir şekilde omzuma sarılmış. Dehşet, istenmeyen ve yasaklanmış bir şekilde tenimde geziniyor ve kalbim hızla çarpıyor.

Kabus mu?

Doğrulup Kenan'dan kendimi kurtarıyorum, kıpırdamaması için dua ediyorum. Uykusunda anlaşılmaz bir şeyler mırıldanıyor.

Rüyalarımın sıkıntılı olup olmadığını hatırlamıyorum ama endişem azalmadı. Aksine daha da artıyor. Başımı çevirdiğimde boynumdaki kesik biraz yanıyor. Ayağa kalkıp laboratuvar önlüğümü arıyorum ve onu Dr. Ziad'ın sandalyesinin üzerinde buluyorum. Bir köşesini ıslatıyorum ve karnımda askerin dokunduğu yeri ovuyorum. Hücreleri dökmek için çılgınca daha fazla bastırıyorum, ta ki yanana ve cildim itiraz edene kadar.

"Günaydın," diye mırıldanıyor biri odanın köşesinden. Gözlerim panjurlardan sızan az miktardaki erken ışığa alışıyor ve Khawf'ın siluetini seçebiliyorum.

"Günaydın," diye fısıldıyorum, laboratuvar önlüğümün yere düşmesine izin vererek.

Gölgelerden dışarı adım atıyor, koyu renk takım elbisesi aysız bir gecede deniz gibi dalgalanıyor.

Bu korkuyu açıklıyor. Khawf
temkinli görünüyor. "Öyle
mi?" "Ne demek istiyorsun?"

Dr. Ziad'ın ofisine göz gezdiriyor ve aniden bana doğru ilerliyor. Sesi her zamankinden çok farklı ve aceleci. "Eğer ordudan beş asker Özgür Suriye Ordusu'nun savunmasını aşabildiyse, bu ne anlama geliyor?"

Korku acımasız bir şeydir. Düşünceleri çarpıtarak onları köstebek yuvalarından dağlara dönüştürür.

"Beni çok dikkatli dinleyin," diye devam ediyor Khawf. Daha iyi bilmesem, sesinin endişeli geldiğini söyleyebilirdim. "Bu hastanenin artık güvenli olmadığı anlamına geliyor. Saldıracakları ilk yer hastane olacak. Ya piyadelerle ya da bombalarla. Hastanelerin her zaman hedef alındığını biliyorsun ve seninki için zaman doldu."

Ellerimdeki damarlar ve kılcal damarlar daralıyor.

"Bu *hemen* gitmen gerektiği anlamına geliyor yoksa-" Duraklıyor, tepkimi anlamaya çalışıyor ama ben kıpırdamıyorum. Neden böyle davrandığını anlamaya çalışırken kalbim hızla çarpıyor. Onunla ilgili bir şey, ses tonu ve bana bakışı farklı hissettiriyor. Sanki ruhu benimkinden ayrılmamış biriyle konuşuyormuşum gibi.

İnliyor, çenesi seğiriyor. "Hiç öğrenmiyorsun.

Tamam." Ve parmaklarını şıklattı.

Dr. Ziad'ın ofisi yer değiştirerek bir mezarlığa dönüşüyor. Önümde alelacele yapılmış dört mezarı taçlandıran dört kırık döşeme taşı var. Benimki, Kenan'ınki, Lama'nınki ve Yusuf'unki. Arka fonda benim hastanem, dümdüz.

Ben daha anlayamadan manzara aniden değişiyor. Ufku gri bir gökyüzünün kapladığı kıyıda durmuş, ağzına kadar mültecilerle dolu bir teknenin uzaklaşmasını izliyorum. Dalgalar kumlara çarparak spor ayakkabılarımı ıslatıyor ve tuzlu deniz havası burnumu yakıyor. Arkamda düşen füzelerin sesi kulak zarıma çarpıyor ve gökyüzü parlak bir turuncu-kırmızı renkte parlayarak kasveti yutuyor. Ağaçlar alev alıyor ve yaralıların çığlıkları dumanla birlikte yükseliyor.

Geleceğim denizde, yok oluyor.

"*Bekle!*" Tekneye doğru çığlık atarak kış soğuğundaki suda ilerliyorum. Suyun soğukluğu tıslamama neden oluyor.

Bir bomba düşüyor ve gücü yolundaki her şeyi yok ediyor, beni ellerime ve dizlerime iten sıcak bir rüzgar akımı yaratıyor, Akdeniz'de sırılsıklam oluyorum. Titreyerek omzumun üzerinden bakıyorum ve düşen bir başka füzenin dış hatlarını görüyorum.

Saniyeler kaldı. Tekrar çığlık atmak için ağzımı açıyorum ve-

Tökezliyorum, sırtım Dr. Ziad'ın ofisinin duvarına çarpıyor ve yere kayarak koluma doğru sessizce hıçkırıyorum. Göğsüm kabarırken kumaşı ısırıyorum. Khawf önümde çömeldi.

"Ölüm bu hastaneyi ele geçirecek," diye fısıldıyor. "Askerin ne dediğini hatırlıyor musun? Düşün, Salama! Düşün!"

Ordu buraya gelemeyecek. Onlar gelene kadar zaman kazanmalıyız.

Kalbim patlamak üzere, patlayacağını biliyorum. Khawf'ın yüzünde rahatlamış bir gülümseme beliriyor ve başını sallıyor. Gözlerinde söylemeyi reddettiği ama benim bilmemi beklediği gizli kelimeler var.

Gözümü kırptığımda gitmişti. Ayağa fırlıyorum ve başörtümü kapıyorum. "Kenan, uyan" diyorum, sesim kısık çıkıyor. Hâlâ o gece yediğim
boğazımdaki duman.

Ayağa kalktı, gözleri çılgına dönmüştü. "Ne oldu?"

"Bir şey yok." Laboratuvar önlüğümü sıkıca üzerime çektim.
"Hastaneden çıkmamız gerekiyor."

Gözlerini ovuşturuyor. "Ne?"

Sırt çantamı takıyorum. "Açıklayacak zaman yok. Lama ve Yusuf'u al ve benimle dışarıda buluş. Hemen gitmemiz gerekiyor."

Kapıyı açtığımda doktorların ve hastaların güne başladığını görüyorum. Aceleyle Dr. Ziad'ı arıyorum. Neyse ki Kenan itiraz etmiyor ve beni takip ediyor. Kalbim acıyla çarpıyor ve her geçen saniye ölüme daha da yaklaştığımıza emin oluyorum. Birkaç odayı çılgınca aradıktan sonra ve avluda, onu depoda buldum.

"Doktor!" Nefes nefese kaldım. "Hastaneyi boşaltmamız gerekiyor." Başladı. "Salama! Sen iyi misin? Nasılsın-"

Yanından hızla geçip raflardan Panadol ve amoksisilin paketlerini kapıyorum, sonra da cebime atıyorum. "Doktor! Taşıyabildiğiniz kadar ilaç alın ve gidelim!"

Şaşkınlığı derinleşir.

Çaresizliğim düşüncelerimi tutarlı bir cümle haline getirmemi zorlaştırıyor. "Muhtemelen diğer tüm hastanelere gitmeliyiz."

Beni sakinleştirmek için ellerini kaldırdı. "Salama, yavaşla."

Derin bir nefes alıp ciğerlerimde tutuyorum ve zoraki sakin bir sesle, "Eğer ordu hastaneye girebildiyse, çoktan kapımıza dayandılar demektir. Dün askerlerden biri, ordu bir şey yapana kadar zaman kazanmakla ilgili bir şeyler söyledi - *ne olduğunu bilmiyorum*. Bomba olabilir. Başka bir şey de olabilir. Ama gitmemiz gerek...."

Bunu açıklayamam. Bir şeyler olmak üzere. Khawf haklı.

Sen nereye giderdin?

Her yere.

Dr. Ziad'ın yüzü asıldı ama hareket etmiyor. *Zamanımız* yok.

"Son üç saattir FSA'ya ulaşamıyorum," diyor.

Midem bulanıyor. "Gitmemiz gerek."

Başını sallıyor, başıboş bir karton kutu kapıyor ve içindeki ilaçları kürekle atıyor. "Salama, herkese hemen tahliye etmelerini söyle."

Bir saniye bile kaybetmeden koridorlardan geçerek avluya koşuyorum.

"*Herkes*!" Bağırıyorum ve tüm yüzler bana doğru dönüyor, tanıma bazılarında titriyor. "*Hemen* hastaneyi terk edin! Burası güvenli değil!"

Birkaç değerli saniye boyunca birbirlerine tedirginlikle bakarlar.

Hayal kırıklığı içimde birikiyor. Çünkü ben bir gencim. Dinlemekte daha isteksizler. Bazıları için hareket etmek kolay değil, çünkü uzuvları eksik ve diğerleri serumlara bağlı. Çoğu çocuk ve yaşlı.

"Ordu hastaneyi bombalayacak! Gitmek zorundayız!"

Kenan, Lama'nın ve Yusuf'un ellerini tutarak arkamda durdu. Dehşete düşmüş.

"Bomba mı?" diyor nefes nefese. Işık sayesinde nihayet sol gözünün şiştiğini, zar zor açıldığını ve morluğun gün ışığında daha da koyulaştığını görebiliyorum.

"Dr. Ziad nerede?" diye inliyor bir hasta yatağından. "O bilir-" "Dr. Ziad gitmemiz gerektiğini söylüyor!" Patladım. Oturup beklemeyeceğim. Dinlemeleri için Kenan'ın kolundan tutup arkamdan çekmeye başladım. Lama ve Yusuf şok içinde peşimden geliyorlar.

Bu hareket odanın geri kalanında bir etki yaratır. İlk ayağa kalkan anneler olur; çocuklarını kaptıkları gibi kapıları açıp koşmaya başlarlar.

Kaos ortaya çıkar. Kalabalıklar birbirini itip kakıyor. Doktorlar yatalakların ayağa kalkmasına yardım ediyor. Kenan'a daha sıkı sarılıyorum. Tutuşumun sallanmasına izin vermeyi reddediyorum.

Kapının önüne geldiğimizde, Dr. Ziad'ın sesinin kalabalıktan daha gür çıktığını duyuyorum. "Hemen gidin!"

Onun ses tonu bir başka acil koşuşturmaya yol açıyor ve ayak sesleri zemin boyunca gürlüyor. Hepimiz merdivenlerden koşarak iniyor ve hastanenin kapısından çıkıyoruz. Caddeyi geçerken gözlerim gökyüzüne dalıyor ve mavilikte uçakları arıyorum. Kalabalık beni itiyor ve panik halindeki güçleri neredeyse Kenan'ın kazağını tutuşumun kaymasına neden oluyor. Koluma iğneler batıyor ama umurumda değil. Göz ucuyla Am'ı görüyorum, ite kaka ilerliyor ve ben

bir rahatlama hissediyorum. İlk binayı geçtikten sonra Kenan'ı kenara çekiyorum, akıntıya karşı hareket ederek yıkık bir duvarın arkasına sığınıyor ve onu bırakıyorum.

Birbirimize bakarken nefeslerimiz kesiliyor. Bugün güneş çıkmış, ışınları başörtümü ısıtıyor. Lama ve Yusuf şaşkın ve korkmuş, gözleri Kenan'a yapışmış. Onlara güven verici bir gülümseme veriyor.

Hastaneye doğru dönüp bakıyorum ve kan kaybından ölen insanlar arasında Dr. Ziad'ı göremeyince kalbim küt küt atmaya başlıyor. Ve sonra farkına varıyorum.

Kuvözdeki bebekler hâlâ içeride.

Midem düşüyor ve destek için duvara tutunuyorum. Geri dönmem gerekiyor. Bebekleri kurtarmalıyım. Ama bacaklarım korkudan ağırlaşıyor, bir yanım olduğum yerde kalmak için çığlık atıyor - güvende kalmak için. Diğeri ise Samar'ın hayatını rehin tutarkenki kül rengi, kansız yüzünü tekrarlıyor.

Dişlerimi sıkarak korkuyu uzaklaştırıyorum ve kararımı yeniden düşünemeden kendimi duvarın arkasından fırlatıp hastaneye doğru koşuyorum.

"*Salama!*" Kenan bağırır.

Sürüleri iterek yolun karşısına geçiyorum, avluya giriyorum ve merdivenlerden yukarı çıkıyorum.

Avlu bomboş, göreceğimi hiç düşünmediğim bir manzara. Çarşaflar yere serilmiş, yatakların bazıları panikle devrilmiş. Koridordan iki figür çıkıyor. Dr. Ziad bir kolunun altında kocaman bir karton kutuyu dengede tutuyor ve diğer koluyla iki küçük şekli kucaklıyor. Nour'un beyaz başörtüsü yanımdan hızla geçerken dalgalanıyor, iki bebeği kucağına alıyor.

Dr. Ziad kısa bir süre durdu ve bebekleri bana uzattı. İnce beyaz battaniyelere sarılmışlar, her biri küçük bir somun ekmek büyüklüğünde. Derileri kırmızı, ağızları küçük ve parmakları zar zor görünüyor.

"Burada üçüncü bir tane var," diyor Dr. Ziad nefes nefese ve kutuyu yere bırakarak. Gözlerinin etrafındaki kırışıklıklar derinleşiyor. Kutunun içine bakıyorum ve küçük bir ilaç paketi yığınının üzerinde dinlenen bir bebek görüyorum. "Kutuyu taşıyabilir misin? Bana lazım-"

"Ver onu bana." Kenan yanımda kısa bir süre duruyor, nefesleri sığlaşıyor. Kutuyu kolunun altına sıkıştırıyor, topuklarının üzerinde dönüyor ve kaçıyor. Dr. Ziad dönüyor, doğruca kuvözlere doğru ilerliyor.

"Doktor!" Çığlık atıyorum, olduğum yere çakılıyorum. *"Doktor!"*

Arkasına bakmıyor.

"*Salama!* Haydi!" Kenan önden bağırıyor.

Gözlerimden yaşlar fışkırıyor ve bebeklere daha sıkı sarılıp onun peşinden koşarken hıçkırıyorum.

Yolun karşısına geçer geçmez, onu duyuyoruz. Uçağı.

Kenan'ın kardeşlerinin korkudan ödleri patlamış bir şekilde dışarı baktığı duvara ulaşıyoruz.

"Hayır," diye boğuluyorum, yüzümü hastaneye dönüyorum ve bebekleri kendime daha sıkı sarıyorum. "*Lütfen* dışarı çıkın!"

Hastalar, kurtarıcılar ve personel hâlâ ön kapılardan dışarı taşıyor. Son saniyede onu gördüm. Neredeyse tökezliyor, koşarken iki bebeği daha destekliyor. Laboratuvar önlüğünün yarısı yırtılmış ve mesafe inanılmaz derecede büyük geliyor.

"Yalla," diye yalvarıyorum. "Tanrım, lütfen!"

Bombanın delici sesi düşerken havayı yarıyor. "Hayır!" Çığlık atıyorum, kollarım titriyor. *"Doktor, çabuk!"*

Kenan beni tutuyor, bomba Humus'ta umut taşıyan tek yeri paramparça ederken başımı eğiyorum. Yer sanki bir deprem olmuş gibi gümbürdüyor ve çatlıyor. Kulak zarlarım şiddetten çınlıyor ve enkaz dolu duman beni kör ediyor ve boğuyor. Uzuvlarım titriyor ve bebekleri korumaya çalışarak kambur duruyorum.

Tek sesin hastanenin kolonlarının çöküşü olduğu birkaç kalp atışından sonra, yas feryatları toz dolu gökyüzünü sarsıyor. Yürek burkan çığlıklar ve dualar içimi titretiyor.

"İyi misin?" Kenan'a doğru yöneldim. Toz, şeklini seçebilmeme yetecek kadar dağılıyor.

"Evet," diyor kısık sesle öksürerek ve yüzünü buruşturuyor. İyi olduklarından emin olmak için kardeşlerine dönüyor.

"Kenan, bebekleri al," diye emrediyorum. "Dr. Ziad'ı bulmam lazım." Başını şiddetle sallıyor. "I-"

"Salama, onları bana ver," diyor Nour ve ben ona bakıyorum, kalbim kısa bir an için yükseliyor. Ona zarar gelmemiş. "Burada kalamazlar. Temiz havaya ihtiyaçları var. Bazıları kuluçka makineleri olmadan mücadele etmeye başladı bile." İki gönüllü onun arkasında duruyor ve ben bebekleri onlardan birine teslim ederken diğeri karton kutuyu alıyor.

"Eğer Dr. Ziad'ı bulursanız-" Nur durur, sesi titrer. "Ona söyle, onun evinde olacağımızı söyle."

Başımı sallıyorum ve titreyen dizlerime rağmen ayağa kalkıyorum. Enkaz beni başka bir umutsuzluk girdabına sürüklüyor. Günlerimi geçirdiğim hastane artık yok.

Burası bir mezarlık.

Bina kayalara dönüşmüş durumda. Gönüllüler kalıntıların üzerine dağılmış, umutsuzca enkazı kaldırmaya çalışıyorlar. Yaklaştığımda, hala içeride mahsur kalanların zayıf çığlıklarını duyuyorum. Kalbim ikiye bölünüyor. Onların çektiği acı bana gitme nedenimi unutturuyor.

Dumanın içinden Khawf çıkar, kaşlarını kaldırmıştır, yıkımın en ufak bir zerresi bile ona dokunmamaktadır.

"Salama, yapabileceğin hiçbir şey yok," diyor soğuk bir şekilde. "Sakın kararını yeniden düşünmeye kalkma. Hastane gitti. İşyerin yok edildi. Burada senin için hiçbir şey kalmadı. Ailen öldü ya da tutuklandı. Sıradakinin sen olmasını istemediğini *biliyorum*."

Gözyaşlarım yüzümden akarken ondan uzaklaşıyorum ve korkudan titreyen uzuvlarıma rağmen ilerliyorum.

"Dr. Ziad!" İniltiler arasında seslendim. "Doktor!"

Yavaşça toz çöküyor. Güneş ışınları duman bulutları arasında delikler açıyor. Kulaklarımdaki çınlama azalıyor ve adını dördüncü kez haykırdığımda belli belirsiz bir yanıt duyuyorum.

"Salama!"

Çılgınca etrafıma bakınıp ana kapılara doğru yuvarlandığımda Dr. Ziad'ı kaldırımda otururken buluyorum. Alnında bir kesik var, yanağından kan damlıyor. Yüzü kül grisi, saçlarının uçları ve laboratuvar önlüğü yanmış.

"Doktor!" Önünde dizlerimin üzerine çökerek haykırıyorum. "Yaralandınız mı?"

Nefes nefese titriyor, kollarını yavaşça uzatarak kıvrımlarına sıkışmış iki bebeği ortaya çıkarıyor. "Seçmek zorundaydım." Sessizleşiyor, yüzü bembeyaz ve gözleri duygudan yoksun. "Seçtiklerimle birlikte koştum. Ama... kalp atışlarını duyamıyorum."

Yutkunmak acıtıyor.

"Onları kurtarmaya çalıştım," diye fısıldar. Gözyaşları yanaklarından aşağı yuvarlanıyor. "Yapmak zorundaydım

Seç. Geri kalanlar hâlâ içeride. *Bebekleri* öldürdüler."

Gözlerimi sildim. "Onlar cennetteler, Doktor. Artık acı çekmiyorlar."

Onları kaldırır ve her birinin alnına bir öpücük kondurur. "Bizi affet,"

onlara fısıldar. "Kusurlarımız için bizi affet."

Onunla birlikte oturup yas tuttum. Prematüreydiler ve kuvözleri olmadan hayatta k a l m a şansları çok azdı. Yine de... *yine de.*

Birkaç dakika sonra, "Nur diğer bebekleri sizin eve götürdü. Sanırım hayattalar."

Yukarı bakar. "Teşekkür ederim."

Başımı salladım. "Biz doğru olanı yapıyoruz. Bunu teşekkür almak için yapmıyoruz."

Bana bir bebek uzattı. Pembe bir battaniyeye sarılmış bir kız. Onu daha yakından tutuyorum. Bebek Salama bu kadar küçük olabilir miydi? Ürperiyorum ve dikkatlice ayakta durmayı başarıyoruz. Bebeğin yüzü hareketsiz ve gözlerimi kapatırsam uyuyormuş gibi yapabiliyorum.

"Seleme," diyor Dr. Ziad ve ben ona bakıyorum. Bir kolunu uzatıyor ve bebeği nazikçe ona geri veriyorum.

"Bugün pek çok insanı kurtardın," diyor bir süre sessiz kaldıktan sonra. "Hızlı düşünme yeteneğin -içgüdüsel hislerin- olmasaydı şu anda karşında olamazdım." Nefes veriyor. "FSA'ya yaptığım aramalar sonuç vermediğinde bir şeylerin yolunda gitmediğini anlamalıydım ama dünkü saldırıdan sonra aklım karışmıştı."

"Bizler sadece insanız. Kimse sizden her şeyi önceden tahmin etmenizi bekleyemez." Gülümsemesi hüzne dönüşüyor. "Keşke vicdan azabım da aynı fikirde olsaydı."

"Ne yapacaksın?" Elimle hastaneyi gösterdim. "İnsanlar nereye gidecek?"

Sırtını kamburlaştırmış, yıllar onu yakalamış ve gözlerinde yıkımı görüyorum. Yıkılmış hastaneye bakıyor, her şeyi içine çekiyor.

"Yeni bir tane inşa edeceğiz," diye fısıldıyor. Sonra sırtını dikleştiriyor ve kararlılık üzüntüsünü yok ediyor. "Guta gibi diğer şehirler de yeraltı hastaneleri kuruyor. Biz de yerin derinliklerinde tüneller ve labirentler inşa edeceğiz. Bizi istedikleri kadar bombalasınlar, asla boyun eğmeyeceğiz."

Onun direnci beni alçaltıyor.

"Tanrı seni korusun," diye mırıldanıyorum. Ona haber vermeden Suriye'den ayrılmamam gerektiğini hissediyorum. Bir daha ortaya çıkmazsam çok endişelenir. "Doktor, ben gidiyorum. Yarın."

Şaşkınlık yerini hüzne bırakıyor ama gözlerinde yargılama yok. "Seninle çalışmak bir onur ve ayrıcalıktı, Salama. Tanrı seni hayatta ve iyi tutsun. Lütfen dualarınızda bizi unutmayın."

Gözlerimin arkası yanıyor ve başımı sallamayı başarıyorum. Hâlâ iki cesedi kendi çocuklarıymış gibi taşıyarak uzaklaşıyor.

Layla'nın evi rahatsız edici. Sanki yarın gideceğimi biliyor gibi.

Kenan biz içeri girer girmez topallaya topallaya koltuğa uzanıyor. Hastane alanından ancak artık ayakta duramayacak hale geldiğimizde ayrıldık. Kenan kolları titreyene kadar enkaz taşıdı. Dün yediği dayak yüzünden zaten güçsüzdü ve yorgunluk onu ele geçirene kadar acısını bastırdı.

Lama ve Yusuf onun yanında toplanıyor, yüzleri korku dolu. Hemen mumları yakıyorum.

"Ben iyiyim," diyor Kenan, gözlerini kapatıp hızlı nefesler alarak. "Sadece bir dakikaya ihtiyacım var."

"Lütfen biri bir bardak su getirebilir mi?" Sırt çantamı açıyorum ve Panadol için içindekileri karıştırıyorum. Bir yerlerde bir şerit var.

Yusuf aceleyle mutfağa gider, yağmur kovasından bir bardağa su doldurur ve aceleyle geri döner.

"Burada," diye fısıldıyor ve hepimiz donup kalıyoruz.

İlk tepkiyi Kenan veriyor, yüzündeki gerginliği şok hafifletiyor. Elleri titreyerek fincanı önündeki masaya koyar ve elini uzatır. Yusuf onu alır. Kenan acıdan irkilmeden onu kendine çekiyor ve kardeşine sıkıca sarılıyor. Lama gözyaşlarına boğuluyor ve ben de birkaç mutluluk gözyaşı döküyorum.

Sonra Lama Yusuf'un üzerine atlar ve hıçkırıkları Yusuf'un omzunda boğulurken onu kendine yakın tutar.

"Kenan, Panadol'ünü al," diye fısıldıyorum, tableti ona uzatıyorum, suyla birlikte yutuyor.

Lama ve Yusuf yoldan çekiliyorlar ama ben Kenan'ın yatmasına yardım ederken ondan fazla uzaklaşmıyorlar. Kenan sırıtarak kardeşinin elini tutuyor. "Belki de daha sık yaralanmalıyım."

Yusuf kızarıyor ve Kenan onlar kıkırdarken yaralanacağı saçma yolları abartılı bir şekilde anlatmaya başlıyor. Sözlerindeki çabayı ve ses tonundaki zoraki rahatlığı fark ediyorum. Onların dikkatini dağıtmaya çalışıyor.

Bugün tanık oldukları yıkımı. Bir sığınak küle dönmüştü. "Ya da belki bir balinanın beni yakalamasına izin veririm!" diyor.

Lama titrer ve Yusuf dudaklarındaki gülümsemeye engel olamaz.

"Çok mu gerçekçi değil?" Kenan düşünceli bir şekilde söylüyor. "O zaman ben de o çizgi filmlerdeki gibi muz giyerim! Buna ne dersin?"

Yusuf hafifçe koluna vurur. "Çok tuhafsın."

Kenan'ın gözleri sevinçle parlıyor. "Garipliği severim."

Bir süre böyle kaldıktan sonra Kenan sonunda kardeşlerini uyumaya ikna ediyor. Gözlerinde yeni keşfettikleri umutla benim odama koşuyorlar. Yardım ediyorum, yorganı küçük çerçevelerinin üzerine çekiyorum, soğuğun çatlaklardan sızmadığından emin oluyorum. Lama'nın yanağından öpüyorum ve Yusuf'a gülümsüyorum. O da gülümsemeden önce bir an tereddüt ediyor. Kalbim kabarıyor ve fısıldıyorum, "İyi geceler. İyi uykular; yarın büyük bir gün."

Kapıyı yavaşça kapatıyorum, koridorda parmak uçlarımda ilerliyorum ve Leyla ile Hamza'nın odasına geldiğimde duruyorum. Parmaklarım pirinç kolun üzerinde dans ediyor. İçeri girmeme gerek yok. Bir kere yeter de artar bile.

Başımı kapıya yasladım ve fısıldadım, "Hoşça kal."

Leyla'yla birlikte hazırladığımız iki çantayı alıp oturma odasına gidiyorum. Kenan'ın gözleri kapalı ama ben içeri girip kanepenin önündeki halıya oturduğumda gözlerini kırpıştırarak açıyor. Başörtümü çıkarıp parmaklarımı saçlarımda gezdiriyorum ve kafa derimdeki ağrıdan irkiliyorum. Boğazımdaki kesik acıyor ama bandajların altından dokunmaya cesaret edemiyorum.

"Nasılsın?" diye fısıldıyorum.

"Hayatta kalmak," diye fısıldıyorum. "Acı çekiyor musun?" Yavaşça kayıyor. "Panadol yardımcı oluyor." "İyi haber şu ki Am ile erken buluşacağız."

"Birkaç gün önce amcamla konuştuğumda, bugün Syracuse'a uçacağını söyledi," diyor. "Bizimle sahilde buluşacak. En kötü ihtimalle onu ararız."

Güvenlik o kadar yakın ki neredeyse tadını alabiliyorum. Layla'nın çantasından USB belleği çıkarıp başparmağımı metalik kabuğunun üzerinde gezdiriyorum ve gülümsüyorum.

Teşekkürler, Hamza.

"Anlaştığımız gibi, Layla'ya sadece beş yüz dolar ve altın kolyeyi ödeyeceğiz-" Duruyorum, derin nefes alıyorum.

Kenan parmaklarını yanağımda gezdiriyor, başımı kaldırıp bakıyorum. Dokunuşu rahatlatıcı.

Layla'nın çantasını karıştırıp altını çıkarmadan önce ona sulu bir gülümseme veriyorum. Çantamın iç cebine koyuyorum ve fermuarı sıkıca çekiyorum. İçindekileri bir kez daha sayıyorum. Sekiz kutu ton balığı, üç kutu fasulye, bir kutu Panadol, lise diplomam ve pasaportum, çoraplar, bir takım giysi.

"Limonları aldım," diyor Kenan. Mutfağa doğru başını sallıyor. "Buzdolabındalar."

"Teşekkür ederim." Ayağa fırlıyorum ve onları almak için acele ediyorum. "Kameran nerede?" Limonları çantaya koyarken sordum. Yüzünü buruşturdu. "Kimyasal saldırının olduğu gece yok ettim." Ağzım açık kaldı.

"Sorun değil," diye fısıldıyor. "Önce tüm videoları YouTube'a yükledim." Elini sıkıca tutuyorum. "Ah, Kenan."

Gülümsemesi hüzünlü. "Bu sadece bir kamera." "Sana yeni bir tane alırım."

Hafifçe gülüyor ve parmak eklemlerimi öpüyor. Yanağımı okşadığında kirpiklerim titriyor.

"Özür dilerim," diye mırıldanıyor, sesini suçluluk duygusu kaplıyor. "Ne için?" Kaşlarımı çatıyorum.

Çenesi gerilir. "Sen hastanedeyken olanlar için... o olay olduğunda."

Başımı salladım. O küçük kızın dehşeti bana Samar'ı hatırlattı. Günahımı. "Onun o küçük kıza ulaşmasına izin veremezdim."

"Biliyorum," diye fısıldıyor Kenan. "Sorun değil. Sen yapman gerekeni yaptın. Güvende olduğun için mutluyum." Parmakları boğazımdaki bandajın üzerinde geziniyor. "İz kalabilir."

Başımı sallıyorum, kollarımı karıştırıyorum, rahatlamaya ihtiyacım var, bu yüzden soruyorum, "Bu senin için sorun olur mu?"

İnanılmaz bir kahkaha attı. "Karımın bir savaş yarası var. O bir baş belası."

Gülümseyerek başımı sallıyorum. "Sahip olduğum tek yara izi o değil."

Kaşlarını kaldırıyor. "Ellerindekileri kastediyorsun. Onları seviyorum."

Gülümsemem derinleşiyor.

"İşte." Elini tutuyorum ve kafatasımın dibine, saçımın altına yerleştiriyorum. "Hissediyor musun?"

"Evet." Nazik dokunuşuyla sırtlarda hafifçe iz bırakıyor. Gözleri merakla irileşiyor. "Acıyor mu?"

"Hayır. O bomba annemi öldürdüğünde anladım. Khawf'ı görmeye başladığımda."

Kaşlarımı çattım. Khawf hastanenin bombalanacağı konusunda beni uyardığında, gözlerimden farkında olmadığım bir göz bağı düşmüş gibi hissettim. Şimdi eskisinden daha net görebiliyorum ama ne gördüğümü bilmiyorum.

"Sen iyi misin?" Kenan soruyor ve ben göz kırpıyorum. Parmakları aşağı kayıyor ve birini alyansımın içinden geçiriyor.

"Evet." Gülümsüyorum ve bu onun yüzündeki endişeyi dağıtıyor.

"*Bu senin için sorun olur mu*?" Patlamış dudaklarını işaret ediyor. "İz kalabilir. Güzel yüzüme aşık olduğunu biliyorum."

Gülüyorum ve başparmağımı alt dudağının kenarındaki dikişler boyunca nazikçe gezdiriyorum. Kirpikleri titriyor. "Sanırım idare edeceğim." Sonra ifadesi ciddileşiyor ve doğrulup ellerime uzanıyor. "Yarın ne olursa olsun, iyi olacağız. Olsa bile..." Derin bir nefes alıyor ve alnını benimkine bastırıyor. "Bil ki ölümde bile sen benim hayatımsın."

Kalbim küt küt atıyor. Sonra bir tane daha. Dünyaya meydan okuyan sonsuz bir sözü şekillendirecek kelimelerim yok. Bu yüzden dudaklarına sessiz bir öpücük konduruyorum.

İç geçiriyor ve birkaç saniye sonra, "Bana iyi bir şey söyle, Sheeta," diyor.

Kızardım. "Beni bugünden uzaklaştırmaya mı çalışıyorsun?" Gülümsüyor. "Ve benim."

İç çekiyorum. "Bunu seveceksin. Senin geleceğin gün, bütün bir künefe hazırlayacaktım."

Geri çekiliyor, gözlerinde farklı bir parıltı büyüyor, mum ışığının gözlerinde hapsolduğuna yemin edebilirim. "*Künefe* yapmayı biliyor musun?"

"İrmik hamurundan peynirine, Antep fıstığı ve bademlerin üzerine serpilen portakal çiçeği suyuna kadar," diye mırıldanıyorum ve alnıma vuruyorum. "Hepsi burada saklı."

İfadesinde gerçek bir mutluluk var, acının tüm izleri kaybolmuş. "Sen mükemmelsin," diye ilan ediyor.

Gülüyorum, parmaklarımı onunkilere geçiriyorum. "Sen de o kadar kötü değilsin."

Humus'ta geçirdiğimiz o son saatlerde, yaralı kalbim sessizce iyileşiyor. Hücre hücre.

BENİM MAHALLE MUTLAKA TEKRARLAYICI BİR ARAFTA KALIR. Rüzgar, çocukların geçici kahkahalarını ve ağlamalarını umutsuz yıkıntıların arasından taşıyor. Umut, kapımın önünden geçen protestocuların konuşmalarını renklendiriyor, ayak sesleri çakılların üzerinde yankılanıyor. Bir baba kızını teselli ediyor, payına düşen yemeği ona uzatıyor. Yasemin çiçekleri yapraklarını güneşe doğru açıyor. Şehit kanıyla ıslanmış toprakta açıyorlar. Bir süreliğine yaşıyoruz.

Sonra, uçaklar bulutların arasından kükrediğinde, kaldırımdaki çakıl taşları titrer. Ve yaşamayı bırakıp hayatta kalmaya başlarız.

Bugün de farklı değil. Ama bugün kendime veda ediyorum. Eski halime.

Kenan ve kardeşleri çoktan kapının önüne gelmişler, yüzleri asık. Otuz dakika içinde Am ile buluşacağız. Yatak odamın kapısında dururken içimi bir nostalji telaşı kaplıyor. Göründüğü kadar sefil ve boş, burası benim evimdi. Bir süreliğine.

Uzun süre boş kalmayacaktır. Kendi evlerini kaybeden bir aile buraya sığınabilir ya da ordu sonunda Eski Humus'u işgal ederse burayı yağmalayabilirler. Bunu düşünmemeye çalışıyorum.

Oturma odasına doğru ilerliyorum ve girişte durup Layla'nın tablosuna son bir kez uzun uzun bakıyorum. Gölgede asılı duran dalgalar canlı görünüyor, çerçevenin kenarlarını yalıyor ve zihnimde bir hikaye uyanıyor.

"Gidelim," diyorum, cesaretim kırılmadan önce topuklarımın üzerinde dönüyorum.

Sırt çantalarımız dünyada sahip olduğumuz her şeyle dolu olarak dışarı çıkıyoruz ve kapıyı arkamdan kapatıyorum.

"Güle güle," diye fısıldıyorum ve mavi tahtaya bir öpücük konduruyorum. Kenan'ın eli benimkine kayıyor.

"Geri geleceğiz."

Başımı salladım.

Lama, Yusuf ve Kenan'ın arasında ve birlikte yürüyoruz, kuşlar tatlı bir veda melodisi söylüyor.

Halid Camii on dakika uzaklıkta. Hastaneden uzaklaşan yoldaki ikinci çatala giriyoruz ve yürürken geçtiğimiz her çiçekli ağacı ve terk edilmiş binayı ezberlemeye çalışıyorum. Arada sırada bir garajın ya da duvarın metalik sütunlarının üzerine sprey boyayla yazılmış devrim bayrağını görüyorum. Bu son kırılgan anların sessizliğini sadece bakkalın önünde duran kalabalık ve etrafta dolaşan Özgür Suriye Ordusu askerleri bozuyor. Onların varlığı beni sakinleştiriyor ve ellerinin titrememesi, bu topraklara ve halkına duydukları sevginin onları zafere taşıması için hızlı bir dua gönderiyorum.

Halid Camii, yarısı yıkılmış apartmanlardan oluşan geniş bir açıklığın ortasında yer alıyor. Çatlak asfaltın ve gevşek, ölü elektrik tellerinin üzerinden dikkatlice geçiyoruz. Caminin duvarları çizilmiş ve tozlu camları kırılmış, tıpkı ön kapıya çıkan basamaklar gibi. Kapı hafifçe açık, üzerinde birkaç adamın çeşitli pozisyonlarda dua ettiği koyu yeşil halıyı kaplayan döküntüleri ortaya çıkarıyor.

"Saat kaç?" Kenan sorar. Yusuf ve Lama bacaklarını basamaklardan sarkıtmış oturuyorlar. Yusuf ona bir şeyler fısıldıyor, o da duymak için yaklaşıp başını sallıyor.

"On beş dakika daha," diye cevap veriyorum, sinirlerim karıncalanıyor ve Kenan'ın yüzüne odaklanıp derisini süsleyen morlukları sayıyorum. Toplamda yaklaşık yedi tane var ve morarmış gözleri erik rengini almış. Omuzları çökmüş ama bakışları her yerde geziniyor, gökyüzünün mavisini hafızasına kazıyor.

"Kenan." Elini tutuyorum, onu kendime çekiyorum.

Yüzünden kalp kırıklığı okunuyor. Üzüntüsünü hafifletmek için ne söyleyeceğime dair en ufak bir fikrim yok. Aynı keder benim de içimi parçalıyor, bu yüzden bir kolumu ona doluyor ve başımı çenesinin altına sokuyorum.

"Suriye kalplerimizde yaşıyor," diye fısıldıyorum. "Her zaman yaşayacak." Bana sarılıyor, başörtümün üst kısmına bir öpücük konduruyor.

Böyle kalıyoruz, sallanıyoruz ve şehrimize bakıyoruz. On beş dakika akıp gidiyor. İnsanlar camiye girip çıkıyor ve her geçen dakika endişem artıyor. Ya Am gelmezse? Ya ona bir şey olduysa?

Eğer gelmezse, dördümüz de burada kendi mezarımızı kazabiliriz.

Ama bir arabanın hafif sesini duyduğumda paranoyam yatışıyor.

yol boyunca yaklaşıyor. Eski gri bir Toyota, yanları çamurla kaplı ve ön camının yıkanmaya ihtiyacı var. Bu mesafeden bile direksiyonda Am'ın oturduğunu görebiliyorum. Önümüze doğru kayıyor ve kısa bir süre duruyor.

"Atla." Dudaklarından bir sigara sarkıyor. "Sıkışık bir programımız var ve beş dakika geciktik."

"Beş dakika geç kaldın demek *istiyorsun,*" diye karşılık veriyorum kollarımı kavuşturarak.

Ters ters bakıyor. "Sohbet etmek mi istiyorsun, yoksa gitmek mi? Arkaya geç ve-" Durup bizi sayıyor ve kaşlarını çatıyor. "Layla nerede?"

Gözlerim yanıyor ve midemdeki boşlukla savaşarak başka tarafa bakıyorum.

Am'ın ifadesi ciddileşir.

"Böylece bir ödeme eksilmiş oldu," diyor ve ses tonu en ufak bir kötü niyet içermese de içimde onu yumruklama isteği yükseliyor.

Kenan'ın eli omzumda ağırlaşıyor ve bana başını sallıyor. Çekingen bir tavırla kapıyı açıyorum ve önce Yusuf, sonra Lama ve Kenan içeri giriyor. Ben biniyorum ve Lama kayarak Kenan'ın kucağına oturuyor. Birbirimize yakın olmak istediğimiz için ön koltuğu boş bırakıyoruz.

Am arabayı ters çeviriyor, gözleri dikiz aynasına yansıyor. Arabayı yola doğru sürüyor ve ben camdan dışarı bakarken vücudum beklenti ve üzüntüyle titremeye başlıyor. Dar sokaklardan geçerek Özgür Suriye Ordusu'nun sınırlarına yaklaşıyoruz.

"Askerler hastaneye girdiğinde mi oldu bu morluklar?" Am, Kenan'a aynadan bakarak sorar.

"Evet," diye cevaplıyor Kenan. Sesi hâlâ suçluluk duygusuyla çarpılmış.

"Bizim için bir sorun teşkil edecekler mi?" Elimi onun elinin etrafına sarıp onu bana sabitleyerek soruyorum.

Am bir eliyle direksiyonu tutarken diğer eliyle sigarasının külünü siliyor. "Yanında olmasaydı daha iyi olurdu ama parayı verdiğim sürece muhafızlar bize sorun çıkarmayacaktır. İlk sınır birkaç dakika içinde geliyor."

Kaslarım geriliyor, kalbim hızla çarpıyor, Kenan'a bakıyorum ve onun gözlerinde de aynı korkuyu görüyorum. Am daha önce hiç durdurulmamış olsa bile, bu bugün bunun olmayacağı anlamına gelmez. Zihinler ve kalpler değişebilir. Anlaşma yaptığı askerler anlaşmalarından sıkılmış olabilirler.

Sonunda Eski Humus'tan çıkmayı başarıyoruz, yol boyunca devrim bayrağıyla süslenmiş bir tankın yanından geçiyoruz.

Biraz ileride askeri sınır görünüyor. Etrafı saran askerlerden ve birbiri ardına dizilmiş arabalardan tanıyorum. Yaklaştıkça sesler yükseliyor ve bağırışlar duyuyorum. Görmek için başımı yavaşça çeviriyorum, bu hareketin bizi fark etmelerine neden olmasından korkuyorum. Am uzak uca sapıyor ve penceremden üç askerin yere yığılmış bir adamı tekmelediğini görüyorum. Her darbe beni zıplatıyor ve Kenan'ın eli benimkini sıkıyor.

"Bakma," diye fısıldıyor ve gözlerimi ayırıp dizlerimde delikler açıyorum. Adamın acı içinde inlediğini hâlâ duyabiliyorum ve boğazım düğümleniyor.

Tanrım, lütfen. Eğer başaramazsak, bizi almalarına izin verme, çok dua ediyorum. *Lütfen bizi öldürmelerine izin ver.*

Am, koyu renkli asker gözlüğü takmış bir askerin önünde durur. Siyah saçları geriye taranmış ve sıkılmış görünüyor. Am camı indiriyor ve "Günaydın. Nasıl gidiyor?" diye sorar.

"Pekâlâ," diye yanıtlıyor asker başını yana eğip bizi arkadan incelemeye başlamadan önce.

Bakışlarının dokunuşunu hissediyorum ve gözlerimi tekrar dizlerime yapıştırıyorum. Kenan ve kardeşlerinin de aynı şeyi yapıp yapmadıklarını görmek için onlara bakmaya korkuyorum.

Asker, "Arka camı indir," der ve Am endişeyle güler.

"Bu gerekli mi? Biz-"

"Yuvarla," diye tersliyor asker. Am aşağı kaydırırken pencere itiraz ediyor.

Kalbim boğazımda. Asker iki kolunu da pencerenin kenarına dayıyor. Tüfeğinin arabanın tavanına vurduğunu fark ediyorum ve boynumdaki kesik yanmaya başlıyor.

"Nereye gidiyorsunuz?" diye soruyor ve hepimiz donup kalıyoruz.

Boğazımı temizliyorum ve ben bir şey söyleyemeden, "Seninle konuşurken bana bak" diyor.

Sesi sessiz ama içindeki ölümcüllükten şüphe etmek mümkün değil. Ona doğru ağır bir şekilde dönüyorum.

"Tartus," diyorum ve sesim kesiliyor.

Ağzı eğlenerek yukarı doğru kıvrılıyor. "Tartus mu? Orada ne yapacaksınız?"

Kedinin fareyle oynadığı gibi oynuyor benimle. Yanağımdan aşağı inen boncuk boncuk teri inceliyor.

"Aile ziyareti," diye yalan söylüyorum, sesimden anlamamasını umuyorum.

Sırıtıyor, dişleri var ama sıcaklık yok. "Aile."

Sanki ikimizin bir sırrı varmış gibi alaycı bir şekilde söylüyor. Gözlerini gözlerime dikiyor ve kıpırdamamı bekliyor. Ama ben direniyorum. En sonunda Kenan'a başını sallayıp "Ne oldu sana?" diye soruyor.

Gözlerimi kısa süreliğine kapatıyorum. *Lütfen bizi öldürmelerine izin ver.*

Kenan başını öne eğiyor, bir nebze olsun gururunu toplamaya çalışıyor. Elini sıkıyor, bu işin peşini bırakması için sessizce yalvarıyorum. "Üzerime atladılar," diye cevap veriyor zoraki bir kibarlıkla.

"Seni iyi hakladılar, değil mi?" diye sorar asker.

Kenan'ın çenesi bükülür. "Evet."

"Protesto ettiğiniz ve hak ettiğinizi aldığınız için olmadığına emin misiniz?" diyor asker umursamazca ve korku neredeyse kalbimi durduruyor. Yusuf ve Lama birer heykele dönüşüyor. Am bile koltuğunda iki büklüm olmadan önce sarsılıyor.

"Arabama suçluları almam," diyor sanki bu fikir onu rahatsız ediyormuş gibi.

Kenan'ın yüzünden hiçbir şey anlaşılmıyor ama ne kadar gergin olduğunu hissedebiliyorum. "Evet."

Asker, "Hiçbirinizin bu ülke için bir tehdit olmadığından emin olmak için eşyalarınızı aramama ne dersiniz?" diye sorar.

Bizi suçlayacak bir şey taşımıyoruz ama onun için fark etmez. İsterse limonları bomba diye yutturabilir. Aile fotoğraflarımı içeren USB belleğin gizli bilgilerle dolu olduğunu iddia edebilir.

Ama askerin ne yaptığını biliyorum. İşkence sadece fiziksel değildir.

Çantamı tutarken ellerim titriyor ve kendimi bu kadere teslim ediyorum. Akdeniz'i asla göremeyeceğim.

Kapıp fermuarını açıyor, sonra şiddetle sallıyor, içindeki her şey parçalanıp yuvarlanıyor. Neyse ki pasaportum, okul sertifikam ve altınlarım küçük cepte saklı. Aile ziyareti için hazırladığım çantanın tuhaflığı hakkında hiçbir yorum yapmıyor. Aslında nereye gittiğimizi biliyor.

"Her şey yolunda," diyor tembelce, çantayı yere bırakarak. "Eşyalarınızı alın."

Kapıyı açmadan önce Kenan'a bir bakış atıyorum ve eğilip attığım eşyalarımı topluyorum.

Aşağılanmışlık içimi yakıyor. Kot pantolonuma kir bulaşmış ve keskin çakıl taşları ellerime batıyor. Bir limon arabanın altına yuvarlandı. Sonra

Onu yakaladığımda, gözlerimdeki nefreti bastırarak doğruluyorum. Asker bir kolunu açık kapının üzerine dayamış, gözleri beni tepeden tırnağa süzüyor. Tiksinti beni boğmakla tehdit ediyor.

Geçici olarak tekrar oturuyorum ve kapıyı öyle bir çarpıyor ki hepimiz zıplıyoruz.

Am'a "Parayı bana ver" der ve Am'a ikinci kez söylenmesine gerek yoktur.

Asker paraları sayıyor, tatmin oluyor ve onları göğüs cebine sokuyor. Açık penceremden uzanıyor ve başörtümün ucundan hafifçe çekiştiriyor. Biraz kayıyor, kaküllerim dökülüyor.

"Onsuz daha güzel olurdun." Gülümsüyor, başını yana eğmiş, bir cevap bekliyor. Kenan'ın hareketlerinden kaynama noktasına geldiğini, pervasızca bir şey yapmak üzere olduğunu anlıyorum ve müdahale etmek zorunda kalıyorum.

"Teşekkür ederim," diyorum, muhafızın gözlerini oymaktan başka bir şey yapmak istemiyordum.

"*Ailenle iyi* eğlenceler," diyor asker ve arabanın arkasına bir tokat atıyor.

Am gaza basıyor ve lastikler gıcırdıyor, biz yarışırken arkamızda tozlar uçuşuyor.

Yeterince uzaklaştığımızda toplu bir nefes alıyoruz ve ben ürpererek kaküllerimi içeri sokuyorum.

"Sen iyi misin?" Kenan hemen soruyor, ben de gözlerimi kapatıp başımı omzuna koymadan ve kolumu onunkine dolamadan önce başımı sallıyorum.

"Ben iyiyim," diye fısıldıyorum. "Dışarı çıktığımız sürece hiçbir şeyin önemi yok."

"Çok yakındı." Am cebini karıştırır, buruşuk bir sigara daha çıkarır.

"Kaç sınır kaldı?" Kenan'ın limon kokusunu içime çekerek soruyorum.

"On beş yirmi arası."

Kenan keskin bir nefes alıyor ve ben inliyorum.

"Merak etmeyin. Bu genellikle en zor olanıdır çünkü Humus'tan ayrıldıktan sonraki ilk yerdir. Diğerleri birbirine daha yakın ve biraz daha hoşgörülüler."

Kullandığı inandırıcı olmayan ses tonuna neredeyse homurdanıyorum ve üşütme riskini almak istemediğim için camı açıyorum.

"Nasıl oldu da hiç dışarı çıkmayı denemedin?" Am'e açık açık sordum. "Seni ilgilendirmez."

Küçük aynada ona ters ters bakıyorum, o da bana ters ters bakıyor.

"Burada iyi para kazanıyorum, tamam mı? Mülteci işinde patlama yaşanıyor." Ona iğrenmiş bir bakış attım.

"Her neyse," diye mırıldanıyor, aklımdan tam olarak ne geçtiğini biliyor. "Bana ne istersen diyebilirsin ama gerçek bu."

Sınırlardan geçtikçe daha da endişeleniyoruz. Birinde iki saat bekletildik. Bir diğerinde Am'ın üstü aranıyor ve ben taciz ediliyorum. Sonra Kenan'la dalga geçiliyor ve hakarete uğruyor. Sonuncusunda ise bir asker ağır bir şekilde Lama'yı götüreceğini ima ediyor. Sadece onu.

"Bu kadar genç bir kıza göre çok güzel." Asker bakar ve Kenan'ın yüzü bir çarşaf gibi bembeyaz olur.

Lama kendini Kenan'a yaslıyor, ince kolları titriyor.

Am, Suriye ekonomisi hakkında birkaç soru sorarak askerin dikkatini dağıtmayı başarıyor. Sonunda gitmemize izin veriyor ve Am dikiz aynasından Lama'ya bakıyor.

"İyi misin?" diye sorar ona. Lama, Kenan'ın kucağına kıvrılıp ona sarılır. Hayatı buna bağlıymış gibi ona sarılırken titremeler onun boyunca ilerliyor. Am'ın gözlerinde acıma var. Lama, Samar'la hemen hemen aynı yaşta.

Son kontrol noktasından sonra, Tartus'a varmak için bir saat boyunca hiç durmadan yol alıyoruz. Ön cam biraz aralandığında denizi görmeden önce kokusunu alıyoruz.

Akdeniz.

Diğer tarafta özgürlük değil, güvenlik var. Özgürlüğü geride bırakıyorum ve arabadan indiğimde dünyanın kederini hissedebiliyorum. Yorgun otlar ayak bileklerimi sarmaya çalışıyor, kalmam için yalvarıyorlar. Atalarım hakkında hikayeler mırıldanıyorlar. Tam benim durduğum yerde duranlar. Keşifleri ve uygarlıkları tüm dünyayı kapsayanlar. Kanları damarlarımda dolaşanlar. Onların ayak izlerinin çoktan silinip gittiği yerde benim ayak izlerim toprağın derinliklerine batıyor. Bana yalvarıyorlar: *Burası senin ülken.* Bu dünya bana ve çocuklarıma ait.

Denize doğru birkaç adım atıyorum, tuzlu soğuk havasını içime çekiyorum, beni temizlediğini hissediyorum.

Akdeniz bugün öfkeli. Huzursuz dalgalarının altında bir fırtına kopuyor. Onun kendi içinde gürlediğini ve kıvrıldığını görüyorum. Benden öncekilerin kalıntılarının kum boyunca yürüdüklerini, derinliğine taş attıklarını, elli yıldan uzun süredir olanları anlamaya çalıştıklarını duyuyorum.

"Tekne tam şurada," diye sesleniyor Am ve ben de bakıyorum. Eğer herhangi bir

bekleseydim, o anda düşebilirdim.

Ona tekne demek cömertlik olur. Bir zamanlar beyaz olmalıydı. Şimdi kirli ve hırpalanmış, paslı kahverengi çizikler gerçek rengini gizliyor. Kıyıdan biraz ötede masumca yüzüyor. Uzman değilim ama şimdiden en az on kırmızı bayrak görüyorum. Zaten üzerinde bulunan çok sayıda insan bunlardan biri. Bir bebek ağlamaya başlıyor ve bir diğeri de ona katılıyor. *Yanlış bir hareketle devrilir diye* düşünüyorum.

"Tam zamanında yetiştim!" Am arabasının bagajını açıyor ve teknedekilerin giydiklerinin aynısı olan dört can yeleği çıkarıyor. Turuncu, böylece görülebiliyoruz. Onları çocuklara fırlatıyor.

"Bu da ne böyle, Am?" Sesimi bulduğumda soruyorum. Kenan kıpırdamadan duruyor, gözleri tekneden hiç ayrılmıyor.

"Ne?" Lama'yı can yeleğine sıkıca bağlar.

"Ne demek *ne*?" Tükürdüm. "Bu lanet olası bir balıkçı teknesi, değil mi?"

"Öyle mi?"

"Balıkçı teknelerinin küçük bir köyü taşıyamayacağına eminim! Olması gerekenden çok daha fazla insan var."

"Bir yolcu gemisi mi bekliyordun?" Dönüp can yeleğimi bana fırlattı. Ustalıkla yakaladım. "Sizin standartlarınıza uygun bir gemi bulamadığımız için üzgünüm, Majesteleri."

"Ne demek istediğimi çok iyi biliyorsun. O tekne saatli bir bomba!"

"Başaracaksın," diyor kararlı bir şekilde. "Gönderdiğimiz ilk tekne sen değilsin. Bu tekne bu yolculuğu sayısız kez yaptı."

Çaresizce Kenan'a bakıyorum. *Ne yapacağız?*

Arkasında, Tartus'un dağları güçlü bir şekilde duruyor. Peki ya onların arkasında?

Cehennem. Ve fark ettim ki, ölüm.

"Kalırsak ölürüz," diyor Kenan alçak bir ses tonuyla. "Ve eğer gidersek, biz ölebilir."

Burada kalamayız. Humus'a dönebileceğimizin garantisi bile yok.

Boğulmayı tercih ederim.

"Gemi sensiz ayrılacak," diyor Am.

Can yeleğimi giymeden önce bir göz atıyorum, sonra Kenan'ınkini giymesine yardım ediyorum. Alnını benimkine bastırıyor, eli ensemde.

"İnançlı ol, aşkım," diye fısıldar.

Başımı sallayarak bileğini sıkıyorum. Kenan'ın gözleri yaşlarla doluyor ve onları Tartus'un dağlarına fırlatıyor.

"Biz hazırız." Am'e dönüyorum, yüksek sesle kokluyorum.

"Para ve altın," diyor. Onları çıkarıp eline bırakıyorum.

Alçak sesle parayı sayar, kolyeyi ve yüzüğü inceler, sonra parayı cüzdanına, altını da cebine koyar.

"Pekala, gidin." Bizi tekneye doğru itti.

"Sadece binecek miyiz?" diye sordum.

"Evet." Arabasına tırmanır ve motoru çalıştırır. "Geminin kaptanı beni gördü ve benimle geri dönmeyeceksin, yani parayı ödediğini biliyor. Git hadi!"

Ne kadar gergin hissettiğimi belli etmemeye çalışıyorum. Bu çok kolay görünüyor.

Hareket etmediğimizde, Am yüksek sesle iç çekiyor ve Tanrı'ya ona sabır vermesi için dua mırıldanıyor. "Salama, bana güven. Kızımın hayatı üzerine söz veriyorum, bu gemi sizi Avrupa'ya götürecek. Gidin!"

Am'den güvenebileceğim bir şey varsa, o da kızını sevdiğidir.

"Tabii ki ölmesine izin verseydin üzerine yemin edeceğin bir kızın olmazdı. Allah korusun bir daha çalışmana izin vermezler," diye mırıldanıyor ama ben onu duyuyorum. Gözlerimi kapatıp derin bir nefes alıyorum.

Dönüp ona doğru yürüyorum. Durakladı.

"Yaptığım şeyle neredeyse hayatını mahvettiğimi biliyorum," diyorum. "Ama benden kanımı kurutmamı istedin. Sen bir aziz değilsin. Ben de değilim. Ama en azından pişmanlık duyuyorum."

Cevabını duymak istemediğim için uzaklaşıyorum. Bir saniye sonra motor çalışıyor ve uzaklaşıyor.

"Gidelim," diyorum Kenan'a, Yusuf'a ve Lama'ya. Kenan elini gözlerine götürüp dağlardan uzaklaşıyor. Leyla'nın mezarından uzağa. Anne ve Baba'dan. Hamza'dan.

Ben Lama'nın, Kenan da Yusuf'un elini tutuyor. Dizlerimize çarparak bizi geri itmeye çalışan dalgaların arasından geçiyoruz. Ama dinlemiyoruz. Dinlemeyi reddediyoruz.

TEKNEYE YAKLAŞTIKÇA, KENARLARINDAN İNSANLAR DÖKÜLÜYOR GİBİ GÖRÜNÜYOR. Yetkili kişi -sanırım kaptan- bizi huysuzca karşılıyor ve Yusuf ile Lama'nın binmesine yardım ediyor. Beceriksizce gemiye doğru ilerlerken ve oturacak yer bulmaya çalışırken bizi karşılayan yüzler aç, soğuk ve boş. Zaten tıka basa dolu olan tekneye daha fazla insanın doluşmasından rahatsızlıkla ofluyorlar.

Küçük, boş bir yer bulup hemen oturuyoruz ve teknenin yan tarafına yaslanıyoruz. Kenan'a daha da sokulduğumda bacaklarım rahatlıyor, dişlerim takırdıyor. Kolunu omuzlarıma doluyor ve bana daha sıkı sarılıyor. Kotlarımız ve paltolarımız dizlerimize kadar ıslanmış. Lama Yusuf'a sarılıyor, vücudu titriyor. Kendi montu yakın zamanda kurumayacak, bu yüzden bir kazak çıkarıp Yusuf'a atıyorum ve hipotermiden ölmememiz için dua ediyorum.

"Bunu onun etrafına koy. Fazla bir şey değil ama bir işe

yarar." "Teşekkür ederim," diye fısıldar Yusuf.

Gökyüzü gri, denizle uyumlu ve bu kadar vahim bir durum olmasaydı, bu havanın tadını çıkarabilirdim. Yetersiz beslenmezdim; onun yerine paltolara ve atkılara bürünmüş, elimde dumanı tüten bir bardak çayla olurdum.

Gözlerim bizimle seyahat eden diğer insanlara takılıyor. Yetişkinlerden çok çocuk var. Hamile bir kadın gördüğümde kalbim yerinden çıkacak gibi oluyor ve o beni bakışlarımdan yakalamadan gözlerimi kaçırıyorum. Kenan sessizce inliyor ve ben bir an için dikkatimin dağılmasına seviniyorum.

"Sorun nedir?" Ona bakmak için dönerek soruyorum.

"Ben iyiyim." Gözlerini kapatıyor, derin derin nefes alıyor. Umarım beyin sarsıntısının etkisi geçmeye başlamıştır. "Bana Panadol verebilir misin?"

"Evet!" Hızla çantamı karıştırıyorum ve bir tablet çıkarıp gizlice ona uzatıyorum. Hemen ağzına atıyor ve hiç düşünmeden yutuyor.

Su. Tekmelenip dövüldükten sonra ağır enkazı taşımaktan ve yeterince uyumamaktan kaynaklanan yorgunluk onu yakalıyor. Islak kıyafetlerimizin yardımcı olmadığından bahsetmiyorum bile.

Kenan endişeli yüz ifademi yakalayıp gülümsüyor, beni kendine doğru çekiyor ve titrememiz azalıyor. "Ben iyiyim. Merak etme. Dr. Ziad beni kontrol etti." Hâlâ şiş ve morarmış olan yüzünü işaret ediyor. "Bunlar sadece can sıkıcı morluklar."

"Miden bulanıyor mu? Başın ağrıyor mu?" Telefonumu çıkardım ve ışığı gözlerine tuttum. Normal tepki veriyorlar.

"Hayır, Dr. Salama," diyor saygılı bir hasta gibi. "Sadece burada karımla oturmak istiyorum." Elini koluma sürtüyor. "Üşümüşsün."

Pes ediyorum. Gerçekten yorgun.

"Biraz," diye itiraf ediyorum, bana sarıldığı için mutluyum. "Sana iyi bir şey söylememi ister misin?"

"Evet, lütfen."

"Yeni bir hikaye fikrim var."

Ona bakıyorum ve gözlerinde bir pırıltı var. Kaşlarındaki gerginlik azalıyor. "Anlat bana."

"Evden ayrılmadan önce aklıma geldi. Layla'nın resmine bakarken."

"Çok güzel bir tablo."

Yanağını okşuyorum, o da avucuma yaslanıyor. "Kendisini alternatif evrenlere götüren büyülü portrelere rastlayan küçük bir kız hakkında bir hikâye. Ama karşıya geçmek için değerli bir şeyi feda etmesi gerekiyor."

Birkaç saniye sessiz kaldıktan sonra yumuşak bir sesle, "Bunu resmetmek istemiyorum. Canlandırmak istiyorum."

Gülümsüyorum. "*Başka bir* işbirliği mi?"

"Dehanın kendisiyle tekrar çalışmak benim için onurdur."

"Beni biraz daha öv ve anlaşalım."

Hafifçe gülüyor ve zihnini buraya gelmenin dehşetinden uzaklaştırabildiğim için memnunum. "Salama, hayatımın aşkı. Gökyüzüm, güneşim, ayım ve yıldızlarım, bu ölümlü dileğimi yerine getirir misin?"

Kulaklarım yanarken düşünüyormuş gibi yapıyorum. "Tamam, peki."

"Şimdi gidiyoruz!" diye sesleniyor kaptan ve gerçekliğe geri dönüyoruz. Fısıltılar kayboluyor ve sanki hep birlikte kıyıya dönüp bakıyoruz.

Tekne hafifçe sallanmaya başlar, dalgalar gövdesine vurur,

girecek delikler bulmaya çalışıyorum. Yüzmeyi biliyorum. Babam bana ve Hamza'ya öğretti. Kenan bana kendisinin ve kardeşlerinin de bildiğini söyledi. Ama ben gücümüzü denizle sınamak istemiyorum. Bugün olmaz.

Bir kez olsun beynimdeki uğultu kesiliyor, denizden ve ülkemin yasından başka bir şey duymuyorum. Suriye'ye uzun uzun bakmak için başımı kaldırıyorum.

Gözlerim kıyıda dolaşıyor, kaybolmadan önce umutsuzca özelliklerini hatırlamaya çalışıyorum ve tam orada, sekiz yaşlarında bir kız görüyorum, gülüyor, sahilde koşuyor, pembe elbisesi çok yersiz görünüyor. Kıvırcık kahverengi saçları omuzlarının altına düşüyor ve bana doğru baktığında sırıtıyor. Bu yüzü ve eksik ön dişi tanıyorum, çünkü benim de böyle göründüğüm fotoğraflarım var. On yıl o kızın gözlerindeki arsız pırıltıya çok şey katacak. On yıl ona nasıl hayatta kalacağını öğretecek. Tırnaklarının altına Suriye'nin toprağını sıkıştıracak. Eczacı olmasına rağmen bazı yaraların asla iyileşmeyeceğini bilecek.

Gözümü kırpıyorum ve o kayboluyor.

Bir şarkı başlıyor. Suriye'yi cennetle kıyaslayan devrim şarkılarından biri. *Cennet*. Sanki ilk kez duyuyormuşum gibi dinliyorum. Sözleri içime çekiyorum ve kalbime kazıyorum. Ve şarkıyı halüsinasyon görmediğimi fark ediyorum; gemideki herkes şarkı söylüyor. Boğuk sesler rüzgârla karışıp melodimizi göklere taşırken boğazım düğümleniyor. Yanaklarından süzülen gözyaşlarını duyabiliyorum ve ağzımda tadına bakabiliyorum. Deniz kadar tuzlular.

Çok geçmeden benim sesim de onlarınkine katılıyor ve sessiz hıçkırıklarım teknenin döşemelerine damlıyor, damlıyor, damlıyor ve eski tahtaya batıyor. Yusuf bile şarkı söylüyor, sesi az kullanılmaktan yara bere içinde.

Sonunda, o arkamızda yavaşça kaybolurken hepimiz boynumuzu Suriye'ye doğru uzatıyoruz. Kenan daha iyi görebilmek için omzuma yaslanıyor ve gözyaşları elime damlıyor. Ona bakıyorum ve artık gerçekten Suriye olduğumuzu fark ediyorum. Tıpkı ona söylediğim gibi. Ülkemizi hatırlamak için geriye kalan tek şey küçük ailemiz. Ağlayarak ona sarılıyorum ve o da ağlıyor.

Gözümüzü kırpmayız; onu artık göremeyene kadar başka tarafa bakmayız.

İLK BAŞTA HAVANIN NE KADAR SOĞUDUĞUNU FARK ETMEDIM. Bunun için Kanımda tembelce yüzen adrenalin, Kenan bana sürtündüğünde ya da yan tarafa çarpan yüksek bir dalga duyduğumda canlanıyor. Diğer yolcular birbirlerinin yanına toplanmış, yüzleri gözyaşlarıyla ıslanmış, her biri kendi ıstırabında kaybolmuş. Ellerini ovuşturarak biraz sıcaklık bulmaya çalışıyorlar. Soğuğun ısırmasına rağmen Lama'nın iyi olduğunu görmek beni rahatlatıyor. Ama Kenan beni endişelendiriyor. Gözleri düşüyor ve başı uykuya dalmak üzereymiş gibi sallanıyor.

"Hey," diye fısıldıyorum, daha fazla alan yaratmak için biraz yana kayıyorum. "Omzumda uyu."

Yukarı bakıp başını sallıyor ama kazağının önünden tutup onu aşağı indirdiğimde hiç direnmiyor. Kemikli omzum pek yastık sayılmaz ama en azından başörtüm yumuşak.

"Salama," diye fısıldıyor. "Ben fin-"

"Şşş. Künefe yemeye bir adım daha yaklaştık. Bunu hayal et."

İç çekiyor ve uykuya dalması sadece üç saniye sürüyor. Panadol'ün acısını hafifletmesi için dua ediyorum.

Gökyüzüne bakıyorum, renklerini yavaşça koyu griyle değiştirmesini izliyorum, bu da eski hayatımın sonu ve bilinmeyen bir hayatın başlangıcı anlamına geliyor. Bulutların, kraliçelerini takip eden hizmetçiler gibi güneşin ardından dağılmalarını izleyerek dikkatimi dağıtıyorum. Onun yerine ay yükseliyor ve unutulmaz ışıltısını siyah suya bırakıyor. Dalgalar tekneyi hafifçe sallıyor, titreşimleri metalin içinden geçerek tenime ulaşıyor.

İnsanlar teker teker uykuya dalmaya başladı. Ama zihnim, her zamankinden daha fazla tükenmiş olmasına rağmen, tamamen uyanık. Karanlığın içinden çıkan yıldızları izlemeden duramıyorum ve en son ne zaman

Kenan'la birlikte evimin terk edilmiş harabelerindeydim. Bir haftadan kısa bir süre önce olduğuna inanmak zor. Yıllar gibi geliyor. Asırlar.

Yıldızlara odaklanıyorum, zihnimin yarattığı gümüşi ipliği gerçekten görene kadar onları hayali çizgilerle birleştiriyorum.

O burada. Aşağıya baktığımda onu teknenin kenarında oturmuş, ayaklarını suya sarkıtmış, sırtı bana dönük halde buluyorum.

"Sessiz bir gece," diyor ve ben ürperiyorum. Ay ışığının gölgesinde acı verecek kadar güzel görünüyor. Kalbim yerinden fırlıyor.

"Burada ne yapıyorsun?" Kaşlarımı çattım. "Suriye'ye bağlı olduğunu söylememiş miydin?"

Bacaklarını içeri doğru sallayarak bana doğru dönüyor. "Benden kurtulmak için bu kadar hevesli misin?" "Özür dilerim; yokluğunun yasını tutacak vaktim olmadı.

Yol boyunca aklım başımdan gitti," diye çıkıştım, oysa burada olmam bile onun etkisiyle mümkün olmuştu. Beynimin kontrolü ele almasıyla.

Gülümsüyor.

"Bana yalan mı söyledin?" diye sordum. Gerçekten sözünü tutacak ve beni yalnız bırakacak mı? Almanya'da rastgele bir sabah uyandığımda onu yatağımın dibinde bulacağımı düşünerek ürperiyorum.

Başını sallıyor. "Hâlâ Suriye sularındayız." Ona ters ters bakıyorum.

"Syracuse'da seninle birlikte olmayacağım. Söz veriyorum," diyor gülerek.

Sözlerini düşündüm. "Bu doğru değil," diye fısıldıyorum. "Buradaki herkesin bir parçası olduğun gibi sen de benim bir parçamsın."

Karanlığı işaret ediyor. "Ve denizin sahiplendiği herkesi. Kemiğe ve toza dönüşen herkesi." İç çekiyor. "Bu doğru. Nereye gideceğimi sorduğunda sana söylemiştim. Ben her yerdeyim. Ama fiziksel olarak yanında olamayacağım. Suriye'deki gibi değil."

Titriyorum. "Her yerde," diyorum, kelimeyi dilimde tadarak. Onun varlığının cevabı başından beri oradaydı.

Gözlerinin arasında tarihin örüldüğünü görebiliyorum. "Her yerde. Zamanın başlangıcından beri, insanların kalplerinde uyandım. Bana sayısız dilde birçok isim verildi. Sizinkinde adım Khawf. İngilizcede, Fear. Almancada, Angst. İnsanlar fısıltılarımı dinledi, öğütlerime kulak verdi ve gücümü tattı. Ben her yerdeyim. İdam edilen bir kralın nefeslerinde

halkını. Tek başına kan kaybeden bir askerin son kalp atışlarında. Kapısının önünde ölen hamile bir kızın gözyaşlarında."

Kolumu gözlerime silerek başka tarafa bakıyorum. Layla.

Kız kardeşim. Khawf nazikçe, "Senin hatan değildi."

diyor.

"O zaman neden öyleymiş gibi hissediyorsun?" Gözyaşlarımın yanaklarımdan süzülmesine izin vererek fısıldıyorum. Keder sabit değildir. Dalgalanır, denizdeki dalgalar gibi çeker ve bırakır.

Hüzünle gülümsüyor. "Çünkü sen insansın. Çünkü ne olursa olsun, kolayca morarabilecek kadar yumuşak bir kalbin var. Çünkü *hissediyorsun.*"

Alçak sesle bir çığlık atıyorum.

"Ama bu senin hatan değil," diye devam ediyor Khawf. "Am'in ne dediğini hatırlıyor musun? Eğer Münih'te olman gerekiyorsa, tüm dünya sana karşı olsa bile orada olacaksın. Çünkü bu senin kaderin. Layla'nın kaderi değildi. Ailenin ya da Hamza'nın da değildi."

Kader. Hayatta sayısız yola açılan birçok kapıyı barındıran, hepsi de eylemlerimiz tarafından kontrol edilen karmaşık bir kelime. Ve bu yüzden, inancıma tutunuyorum

-Hem Layla'nın hem de benim hayatta kalmak için her şeyin ötesine geçtiğimizi bilmek. Onun cennette, bebek Salama'yla birlikte yaşadığını bilerek. Zamanı geldiğinde inşallah onu göreceğimi bilmek. Annemi, babamı ve Hamza'yı göreceğim.

"Kalbimin derinliklerinde, bunun benim hatam olmadığını biliyorum," diye mırıldanıyorum, inci kaplı gökyüzüne bakarak. Şu anda Layla'ya sarılmak için her şeyimi verirdim. "Ama zihnimin bunu kabul etmesi biraz zaman alacak. Ve bu canımı acıtıyor. Dayanabileceğimden daha fazla. Onu çok özlüyorum."

"Biliyorum."

Khawf aniden ayağa kalkıyor ve korkulukta dengede durduğunu, düşmekten fısıldayarak uzaklaştığını görünce kalbim yerinden fırlıyor. Ama duruşu dik, mükemmel dengeli.

"Geçen yıl çok büyüdün Salama. Seni destekliyorum, biliyorsun. Pek çok mücadelenin üstesinden geldin ve bunlar beni çok etkiledi. Beni bir arkadaş olarak görmeyebilirsin ama ben seni bir arkadaş olarak görüyorum."

"Gidiyor musun?" Midem bulanarak soruyorum.

Gülüyor ve bana bakıyor. "Çok üzgün görünüyorsun!"

"Değilim," diye mırıldanıyorum ama yine de içimi bir melankoli örtüsü

kaplıyor. Khawf olmasaydı, Humus'ta kimsenin beni hatırlamayacağı bir yere gömülmüş olurdum. Layla'nın bana görünmesi olmasaydı, Suriye için yaşayacak cesareti bulamazdım. Ülkem için savaşmak için.

Saçlarını yana tarıyor, gözleri ortanca yaprağı renginde. "Ben işimi yaptım. Seni tekneye bindirdim. Bundan sonra ne olacağı sana bağlı. Ama ne olursa olsun, seninle gurur duyuyorum." Bir bacağını arkasına doğru uzatarak bana küçük bir selam veriyor.

"Hoşça kal," diye fısıldıyorum ve gözümü kırptığımda gitmiş oluyor.

Kaybolduğu yere bakıyorum, tekrar ortaya çıkabileceğini düşünüyorum ama çıkmıyor. Ellerimi kaldırıyorum, onlara bakıyorum, ruhumda herhangi bir farklılık olup olmadığını araştırıyorum ve bunu kalbimin biraz daha hafiflemiş hissetmesinde buluyorum. Havada da bir şeyler değişti. Gerçekliğin keskinleşmesi ve yerine oturması gibi.

Kenan kayıyor, başını kaldırıyor, kirpikleri uykulu bir şekilde dalgalanıyor.

"Hey," diye fısıldadım, ona doğru eğildim ve avucumu alnına bastırdım. Sıcak ama çok sıcak değil. "Nasıl hissediyorsun?"

Yüzünü buruşturuyor. "Biraz deniz tuttu."

Lama ve Yusuf başlarını sırt çantalarının üzerine eğmiş, derin bir uykudalar ve ben buna seviniyorum. Uyanık olsalardı, onlar da mide bulantısından muzdarip olacaklardı.

"Dur bir limon alayım." Kenan'ın çantasından bıçakla birlikte bir tane çıkarıp dilimlere ayırıyorum ve bir parçasını ona uzatıyorum. Kendi dilimimi kemiriyorum, ekşi tadının tadını çıkarıyorum.

Kenan'ın yanına yerleşiyorum. "Sırtın nasıl? Göğsün? Başın? Askerlerin sana ne yaptığını gördüm."

Limonu ısırıyor, yüz ifadesi asidinden dolayı buruşuyor ve öksürüyor. "İyiler."

"Kenan."

İç çekiyor. "Panadol biraz işe yaradı ama hâlâ acıyor."

Bir gramlık Panadoller sadece dört saatte bir alınabilir, aksi takdirde toksisite riski vardır. Uyumadan önce iki saatten az bir süre önce bir tane almış.

Onun yerine dikkatini dağıtmaya karar verdim.

"Khawf gitti." "Sonsuza dek mi?"

"Aşağı yukarı."

"Güzel," diyor memnun bir şekilde. "Çünkü şimdi sana ondan hoşlanmadığımı söyleyebilirim."

Bir elimle ağzımı kapatıp sessizce gülüyorum. "Kıskandın mı?"

Dudaklarında belli belirsiz bir gülümseme beliriyor. "Aslında seni rahatsız ettiği için onu yumruklamak istedim ama beni rahatsız ettiğini düşünmeni istemedim. Ya da o yokken sana onu hatırlatmasını istemedim."

"Ah, benim
kahramanım."
Sırıtıyor.
"Deniyorum."
Yaklaşıyorum ve limon dilimlerimizi bitiriyoruz.
"Bana iyi bir şey söyle, Salama," diye mırıldanıyor, başını benimkine bastırarak.
"Geçtiğimiz yıl boyunca," diye yavaşça başlıyorum, "Suriye griydi. Yıkılmış binalar ve yollar. Açlıktan ölenlerin kül rengi yüzleri. Bazen gökyüzü. Hayatımız *kelimenin tam anlamıyla* monokroma dönüştü, sert bir kırmızıyla dönüşümlü olarak. Bazıları bunun ötesini görebilse de, ben başka renklerin var olduğunu unuttum. Mutluluğun bir olasılık olduğunu unutmuştum. Ama sen bana çatındaki gün batımını gösterdiğinde ve ben pembe, mor ve maviyi gördüğümde... sanki... sanki ilk kez renk görüyormuşum gibi hissettim." Ona bakıyorum ve gözlerinin duygularla parladığını görüyorum.
"Almanya'nın nasıl olacağını hayal edin," diye devam ediyorum. "Dairemizi Layla'nın tablosu gibi maviye boyadığımızı hayal edin. Bir duvara da Suriye haritası çizeriz diye düşünüyordum."
"Bayıldım," diyor Kenan hemen. "Ben de seni seviyorum."
Gülümsüyorum ve o anda Layla'nın beni böyle görebilseydi gözlerinin mutluluk gözyaşlarıyla parlayacağını biliyorum: Akdeniz'in ortasında mahsur kalmışım, soğuk su kıyafetlerimin altına sızmaya çalışıyor ve dehşetimin dizginleri ele geçirmesine izin vermek yerine, hayatta olduğum bir geleceğe odaklanmayı seçiyorum. Güvende olduğum bir geleceğe.

Bir sarsıntıyla uyandım. Ne zamandır uyuyordum? Limonun etkisi geçmiş olmalı, çünkü midem bulanıyor ve bulantı kanımı ekşitiyor.
İnsanların şekilleri görüş alanıma girip çıkıyor ve sesleri kulaklarımda cılızlaşıyor. Kramplardan inleyerek gözlerimi ovuşturuyorum ve onları tekrar açtığımda her şey keskin bir şekilde yerine oturuyor. Şimdiye kadar sabah olmuş olmalı ama güneş kalın bulutların ardına gizlenmiş. Biri beni sarsıyor ve Kenan'a dönüyorum.
"Ne?" Sersemlemiş bir şekilde soruyorum. Bir çığlık havayı deliyor ve beni sersemliğimden uyandırıyor.

Kenan omzumu sıkıca kavrıyor ve tanımadığım ölçülü bir sesle "Selama, hava kötü" diyor.

O bir ürpertiyi bastırıyor, ben de boynumu eğip denizi inceliyorum. Rüzgârın da yardımıyla dalgalar tekneye sertçe çarpıyor, onu ve kalbimi sallıyor.

"Çok fazla insan var. Tekne yeni değil. Hepimizi taşıyamaz. Zamanımız yok," diyor sakince, ama sözlerindeki dehşet fazlasıyla belli oluyor.

Anlamıyorum. Bu tekne sayısız kez yolculuk yaptı. Söz veriyorum!

Kenan beni geri çekti. Gözünün altındaki morluk mürekkep siyahı görünüyor.

"Tekne battığında bana olabildiğince yakın durmalısın, anlıyor musun?" diyor kararlı bir şekilde.

Lama ağlıyor ve ağlayan tek kişi o değil. Çığlıklar, yalvarışlar ve dualar kulakları sağır ediyor - acaba sesler karaya ulaştı mı?

"İtalya'dan ne kadar uzaktayız?" Ben soruyorum.

"Kaptan şu anda onlara sinyal göndermeye çalışıyor," diyor Kenan. "Gelseler bile saatler sürer. Çoktan suya girmiş oluruz."

Elimi alnına bastırıyorum. Sıcak.

"Su buz gibi. Yorgunsun ve belki de ateşin var. Eğer suya girersen, vücuduna ne yapacağını bilmiyorum." *Hipotermiye girecek*. Kalbim göğsümde acıyla çarpıyor.

Başını sallıyor. "Başka seçeneğimiz yok."

"Can salları mı?"

"Salama, bu bir balıkçı teknesi. Açıkta birkaç saatten fazla hayatta kalmak için tasarlanmadı. *Can salları yok.*"

Sıkıntı belirtileri gösteriyor olmalıyım ki Kenan bir eliyle yanağımı kavrıyor ve beni kendine yaklaştırıyor.

"İnancını kaybetme," diye fısıldar. "Bunu başaracağız. Bana yakın dur ve *inancını kaybetme.*"

Birkaç damla gözyaşı dökerek başımı sallıyorum. Doğruldu ve kıpırdayamayacak kadar korkmuş olan kardeşlerine baktı.

"Pekâlâ çocuklar," diyor ve ne kadar sakin olduğuna hayret ediyorum. "Birbirinizden ayrılmamanızı istiyorum ve suya girdiğimizde ayakta kalmak için bacaklarınızı biraz tekmeleyin, tamam mı? Gerisini can yelekleriniz halledecek. Panik yapmamanız çok önemli. Derin nefes alın ve inşallah iyi olacağız."

Lama Yusuf'a sarılıyor ve ikisi de başını sallıyor. Sırt çantamı can yeleğimin içine sokuyorum ve kalbim sıkışıyor; suyun altına girdiğimizde pasaportumun ve sertifikamın hayatta kalamayacağını biliyorum. Gökyüzü yakın görünüyor, sanki bizi de koyu grisinde boğmaya söz vermiş gibi.

İnsanların çoğu zaten ayakta, Kenan bize de aynısını yapmamızı söylüyor. Tekne tehlikeli bir şekilde sola doğru yatıyor ve biz ayağımızı kaybedip yere düşüyoruz. İnsanlar çığlık atıyor. Bir anne histerik bir halde bebeğini göğsüne bastırıyor, gözlerimi kaçırıyorum. Kimseye yardım edemem. Teknenin her hareketinde başım sallanıyor, devrilme tehlikesi arttıkça su bizi sırılsıklam ediyor. Kenan'ın elini tutuyorum, Lama ve Yusuf da tekne yalpaladıkça ve diğer insanlar bizi ittikçe ona sarılıyorlar.

Ne yapacağımızı bilmeden bekliyoruz. *Atlamalı mıyız? Yoksa batana kadar teknede mi kalalım? Düşün, Salama, düşün!*

Birden cam gibi keskin bir ses kafamın içinde çınlıyor, atlamamam için beni uyarıyor.

Bunu yapma, Khawf'ın sesi zihnimde yankılanıyor. *Bu intihar olur. Suyun içinde seni neyin beklediğini bilmiyorsun. Tekne daha güvenli. Ne kadar çok insan atlarsa, batmama ihtimali o kadar artar. Atlamayın.*

Gözlerimi kapatıp burnumdan nefes alıyorum ve papatyalarımı hayal ediyorum. Khawf *burada* değil ama kafamın içinde yaşıyor ve *her* kararımı tekrar tekrar sorgulamama neden oluyor. Ama bu hayatta kalmanın, yaşamanın bir yolu değil.

"Kenan," diyorum. Gözyaşlarım yüzümden aşağı akmaya başlıyor. *Sonum yaklaşıyor.* "Atlamamız lazım. Tekne battığında karşı koyamayacağımız bir akıntı yaratacak."

Bana bakıyor ve ciddiyetle başını sallıyor. Teknenin kenarlarına vuran dalgalar şiddet vaat ediyor. Belki de bir bomba daha iyi bir seçim olurdu.

Birdenbire, kızını taşıyan bir adam tekneden suya atlıyor. Kız sırtına yapışmış, hıçkıra hıçkıra ağlıyor ve adam tüm enerjisini kaçmak için kullanıyor. Herkesin onu takip etmesi tam beş saniye sürüyor.

Kenan elimi sıkıca kavrıyor. İkimiz de

başımızı sallıyoruz. "Şimdi" diyor.

SOĞUK BANA GEÇEN ARALIK AYINI HATIRLATIYOR.

Hastaneye kar ve sulu kar damlıyordu. Layla *tüm* kıyafetleriyle kanepede yatıyordu. Halüsinasyonumun yanına sokulup uyuyakalmıştım, kendimi ısıttığımı sanıyordum ama soğuk kemiklerimi kaplamaya devam ediyor, kendini içeriye doğru zorluyordu.

Ama tanıdık olmasına rağmen, bu soğuk beni uyutmuyor. Bunun yerine vücuduma şok dalgaları gönderiyor. Denizin altına batıyorum, gözlerimi kilometrelerce uzanan koyu mavi-siyaha açıyorum.

Korku beni ele geçiriyor. Kalbim sıkışıyor, soluk borum daralıyor ve uzuvlarım o kadar soğuk ki yanıyor. Çığlık atamadan can yeleğim beni sudan dışarı fırlatıyor.

"*Anne*," diye bağırıyorum düşünmeden. "Anne, *kurtar beni*!"

Suyun içinde bacaklarımı tekmeliyorum, korku histeriye dönüşüyor. Akdeniz'de köpekbalıkları olduğunu hatırladığımda içimdeki korku kırık hıçkırıklarla boğuluyor.

"Anne," diye sayıklıyorum, tek bir kelimeye tutunup genişlemesine ve beni yıkamasına izin veriyorum. "Anne. *Anne*. Lütfen, *lütfen* kurtar beni. *Lütfen.* Bunu daha fazla yapamam!"

Şu anda yarı delirmiş durumdayım, köpekbalıklarını uzak tutmak için bacaklarımı tekmeliyorum

-Sanki jilet gibi dişlerine ve ruhsuz gözlerine karşı bir faydası olacakmış gibi. Her düşünce kayboluyor. Adımı ve kiminle olduğumu unutuyorum. Kiminle olmam gerektiğini. Tek düşünebildiğim nasıl aşağı çekileceğim.

"Salama!" Bir ses histeriyi kesiyor ve beceriksizce arkamı dönmeye çalışıyorum, sıcak gözyaşlarım yanaklarımdan aşağı akıyor. Soğuk kaburgalarıma kadar işliyor. Nefes almak bile acıtıyor.

Bulanık şekiller netleşiyor ve dehşet içinde sallanan bir insan görüyorum.

Gözler. Yusuf. Ve hemen arkasında Lama.

Kalbim sıfırlandı. Evet. Kendimi kaybedemem. Ailem burada. Yusuf. Lama. Ve Kenan.

Kenan.

Nerede o?

"Lama! Yusuf!" Suyun basıncı elimi Kenan'ın elinden çekip almış olmalı. Etrafta insanlar yüzüyor, sevdiklerini arıyor ve tanıdık çığlıklar soğuk rüzgârda yükseliyor. Çantam hâlâ can yeleğimin altında sıkışmış durumda. "Kenan nerede?"

"Bilmiyorum," diye hıçkırıyor Lama.

"*Kenan!* Neredesin?" Çığlık atıyorum. *Tanrım, lütfen yaşamasına izin ver. Yeterince yaşadı.*

Çaresizce dönüyorum, gözlerim bir vücuttan diğerine atlıyor, ama sadece yabancıları görüyorum.

"Tekneden uzaklaşmamız gerek," diyorum. Arkama baktığımda batmaya başladığını görüyorum. Başlarını sallıyorlar ve gayretle peşimden yüzmeye çalışıyorlar. Aramaya devam ediyoruz, Kenan'a sesleniyoruz. Etrafa sıçrıyorum, can yeleğim kolayca hareket etmemi imkânsız kılıyor. Gözlerimle tekneyi arıyorum ama kimse yok. "Orada!" Lama yüzen bir figürü işaret ederek bağırıyor. Her iki kolu da denizi kucaklamaya çalışır gibi açılmış ve başı yana düşmüş. Ona doğru ilerliyorum ve emin olmak için saçlarını yüzünden çekiyorum.

Bu o.

"Oh, Tanrı'ya şükür," diye haykırarak ona sıkıca sarılıyorum. "O burada. Bu o!"

Garip bir şekilde nabzını kontrol etmeye çalıştım. İstediğimden daha zayıf. Suyun şoku onu bayıltmış olmalı ve o şekilde uzun süre kalamaz. Yüzü buz gibi.

"O iyi mi?" Yusuf soruyor ve ben Kenan'ın başını kaldırıyorum. Boyun kasları tamamen gevşemiş.

"Bilinci yerinde değil," diyorum ve sonunda teknenin aşağıya indiğini duyuyorum ama şu anda bunu umursayamam. "Kenan. Uyan!"

Dakikalarca yüzünü tokatladıktan ve Tanrı'ya dua ettikten sonra gözleri açılır ve tutarsız bir şeyler mırıldanır.

"Hey," diyorum nazikçe, yanaklarını kavrıyorum ve sonra parmaklarının mavi bir renk aldığını görmek için bir elini tutuyorum.

"Hey," diye fısıldıyor.

"Suyun içindeyiz. Tekne battı ve sen

Bilinçsiz. Uykuya dalamazsın. Anlıyor musun?" "Evet," diyor sisli bir sesle ve soğuktan yüzünü buruşturuyor.

"Pekâlâ millet," diye sesleniyorum, elimi Kenan'ın can yeleğinin altından geçirerek. "Diğerlerinin olduğu yere gitmemiz ve kaptanın İtalyan sahil güvenliğiyle temas kurup kurmadığına bakmamız gerekiyor."

"Üşüyorum," diye burnunu çekiyor Lama.

"Bir diğer şey de bu. Hepinizin hareket etmesini istiyorum. Kan akışını sürdürün. Yoksa uyuyakalırsınız ve bu hiç iyi olmaz."

Evet diye mırıldanıyorlar ve biz de yüzen kazazedelerin olduğu kümeye doğru yavaşça yüzüyoruz. Bir adam umutsuzca su sıçratıyor ve küçük oğlu için çığlık atıyor. Cesetlerin yanında kürek çekiyoruz, ya cesetler ya da bilinçsizler, bilmiyorum ve öğrenmek için duramıyorum.

"... temasa geçip onlara söyledim ama ne zaman geleceklerini bilmiyorum," diye bağırıyor kaptan çılgın kalabalığa. "Kıyıdan çok uzaktayız. Bize ulaşmaları biraz zaman alacak. En azından saatler."

Herkesin gözlerindeki küçük umut alevi sönmekte olan bir mum gibi titriyor. Akdeniz'in ortasında mahsur kalmış bir grup Suriyeli mülteci kimsenin umurunda değil. Bunu yapan ne ilk ne de son insanlarız. Yüz kadarı ölse ne olur? Denizin üzerindeki köpük gibi tekrar unutulmadan önce küçük bir protesto ya da bağış kampanyasını teşvik etmek için güzel bir manşet olur. Kimse isimlerimizi hatırlamayacak. Kimse hikayemizi bilmeyecek.

"K-Kenan," diye bocalıyorum. "Sakın uyuma!"

Başını sallıyor ama uyanık kalmak için tüm enerjisini harcıyor. Onu yakınıma çekiyorum ve bacaklarını tekmelemesi için cesaretlendirmeye çalışıyorum. Onu ayakta tutan tek şey can yeleği ve o da zar zor ayakta duruyor. Bulutlar, etrafımız deniz ve gökyüzüyle çevriliymiş gibi hissedene kadar daha da yoğunlaşıyor. Tek bir ışın bile bize ulaşmıyor.

"Lama. Yusuf. İlerlemeye devam et," diye kekeleyerek emrediyorum. "Yardım gelecektir." "Yoruldum," diye mızmızlanıyor Lama, gönülsüzce suyun içinde sallanarak. Yusuf teslim olmadan önce bir dakika boyunca bacaklarını ve kollarını tekmeliyor.

"*Hayır,*" diye bağırıyorum, Kenan'ın kolunu koluma dolayarak kendimi onlara yaklaştırıyorum. "Devam et. Devam et*!*"

Yusuf, Lama'nın ellerini tutup s a l l a m a y a başlar ve suda dalgalanmalar yaratır.

"Biz olmak İyi." I Gevezelik, odaklanma üzerinde benim kelimeler ve değilHipotermi her bir

hücreyi yavaşça kapatıyor. Beni yavaşça öldürüyor. Yapmamaya çalışıyorum

köpekbalıklarını düşün. *"İyi olacağız."*

Bazı insanlar çoktan soğuğa teslim oldular, çığlıkları ve ağlamaları sönüyor ve bakmadan biliyorum ki Akdeniz onları kendine mal etti.

"Lama, konuş benimle." Dudaklarımdaki tuzu yalıyorum ve boğazımı yakıyor.

Boynumdaki kesiği yakıyor.

"Ben iyiyim." Sesi zar zor duyuluyor.

"Yusuf?"

"Evet," diye fısıldıyor.

Kenan'ın omuzlarından tutup sarsıyorum, başlıyor. "Kenan, sakın uyuma."

"Yapmayacağım," diyor ve öksürerek bacaklarını biraz tekmeliyor. Boştaki elini sırılsıklam başörtümün arkasına götürüp alnını benimkine bastırıyor.

Dalgalar Lama ve Yusuf'u yavaşça bizden uzaklaştırıyor ve biz tekrar yaklaşıp el ele tutuşarak bir daire oluşturuyoruz.

"Güzel," diye teşvik ediyorum. "Şimdi, tekmelemeye devam et!"

Damarlarımızda kan ağır ağır ilerlerken denizin yüzeyinde küçük köpükler oluşturuyoruz. Giysilerim titreyen bedenime yapışıyor, başörtüm yavaşça kayıyor ama yine de tekmelemeye devam ediyorum.

"Kenan, şu renklere bak" diyorum, o da ufka bakıyor. Gri

gökyüzü ve denizden başka bir şey yok.

Humus'taki gri gibi değil.

Layla'nın resmindeki gibi gri, çizgilerin arasına mavi kazınmış.

Diğer tonları görmeye çalışıyorum ama gri, retina atardamarımın hücrelerine yerleşmiş gibi görünüyor. Gözlerimi aileme dikiyorum, yüzlerini ezberliyorum.

"Hani Ramazan'da sokaklar fenerlerle aydınlatılırdı," diye kekeliyorum ve hepsi bana bakıyor. "Soğuğu düşünmeyin. Ekmeğin ne kadar sıcak olduğunu hatırlayın. Fırından yeni çıkmış."

Kenan da katılır. "Lama. Yusuf. Hani biz köye giderdik. Jedo'nun çiftliğine, kayısı toplamaya. Nasıl da tırmanıp sana atardım, Lama. Yusuf, güvercin yuvasını bulduğun zamanı hatırlıyor musun?"

Yusuf dişleri takırdayarak başını sallar.

"Layla ve ben her yaz ya onun büyükannesi ve büyükbabasının kır evinde ya da benimkinde kalırdık," diye fısıldıyorum. "Havuzda yüzerdik. Tavuklarla oynardık. Hatta ata bile binerdik. Büyükbabası bizi bir komşuya götürürdü.

onları kim yetiştirdi."

Çok iyi hatırlıyorum. On beş yaşındaydım ve başörtümü yeni takmaya başlamıştım. Layla yanımdaki atın üzerindeyken at dörtnala koşarken başörtüm rüzgârda dalgalanıyordu. Sevinç çığlıklarımız atların toynaklarında çınlıyordu.

Kenan kardeşlerini hareket etmeleri ve konuşmaları, geçmişi hatırlamaları ve yeni anıların onları beklediği geleceği umut etmeleri için cesaretlendirmeye devam ediyor. Bana dönüp elimi kaldırıyor ve su damlacıkları tekrar denize karışıyor.

"Salama, o künefeyi alacağız." Yanakları ıslak ve bunun sadece denizden olmadığını biliyorum. Dudakları yaralı parmak eklemlerimi okşuyor. "Almanya'da değilse bile, cennette."

Başımı sallayarak gözyaşlarımı yutuyorum.

Soğuğun dışında bir şeye odaklanmaya çalışarak konuşmaya geri dönüyoruz. Eski hayatımızı anımsıyoruz. Suriye'mizi gözümüzde canlandırıyor ve asla göremeyeceğimiz bir Suriye'nin tasvirini yapıyoruz.

Asla bilemeyeceğimiz bir Suriye.

Asi'nin toprağa hayat verdiği, kıyıları boyunca papatyalar yetiştirdiği tepeleri uçsuz bucaksız bir yeşil yatak kaplar. Ağaçlar güneş gibi altın limonlar, sert ve tatlı elmalar, olgunlaşmış ve yakut gibi parıldayan erikler taşır. Dalları alçaktır, meyvelerini koparmamız için bizi ikna eder. Kuşlar hayat şarkısını söylüyor, kanatları masmavi gökyüzüne karşı çırpınıyor.

Çimenlerin yerini kaldırımlar alırken ve pazarın etrafında koşuşturan insanların sesleri ara sıra duyulan kuş cıvıltılarını bastırırken kırsal alan yavaş yavaş kayboluyor. Tüccarlar saten elbiseler, zengin, ametist moru Arap halıları ve değerli kristal vazolar satıyor. Restoranlar, önlerinde mangalda pişirilmiş et tabakları ve tabbouleh kaseleri ile güneşli güzel bir günden yararlanan aileler ve çiftlerle dolup taşıyor. Minarelerden ezan sesleri yükseliyor ve insanlar yüzyıllardır ayakta duran geniş, karmaşık tasarımlı camilerde namaz kılmak için toplanıyor. Çocuklar antik kalıntılarımızın etrafında koşturuyor, atalarının kireç taşları arasında örülmüş tarihini okuyorlar. Bir zamanlar ülkelerini medeniyetin kalbinin attığı yere dönüştüren imparatorluklar hakkında bilgi ediniyorlar. Savaşçılarımızın mezarlarını ziyaret ediyor, ruhları için El-Fatiha okuyor ve hikayelerini hatırlıyorlar. Onları hafızalarında canlı tutuyorlar. Onlar için canlarını ortaya koyan dedeleri ve nineleriyle gurur duyuyorlar.

havanın özgürlükle tatlı olduğu bir ülkede büyümek.

Hipoterminin sisi içinde, o Suriye'yi hayal ediyorum.

Ruhu demirle zincirlenmemiş, kendisine ve çocuklarına zarar vermeyi sevenler tarafından tutsak edilmemiş bir Suriye. Hamza'nın uğruna savaştığı ve kanını döktüğü bir Suriye. Kenan'ın hayalini kurduğu ve resmettiği bir Suriye. Leyla'nın kızını büyütmek istediği bir Suriye. Benim aşkı, hayatı ve macerayı bulabileceğim bir Suriye. Uzun bir yaşamın sonunda beni yetiştiren toprağa döneceğim bir Suriye. Benim evim olan bir Suriye.

Gün geçiyor ve ben zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorum. Sonunda karanlık çöküyor ve enerjim kalmıyor, dudaklarım kıpırdamıyor. Soğuk bütün sinirlerimi işgal etmiş. Kenan da mı konuşmayı bıraktı yoksa ben mi duyma yetimi kaybettim bilmiyorum. Nerede olduğumu ve nefes almam gerektiğini hatırlamak için her şeyimi vermem gerekiyor.

Uzaklarda bir yerde, aniden bir ışık parıltısı beliriyor. Gözlerimi kırpıştırıyorum, sertliği göz bebeklerimi acıtıyor. Tekrar göz kırpıyorum.

Öldüm mü ben?

GÜNEŞ yavaşça karanlığı yararken ufukta soluk bir leylak çiçeği açıyor. Toronto'da Eylül şafağı spektrumun birçok tonuna bürünür, ancak bugünlerde yıldızlar sessizce kaybolurken leylaktan parlak bir maviye atlamayı tercih ediyor gibi görünüyor.

Balkondayım, yumuşak ışığın altında yıkanıyorum ve küçük bir bahçeye dönüştürdüğüm köşeye bakıyorum. Papatyalar. Hanımeli. Şakayıklar. Lavanta. Hepsini kendim yetiştirdim, minik köklerine ve taç yapraklarına özenle baktım, sevgi sözcükleri mırıldandım.

"Çok güzelsin," diye mırıldanıyorum ellerimdeki yara izlerine karşı yapraklarını utangaçça açan bir bebek papatyaya. "Seninle çok gurur duyuyorum."

Hafif bir esinti battaniyemi omuzlarıma daha sıkı sarmam için beni ikna ediyor. Yün pijama giymiş olmama rağmen Akdeniz'in soğuğu erimemiş.

Kenan ve ben dört aydır Toronto'dayız ve ben hala bu soğuğa alışamadım. Berlin'den çok farklı, ama her ikisinde de Cumartesi sabahları aynı türden bir sessizlik var: ara sıra yukarıda uçan bir uçağın hafif gümbürtüsüyle bozulan bir sessizlik. Kenan'ın ve benim bu sesler karşısında korkudan midemizin bulanmaması iki yılımızı aldı. Ve bazen hala unutuyoruz, travma bize titreyen eller ve panik dolu gözler şeklinde geri geliyor.

"İşte buradasın," diyor Kenan, elinde iki fincan dumanı tüten zoorat çayıyla dışarı çıkarken.

Ona bakıp gülümsüyorum.

Soğuğa karşı daha dirençli hale gelmiştir ve üzerinde sadece basit bir pijama pantolon ve beyaz bir tişört vardır. Saçları yataktan dolayı dağınık ve gözleri hala uykunun izlerini taşıyor. Biraz zaman aldı ve çok çalıştık ama ikimiz de artık sağlıklı bir kilodayız. Bana kupamı uzatırken pazularına bakıyorum ve yanaklarımın ısındığını hissediyorum.

"Teşekkür ederim," diye fısıldıyorum, huzuru bozmak istemiyorum.

Yanımda oturuyor. Battaniyeyi ikimizi de saracak şekilde ayarlıyorum ve başımı omzuna yaslıyorum.

"Erken uyandın," diyor sessizce. "Kötü bir rüya mı?"

Kâbusların güzelavrat otu zehri gibi uykumuza sızdığı zamanlar oluyor. Kenan'ı irkilterek uyandırırlar; nefes nefese kalır, alnından terler boşanır. Kafasını paranoyayla dolduruyorlar, onu Lama ve Yusuf'un Humus'ta kapana kısıldıklarına ya da Akdeniz'de boğulduklarına ikna ediyorlar. Ancak Almanya'daki amcasını onlarla konuşmak için aradığında sakinleşiyor. Ancak onu kucağıma alıp saçlarıyla oynadığımda, "iyi bir şey" diye fısıldadığımda rahatlıyor ve sonunda göğsümde tekrar uykuya dalıyor.

Khawf hayatımdan ateşli bir rüya gibi kaybolurken, kâbuslar onun bıraktığı yerden devam ediyor. Zehirleri beni felç ediyor ve zihnime hapsolmuş çığlık atıyorum. Bazen Kenan'ın beni uyandırması, *gerçekten* burada olduğuma ikna etmesi biraz zaman alıyor, ama kolları beni sabit tutmak için her zaman orada, beni geri getiriyor.

Kenan parmaklarını benimkilerin arasından geçiriyor ve başımın yanını öpüyor. "Birbirimizle konuşacağımıza söz vermiştik, Sheeta."

Ona dönüyorum, gözlerim yumuşuyor. Öyle yaptık. Ve kelimeleri nasıl bulacağımızı bilemediğimizde, bize yardım edecek başkaları var. Yuvarlak gözlüklerinin üzerinden bize bakan sempatik bir kadının olduğu sessiz bir oda. Nazikçe gülümsüyor ve gözlerinin parıltısı bana Nur'u hatırlatıyor. Konuşma zorlaştığında, üzerimdeki ağırlığı hafifletmek için tek yapmam g e r e k e n onun "ther-a-pee" deyişini hatırlamak.

Kenan'la birlikte Berlin'e, teyzesi ve enişte sinin yanına yerleşir yerleşmez, yaşadıklarımızın şoku yavaş yavaş yerini her geçen gün konuşması daha da zorlaşan bir acıya bıraktı. Layla, Anne ve Baba Humus'ta gömülü. Bir süre Hamza'nın Suriye'deki hayatının acısıyla nasıl nefes alacağımı unuttum.

Dalgınlıkla boynumdaki yara izine dokunuyorum. Başımın arkasındaki yara saçlarım tarafından kapatılmış olsa da, bunu görmezden gelmek kolay değil. Bir gerdanlığa benziyor ve düşüncelerim karardığında boğazımı sıktığını neredeyse hissedebiliyorum. Kenan ona bakıyor, gözlerindeki farkındalık kırışıyor.

Başını eğip yara izini öpmeden önce elindeki bardağı yere bırakıyor. Kollarımı omuzlarına dolayarak ona sıkıca sarılıyorum.

"Bugün bir planın var mı?" Mırıldanıyorum.

Ayrılıyor, yanakları pembeleşiyor. "Üniversiteye kabulümüzle ilgili her şeyin yolunda gittiğinden emin olmak için Tarık'la buluşacağım."

"Bizim için öngördüğüm onca gelecek arasında Toronto'da yaşamak ve üniversiteye gitmek bunlardan biri değildi."

Sırıtıyor. "Fena bir olay örgüsü değil."

Tüm bunlar Hamza'nın arkadaşlarından biri sayesinde mümkün oldu. Devrim başlamadan kısa bir süre önce, yakın lise arkadaşlarından biri tıp okumak için Kanada'ya taşındı. Şimdi bir Kanada vatandaşı ve Toronto'ya taşınmamıza sponsor olmayı teklif etti. Eğitimimize devam etmemize, iş bulmamıza ve iyi, güvenli bir hayat yaşamamıza yardımcı olacaktı. Uzak aile ve arkadaşların her türlü yardımı yaptığı Berlin'de Facebook hesabımı yeniden canlandırdıktan sonra bağlantı kurduk.

Tarık elini uzattığında Kenan'la oturduk ve her açıdan inceledik. Almanca'dan çok İngilizce biliyoruz. Animasyon açısından Kanada'da daha fazla seçenek var ve ben üniversitenin eczacılık programına anında aşık oldum. Yusuf ve Lama Alman okullarına ve yaşamlarına çok iyi uyum sağlamışlardı, teyzeleri ve enişteleri onlara kendi çocuklarıymış gibi yaklaşıyorlardı. Artık sadece Kenan ve ben gidiyorduk. Şimdilik. İki çocuğa bakmak için çok genciz. Ve biliyorum ki onlardan ayrı kalmak Kenan'ın kalbini her gün kırıyor. Ancak mülteci olmak seçeneklerimizi kısıtlıyor ve d u r u m u m u z u n diğer pek çok Suriyeli aileden çok daha iyi olduğunu da biliyorum çünkü Kenan'ın teyzesi ve amcası var. Diasporada yaşayan akrabaları olmayan aileler genellikle parçalanıyor, hangisinin onları kabul ettiğine bağlı olarak birkaç ülkeye dağılıyorlar.

Kenan telefonunun kilit ekranını Lama ve Yusuf'tan değiştirmedi, ancak arka planda o ve ben varız. Onları her gün arıyor ve onları görmek için Almanya'ya nasıl uçabileceğini planlıyor.

"Üniversitenin bir hafta içinde başlayacağına inanamıyorum." Başımı sallıyorum. "Üç yıl sonra burada oturup zoorat içtiğimize inanamıyorum."

"Benimle birlikte olduğuna inanamıyorum." Parmağımdaki alyansı öpüyor, sonra bileğimdeki yara izini öpüyor. "Benden bu kadar uzak birini nasıl buldum?"

Kıkırdıyorum. "Tüm Studio Ghibli bilgilerinizle beni baştan çıkardınız."

Sırıtıyor. "Miyazaki filmlerinde senaryo kullanmaz. Diyalogları ilerledikçe bulur."

Telaşlı davranıp kendimi yelpazeliyorum. "Aman Tanrım!"

Gülüyor ve çayımızı bitiriyoruz. Güneşin ışıkları gökyüzünü sarar sarmaz içeri giriyoruz.

Tek yatak odalı küçük bir daire ama burası bir ev. Yerde hâlâ birkaç kutu var. Tarık ve arkadaşları daireyi bizim için döşediler ve kimsenin yüzüne bakmadan önce minnettarlıktan ağlamak için on dakika boyunca banyoya saklanmak zorunda kaldım.

Yemek masasının üzerinde Kenan'ın eskiz defterleri yayılmış, hepsi bizim hikâyelerimizin çizimleriyle dolu. Yanlarında yarısı boş bir künefe tepsisi var. Brandenburg Kapısı'nda çizdiği kara kalem portrem, ahşap bir çerçeve içinde salondaki kanepenin üzerinde asılı duruyor. Duvarlar hayal gücümüz için bir tuval ve beyazı mavinin farklı tonlarıyla süsledik. Bir duvarda Kenan'ın devam eden Suriye haritası çalışması var, diğer duvarın yüzeyine ise Nizar Qabbani'nin bir şiirini kazıdım çünkü benim hat sanatım onunkinden daha iyiymiş meğer. Bu şiiri devrimin yıldönümü protestolarında görmüştüm.

كلُّ ليمونةٍ ستنجب طفلاً ومحال أن ينتهي الليمونُ

"Her limon bir çocuk doğuracak ve limonlar asla tükenmeyecek."

*Prenses Mononoke'*de kullanılan çeşitli hikaye anlatımı unsurlarını tartışarak kupaları lavaboya yerleştiriyoruz. Kahvaltı barını çıkarmak için bir dolabı açıyorum. Her dolap ağzına kadar pirinç torbaları, freekeh, konserve humus ve kashk ile dolu. Paketini çöpe atmadan önce bir kırıntı bile bırakmadan tüm barı bitiriyorum.

Kenan buzunu çözdürmek için dondurucudan bir tavuk çıkarıyor ve ben kendimi *bütün* bir tavuğumuz olduğu gerçeğine hayret ederken buluyorum.

Hamza'da ise yok.

Her gün, Suriye'deki gözaltı merkezlerinde serbest bırakılan mahkumlar ve hala içeride olan mahkumlar hakkında düzenli güncellemeler yayınlayan Facebook ve Twitter sayfalarını tarıyorum. Gözlerim dolana kadar Hamza'nın ismini arıyorum ama hiç karşıma çıkmıyor. Ve kalbimde onun şehit olması için dua ediyorum. Bu acımasız dünyadan uzakta, cennette Leyla'nın yanında olması için dua ediyorum.

Gözlerimi kaçırıyorum ve Kenan'ın elini yanağımda hissediyorum.

"Hey," diye fısıldıyor, aklımdan geçenleri biliyor. "Sorun yok."

Nefes nefese ürperiyorum, oturma odasına girmeden önce başımı sallıyorum. için

Dikkatim dağınık, bir ilaç kitabı mı okusam yoksa yeni bir video üzerinde mi çalışsam diye düşünüyorum. Berlin'e geldikten sonra Kenan aktivizmine kaldığı yerden devam etti ve birkaç videodan sonra dünyanın dikkatini çekmeye başladı. Ben de ona katılarak, Humus'ta yaşadıklarımız hakkında makaleler yazarak ve videolar çekerek İngilizce pratiği yaptım. Hikayelerimizi bir araya getirdim ve ilk başlarda bu çok zordu. Bir monologun beşinci saniyesinde, bir cesedin soğuk bedeninin verdiği hissi hatırlayarak gözyaşlarına boğuluyordum.

Kenan kolumdan tutup beni döndürüyor ve şaşkınlıkla göğsüne düşüyorum.

"*Oha!* Ne yapıyorsun?"

Gülümsüyor, telefonunu kaldırıyor. Bilmediğim bir İngilizce şarkı mırıldanıyor. "Karımla dans ediyorum."

Gözlerim yanıyor. Acı nöbetleri arasında dikkat dağıtıcı şeyler örüyoruz. Diğerine hala burada olduğumuzu hatırlatmak.

Telefonu dizüstü bilgisayarının yanındaki kanepeye bırakıyor, müzikle beni sallıyor.

"Pijamalarımı giydim," diye mırıldanıyorum, alnımı köprücük kemiğine bastırarak.

Omuz silkiyor. "Ben de öyleyim." Şimdi çeneme kadar kısa kesilmiş olan saçlarımın bir tutamında parmağını gezdiriyor. "Pijamalarınla çok güzelsin."

"Sen de öylesin."

Gülüyor. Uzakta bir uçağın alçak gümbürtüsünü duyuyoruz ve Kenan'ın elinin bir anlığına benim elimde sıkılaşmasını kaçırmıyorum.

"Ailemize yeni katılan kişi hakkında ne düşünüyorsun?" Onu kendime doğru çektim.

Balkona bir göz atıyor. "İki aydır elimizde ve yeşil bir bıçaktan fazlasını göremedik."

Gülüyorum. "Limonlar zaman alır Kenan. Bir *ağaç* yetiştiriyoruz. Sabır ister, tıpkı değişim gibi."

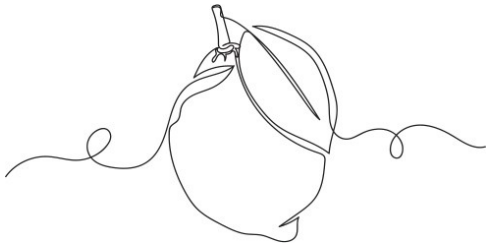
Bana orantısız bir gülümseme veriyor. "Değişim hakkında konuşmana bayılıyorum."

Kıkırdıyorum ve o da alnını omzuma yaslayıp müzik eşliğinde mırıldanıyor.

Gözlerim omzunun üzerinden güneş ışınlarının tam altına tünemiş mavi seramik saksıya kayıyor. Toprağın içinden çıkan fideler yerçekimine karşı savaşıyor ve bana Suriye'yi hatırlatıyor. Onun gücünü ve güzelliğini. Leyla'nın sözlerini ve ruhunu. Anne, Baba ve Hamza'yı.

Bana limon ağaçları büyüdükçe umudun asla ölmeyeceğini hatırlatıyor.

YAZARIN NOTU

BU HİKAYE, EVLERİNİ TERK ETMEKTEN BAŞKA ÇARESİ OLMAYANLAR HAKKINDA.

Bu fikir İsviçre'de yaşarken aklıma geldi; orada biri Suriyeli olduğumu öğrendiğinde "Ah, Suriye! Ne var bunda?" gibi bir cevapla karşılaşıyordum ve insanların orada neler olduğunu gerçekten bilmediklerini fark ettim. Suriyeliler kendi hikayelerini nadiren anlatabiliyorlar. Dünyanın bildiği, medya tarafından rapor edilen ve kitaplarda aktarılan soğuk, sert gerçekler. Siyasi taraflara odaklanılıyor ve Suriyeliler -kayıplar, kurbanlar, yetimler, yerinden edilenler- sayılara indirgeniyor.

Bu roman, çatışmanın ardındaki insani duyguları araştırıyor, çünkü biz sayı değiliz. Suriyeliler yıllarca zalim bir rejimin elinde işkence gördü, öldürüldü ve ülkelerinden sürüldü ve onların hikayelerini bilmek bizim onlara borcumuz.

Bu hikâyenin stereotiplerin kısıtlamalarından uzak bir şekilde var olmasını istedim. Bu niyeti özgür ruhlu ve hayatı tüm hücreleriyle yaşayan Hicabi kızları Salama ve Layla'da görüyorsunuz. Zehirli erkekliğe sırtını dönen ve ailesini gözlerinde taşıyan Kenan'da görüyorsunuz. Tüm karakterlerimin kim olduklarını ve nereden geldiklerini nasıl sevdiklerinde ve özgürlük için her şeyi riske atmaya hazır olduklarında. Jane Austen'ın klasiklerini anımsatmasını istediğim helal aşk hikayesinde görüyorsunuz. Basitçe söylemek gerekirse, daha önce nadiren gösterilmiş bir temsiliyet görüyorsunuz.

Suriye'nin hikayesinin gerçekliğine olabildiğince parlak bir ışık tutmak için, Salama'nın hikayesinde zamanın geçişiyle ilgili bazı edebi özgürlükler almak zorunda kaldım. Devrim Mart 2011'de başladı ve ordu tarafından korkunç bir şiddetle karşılansa da, Haziran 2012'ye kadar sivilleri bombalamaya başlamadılar. Ancak ben bu iki olay arasındaki zaman çizelgesini kısalttım, böylece

Layla'nın hamilelik süresi içinde yer almaktadır. Ghiath Matar 6 Eylül 2011'de memleketi Daraya'da tutuklandı ve parçalanmış bedeni dört gün sonra ailesine teslim edildi. Eşi o sırada hamile olduğu için hiç tanışmadığı oğluna onun adı verildi. Ghiath Matar yirmi dört yaşındaydı. Yirmi birinci bölümde Karam el-Zeytun Katliamı'ndan bahsetmiş olsam da, aslında bu katliam 11 Mart 2012'ye kadar gerçekleşmedi. Ve bu, rejimin masumlara karşı işlediği sayısız katliamdan biridir.

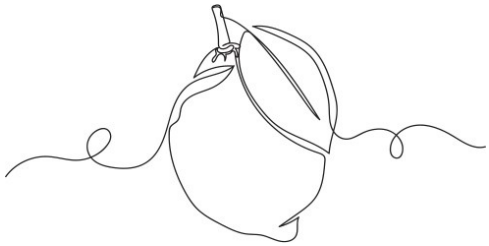
Yine de olayların hepsi gerçektir. Gerçekten de ölmeden önce "Tanrı'ya her şeyi anlatacağım" diyen bir çocuk vardı. Bu hikayeler yaşandı ve siz bu satırları okurken daha fazlası da yaşanmaya devam ediyor.

Ancak, karakterlerimin yüzleşmek zorunda kaldığı zulümlere rağmen, umarım onları travmalarından daha fazlası olarak görürsünüz. Onlar, umutları, hayalleri ve yaşanacak bir hayatı olan her Suriyeliyi temsil ediyorlar. O hayatı bize *borçlular.*

Bu kitabı yazmak çok zordu ama her sayfada, her satırda ve her harfte bir mesaj örmeye çalıştım.

Bu mesaj umuttur.

Ve *umarım* bunu kalbinizde taşırsınız.

TEŞEKKÜRLER

OKUR, YAZARLARIN TEŞEKKÜR YAZMALARININ BİR NEDENİ VARDIR ve bunun nedeni bir kitabın bir düşünceden doğması ve bir aile tarafından büyütülmesidir. Ve "*ohana* aile demektir. Aile, hiç kimsenin geride kalmaması ya da unutulmaması demektir" (*Lilo & Stitch,* 2002).

Limon Ağaçları sadece bir düşünceydi. Bir düşünce. Milyonların başına gelen bir adaletsizliği dağlardan haykırma ihtiyacı. Ta ki bir fısıltıdan bir savaş çığlığına dönüşmesi için onu cesaretlendiren pek çok kişiyle birlikte bir yuva bulana kadar.

Lemon Trees'in ailesine, siz olmasaydınız okurlar onun sayfalarını çeviremezdi.

Öncelikle Batool'a, kız kardeşime, bir numaralı hayranıma. *Limon Ağaçları'nın* tamamını WhatsApp mesajları şeklinde okuduğun için teşekkür ederim. Bana devam etmemi söylediğin için. Ben inanmazken bile sen bana inandın. Senin sayende yazar oldum.

Anneme, Ola Mohaisen'e, en iyi arkadaşıma ve kalbimde çok değerli olana. Hiç kimse benim için senden daha mutlu olamaz. Bizi bu noktaya getiren uzun bir yolculuktu ve ikimiz de çok şey öğrendik.

Bu kitabı ilk yazmaya başladığımda, etrafımdaki herkesin hayatı iki kat hızlı akarken benim hayatım ağır çekimde ilerliyordu. Bu nedenle, annem Almanca dil sertifikamı alana kadar, lisansüstü eğitimime güvenle kabul edilene kadar... vs. vs. yazmayı askıya almamı istedi. Ama ben dinlemedim. Dışarıdaki pek çok genç yazarın bazen yazmayı korkutucu bulduğunu biliyorum. Bunu hayatlarının bir parçası haline getirmeye çalışmak. İlk başladığımda cesaretlendirici sözler duymak isterdim, biliyorum. Bu nedenle, annemden şüpheleri olan tüm ebeveynlere bir şeyler söylemesini istedim.

"Zoulfa'nın avangart kitap yazma yolculuğuna çıkmaya karar verdiği dönemde tamamen destekleyici bir ebeveyn rolü üstlendiğimi iddia etmek muhtemelen kolay, ancak bu, dışarıdaki tüm ebeveynlerle paylaşmak zorunda hissettiğim gerçek olmazdı. Sarsılmaz bir güven, körü körüne inanç ve koşulsuz teşvik iddiasında bulunmak kolay olurdu, ancak bu, ailemiz için kritik bir dönüm noktasında, yeni bir ülkede bir kavşakta dururken onun eğilimlerine verdiğim tepkinin doğru bir tasviri olmazdı. Onun için önceliklerini belirlemeye çalıştım, bir annenin ilk içgüdüsüyle hareket ettim ve onun hikayesini yazma arzusunu en azından geçici olarak göz ardı ettim. Ama yanılmışım ve onun haklı çıkmasına sevindim. Hiçbir şey söylememek kolay olurdu, ancak bu sözlerin en azından bir şüpheci ebeveyne güven vermesini umuyorum: bir güven tohumu ekin, onu alçakgönüllülük ve sabırla besleyin ve şüphelerinize rağmen bunu yaparsanız, limon ağaçlarıyla şaşırabilirsiniz; kokuları unutulmaz ve her zaman çok sevindiricidir."

İngilizce konuşmamın sebebi olan babam Yasser Katouh'a. Kitaplarımda yazdığım her kelime senin sayende oldu. Başaracağıma yüzde 110 inandın. Yüzde 100 değil. Yüzde 110.

Bana çok sayıda çikolata ve kek sağlayan ve bana bir sheesh tawouk sandviçi getirmeyi asla unutmayan kardeşim Moussab'a. Harikasın, evlat.

Başkalarını kurtarmak için hayatlarını riske atan Beyaz Baretliler'e. Kur'an'ın "*Bir canı kurtarırsanız, tüm insanlığı kurtarmış olursunuz*" ayetini somutlaştırdığınız için. Bizi koruduğunuz için Tanrı sizi korusun, elleriniz hiç titremesin ve ruhlarınız hiç sarsılmasın.

Alexandra Levick, sanırım mucizeler bir insan olsaydı, sen olurdun. Sana olan minnettarlığımı kelimelerle ifade edemem ve o an için sahamdaki favori butonuna tıkladın. Tek bir tıklama hayatımı değiştirdi. Menajerim olduğun için, arkadaşım olduğun için teşekkür ederim. Hayallerimi gerçekleştirdiğin için teşekkür ederim.

Yazarlar Evi'ne bir yazarın isteyebileceği en iyi ev olduğu için. Bana inandığınız için teşekkür ederim. *Lemon Trees'e* inandığınız ve ona elinizden gelenin en iyisini verdiğiniz için. Alessandra Birch, Cecilia de la Campa ve Jessica Berger'e yabancı hakları için yaptıklarınızdan dolayı özel olarak teşekkür ederim. Sizler harikasınız!

Limon bebeklerime şans veren Ruqayyah Daud'a. Bir gecede okuduğuna hâlâ inanamıyorum. Sen kıvılcımı yaktın

Hepsi bu. Sadece editörüm değil, aynı zamanda BTS hakkında bağırabileceğim arkadaşım olduğun için teşekkür ederim. Seni morartıyorum!

Little, Brown'daki herkese, bir kızın hayalini gerçeğe dönüştürdünüz. Tasarım bölümünden Patrick Hulse, Sasha Illingworth ve David Caplan'a. Pazarlama Tasarımında Jessica Mercado, Allison Broeils ve Nisha Panchal-Terhune'ye. Pazarlama alanında Shanese Mullins, Stefanie Hoffman, Savannah Kennelly ve Emilie Polster'a. Süper kahramanım, rock yıldızı reklamcım Cheryl Lew'e. Tanıtımda Hannah Klein ve Marisa Russel'a. Okul ve Kütüphanede çalışan Victoria Stapleton ve Christie Michel'e. Andy Ball, Annie McDonnell ve muhteşem redaktörüm Caroline Clouse'a. Üretim bölümünde çalışan Virginia Lawther ve Olivia Davis'e. Yayıncılıkta Megan Tingley, Jackie Engel, Alvina Ling ve Tom Guerin'e. Satış bölümünden Shawn Foster ve Danielle Canterella'ya. Her birinize sonsuza dek minnettarım. *Lemon Trees'e* bir ses verdiğiniz için teşekkür ederim. Artık kendimi o kadar yalnız hissetmiyorum.

Harika editörüm Hannah Sandford'a ve Bloomsbury'de bu kitabı bir Word belgesinden fiziksel bir kopyaya dönüştürmek için zaman ve sevgi harcayan herkese. Teşekkür etmek, hissettiklerimi ifade etmek için küçük bir kelime. Gerçekten, siz dünyanın en iyi Bloomsberries'lerisiniz! Gerçek konuşma: On bir yaşındaki Zoulfa spor ayakkabılarının içinde titriyor.

Yayıncılarıma: Verus, Editorial Casals, Gyldendal, Blossom, Nathan, Dressler, Dioptra, Piemme, Poznanskie, Hayakawa, BookZone ve Laguna, *Lemon Trees'e bu* kadar çok yerde ev sahipliği yaptığınız için tüm kalbimle teşekkür ederim. *Limon Ağaçları'nın* başka dillerde yayınlanması mümkün olabileceğini hiç düşünmediğim uzak bir hayaldi, ama siz bunu gerçekleştirdiniz.

Hikâyemde bir şeyler gören harika film menajerim Kassie Evashevski'ye. *Lemon Trees* hakkında söylediklerin beni hâlâ çok etkiliyor.

DVpit'i yarattığı için Beth Phelan'a en içten teşekkürlerimizi sunuyoruz. Dışarıda pek çok yazarın hayatını değiştirdiniz. Bunu yaptığınız için teşekkür ederim. Her değişim bir kişiyle başlar. Ve sizin değişiminiz durgun sularda güzel dalgalanmalara neden oldu.

Bu kadar çok yazarı bir araya getiren ve onlara hayatın bu tarafında yürürken yüksekte tutacakları bir ışık veren Yazar Mentor Maçı'na. Writer's Club'daki herkese ve birlikte yaşadığımız güzel anılara. Bana bir yazarın isteyebileceği en iyi arkadaşları veren bu topluluğu yarattığı için Alexa Donne'a özel bir teşekkür.

Joan F. Smith'e, tüm dünya bilsin diye adınızı tam olarak yazmak istiyorum. Joan F. Smith bir efsanedir. Joan F. Smith'in okyanustan daha büyük bir kalbi var. Joan F. Smith'i ay bile kıskanır. Joan F. Smith dünyada en sevdiğim kişidir. Joan F. Smith kitabımı hikayeler denizinden çekip aldı ve bunu söyledi. Joan F. Smith yazarlığımı kurtardı.

Leah Jordain'e, başlı başına bir kraliçeye. Karakterlerimi sevmeyi senin gözlerinden öğrendim. Akıl hocam ve bir IRL arkadaşım dışında kelimelerimi okuyan ilk kişiler senin gözlerin oldu. Onları sevmek mi? Bunu yaptığınız için hâlâ hayranlık duyuyorum.

Bir arkadaştan daha fazlası olan Safa Al Awad'a. Kız kardeşim gibidir. Buhaira'daki uzun yürüyüşlerimizi, hiç bitmeyen sohbetlerimizi ve *Doctor Who ve Agents of S.H.I.E.L.D*. ve Everlark için ağlamamızı özlüyorum. Ve tüm kitaplar! Salama, Layla ve Kenan'ı ikimize yetecek kadar sevdiğin için teşekkür ederim. Bu kitabın ilk taslaklarını okuyan Shahed Alsolh'a. *Limon Ağaçları'nı* en az üç kez okuyan. Yolculuğumun her aşamasında bana destek olan. Dağınık yazılarımı okuyan ve çok çok uzun sesli notlarımı dinleyen. Sen gerçekten vücut bulmuş bir meleksin. Sana tahmin ettiğinden çok daha fazla değer veriyorum. Rowad Al Awad'a, küçük olabilir ama kalbi büyük. Seni seviyorum, diğer yarım. Desteğin ve bana olan sonsuz inancın her şeyim. Odanda sadece konuşarak ve gülerek geçirdiğimiz günleri özlüyorum. Daha basit bir hayattı. Kalbi pamuk şekerden daha yumuşak olan Rawan Shehadeh'e. Benim en iyi arkadaşım. Suster'ım. Ben bu kitabın hep soyut kalacağını düşünürken sen somut bir şeye dönüşeceğini biliyordun. Aya Adel'e, dostum. Seninle aynı beyin hücresini paylaşıyoruz. Uzun sohbetlerimiz, maceralarımız ve sahilde şiir okuduğumuz ve o estetik hayatı gerçekten yaşadığımız o gün batımı günleri için yaşıyorum. Limon bebeklerimi çizecek kadar seven Judy Albarazi'ye. Sen gelmiş geçmiş en melek meleksin. Yazarların kitaplarında anlattığı çocukluk arkadaşı Amoon'a. Yılların bile aramızdaki dostluk bağını koparamamasına bayılıyorum. Kitaplara olan sevgimi gören ve bunu teşvik eden en sevdiğim İngilizce öğretmenim Bayan Josephine'e. Okuma yolculuğumun ateşini yakan Tata Naima Hatti Dehbi'ye. Sen kelebek etkisisin.

BBH/The Lemon Squad'a: Alina, Aliyah, Miranda, Rhea. Siz kızlar benim akıl sağlığımsınız. Sizinle birlikte hissettiğim mutluluğu ve aidiyeti İngilizce sözlük bile tarif edemez. Küçük, komik grubumuzun nasıl ortaya çıktığı için Tanrı'ya her gün şükrediyorum. Kaderimizde arkadaş olmak varmış. Hiç kimse

Bizim gibi. Gerçekten. Hepinize tapıyorum. Çok da eğlenceliyiz. Vay be, gerçekten her şeye sahibiz.

FOG'a, Emily'ye, Meryn'e, Page'e. Yani, söyleyecek ne var ki? Biz aynı beyin hücresinin dört yarısıyız, yanan bir çöp tenekesinin etrafında dans ediyor ve yüksek sesle kıkırdıyoruz. Biz çorbayız, peg'iz, Yoon-gi'nin bb'si ve kavunuyuz. Bizler başlangıç ve sonuz. Biz yıldızlarız. Biziz. Biziz.

Emily, sanırım beyinlerimiz aynı yıldız tozundan yapılmış. Var olduğun için teşekkürler. Meryn, *Limon Ağaçları'nı* okuduğun zamanki öncesi ve sonrası resimlerin *her şeydi*. Page, sen benim Suoh Tamaki'min Dazai'sisin.

Kelimelerin tarif edemeyeceği kadar çok sevdiğim Kelly Andrew'a. En sevdiğim yazar en yakın arkadaşlarımdan biri olduğu için inanılmaz şanslıyım. Sen, Meryn ve ben fıstık ezmesi, jöle ve birinci sınıf ekmek gibiyiz. Küçük grubumuzda devam eden kaos öyle bir serotonin veriyor ki birbirimizi ezelden beri tanımadığımıza inanamıyorum.

Brighton Rose'a, papatya tarlasında bir gül. Beni tamamlıyorsun. Karakterlerimizin bizim yarattığımız alternatif bir evrende arkadaş olmaları ne kadar güzel değil mi? Zihinlerimiz! Gücümüz! Ve onlar için seçtiğimiz hiç bitmeyen yanlış alıntılar. Kalie Holford'a, arkadaşın olmaktan ve sen dünyayı ele geçirmeden önce seni tanımaktan onur duyuyorum. Ruhun güneş kadar parlak. *Limon Ağaçları'nı* BİR GÜNDE okuyan Allison Saft'a (gibi mi? Ne?!). Seni seviyorum ve DM'lerine girdiğim için her zaman minnettar olacağım. Büyüdüğümde senin yazı stiline sahip olmak istiyorum. Chloe Gong'a, tanıdığım için inanılmaz şanslı olduğum en nazik, en yumuşak kalpli bir kraliçeye. Dünyayı hak ediyorsun, bebeğim. Rameela'ya, gece gökyüzünde parlayan bir yıldız. Salama, Layla ve Kenan sana tapıyor. Molly X. Chang'e, bizi bir araya getirenin Kim Tae-hyung olması kim olduğumuzun bir kanıtıdır. Harika bir dostluk için ne harika bir temel. Hikayeleri edebiyat dünyasını değiştirecek olan Braden Goyette'e. Bu yolculuğun bir parçası olmama izin verdiğin için teşekkürler! Jen Elrod'a, bebeğim, seni, sesli notlarımızı, konuşmalarımızı ve yaptığımız her şeyi seviyorum. Yemin ederim, beni anlayan biriyle nadiren karşılaşıyorum. Mallory Jones'a, Yoon-gi'nin tanımaktan gurur duyacağı bir ikon. Seni el üstünde tutuyorum. LBYR-H :P Maeeda Khan ve Ream Shukairy'ye. Maeeda, sen güneşsin. Bütün bir galaksi. Bir evren. Ream, dostum, arkadaşım. Seni morartıyoruz, bebeğim :")

Janina ve Rae'ye ve içimizi ısıtan yazı seanslarımıza

yazdığımızdan daha çok güldük. Beni NaNoWriMo'ya yeni katılan bir bébé olarak karşılayan ve kendimi daha az yalnız hissetmemi sağlayan Sabrina'ya. 130 bin kelimelik saf acı ve kötü yazıyı okuyan ama yine de onları seven Sebastian'a. Emma Patricia, Janice Davis, Jenna Miller ve Melody Robinette'e, siz güzel insanlar çok güzelsiniz. *Lemon Trees'in* savunucuları Elizabeth Unseth, Jess Q. Sutanto, Kate Dylan, Marion Gabillard, Monica Arnaldo, Sarah Mughal, Shana Targosz, S.J. Whitby, Sophie Bianca, Yasmine Jibril'e. Bütün o bağırışları hak ettim. *Lemon Trees'i* kelimenin tam anlamıyla kurtaran Naz Kutub'a. Bunu gerçekten yaptın. Sen olmasaydın bu yolculuk çok farklı olurdu. Sorularıma sabırla katlanan Hannah Bahn'a özel bir teşekkür. Çok teşekkür ederim, canım. Mansiyon ödülü Ayesha Basu'ya gidiyor. Senin aklın da benimki kadar şeytani. Bunu görmeye bayılıyoruz. İşi büyüttüğümde iletişim bilgilerinizi Ji-min'e iletebilirim.

Bu yolculuğun başından beri yanımda olan Meredith Tate'e. Bizim yaptığımız Starbucks'ta her gün özlediğim bir arkadaş. İsviçre sensiz daha yalnız.

Bizim için yaptığınız her şey için S.K. Ali'ye. Zayneb ve Adam için teşekkürler, teşekkürler, teşekkürler. *Lemon Trees* hakkındaki tüm nazik mesajlarınız için teşekkür ederiz. Onlar dünyalar demek!

Şimdiye kadar tanıdığım en destekleyici insanlardan biri olan Huda Fahmy'ye. Kendiniz olduğunuz ve çizgi romanlarınız için teşekkür ederim. Hayatımda hiç bu kadar görüldüğümü hissetmemiştim. Kalbim çok yumuşak.

Limon Ağaçları'nı rekor sürede okuduğu için Laura Taylor Namey'e! Aman Tanrım, çok sarsıldım! Güzel sözleriniz için teşekkür ederim.

Varlığıyla dünyayı daha iyi bir yer haline getiren Sabaa Tahir'e. Hikayelerinizi okuyabildiğimiz için hepimiz çok şanslıyız. Benim gibi bir bèbè'ye yardım eli uzattığınız için teşekkür ederim.

Beni DM'lerinde ağırlayan, soru üstüne soru yanıtlayan Hafsah Faizal'a. Sabrınız için teşekkür ederim - yaptığınız her şey için.

DM'lerine girdiğim ilk yazar olan Zeyn Joukhadar'a. Suriyeli bir yazarın Suriye hakkında yazdığını görmenin gururuyla kalbim göğsümden fırlamak üzereydi. *Limon Ağaçları'nı* ortaya koymam için bana güç verdiğin için teşekkür ederim.

Suzanne Collins'e Katniss Everdeen ve Peeta Mellark'ı yarattığı için. Everlark olmasaydı, Lemonblossom da olmazdı.

David Curtis'e bana hayallerimin kapağını verdiği için. İki kere!

Sadece bu kapaklarda bile koca bir hikaye var ve bunu resmettiğiniz için size teşekkür ediyorum.
Lemon Trees'in ruhu *çok* güzel.

Karakterlerime sanatlarında hayat verdikleri için Maia (twitter: @maiahee_) ve Juliana'ya (twitter/instagram: @joleanart) en içten ve özel teşekkürlerimi sunuyorum. Onları görmenin beni ne kadar duygulandırdığını anlatamam. Çok teşekkür ederim.

"Marjorie "yi yazdığın için teşekkürler Taylor Swift. Neden bu kadar tanıdık geldiğini anlamam için üç kez dinlemem gerekti. Bu sözlerde Salama ve Layla'yı buldum. Her duyduğumda gözyaşlarım hiç dinmiyor. Ve ayrıca "epiphany" için, beni kırdı. Yani... temelde Salama *ağlıyor*.

The Fray'in "Run for Your Life" şarkısına. Bu şarkı 2012 yılında çıktı ve on yıl sonra sözlerinin okuyuculara birlikte yaşayan, seven ve kaybeden iki kızın arkadaşlığını hatırlattığı bir kitap yayınlandı.

Sihirden müzikler dokuyan Dyathon'a çok teşekkür ederiz. Salama ve Kenan'ın tüm sahneleri "Wander" için yazıldı. Bu Lemonblossom'un şarkısı. Melankoliyi, mutluluğu, hüznü, yalnızlığı, aşkı, yası ve aidiyeti müziğe dönüştürme gücüne sahip Hans Zimmer'e. Marika Takeuchi'ye ve yürek burkan melodiniz "Horizons "a. Eğer *Lemon Trees* bir film müziği olsaydı, bu "Horizons" olurdu. Eminim bu Spotify ve YouTube akışlarının yarısından fazlasından ben sorumluyum. İçimde her türlü duyguyu uyandıran, beni ve okuyucuları ağlatan sahneler yazmama yardımcı olan muhteşem bir YouTube kanalı olan HDSounDI'ye. BigRicePiano'ya ve birçok yağmurlu öğleden sonra taslak hazırlarken ve düzenlerken bana eşlik eden tatlı melodilerinize. *Attack on Titan* müzikleri için Hiroyuki Sawano'ya. *Lemon Trees*'in duygusal sahnelerinin birçoğu bu müzikleri tekrar tekrar dinlememin bir ürünüydü. Ólafur Arnalds'a ve şiirsel şarkılarının melankolik güzelliğine.

Ezgi Kalay ve Ioanna Kastanioti'ye ve bu pandemi sürecinde öğrenciler olarak kurduğumuz dayanışmacı dostluğa. Zürih'te dolaştığımız, hayallerimizi gerçekleştirdiğimiz ve sadece kıç tekmelediğimiz daha nice günlere.

Dokuz yaşında kocaman gözlü bir kızı evlerine kabul eden, onu uçan adalarla, ejderhaya dönüşen oğlanlarla ve onları kurtaran cesur kızlarla donatan Studio Ghibli'ye. Hayatım için teşekkür ederim. Hikayeleriniz beni ben yaptı.

Kim Nam-joon, Kim Seok-jin, Min Yoon-gi, Jung Ho-seok, Park Ji-

Min, Kim Tae-hyung ve Jeon Jung-kook. Bu kitabı okumayabilirsin ama okumanı ummaya devam edeceğim. Nam-joon, kitap senin konuştuğun iki dilde olacak, yani şansım birkaç kademe daha arttı. Ama eğer bu kitap senin eline geçerse, sana teşekkür etmeme izin ver. Mor balinamız olduğun için teşekkür ederim. Sözleriniz ve şarkılarınız, bu kitabı düzenlemekten arta kalan zamanlarda kendimi toparlamaya çalışırken beni rahatlattı. Bu ağır bir kitap ve sen bana asla yalnız yürümediğimi hatırlattın. Bana ilham verdiniz, kıtalar arasında elimi tuttunuz ve gözyaşlarımı sildiniz. Vazgeçmediğiniz için teşekkür ederim. Seul'de beni anlayan insanlar olduğunuz için teşekkür ederim. Biz kurşun geçirmeziz.보라해요 ve감사합니다 <3

Ve sana da teşekkür ederim, sevgili okuyucu. Bu kitabı nasıl duyduysanız, okuduğunuz için teşekkür ederim. Bir kitapçıda önünden geçtiyseniz, kapağını beğendiyseniz ve aldıysanız, bir arkadaşınızdan veya Twitter'dan duyduysanız veya beni ana haber bülteninde bu kitap hakkında ağlarken gördüyseniz, okuduğunuz için teşekkür ederim. Satın almamış olsanız bile, okuduğunuz için teşekkür ederim. Sizden tek isteğim, neler olup bittiğine dair bir fikriniz olduğuna göre bunu yaymanız. Dünyayı birlikte değiştirelim. Ve *Lemon Trees* ailesine hoş geldiniz.

Son olarak, ama en önemlisi, beni izlediği, nazik eliyle bana rehberlik ettiği ve kalbime huzur ve gurur verdiği için Gözleri Uyumayan'a teşekkür ediyorum. Her şeyi sana borçluyum.

YA'yı seviyor musunuz? NOVL Nation'a katılın:
theNOVL.com/enewsletter

Tüm hafta
rezervasyonludur.
theNOVL.com
Instagram.com/TheNovl
TikTok.com/@TheNovl
Twitter.com/TheNovl
Facebook.com/TheNovl

Bir Sonraki Harika Okumanızı Keşfedin

En sevdiğiniz yazarlar hakkında ön gösterimler, kitap önerileri ve haberler alın.

Daha fazlasını öğrenmek için buraya dokunun.

ZOULFA KATOUH İsviçre'de yaşayan Suriyeli bir Kanadalı. Şu anda İlaç Bilimleri alanında yüksek lisansını sürdürüyor ve Studio Ghibli ilhamını etrafını saran dağlarda, göllerde ve yıldızlarda buluyor. Ormanlık alanda kendi kendine konuşmadığı zamanlarda buzlu kahve içiyor, estetik kurabiyeler ve kekler pişiriyor ve dinleyen herkese BTS'in nasıl yol açtığını anlatıyor. Hayali Kim Nam-joon'a kitaplarından birini okutmak. Eğer bu gerçekleşirse, oracıkta son nefesini verecektir. *As Long as the Lemon Trees Grow* onun ilk romanı.

